

T.C
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**GREK HARFLİ TÜRKÇE MOYKEMMEL YERUSALİM TARİHİ (1.-211.
SAYFALAR ARASI) ADLI ESERDEKİ ARAPÇA-FARŞA KELİMELER**

YÜKSEK LİSANS

Tez Danışmanı
Yard. Doç. Dr. Mehmet KUTALMIŞ

Hazırlayan
Mustafa KILIÇARSLAN

İstanbul – 2005

ÖZET

Filistin dünya tarihinde çok önemli bir yere sahiptir. Bunun sebeplerinden en önemlisi üç büyük din için taşıdığı kutsiyettir. Yazar Sabbas S. Aliakiozogloy eserini Anadolu'da yaşayan Rum Ortodoksları için yazmıştır. Onların Filistin tarihinden haberdar olmaları, dini inançlarını takviye ve her sene burayı ziyarete gidenlere rehber kitap olması eserin yazılış amaçlarındandır.

Moykimmel Yerusalem Tarihi adlı eserde Filistin hakkında genel malumat verilip coğrafi sınırları çizildikten sonra Arz-ı Mukaddes isminin nereden geldiği açıklanmıştır. Özellikle metinde Filistin'in geçirmiş olduğu savaşlar, doğal afetler ve bu sürelerde başa geçen rahiplerden bahsetmektedir.

Bu çalışmada eserin 1 - 211 sayfaları içinde geçen Arapça – Farsça kökenli kelimeler, imlâ, telâffuz ve anlam bakımından incelenmiştir.

SUMMARY

Palestine has a curicial role in the history of the world. The most important reason for this role is that it is the centre of the three great religions. Author Sabbas S. Aliakiozogloy wrote his work for the members of the Eastern Ortodoxchurch living in Anatolia. Their awereness of the history of Palestine, reinforcement of their religiusbelief and providing quidance to those visiting this place every year are the reasons for this work to be written by the Author.

Moykimmel explains the origins of Jerusalem in his work called “the History of Jerusalem” after giving general information about Palestine and drawing geographical borders. Especially, the natural disasters and the wars experienced and the priests ruling that period of time are mentioned in the book.

In this study, the words which are origin from Arabian and Persian in 1 – 211 pages of the book, are examined in terms of orthograpy, pronunciation and meaning.

İÇİNDEKİLER

Özet	: ii
Summary	: ii
İçindekiler	: iii
Kısaltmalar Cetveli	: iv
Önsöz	: v
I. Giriş	: 1
1. Yunan Alfabeti ve Karşılıkları	: 2
2. Orijinal Metinden Örnekler	: 3
II. Metnin Çeviri Yazısı (1.-211. sayfalar)	: 6
III. Sözlük	: 149
IV. Eklerin Dizini	: 216
Kaynakça	: 294

KISALTMALAR CETVELİ

bkz.	: bakınız
c.	: cilt
Çev.	: çeviren
İst.	: İstanbul
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
s.	: sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire
yay.	: yayınlayan
haz.	: hazırlayan

ÖNSÖZ

Filistin ve Kudüs'ün tarihinin anlatıldığı eser her şeyden önce bir tarih kitabı hüviyetindedir. 1903 yılına ait olan eser II. Abdülhamit'ten övgüyle bahsetmektedir. Paleistini yani Filistin diyarı coğrafi olarak ne kadar küçük ve ehemmiyetsizmiş gibi görünse de o topraklar üzerinde yaşanmış hatıratan dolayı son derece büyük bir önemi haizdir. Yazar Sabbas S. Aliakiozloy'un Paleistini'nin önemini ve özelliklerini anlattığı eserinde buranın tarihinin daha iyi bilinmesini çünkü gelecekte insanlığın bu toprakların ehemmiyetini daha iyi idrak edeceği belirtilmektedir.

Üç büyük din için de çok önemli olan Palaistini (Filistin) ile ilgili tarihçiler bir çok eser yazmışlar ve bu eserler milyonlarca adet basılmıştır. Basılan bazı eserler ise Ortodokslara karşı kötü niyetle yazılmıştır. Bu yüzden yazar bu konulardaki eksikliği gidermek ve Palaistini'yi daha iyi tanıtmak için böyle bir kitap yazmıştır.

Grek alfabesiyle yazılan Türkçe eserde kullanılan Arapça Farsça tamlamalar günümüze göre çok fazladır. Metin yazılırken konuşma diliyle yazılmış ve imla kurallarına dikkat edilmemiştir. Bu yüzden bir kelimenin birkaç farklı yazılışı görülmektedir. Bunun yanında önümüzde örnek olarak Hayrullah Kahya'nın yapmış olduğu tez çalışması vardı. Gerçekten en başta yaralandığım kaynak onun çalışması olmuştur.

Bu çalışmamda metnin 1. - 213. sayfalarının çevirisi yapılmıştır. Eserin sözlük kısmında ise tüm metinde geçen Arapça – Farsça kelimeler metindeki anlamlarıyla verilmiştir. Ayrıca metindeki kelimeler hem Türkiye Türkçesinde kullanılan hem de sözlükte yazılan şekliyle anlam ve biçim yönünden karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonunda bir de kelimeler dizini bulunmaktadır.

Bu çalışmamda beni teşvik eden, çalışma esnasında karşılaştığım zorluklar karşısında bana yol gösteren hocam Yard. Doç. Dr. Mehmet Kutalmış'a teşekkür ederim.

Mustafa Kılıçarslan

İstanbul - 2005

I. GİRİŞ

Karamanlıca bir eser olan “Moykemmel Yerusalım Tarihi” yüz yıl öncesine ait bir eser olup o devrin dil ve kültür yapısı ile ilgili bize bilgi veriyor. Tarihi bir eser olmasından dolayı o devrin sosyal yapısı hakkında da bilgi sahibi oluruz. Elbette burada asıl önemli nokta Grek alfabesiyle yazılmış olan Türkçe metni okuyabilmektir. Yani öncelikle bu alfabenin bilinmesi gerekmektedir. Alfabe bilindiği zaman daha çok eser gün ışığına çıkabilecektir. Daha yüzlerce eser Türkiye Türkçesine kazandırılmayı beklemektedir. Bu konuda yaralanabilecek örneklerin az olması ve farklılık arz etmesi karşılaşılan zorluklardandır.

Üzerinde çalışılan eser tarih metnidir; fakat dil, tarih, coğrafya, din, kültür vs. konulara ait pek çok malzeme vardır. Bu çalışmada önce Yunan harfli eserin Latin harfleriyle çeviri yazısı verilmiştir. Daha sonra Arapça ve Farsça kökenli kelimeler alfabetik sıraya göre dizilip şekil, imla ve anlam bakımından tahlil edilmiş, son bölümde de kelimelerin dizini verilmiştir.

Metnin verilmesinde çeviri yazı sistemi esas alınmıştır. Eserde b sesi p ile, c sesi dz, ç sesi tz, ğ sesi g, ı sesi i, ö sesi o, ş sesi s, ü sesi u ile karşılanmıştır. Metinde alfabenin kullanım şekli orjinal metinden örnekler diğer sayfalarda verilmiştir:

YUNAN ALFABESİ

Yunanca' da 24 harf vardır ve sırasıyla şöyledir :

I. **Κεφαλαία** = Büyük harfler: Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω.

II. **Μικρά** = Küçük harfler: α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

Okumuşları: α=a, β=v, γ=g, δ=d, ε=e, ζ=z, η=i, θ=petek, ι=i, κ=k, λ=l, μ=m, ν=n, ξ=ksi, ο=o, π=p, ρ=r, σ=s, τ=t, υ=i, φ=f, χ=h, ψ=psi, ω=o.

Bu 24 harften 7 si seslidir φωνηεντα (fonienda) denir: α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Geri kalan 17 si ise sessizdir σύμφωνα (simfona) denir: β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Sesliler, üçe ayrılır :

Μακρά (makra) = uzun sesliler: η, ω.

Βραχεία (vrahea) = kısa sesliler: ε, ο.

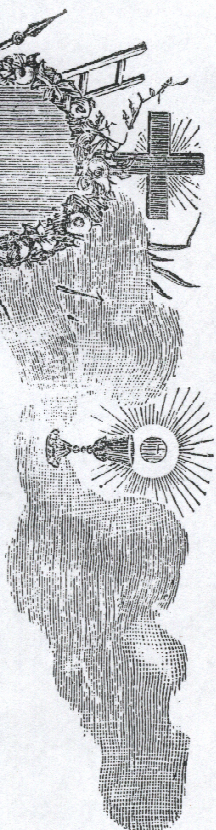
Δίχρονα (dihrona) = bazan uzun, bazan kısa okunan sesliler: α, ι, υ.

Yunanca' da yan yana gelen iki sesli, bir sesli harf gibi okunur buna δίφθογγον (diftongon) denir. Sırasıyla şunlardır: αι = ε (e), οι = ι (i), ει = ι (i) υι = (i), αυ = αβ (αφ) (av, av, af), ευ = εβ (εφ) (ev, ev, ef), ηυ = ηβ (ηφ), (iv, iv, if), ου (u).

Bütün sesli harflerden önce ve γ, δ, ζ, λ, μ, ν, ρ sessizlerinden önce gelen αυ, ευ, ηυ diftongları αβ, εβ, ηβ, (av, ev, iv) şeklinde okunur. Εὔσμος (evosmos) = güzel kokulu, αὔριον (avriyon) = yarın gibi.

Lâkin diğer sessizlerden önce bulduklarında αφ, εφ, ηφ, (af, ef, if) şeklinde okunur. Εὐχή (efhi) = temenni, αὐτός (aftos) = bu gibi.

Metinde c=dz ile ç=tz ile karşılanmıştır. Bunun dışında metinde ö ve ü sesleri kullanılmamıştır. Bu sesler o ve u ile karşılanmıştır. I sesi de i ile gösterilmiştir.

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΠΕΡΟΥΣΙΑΝΗΝ ΤΑΡΙΧΙ

ΜΟΥΣΕΛΙΦΙ

ΣΑΒΒΑΣ Σ. ΑΛΙΑΚΙΟΖΟΓΛΟΥ

Μαθητὴς καὶ ἰατροὶ ἐπιμελητὴς ἐπιβλ. 1903
καὶ 27 τ. 1918 ἀριθμὸς 1 καὶ 2 ἐπιμελητὴς ἐπιβλ. 1903

ΣΤΑΜΠΟΛΑ
ΤΑΠΟΛΗΝΜΗΣΗΡ

1903

Παπὸς ἐπιβλ. 1903 καὶ 27 τ. 1918 ἀριθμὸς 1 καὶ 2 ἐπιμελητὴς ἐπιβλ. 1903

που του άγγιζόνα άδιδεται πούττερεταίν θεεία ιδείειν
υδάτων Παλαιστίνδε σαχίχ Άλλόχ ταυάνοιν περε-
τίε άκνωδη βί χίρ παρφοάιν άρηνχ γάλλχ ζίπερε άκνωδη
βί πόληδε Τερεμίας πειγαμείειν: « Τερούαδημ σαχίχ
τάχτ Ιεγμπερεθείε βέ ποουοιν μιλλερίε αιδι Ιάχίμ
Ιαδύλαθερ» (γ' 12) Δεγυοι πούγοπορην βέ Δεχίμζο πε-
γυμπεειν: « Πάτα Άλλόχχίη νημάχ Ιεμάε αίχγε Τερούα-
μχέ κούλεμ, περε κιδεύέγγε, Δύχωνη σαχίχ αιδι
Παττήν σαχίχίη άραμάε αίχγε τиг τόν μιλλερίε βέ
καβγάε Τερούαδημ κιδεύελαίεμ Δεγγύ σαχίχίη αίχ-
λίε γυπεειν πουάδη χίρε, Δημοτίε Ιεσνδιδίχίη άρηνχ περι-
αυδέν έδει κευάλλεκέε ζίπερε κιδεύεειν πούττερη Χάναοιτ
νουουοιν Δεγμιασην μούττεχίη μάνοιναπόχ άρηνχ
βιδύλαουκώχ, πούσατ άγγίμνι πούχχίη, άμην βέ θινάχ
γέβατη κίρην, έπεχ βέ κιδίηλίε Πάττωχ Ιαρούε Χορο-
ουοι Ιαχίχίη κερμαγοουοιν χάττερετη σίχχμπετεγγασην
γυοί, σουμείχ βέ πεδίχ Ιεμάε αίχγε όν μεχίχοι πευάκερι κ
χίν άκν ζίπερε Ιεμαδε άδιδίηλην κηι μίλην σαχίχ βέ
άκβαν πούττερη άρηνχ ζήμπε βέ περφοά κάρταχάχ
δουγγην άρετ ήπε κισερενδέν Άφχ μούκιδέσι άρετην
άκιδίγυοάε. Του χαλιδέ ποίη ήπε μεχίχοι βέ πούχίη με-
κηννι παρηνι πούμπε χέρ κείττεχόν άγγίμνι Ιαρε πουοιν
Ιεών ήπε τίχ Ιερούαδην μούερεγγίχ Παλαιστίνην ά-
μηνι γάχιδό χουοουι παρηνι γαχίμνιχ βέ του Ιαρε-
περί Ιεούμνιχάδερ που Ιαρεγγίχ Ιαρεμνι πούχίη βέ γα-
γίφα άκηννι σουπερε κούμνι άκηννι Ιαρε κιδίηλην
μνείττερεσέε γακνήε ποε βέ Οφθιδόζουοιρε κάρου ουοι

κίρεθε γαχίμνιχ βέ Ιεκιδέτη πατηλ βέ χουοο-
μείτ κούμνι βέ γά μεχίχοιχέ Ιάε δουάηληνκιδίηρε κίχ
δούλην παρφατην έγγυμπετε άκηννιχάχ.
Εγούκα ουέμχ βέ εγκηννέν χιδέ Παλαιστίν άγγί-
χουδην γαπερίε άκνχ γακνέ Ρούη Οφθιδόζουοιχέ με-
δύχ Ιεσν άκηννι μούμνιχ ήπε παρηνι βέ χέρ αεε άκην χι-
αρε κιδέηέε Ιεούμ μούττεχόν ήπε κούμνιχέ κίρετι νεί:
Ιάμνιχε άρετεροίε. Χίρα βακνέ Ιάε Ρούη μούερεγγί-
χέτι κούμνι ζευάλλερεν κήχέ ζουκοι πουάληλην πούττερε-
ρεν κιδέμνι δουάχίη Ιεμαδε Ιερεα Παλαιστίνην δουκιδέ
ήπερετι ήπε παρηνι Εγούμνιχάχίε κίρετι κιδέ γυοκ-
δελ Χάε Ρούμνιχάχην μούμνι κιδέμνι Άκνω κιδέμνι
εγγίχίη χαρεμνιχε κεί Ιεούμ χέτ ζουουουέμνι βέ μεχί-
χουέχίη νουε Ιεγγατ άκν Τερούαδημ χακηννέ ά άκνω βέ
Ιεματτου χούχά χιδέμνι άκνωχουε Ιάγγινδέν Μιμπε Άκν
σουάλην ήπε παρηνι πουοιν πουουέ κί γαπερίερε-
κηττερεμνι μεκηννι άκνω του νουκηννι Ιεμαδην δου-
αουδουην βέ πούχχ Ιεμαμνι παρηνι βέ παρηνι Ιεούμ βέ
διδέμνιχέ πεδίε βέ πεκίμνι κηννδύχ μεχίχοι Ιεμνι
νείμνι Ιάε σέκηννι βεττωάχίεμνι χιδέμνι Ιεματτε βεττιοί
Ιεούμ βέ του μνιχέμνι Δεκίχουι παρηνιχέ δουάχό Ιεμα-
κηννι έπεδι χάρεττερενι άχ Ιεούμνιχέ ζουάρεννιχέ μεμννι
κιδέμνι μούερενι πεδεκηννιχάχίεμνι χουγγεμνιχά-
χάχίεμνι ήπε κενν άρεγγέ- βερεμνιχέ αίχρεν Παλαι-
στίν χακηννιχά κιδέμνι άκηννιχά άκν Ιεμα βέ νειν ήπε
ήχην Ιεμακί κούερεννιχέ μούμνιχά Ιεούμ σέκηννι Άκ-
νωχάουοι βεττωάχίεμνιχέ ήπε μνιχέμνι μεκίρενι βέ Ιεκ-

ταρσού Χανναδάη καλύψθη. Χαννα ταράχη, σόφισδαν
 μέδων καίειν Πυγαυδάειν τοπαρή καδίη καίε θέμαγεπ
 άνδρα Πυδαυ ίουαρη θάε Άν δειξ-θέσσηδων ημοι
 Ιουεπ έκαίη ίδι [Πυα. κ' / 16, — Εφδ. ιστ' 35]. Πυγαυ-
 δαειν βροπιή μωρεκνήτ Παλαστοπ μωρεκδιθ ίουαίη
 άμυθδρα ηνίη άζη Πωρηθ, άζη Ιορηθ, θε Βαδών
 ίαοεσνδέν σφραδα άζη Τορηθ [1] θε ΑΡΖΗ ΜΟΥΚΑΔ-
 ΑΕΠ ίουαείθη. Σιείη Εωργέλιονδα Παλαστοηρηγε άζη
 μεθωδ (γη τής Πωργηλίσε) νανίδα βωύλοα. Παλαστοπ
 ίουηθε Πωναλίε θε Αοαη Πωναρη πιάν Πυγαυδάηη
 ίουαίη ιδεολίη ίδι.

Παλαστοπηη γοηονδών μορεκλή δειολιέθε τήττιν
 έθδρηπδών ταρανή μωρεκλήη. Ρεπερε καρανή ηνίη
 άζη Χανναρη ηήτ γοηωδι Σιδών σνληνίθεν Πύλα σ-
 ηυνί θε δειωπ γοηωδι Πέδαδω άντ δειήθε καίη
 μωρεθιδ ίδι καλαστοππων πορηιά γοηωδι Πωρεκτευοδα
 έτλη κιοσθημωεσραθη έραη γοηωδι Πωρδών ίουαρη
 άδρηη εουρεθείη.

Ιορηθ ταραπνηη γοηωδών ίαι εαέ θεγηθ ίδι. Πυ-
 γωυδάειν του βεταρη έραη ταράχη ταραυ Ιωρδών ίουαρη-
 νη έτλα έσειν μωρεθιδ ίδι Ιοηθ Ιωδωνη ηροπ κερ-
 ευνει ηυηθίη άτοι ίδι. Δαθιδ θε Σοδωών δειολιέθηθιδ
 Πυγαυδιστην γοηωμειτ πιη Ιαδθ κενήηθιδ ίδι. Καρπη
 μωρεκδιθ δειρηε: Πυγαυδάειη μωρηερετ έερεη Ιωδων-
 νην θ πιο κερ-εσινει Εύρατ ίουαρηθ (2), σιμυλίη Σινη

[1] Πυγαυδιστην νηη άνδών καλύψθη.

(2) Νίλα ε ταράχηη Πηκλήρηη Σοιμωονυ έεε ηύε-
 άρηη μακλήηθιδ θη.

II. METNİN ÇEVİRİ YAZISI

Tİ, SEPTİ, TRİADA

TON AGİOTATON TİS ORTOLOPSİAS

PATRİARHON

İOKİM KONSTANTİNOGPOLEOS

FOTİO ALEKSANDSRİAS

KAI

DAMİANO YEROSOLİMON

İERON

MOYKEMMEL YERUSALİM TARİHİ

1/1 Getzen 1901senesinde nesr itdigim “Agionoros tarihi 1/2 ve Stompol patriği 3ndzu Yoakeim efendi hazretlerinin 1/3 terdzemei hali” na muhim eserinden sogra mukaddes Or- 1/4 todoksos mezhepinin muessisi ve pil dzumle Kristosların 1/5 helaskeri Yisus Kristos efendimizin 33 sene dolasarak pir 1/6 tzok mudzizatlar isledigi arzi mukaddesin (Paleisti- 1/7 ninin) ve paslidza Yerusalam sehri mukaddesinin pir 1/8 tarihini nesr idedzegimi sevguli hemsehrilerime vad itmis 1/9 idim. Pu eserimin kidzikmesindeki sepep gerek muhteviatinin 1/10 mukemmelieti itzun idilen dzahd u gayret ve ruhsati 1/11 resmisinin ahzi ve gerek ispu eserin yazildigi sirada Ye- 1/12 rusalim patriği 1ndzi Damianos efendi hazretlerinin pe- 1/13 rai maslahat dersaadete gelmesi idiki tapii hal tarihde 1/14 derdzi iktiza iden pu vukuatin netidzesini gozedup 1/15 ondanda pahs itmemiz idzap idior idi. İste mearif perver 1/16 Padisahimiz, tepaa perver efendimiz Sultan APD-OL- 1/17 HAMİT HANİ SANİ hazretlerini sayii sahanelerinde 2/1 pu iki muhim sepeplerin teskiline muvafak olarak pu- 2/2 tun Anatolulu hem sehrilerimin gidze gunduz arzu 2/3 itdikleri ispu eseri natzizanemi mevkii intisara vaz 2/4 eyledim. 2/5 Surianin dziheti dzenupiyesinde kain dzepanei arz, yani, 2/6 Paleistini (Filistin diyari) vussati dzografiesini na- 2/7 zaren ne kadar gutzuk ve ehemmietsiz kipi ise onun ile 2/8 merput olan hatiratdan dolagi ol kadar dzesim, meshur 2/9 ve ehemmiyeti azimesi haizdirki ispu sohret ve ehemmiyeti 2/10 azimesi epedlere kadar devam idedzekdir. Mesahiri dzo- 2/11 grafiundan Riter deyorki: “Paleistinin ismi kurrei 2/12 arzin putun memleketlerinden ziade pizim seyaremiz (pla- 2/13 nitis) uzerinde soyu pulmus pir isimdir. Kristian 2/14 dzemiyetlerinin iskan itdikleri her memleket ehalisi ara- 2/15 sinda kendusi ile pek azim ve dzelil hatirat, hissiat, 2/16

mulahazat, itikatle merput olan Paleistininin ismi 2/17 gayetle san-u-sohret kazanmis ve pundan paska kurrei 2/18 arzin nerelerinde putperestler mevdzut ise Paleistini 2/19 ismi pu gun onlara malum olmakda pu- 2/20 lindigindan oralardada simden sogra pu isim pek maa- 2/21 ruf oladzak ve hatta vakit geledzekki nevi peni peserin 2/22 dzumleside ilhamati aliye topragina atfi nazar eyle- 2/23 yedzekdir). 2/24 Ezminei kadimede ilim ve senaatle umumun teslimger- 2/25 desi olan piladi meshureden Misir ve Yonanistan kidda- 2/26 lari ile Roma sehri, Paleistini kipi kuvvei arzin o 2/27 kutzuk kosesinin insan ruhuna piraktigi ve pirakadzagi 2/28 teesiratin deredzesine erisememislerdir. Elpette! Misir, 3/1 Yonanistan ve Roma memleketlerinin o kipi sohreti 3/2 ve itipari musahedati mudekkikeden sogra zail o- 3/3 lapilir, Paleistininin ismi ise insanin aklinda, fikrinde 3/4 ve kalpinde tam paska pir hissiat oyandirir, her 3/5 sinif kavmin ve kuvvei aklie sahibi ademlerin merakini 3/6 dzelp ider ve zail olmayadzak pir suretde insana hay- 3/7 ret ve hormeti daime telkin ider. Zira Paleistinide idzra 3/8 olinan sayani taadzup vakialar gayri mukemmel olan 3/9 kuvvei insanienin degil, illa Kamil-ul-mukemmel ve Kadiri 3/10 Mutlak olan Azameti ilahienin asari nazari ile ka- 3/11 pul ve tasdik olinir. 3/12 Purada patrikarhis Avraama vaki olan hidayatin 3/13 Rappaniyeden pugune kadar sayani taadzup ve ga- 3/14 rapetnuma pir tzok vakialar zuhur itmisdirkir punlar 3/15 putun milletlerin ve paslidza Kristianlarin nazari 3/16 dikkat ve hayretini mudzip olmisdir. Pu mukaddes ve 3/17 namdar memleketin putun tarihi dzihanin sair yerle- 3/18 rinde rast gelinmemis garip vukuatler ve mala mal 3/19 pulinmis ve hepsinin en azimi ve son deredze hayret feza o- 3/20 lan dziheti pundan 1981 sene mukaddemi orada idzra i- 3/21 dilen ve dunyanin helasi nedzatini mudzip olan dzi- 3/22 hani yeni pir sekli surete vaz iden ve her yerde olu- 3/23 mun zulmet ve golgesinde oturanlara paisi selamet o- 3/24 lan savkini mepzulen nesr iden inayeti Huda dir. 3/25 Su halde Kristianlerin itikadi meshepiyesinin en se- 3/26 rif menpai olan ol Paleistini memleketi ne kipi ehemmiyeti 3/27 haiz olsa gerektir. İste punun itzun orasi ezminei ka- 3/28 dimeden peru putun peserietin mudzipi meraki oldi, 4/1 putun dzihanda siddetli putperestlik divam iderken 4/2 yaliniz Paleistinide sahih Allah tanininup peres- 4/3 tis olindi ve her taraftan oraya

halk ziarete pasladi 4/4 ve poyledze Yeremias peygamberin: “Yerusalim sehri 4/5 taht isimlenedzek ve putun milletler orada itzdima 4/6 idedzekler.” (Y 12) deyu puyurdigi ve Zaharias pey- 4/7 gamperin: “Rappi Allaha niyaz itmek uzre Yarusa- 4/8 lime gidelum, pende gidedzegim, Dzihanin sahibi olan 4/9 Rappin suretini aramak uzre pir tzok milletler ve 4/10 kavmlar Yerusalime giredzekler.” Deyu soyledigi soz- 4/11 ler yerini puldi, zira Kristos efendimizin orayi tesri- 4/12 finden evvel kullietle ziyaret edenlerin mikdari helaset 4/13 nurunun dogmasini muteakip milyonlardza artarak 4/14 ridzal-u-kipar, ruessai azami ruhanie, alim ve dindar 4/15 zevati hiram, erkek ve kadinlar Rappimiz Yisus Kristo- 4/16 sun inaeti kerimkarisinin hatirati selamet pahsasina 4/17 yuz surmek ve tevlih itmek uzre ol meshur memleketi a- 4/18 kin akin ziyaret itmekde oldikleri kipi mileli saire ve 4/19 akvami muhtelif dahi zahmet ve masrafa katlanarak 4/20 dunyanin dort pir kosesinden Arzi mukaddesi sitapan 4/21 oluyorlar. Su halde poyle pir meshur ve muhim mev- 4/22 kinin tarihini pilmek herkes itzun elzemdir. İste punun 4/23 itzun pir tzok Eorapali muverrihler Paleistininin u- 4/24 mumi yahut hususi tarihini yazmislari ve pu eserle- 4/25 rini milyonlardza nushalara tap ve putun Europeya 4/26 tevzi itdirmislardir. Pu eserlerin ekserisi muhim ve ga- 4/27 yetle alimane suretde kaleme alinmis isede pazilarida 4/28 ma-et-teessuf yanlis fikir ve Ortodokslara karsu sui 5/1 niyetle yazilmis ve itkadati patile ve husu- 5/2 meti kavmiye veya meshepiye ile doldurulmisdirdiki piz 5/3 onlari tarifatini ehemmiye almamaliyiz. 5/4 Eoropa ulema ve ehalisinden ziyade Paleistini ahva- 5/5 linden haperdar olmak hakki Rum Ortodoksolarimize ra- 5/6 dzi iken oranin mukemmel pir tarihi ve her sene oragi zia- 5/7 rete gidenler itzun muntazam pir kilavuz kitapi nesr 5/8 idilmemis denilebilir. Zira, vaktiyle rum muverrih- 5/9 leri kendi zamanlarina kadar vuku pulanlari muhtasa- 5/10 ren kaleme almakle iktifa iderek Paleistininin onlardan 5/12 sogra kesp itdigi sekline ve vuku pulan meselelere dair 5/13 el verisli pir tarih Eoropadakilara nispeten pizde yok- 5/14 dir. Hele Rumdzadan mahrum kalan Anatol kiddasi 5/15 ehali Kristianesi itzun hitz dusunulmemis ve mezhe- 5/15 pimizin nur odzagi olan Yerusalim hakkında o dindar ve 5/16 itikatlu hakka hidmet olinamamis idiginden Mikra Asia 5/17 rumlari pu

tarihden putun putune pi haperdirler. 5/18 İktidarimin fevkinde olarak pu noksanin ikmalini du- 5/19 sundum ve ruhi insaniyi tatgip ve takdiye ididzi ve 5/20 dindarligi tesdid ve takvie kilidzi mezhepi eserler 5/21 nesri ile sevguli vatandaslarima hidmet itmeyi vazife 5/22 idindim ve pu fikrimi sevguli patrigimiz 3ndzu Yoa- 5/23 keim efendi hazretlerine arz itdigimde ziyadesinde memnun 5/24 kalarak muavenedi pederanelerinide dirik puyurmaya- 5/25 dzaklarini pil pean dzesaret vermeleri uzerine Palei- 5/26 stini hakkında kaleme alinmis olan eski ve yeni pir 5/27 tzok eserleri kuvvetimde mutalaa idup sevgili A- 5/28 natolulu vatandaslarimin sirf minafii manevisi ve pa- 6/1 triki musarleihin dzelpi memnuniyet ve mahzuzieti 6/2 itzun her pir fedakarligi ve zahmeti goze alarak 6/3 ispu eseri tasnif ve tappa karar verdim. 6/4 İmdi sevguli kari, pir senedir sapursizlikle 6/5 ve mezhep harareti ile gozetdigim eserimin getzukdigim- 6/6 den dolayi evvela afvinizi istirham ider ve ilerude 6/7 nesr idedzegim diger mezhepi eserlere dahi tipki rag- 6/8 peti ve muaveneti ipraz puyirarak pana dzesaret 6/9 vermenizi redza iderim. 6/10Stampol, 19028vrios10. 6/11SAPPAH H. ALAİAKİOZOGLOY

7/1MUKEMMEL7/2YERUSALİM TARİHİ

7/3 Paleistini hakkında malumati umumiye 7/4 1. Paleistininin hududu, isimleri ve mevkii 7/5 dzografisi. Paleistini(1) pir vakit İsrail 7/6 ogullarinin sakin oldiklari ufak olkanin vusati 7/7 dzesimesi anlasilirki simalden dzenupa 31, sarkdan 7/8 garpa 20 mili dzografiden iparet, yani, putun sathi 7/9 465 mili mureppaya palik oluyor, Muverrih Yerono- 7/10 mos Paleistini kiddasinin pek ufak oldigini dostu 7/11 Dardanosa yazdigi mektupda gosteriyor. Suarai mes- 7/12 hureden Kikeron dahi Paleistini kiddasinin pek ufak 7/13 oldigini yazmis oldigi eserinde serrahaten ipraz 7/14 idiyor. Paleistininin eski ismi Hanaan topragi i- 7/15 diki pu nam ol yerlerin ehalisinin edzdadi olan Ham-in 7/16 (1) Pu isim Peleset isminden hasil olup Yahudiler 7/17 putun Filistinlilerin iskan itdikleri mahallere pu isimleri 7/18 verirlerdi. 8/1 torunu Hanaanda kalmisdir. Hanaan topragi, sogradan 8/2 meydana gelen Yahudilerin topragi kadar genis olmayup 8/3 andzak Yordan irmagi ile Ak deniz arasindaki yeri 8/4 istiap eyler idi. (Yenes. A . 16, -

Eksod. ist. 35) Yahu- 8/5 dilerin vurudunu muteakip Paleistini muteaddid isimler 8/6 almıdır, yani, arzi Yahud, arzi İsrail, ve Vavulon 8/7 esaretinden sognada arzu Yuda (1) ve ARZİ MOKAD- 8/8 DES isimleridir. Serif Euaggelionda Paleistiniye arzi 8/9 mevud (yi tis Epaggelias) namida veriliyor. Paleistini 8/10 isminide Yonaniler ve lisani Yonaniyi pilen Yahudiler 8/11 istimal iderler idi. 8/12 Paleistininin hududu muhtelif devirlerde tepdil 8/13 oldigindan tayini muskildir. Yenesis kitapina gore 8/14 arzi Hanaanin garp hududi Sidon sahilinden Yaza sa- 8/15 hiline ve dzenup hududida Yazadan Lut denizine kadar 8/16 mumted idi. Paleistininin poryaz hududi Penpadeuhosda 8/17 asla gosterilmeyorsada sark hududi Yordan irmagi 8/18 oldigi suphesizdir. 8/19 İsrail topraginin hududi ise oyle degildi. Ya- 8/20 hudilerin pu vatani sark tarafa dogru Yordan irmagi- 8/21 nin tzok otesine mumted idi isede Yordanin peru gezde- 8/22 sindeki yerler ayri idi. Davit ve Solomon devirlerinde 8/23 Yahudistan hokumeti pek ziyade genisimis idi. Kitapi 8/24 mukaddes deyorki: “Yahudilerin memleketi sarken Yorda- 8/25 nin o pir getzesindeki Euftrat irmagina(2) simalen sami 8/26 (1) Yahudistan nami ondan kalmazdir. 8/27 (2)Zira o tarafdaki Palluragi Solomonin insa eyle- 8/28 digi malumdir. 9/1 serif ile dzepeli seyhe (Antilivanosa) ve Turioslalarin 9/2 memleketine, garmen Misirin simdi oad-il-arif nam ir- 9/3 maginin dokuldugu yere kadar Akdeniz ve dzenupen 9/4 dahi pu irmaktan pahri Lutun dzenupine kadar uza- 9/5 nan mevaki idi. Yahudiler ile Muavidleri pu son nokta 9/6 yek digerinden ayridir. 9/72 Paleistinin Zemini Musis peygamperin Ya- 9/8 hudilere hitapen: “Size kaladzak olan toprak tzikdigi- 9/9 niz Misir topragimiz kipi makinelarle suvarilidzi degil- 9/10 dir, pu toprag taglik ve ovalik olup yaliniz semaden 9/11 dusedzek yagmur taneleri ile suvarilir. ” (Deuteronom. 9/12 a. 10-11) demesi ve Agia Grafinin pir tzok yerlerinde 9/13 Paleistiniye tzikmak yahod enmek kelimelerinin isti- 9/14 mali orasinin taglik pir mahal oldigini tasdik idior. 9/15 Yordanin sark ve garp taraflarina togru Dzepeli Lipnan- 9/16 dan (Livanosdan) paslayan 2 dzesim tag silsilesi Pa- 9/17 laistiniyi poryazdan notosa togru ikiye takdim ider ve 9/18 pu iki tagin arasinda hasil olan Yor ismindeki dzesim 9/19 dereden Yordan irmagi getzer. Simal dzihetinin taglari 9/20 agatzli, yesillikli isede dzenup tarafi kamilen tzip-9/21 lak ve kurudir. Lut

denizine yakin olan tzok 9/22 defa zelzelelere dutzar olmislardir. 9/23 3. Paleistininin Taglari. Paleistinide en 1indzi 9/24 poyuk tag Livanos tagidirki Hanaan topragini 9/25 Suriadan ayrarak asil Livanos ile Antivilvanos kipi 2 kid- 9/26 daya taksim olursada Agia Grafide ikisinin yerine ya- 9/27 liniz Livanos ismi gorunur. Yahudi lisaninda peyaz9/28manasini veren pu tagda yaz kis asla kar eksik de- 10/1 yildir. Alvanosun ikindzi kısmi olan Antilivanosun an 10/2 dzak dzenup kolu Yahudilerin memleketine togru uza 10/3 nirki Agia Grafide Ermor isimlenen tepe punun ilave 10/4 sidir. Antilivanosun garp kolunu Neftali taglari ve 10/5 punlarin dzenupi sarki kolunu Karmilos tagi teskil 10/6 iderlerki Karmilos gayetle yesillikli ve ayatzlidir. 10/7 Karmilosdan 7-8 saat mesafede Favor tagi vardir. 10/8 pu tagin siralarindan olan Efraim taglarinin Kepal 10/9 ve Karizin tepeleri teskil iderlerki Mutiz peygamperin 10/10 emri ile iste yarali kavminin 12 kapilesi pu tepelerin 10/11 uzerinde pek korkundz peddualar ve pek rikkatli ve 10/12 teesirli gaip doaler yapmislardir. Pu dua ve ped 10/13 dualeri her Kristianin pilmesi idzap ider, lakin pu 10/14 razikda yazmakle pitedzek sey olmadigindan dindar 10/15 Kristianlarimizin palaya diafekinin Deuterono 10/16 mion kisminin 27indzi ve 28indzi paplarına mu- 10/17 radzaatlarını redza ideriz. Efraim taglarının dze- 10/18 nup intihasında 1'e. 16 taglari pulinirki pura- 10/19 sinda Filistinlilerle İsrailitiler muharepe iderek 10/20 Saol ve oğullari purada telef olmuslar idi. Yahu- 10/21 dilerin duhulinden evvel Amorraion isimlenen Yahudi- 10/22 stan taglari arasında Kitapi mukaddeste zikri ketzen 10/23 meshur Sion (Turi Sina) ve Elaion (Zeytunluk) taglari 10/24 vardir. Palaistinide daha diger muteaddid isimlerde tag 10/25 lar var isede suradzikda saydirmayi zaid pilerek pun 10/26 lar arasında yaliniz Musis Peygamperin ARZİ MU 10/27 KADDESİ temasa itmek uzere tzikdigi Napu taglarının 10/28 mevdzudietini gosteririz. 4. 11/1 Palaistininin ap-u-havasi mutedildir. Yazın 11/2 kunduzleri sema gayetle perrak ve kunes hararetli 11/3 olursada kidze pek fazla dusen tzii hem hararetin sidde 11/4 tini teskil ider hemde adeta mahsulata yagmur kadar 11/5 faide verirki pu tzii Allahin o mukaddes topraga pu- 11/6 yuk pir pahsisi oldigini Aya Krafi yaziyor. Yag- 11/7 mur mevsimi 8)vriosdan paslar Apriliosda nihayet pu- 11/8 lur

ve yuksek taglarin apazi defa kar duser. Fur- 11/9 tuna ve siddetli pora pek nadir olup mevsim ruzgarla- 11/10 rida vakitlerini sasirmazlar. Martosa togru tzolden 11/11 esen sodomitis nam kuru ve dayanilmaidzi ruzgar an- 11/12 dzak pir hafta kadar devam idup otlari kurudursada 11/13 yagmur yetiserek harareti def ider. 11/14 5. Zelzeleler, tze kirgeler Palaistininin alameti 11/15 harik-ul-adesidir. Palaistini zelzeleleri tarihte pek deh- 11/16 setli nisaneler pirakmsidir. Yuda hukumdari olan o- 11/17 ziasni vaktinde zuhur iden dehsetli zelzelelerin tesiri ve 11/18 eserleri 250 sene hatirlardan dzikmadigini Zakarias 11/19 peygamber yaziyor. (Zakar. İd' 5). Nrodisin devrinde 11/20 Aktionda vuku pulan muharepe esnasinda zuhur iden 11/21 siddetli zelzeleden 10. 000 kisi telef olmisdir. (Osi11/22pos Arkaol. ie'. 5, 2.) Yustinianusun devri hukmetinde 11/23 (527-565) her 4 senede pir zuhur iden sedid zelzeleler 11/24 Palaistini ve Suriada harapiyati azimeyi mudzip ol- 11/25 makda imisler. 1202 senesinde zuhur idup Surianin pu- 11/26 tun sahil sehirleri ile yalilaya memleketlerini kamilen 11/27 harap iden zelzele hakkında Arap muelliflerinden mes- 11/28 hur Apt-ul-Hatip tzok tafsilat yazmisdir. 1759 12/1zelzelelerinde 20. 000 kisi telef olmisdir. 1836 zelzelelerin- 12/2 dede Tiverias ve Safat kiddalari kamilen harap ve Ka- 12/3 lilayanin diger yerlerindedede hasarati kullie olmisdir. 12/4 Hal puki pundza hasaratli sarsintilardan Yerusali- 12/5 min zemini asla teptil olmamistir. 12/6 Tze kirge hasaratida pek azimdir. Pundan agatzlara ve 12/7 nepatata hudzum idupda yerler iken adeta muha- 12/8 repede pulinan kullietli askerlerin vegiltimleri kipi 12/9 uzakdan dehsetli pir vegiltimleri isidilir, punlar her 12/10 ketzdikleri yerdeki agatzlari ve otlari pir sanie zarfinda 12/11 kup kuru iderler ve yaliniz tziplak agatz pragirlar. 12/12 punlar simendufer kipi hiz ile katzarlar ve semaya 12/13 yukseldiklerinde gunes zai olup ortalik kararip ve 12/14 dehsetli pir hal kesp ider. Tze kirgelerin hasarati hak- 12/15 kinda yoil peygamberin palaia diafekide verdigi izaha- 12/16 ti Kristianlarimizin okumasini tavsie ideriz. (1) (Yoil 12/17 1-11) 12/18 6. Palaistininin munpitligini Musiz peygamber pek 12/19 vazih suretde pean iderek oranin munpitligi kipi dun- 12/20 nin hitz pir tarafinda olmadigini kosterur (Dute-12/21 ronom. i' 7 10). Palaistini pal ve sol akar pir memle- 12/22 ket kipidir. Dunyanin diger

taraflarındaki mahsulat- 12/23 dan pelesenk yagi ve hurma dahi dzikarip deyrur 12/24
 (1)Yahudilerin tanidaklari pir dzok tze kirgelerden 12/25 yaliniz dort dzinsi
 nafakalarinada yarardi. (Lenitik 12/26 a' 22). Yoannis Prodromos dahi pu dzins dzekir-
 12/27 kileri yedigi suphesizdir. 13/1 Takitos. Simdi tziftzilerin ve yerli ehalinin
 tenpellik- 13/2 lerine ragmen toprak yine eski mahsuldarligini gaip itmemis 13/3 isede
 tapi hal u mertepedede deyildir. Simdi Fekoe taraflari- 13/4 nda tenpellikten nasi toprak
 surulmeksiz arpa ve pugday 13/5 satzilip lakin yine on kat ziade mahsul tzikarirlar (1)
 13/6 Kanaan topraginda mevdzud pulindigini Musinin zikr 13/7 itdigi punarlarin simdi
 zai olmalari dahi eski munpit- 13/8 ligin tenziline sepep vermistir. Yeni mureppihlerden
 pazi- 13/9 lari: "Palaistininin mahsuldarliginin simdi azalması 13/10 Allahin gazapından
 ileru gelmedir. Eskiki perekete ise 13/11 Allahin mupareklemesi ile idi. Allah topragin 7
 se- 13/12 nede pir defa rahat kalmasını İsrail ogullarina emr i- 13/13 dup pu emrin
 hilafina islegenleri gazap iderdi"de- 13/14 yorlar. Pu pereket ve gazap hakkında Palaia
 diafiki- 13/15 nin levitikon ve devteronomion kisimlerinde pek merakli 13/16
 Tziftzilerin tenpelliginden mada akvami pedevienin 13/17 hudzumlerinide zikr idersek
 topraginin munputligi pir 13/18 kat eyu anlasilir. Palaistininin az ve ya tzok 13/19
 mahsuldarligından anin eski sekenesinin mikdari mesele- 13/20 side anlasilir. David
 peygamber ehalisini saydikda kadin- 13/21 larle tzodzoklardan mada 1, 300, 000 nufusa
 paliy 13/22 oldigini pulmisdır, pu halde Palaistininin putun 13/23 sekenesi 5, 000, 000
 nufustan iparet idi. İspu nufu- 13/24 sun miktarini muverrih Yositos daha ziade artiriyor.
 13/25 Yositos deyorki: "yaliniz yalilaya dahilinde 204 13/26 sehir mevdzud olup
 punlarin en ufaginın ehalisi 15, 000 13/27 nufusdan iparet idi". Dion Kassios nam
 muverrih dahi: 13/28 "Adrianos hokumdarın devrinde 985 Yahudi sehri ta- 13/29 hrip
 idilmis idi"deyor. 14/1 ve faidali olan fikralarin okunmasını yine Kristianla- 14/2 rimiza
 tavsie ideriz. (Luitikon ke 18, xy 3. -Dutero- 14/3 nom. xn 22, li 42). Muverrih Jowet
 deyorki: Palai 14/4 stinede o kadar vassi topragin tzol haline girdigini ve 14/5
 ehalisininde azligini kordum ve adzistim. Palaistini 14/6 topragini tapiatdan
 mahsulsuzdur deyu zan idedzek 14/7 hidz pir sepep yokdir. simdi korulen mahsulsuzluk

14/8 atzıktan atzıga Allahın pır gazapının ispatıdır. Al- 14/9 lah adil olmagle uzun muddet sapr ve merhamet it- 14/10 dikten sogra nihayet en munpıt olan pu memleketi, eha- 14/11 lısinin imansızlıgı itzun, tzol haline keturdugı poyledze 14/12 pu imansızlık alet olarak dunyanın hayretengiz tepeddu- 14/13 latıda itmam oldı. ”(Raumer, Palaestin S81.) 14/14 Yahudi devrinde pugday mahsulı pek pereketli o- 14/15 lup Yahudiler azım pır gayretle ekerler idi. Solomon 14/16 her sene Toros hokumdarının gonderdigi arditz ve servi 14/17 agatzlarına pedel pugday ve zeytyagi gonderirdi. Ya- 14/18 hudiler diger yemekleri arasinda pugdayın taze pasak 14/19 larını kesup kavurarak yerlerdi. Kavrulmus pasak- 14/20 lari turfanda makamında Sahratullaha hediye tak- 14/21 dim olındığı Agi a Grafide koruluyor, simdi firik 14/22 denilen nefis pır nev yemek dahi pasak kavurmalarından 14/23 yapilir. Pugdayın orak vakti mayısa paslar. Arpa 14/24 hayvanlara yemek itzun isede koyluklerde etmeyi- 14/25 nide yaparlar. Palaistinide tzavdarle yolaf nadirdir. 14/26 pirindz ise Samokonit golu itrafında tzok pereketlidir. 14/27 Palaya diafikinde pirindzin lafzi ketzmeyorsada Yahu- 14/18 dilerin Talmuf nam kitaplarında Orez ismi ile zikri var 15/1 dir. Dari mahsulıda pereketli olup punun unundan 15/2 Araplar porek yaparlar. Nohud, pakla, fasulia ve 15/3 hususi ile merdzimek hasilatıda eyidir. 15/4 Palaistini topragında kendiliginden piter pır takım 15/5 otlar vardirki punlardan pazilari guzel rayiha tzika- 15/6 rirlar pu otların arasinda adzi ve yahud zehirli otlar-15/7 da vardir, punlardan yapan higarına penzer pır nev 15/8 meyve vereni vardirki Elissaisun ufagi pu meyve- 15/9 lerden peygamberlerin ogullarına yemek hazirlamak kipi 15/10 pır yanlislik itmis ide (d Pasil. d. 39) pundan made 15/11 pelir otun (afintion)dahi pek tzok kazalara sepep ver- 15/12 misdir. Delitze otu (zizanion) denilen otu ziyeler ise 15/13 mudhis pır sersemliğe ograrlar. Pahri meyt (nekra falas- 15/14 sa) yani Lut denizi dzivarlarında Sodomo elması deni- 15/15 len pır nev meyve vardirki tipki portakal ve ya elma 15/16 seklinde isede puna dzuzidze dokanilarak hemen patla- 15/17 yup yaliniz kapuyı kalur. Pirde Lut lemonu var- 15/18 dirki Arapların kavlındze pu meyve evalleri pek yaki- 15/19 sikli ve lezetli pır sey iken Lutun gunahlari sepepine 15/20 pu meyve Hak tarafından pedduaya ograyup tepdil ol- 15/21

misdir. Agia Grafidede pundan pahs oliniyor. (Detoro- 15/22 nom. Lv. 32.) Palaistininin guzel pagdzelerinde diger 15/23 rayhali agatzlar arasinda kina agatzinin rengi ve ray- 15/24 hasi dahi hos olup Arap kadinlari goguslerine tagi- 15/25 nirlar ve yapraklarini kurudup ellerini ve tirnaklari- 15/26 ni kinalarlar putun Palaistini taraflarinda Maldra- 15/27 gopas naminda pir nev nepat vardirki eski zamanlarda pu- 15/28 nu kisir kadinlar tzotzuk yapmak itzun iladz deyu16/1kullanirlar imis. (Genesis 1. 14)ve pu pos fikir simdie 16/2 kadar devam idior. Palaistinide tzok tzesidli tzitzekler 16/3 vardirki punlardan ispiroda pulunan kul (rodon) pir 16/4 sepepten tolai meshurdir. Eski vakitan simdie kadar 16/5 soylenilen rivayete gore validedullah Panayia Misira 16/6 firar iderken pastigi yerlerde pu kul pitmege pasla 16/7 misdir. Hakikaten pu kul senelerdze kuru olarak da- 16/8 yanip ve suya konulur konulmaz atzilir. Eski zaman- 16/9 larda Europaya goturulmus olan pu kolun pir ku-16/10 ru pardzasi 700 sene sogra tedzrupe itzun suya ko- 16/11 nulundza atzildigini meshur Riter pean idior. Hal puki 16/12 simdi pu yerihuda pu kuller pitmeyor. Palaistininin 16/13 pelesenk(Valsamon) agatzi yaliniz yeriko ve Eyyadi 16/14 taraflarinda meydana gelup evelleri pek meshur ve ray- 16/15 hadar iken Yahudistan muharepesinde mahv idilmis ve 16/16 padehu Romalilar tarafindan yine meydana getirilmis 16/17 isede simdi eseri yokdir. Pu agatzlar yunus, yulios ve 16/18 agostos aylarinda tzizilarak meshur pelesenk yagini 16/19 hasil ider idi. Pu agatz itzun meshur Arap muellife 16/20 Apdul-latif izahat verior. 16/21 Uzum mahsulu vakti evailde Palaistinide gayetle 16/22 pereketli idi, lakin oranin paglarinada fullosira il- 16/23 letinin ariz oldigi tarihten itiparen eksiki pereket kalma- 16/24 misdir. Musisin vaktinde Eskol vadisindeki paglar 16/25 pek dzesim salkimli uzumler dzikarirlar idiki 2 kisinin 16/26 pir salkim uzumu pek zorlukla goturepildiklerini 16/27 AGIA Grafi yaziyor saratin aliasi Yahudistanda 16/28 tzikar idi. 17/1 Meyveler agatzlar arasinda en mepzulu zeytun 17/2 agatzi olup 200 sene omru vardir. Yahudilerin vaktin- 17/3 de punun mepzulieti pek azim oldiginin Agia Grafi 17/4 vash idior. (A Paraleip. Xz. 28-Deteronom ly 24-yezek- 17/5 xz. 27,)Palaistini Zeytunu ve zeyt yagi fransanin- 17/6 kindan daha muteperdir. İndzir dahi pek kiymetli ve ga- 17/7 yet lezetli olup kususuda

hayli mudet dayanir. 17/8 Arapistan indziride yenir isede okadar lezeti olmayup 17/9 yaliniz yuksek ve sivri agadzi hafif ve dayanakli 17/10 oldigindan epniyelere kullanilir. Misirlilar mumya- 17/11 ladiklari insan dzesedlerini pu agatzdan yapilan san- 17/12 diklar deruninde hifz iderken idiki pu sanduklardan ze- 17/13 manunza kadar hifz olinanlarda vardir. Simdi pu agatz 17/14 yaliniz Yafada pulinapilior. Hurma agatzi Yahu- 17/15 distanda ve paslidza yerihuda mevdzud olup pundan 17/16 tolai yerihou (hurma sehri) ismlenmis idi. Makkavaloslar 17/17 devrinden kalma pazi sikkelerde hurma agatzi alameti ve 17/18 ortasindada “Judaea tzapta” “esir Yahudistan” ipa- 17/19 resi Fransizdza yazilarle yazilidir. Yahudiler feth 17/20 itdikleri sehirlere muzafieriet alameti olarak ellerinde 17/21 hurma dallari tutarak girerler idi. (1). Kamus payramin 17/22 dada litaneia yaparken hurma tali tutarlardi. Simdi 17/23 pu kiymetli agatz pek nadir pulinir. Nar agatzi (ro- 17/24 dia)pek zaidedir. Pahusus Yafa narlari meshurdirlar 17/25 keza portakal ve lemon agatzlari eski vakitdan zaide 17/26 (1)Muellif Strafon Yerihonun hurma ormanliginin 17/27 12, 500 hatvei hendesieden iparet iduyini yaziyor. 18/1 simdi tzok olup azim pir tezyinat teskil itdigi kipi ray- 18/2 halarinda yarim saatlik mesafeye kadar tesir 18/3 ider. Yafa portakallari pek meshurdirlar. Fistik 18/4 agatzi (pistaki) Kananda pek meshur idi. Ravvinoslarin 18/5 kavlindze hazreti Yakup misirdaki oglu Yosife gon- 18/6 derdigi hediyeler arasinda fistik dahi gondermisdi der- 18/7 ler. Karnup (ketzi poynuzu) agatzi simdi eskiki kadar 18/8 tzok gorunmeyor. 18/9 7. Hayvanat Paliklar Tiverias denizinde ve Yordan 18/10 irmaginda pek kullietli isede yordan irmagininki pek 18/11 lezetlidir. Surunen hayvanlar arasinda eski vakitlerin ol 18/12 dehsetli ve korkundz yilanlari simdi pulunmayup simdi- 18/13 kiler insanlara dokunmazlar engerek yilanlari nadirolup 18/14 karayilanlarda zehirsizdirler. Akreplot denizinin insansiz 18/15 taraflarinda pek tzok olup yerihuda ve Yordan sahilin- 18/16 dede nadir degildir. Sinekler eski zamanlarda tahammul olin- 18/17 maz deredzede idiler. Filistinlerin Akkoron nam memleketle- 18/18 rinin ehalisi sineklerin hudzumuna dayanamayup Neelze- 18/19 pup (Eaggelionda zikri getzen veelzevul) nam ilahilerinin 18/20 himayesini talep iderlerdi. Amorraioslarin iki hukumdar- 18/21 lari kendi

memleketlerinden silah kuvveti ile degil 18/22 illa yapan arilarinin hudzumu ile tard olinmislardir. 18/23 (İnsuz Naun kd. 12.)17indzi asirda Yerusalime kiden se- 18/24 yah Eynos Roginos nazaredte iken pir tzok ufak sinek- 18/25 lerin Yezrael vadisinde az kaldi insanlari ve hayvanati 18/26 pogmak raddesine getirduklerini hakaye idior. Simdi pile 18/27 pu pelali sinekler noksan degillerdir. Napak kuslardan 18/28 Musiz kerek lenitikon ve kerek duteronomion 20 kadar 18/29 kus saydiriyorki punlari etleri İsril ogullarina 19/1 memnu idi. (Duteronom. İd. 1-19) yaliniz punlarin 19/2 arasinda gogerdzin ve kumru temiz ad olinarak Yahova- 19/3 nin kurpan hanesinede yaliniz punlar makpul olarak ka- 19/4 pul olinirlar. Eski Yahudilerin evlerinde tavuk ve ho- 19/5 roz pulinmaz idi, zira Talmut kitapindan emri uzre Ye- 19/6 rusalim sehri mukaddesini tersleri ile murdarlamamak 19/7 itzun hamilen dehrden tard olinmislar isede piraz sogra 19/8 yine pulindirildikleri Eoggellionun zikrinden anlasili- 19/9 yor. Simdi tavuk ve gogerdzin pek tzokdir. Turkianin 19/10 her tarafinda pulinan kanatli hayvanat Palaistinidede 19/11 mevdzuddir. Kus yuvalarini pozmak Musi nomosundza 19/12 kattien yasakdir. İsrail ogullari pir kus yavasi 19/13 pulirlarsa hitz dokinmamalari emr idilior. (Duteronom. 19/14 Kv. 6) pu nomos avdzilarin siddetini eksiltigi gipi 19/15 tziftzilerin zararli zan itdikleri ve lakin pir takim su- 19/16 runen zehirli hayvanat ile sinekleri ve tze kirgeleri telef 19/17 iden kuslarida telefden muhafaza idior idi. Tze kirgelerin en 19/18 dehsetli dusmenislan selengis nam kus memaliki sarkiye 19/19 ehalisi tarafinda himaye olinirlar. Deve, okuz, (1) 19/20 merkep, at(2) koyun, ketzi ve saire hayvanat eski va- 19/21 kitlarindan daha fazla isede o zamanlar Yahudilerdze na 19/22 pak sayilan ve simdide İslamlarin na pak ad itdikleri 19/23 domuz pek nadirdir. Kelp ise eski yahudilerdze napak 19/24 (1)Okuz tzif itzun kullanildikdan mada yuk 19/25 hayvani makamindada kullanilir. 19/26 (2)Solomon Misirdan pir tzok at ketirdup 12. 000 19/27 suari askeri teskil itmis ve tantan sogra- 19/28 ki hukumdarlari vaktinde dahi devam itmisdir. 20/1 iken simdi sokaklarda kelpden ketzilmez. Vahsi hayvanatdan 20/2 arslan Palaistinide vakti evailde tzok iken simdi Yor- 20/3 dan irmagi sevahilinde nadir pulinir ayu dahi nadir 20/4 degil isede Suria ayusi nami ile olanlar daha fazladir.

20/5 Yapan domuzi elan Yerihoda ve Yordanin sevhilinde 20/6 pulinir. Vakittan vakita kaplan , sirtlan ve pars dahi 20/7 gorunurler. Araplari Dape isimlendirdikleri sirtlan- 20/8 larin garip pir kuvvetleri vardirki rast keldikleri hay- 20/9 vanlari o kuvvet vastasi ile mayintisleyerek kendi 20/10 yuvalarina dzelp iderler. tzakal, tilki, geyik, dzeylan, 20/11 tavsan dahi pek tzokdur.

20/12 Palaistininin Taksimati

20/13Palaistini iki aksami tapiyeye, yani Yordan irmagi20/14nin pu ve ote ketzitleri Palaistinilere, tazim olinir- 20/15 di. Yahudilerin virudinden evel oralarda iskan iden eha- 20/16 linin isimleri ile musemme pir tzok kislmlara taksim olin- 20/17 mis isede Yahudilerin zaptindan sogra kendulerinin 12 20/18 kapilelerin adedine gore 12 kisma taksim olinmis ve Solo- 20/19 monun oglu Rovoamin devrinde pu 12 kapile Davidin ida- 20/20 rei hukumeti mutlakasindan ayrilmislar ve o vakit mem- 20/21 leket iki hukumdarliga yani, İsrail ve Yuda hu- 20/22 kumdarliklarina, taksim olinmisdir. Yahudilerin e- 20/22 saretinden Megas Aleksandrosa kadar Palaistini taksi- 21/1 mati hakkında mevsuk pir malumat yokdir. lakin Ro- 21/2 malilarin Yerusalmi Makkavaioslardan zaptlarına ka- 21/3 dar Palaistininin Yalilaia, Sameraia, Yadaia ve Pe- 21/4 raia eyaletlerine taksim olindiklari tarihde gorulu- 21/5 yorki Peraia kun doguda ve digerleri kun patida idi. 21/6 Pu taksimat tapi pir taksimat olup padehu vuku pu- 21/7 lan sair tepeddulatdan sogra pile dzumle Kristianların 21/8 hatir-u-hayallerinden dzikmayidzi pir taksimatdirki ta- 21/9 rihi mukaddes ile serih Euaggelionun gosterdikleri vu- 21/10 kuati ekseriside pu taksimatle mutevasipdir, piraz va- 21/11 kit sogra pirde Eklisia taksimati vuku puldi. isede 21/12 Yalilaia, Samareia Yudaia isimleri yine ehalinin agzin- 21/13 dan asla gayp olmamisdir. Pu 4 taksimatın izahati 21/14 vetzhi atidir: 21/15 1)YALIAIA ismi İpranidze daire manasinda olan 21/16 yalil kelimesindendir. Yalil ismi Yisus Nauynin kitapların 21/17 dada gorulup simali Palaistininin pir kismini ve pas-21/18 lidza neftali topragini pean ider. Hazreti Solomon Ka- 21/19 lilaianin 20 kida sehrini Turioslilarin hukumdari Hes- 21/20 rama hipa itmis idi. Pu eyaletde Finikeliler ve mileli 21/21 saire iskan itdiginden Yalilaia tur Efror, yani,

mil- 21/22 letlerin Yaliliasi naminda haiz idi. Yalilaia, simalen 21/23 Antilivanosdan, sarken Yordan irmagindan, garpen Fi- 21/24 nika sevahilinde dzenupen Ginea (simdiki Azinin) ile E-21/25 fraim taglarindan hudutlu idi. Yahudilerin Bavulon 21/26 dan (eski pagdaddan) Palaistiniye avdetinden sogra Ya- 21/27 lilaia eski vakitden ziade putperestlik pulinip pun- 21/28 lar Yalilaiada Yahudilerin ahlaki mezheplerini ve li-22/1 sanlarini degistirdiklerinden diger yerdeki Yahudiler Ya- 22/2 lilaia Yahudilerini punun itzun nefrete paslamislar- 22/3 dir. Yalilaia, Yudaladan ufak ve Samareiadan puyuk 22/4 olup ehali ise digerlerininkinden fazla ve pir Yahu- 22/5 dilerendaha ziade dzengdzi idiler. Yudaia muharepesinde 22/6 itos 100. 000 dzenkziden pir orduyu kolaidza tes- 22/7 kil itmis idi. Kalilaianin simali tag ve dzenupide ova 22/8 oldigindan yukari ve assagi Yalilaiaya taksim olinir 22/9 di. Yalilaianin en meshur sehirleri pervetzhi atidir: 22/10 Dan sehri -(eskiden Lahis isimlenirken Dan kapilerini 22/11 iskan itdigi itzun pu ismi almisd), -Kaiois, Kene 22/12 lef (pu sehr sepepine eveldze Lennisaret denilen denizin is- 22/13 mi Tiveriasa tepdil etmisd), -Kapernaum (pu sehr 22/14 Euaggelionda tzok zikr olinir), -Pifsaida (keza), -(Ko- 22/15 razin (keza), -Tiverias, -Sepholis (purasi Yalilaianin 22/16 merkezi olup Yerusalinin harapindan sograda Yahudi- 22/17 lerin medzlisi kepiride pu sehr makarri ittihaz itmis. 22/18 ve pu medzlis padehu Tiveriasa nakl olinmis idi), -22/19 Kana (Kristos efendimizin idzra itdigi dugun sepepine 22/20 purasi tarihde meshurdir), -Nazaret (Her kesdze maa- 22/21 lumdir), -Endol, -Naim=n, (purada dul karinin 22/22 mudzize ile dirilmis id), -Ptolemais eskiden Akko 22/23 isimlendigidinden simdi her kez Akka yahud Akri isimlen-22/24 dirirler). 22/25 2.)SAMAREIA eyaletinin ismi Israil hukumdarligi- 22/26 nin merkezi olan Samereia sehrinden alinmadir. pu eya- 22/27 let o pir 3 eyaltdan ufak olup simalen Yalilaiadan, 22/28 sarken Yordandan, dzenupen Yudaia dan, garpen Ak deniz- 23/1 den mahdud idi, pek munpiti topragi olup pugday, pa- 23/2 muk, tutun ve zeytun tzikarir. pu eyalet simdi Na- 23/3 plos isimlenir. Samareianin en meshur sehirleri sunlar- 23/4 dir: Paitsar (padehu Skotopolis isimlenerek 2indzi Pa- 23/5 laistinininde mitropolisi olmsidir.), -Salim (Yoannis 23/6 rodromos pu sehr dzivarinda vaptiz iderdi), -Kaisa-

23/7 reia Palaistinik (Statonun kalesi isminide hatzdir), - 23/8 İsrail (pu sehr tipik isminde olan yezrael vadisi dzi- 23/9 varindadirki Agaavin konaklari purada ve Yezavel 23/10 pu konak penzerelerinden kendini asagi atmis idi), - 23/11 Samareia (İsrail hukumdarliginin merkezi idi sogra N- 23/12 rodis tarafindan sevatia ismlendi), -Sihem (padehu 23/13 Neapolis ismlenmis ve simdide pu isimdedir. Yeval ve Ya- 23/14 rizin taglarinin arasindadir. 23/15 3. YUDAİAİSMİ defa Yahudilerin putun iskan23/16itdikleri yerlerde denilirsede asil Yudaia eyaleti, Sa 23/17 mareianin dzenup sinorlarindan Petraia Aravlaya kadar 23/18 uzanan mahal idiki orasi Yordan irmaginin garp dzihetin- 23/19 dedir. Yudaianin taglari Yordan irmaginin pu ketzesin- 23/20 deki Palaistini taglarindan tzok yuksek ve tepeleride 23/21 sivridir. topragi oldiktza mahsuldardir, pu eyalete 23/22 Yoannis Yrikanos hukumdari vaktinda Yidumaia kidda- 23/23 sida ilave olinmis ve pervetzhi ziir 11 eyalete taksim 23/24 olinmis idiki isimleri sunlardir: Yerusolim, Yofra, 23/25 Akrata, Tamna, Luvva, Emmaos, Pella, Yedumala, 23/26 Eggadi, Hirodion ve Yeriko. Yudaianin en pelli sehirle- 23/27 ride punlardir: Yerusolim (purasi noktai naza- 23/28 rindan dzihandaki putun sehirlerin en meshuridir. Ya- 24/1 hudi hukumdarliginin paytahti idi.)-Yeriko, -Yal- 24/2 yala (Yahudiler yordan irmagini ketzinde purada ordu 24/3 kurdular idi.), -Eggadi (pahri lut dzivarindadir.)- 24/4 Zokora (Sodomanin harapietinden sogra 5 sehirlerin eseri 24/5 olarak andzak purasi kalmis id), -Yavaon (Yisuz 24/6 Naunnin Yavoonlilarle olan muharepesi tarihi mukaddesde 24/7 munderidzdir), -Ramataim =(purasi Samoil 24/8 peygamperin vatanidir.), -Vitleem (Kristos efendimiz pu 24/9 rada dogdu), --Fekoe, Kevroy, -Virsavee (Yahudista- 24/10 nin dzenupen son sunori oldiginin Agia Grafi gosterior), 24/11 -Arimataia (simdi Remli isimlenior), - Yafa, -Ludda, 24/12 -Askalon , -Akkaron , -Yef. =Yitta (Koliatin vatani- 24/13 dir), -Azotos, -Yaza, --Silo(Yisoz Naui Allahin tza 24/14 dirini puraya keturmis idi.), -Vetil (Yakup ruya 24/15 sinin iste purada kormesi uzerine puranin eski ismini 24/16 Luza iken Vetile tepdil itmis idi). 24/17 4.)PERAYA eyaletine Yalaad dahi denilirki pu ism 24/18 Agia Grafide tzok korulur. Musiz puradaki Vasan 24/19 hukumetinin hukumdari Oy ile harp idup onu

mag- 24/20 lup itmis idi. Makkavaiosların derinde Yordanın ote 24/21 ketzesindeki Peraianin kimsi 5 eyalete taksim olinmiş ve 24/22 pulardan murekkepen Vassanhukümetinin idaresi teskil24/23olinir idi. Peraianin en pelli sehirleri punladir: Kai- 24/24 sareia Filippou (punun simali sarkinde pir magara 24/25 vardirki yanindaki orman ile pirligde Pan ilahisine 24/26 vakf olinir Paneion isimlenmiş idi. Yordan irmagini tes- 24/27 kil iden irmakların piriside puradan kaynar. pu magarada 24/28 putların altina konilan pir takım tzokur kaplar var-25/1 dirki punlarda pazi yazilar koruluyorsada Pan il- 25/2 lahisinin rahipi iparesinden madasi daha okinamamis 25/3 dir. Nrodis pu magaranin dzivarina Agustusun zikri 25/4 itzun pir ipadethane yaptirmiş idi. Tetrarhis Filistos 25/5 dahi pu ufak Paneion sehrini puyuldup Yudaiadaki 25/6 dikir kaisareia sehrinin pu olmadiginin anlatmak itzun 25/7 punun Kaisareia filippu isimlendirmiş idi. Pu eya- 25/8 tin sehr ve kasapaların Kristos efendimiz ziyaretmiş- 25/9 dir. (13 mart. i. 27) Muverrih Eureviosun 25/10İstoria” kitabinin 7indzi papinda oku- 25/11 dugumuza gore olan idim(aimorraia9derdine muptela 25/12 iken Kristos efendimizin etegine dokanması ile sifa pulan 25/13 kadir pu memleketden olup efendimize pir nisanei suhra 25/14 niyet olmak uzre kendu hanesinin karsusina Yisuz Kri- 25/15 stusun heykelini (andrianta) dikmiş, lakin piraz sogra pas 25/16 kosteren Yulianos Paravatis pu heykeli yiktirmişdir. 25/17 Meyas Konstantinos devrinde purada haylidza puyuk 25/18 Kristian konotisi mevzdud olup Antekia patriklerine 25/19 tapi olan pir episkopos tarafından ifade olinirlar idi. 25/20 Kaisareia Filippu sehri simdi Panias isminde 200 hanelik 25/21 pir kargedir. Sekenesi İslam, Rum ve Durzudur.)-, Vif 25/22 saida (Tetrarhiz Filippos purasini Agustusun kizinin 25/23 zikri itzun Yuliada isimlendirmişdir. Yalilaiada dahi pir 25/24 diger vifsaida vardirki Euaggelionda zikri ketzen odir de- 25/25 yor muverrih Relandos), - Yamala (Yennisaret kolunun 25/26 dzidarindaki tag uzerindedir.), -Yadara (pu sehrin al- 25/27 tindaki tagin eteginden pir vakit andzak su kaynar idi. 25/28 Simdi dahi pir leuya mesafede andzak ve sifali punarlar 25/29 kaynıyor ve nazaretle Neapolis ehalişi Apriliosda panio 25/30 itzun pu punarlara kiriorlar. Araplar pu punara ha- 26/1 mam-us-seih derler. Yisuz Kristosun sifa

itdigi iki dzin- 26/2 liler iste purada pulinup punlardan dzikan dzinler ise 26/3 domuz surusune girmekle domuzlar denize dokulmus- 26/4 ler idi.), -Yanlos (simdi Tziolan isimenior.), -Edrain 26/5 ve Astaros (punun ikiside vassan hukumetinin merkezleri 26/6 idi. Edrain sehrinin harapeleri simdi pir takim eski sus- 26/7 tem diger partzalari ve pir dzarsu eseri gorulen Hau- 26/8 ran mevkii idi denilior. Pundan pir putzuk saat mesafa- 26/9 dede kiyasen Astarotun harapeleri vardir.), -Vostra 26/10 (purada simdi gorulen harapeler sagani zikrdirler. pir 26/11 vakit Arapistanin merkezi idi.), -Yerasa (pu sehir Vus- 26/12 tradan 12 saat dzenupi garpide olup simdi gorulen ha- 26/13 rapeleri ise vaalvekdeki (Pliopolis) meshur harapeler- 26/14 den sogra 2indziligi haizdirler,)- Ramof (purasi sur- 26/15 kunlere mahsus idi. Yad kapilarindan kalmazdir. simdi 26/16 Es Salt isimlenir. pir tepe uzerinde vaki olup eski ka- 26/17 liasinda elan mevdzudirki orada yaliniz sehrin mute-26/18 haizani oturur. 500 hanelik olup 340 hanesi İslam ve 26/19 170 hanesi Ortodoksos Kristiandir. Piraz uzakta pir26/20turpe vardirki Osie peygamberin mezaridir denilir. Pu 26/21 turpenin tzivarinda her sene Pazar kurulur.), -- Eevon 26/22 (simdi Huspan denilen yerde harapeleri ve tasdan oyma 26/23 dzesim ve derin kuyulari mevdzuddir.), -Meelmeon 26/24 (simdi Main denilen mevkide harapeleri vardir.)-Yassa 26/25 (simdi Yahza denilirki Yahudilerle muharepe itmek itzun 26/26 puraya gelen Amorraioslarin hukumdari Sioni purada 26/27 Musis maglup itmis idi.), - Divon=Divon Yad (pu 26/28 sehrin harapeleri Arnon irmagi simalinde pir saat mesa- 27/1fedede kaim olan gozel ve derin pir dere itzinde elan mev- 27/2 dzuddir. sehrin derinligi Nsaiaş peygamberin ora ehalisine 27/3 ittigi davetten ve “Moavit sehrinin harpietini aklamak 27/4 itzun Moav tagina tzikiniz ,, demesinden anlasilir.) 27/5 Aroir (Agia Grafide pu sehr Arnon dzikarindaki A- 27/6 roir sehiri deyu yazilidir). 27/7 Yerusulime giden 27/8 yol uzerinde vaki meskur yerler. 27/91 . Yiafa . Azim ve Aziz yerleri ziyaret idenlerin va- 27/10 pordan tzikarak ilk ayak pasdiklari mahal Yafa seh- 27/11ridir. Yaffa kelimesi Yahudidze gozellik manasinda 27/12 ve Finike lisaninndzada yuksek manasindadir. Yafanin 27/13 manzarasi dzidzen pek latif ve hosdir. depenin pagrinda 27/14 oldigindan vapordaki ziairetdziler sehrin dzesim epnieleri- 27/15 ni

korurlerki punların en parlagı Rum, Latin ve Er- 27/16 meni monastirlaridir. Yafanın limanı ufak oldığı itzun 27/17 puyuk vaporlar yanasamadıklarından sahilden 2 kilo- 27/18 metre kadar atziga demir atarlar ve heman mahir Arap 27/19 kaikdzilari vapore yanasarak yoldzulari ve esyalari- 27/20 ni iskeleye tzikarirlar Yafadaki monastirlarin Nyu- 27/21 menoslari tarafından gelen adamlar kaik paralarini tevsie 27/22 iderler. Simdi ise her milletin Yafadaki monastirlari ta- 28/1 rafından ayrı ayrı kaıklar suhuletle kendi millet-28/2lerini nakl itmege paslamislardir. Furtunali zaman- 28/3 da vapor pek uzaga demir atdigından andzak pir katz 28/4 kaik vapore kadar yanasapilirler. - Yafalilarin lisan- 28/5 lari, elpiseleri oyma ve pitzimleri ve konusurken tzi- 28/6 kardıkları sey pek garip ve tohafdir, -Yafanın etra- 28/7 finda metin hisarlar vardır yaliniz deniz tarafındaki 28/8 kısmi pozukdzadır. Evelleri pu hisarin kapusi pir 28/9 iken pir katz sene mukaddemi diger pir kapu atzildigi 28/10 kipi garp dzihetinede pir daha atzilmek üzere idi, -Pa-28/11 laistininin diger sehirlerindeki kipi Yafanın evleride tol 28/12 yapidir, sokalarida dar ve pisdir, -Yafanın nufu 28/13 su pudan 25 sene evvelisi 7000 kadar olup punlardan 28/14 4940 i İslam, 1000 i Ortodoksos, 300 u Latin, 300 u Rum 28/15 katoligi, 50 si Maronit, 10 i Ermeni, 400 uYahudidir. 28/16 Kristianların ekserisi zeytyagi, pugday, arpa, susam 28/17 pamuk, sapun yapagi portakal ve lemon ihradzati ve 28/18 tasradanda kahve, seker, pirindz, demir ve kiraste ile sair 28/19 mamulat idhalati tidzareti ile mesguldirilar. Ortodok- 28/20 soslardan itiparli tudzar tzokdzadır, -Pagdzeleri 2 28/21 saatlik kadar pir mesafe tutup, portakal, lemon, nar, 28/22 indzir, padem ve hurma agatzlarından murekkep raihada 28/23 ve gayet latif pir orman teskil iderlerki Palaistininin 28/24 diger taraflarında emsali yokdir, -Yerusalimde iskan 28/25 iden Kristian dzemietlerinin Yafada hususi monastiri var-28/26 dirki ziaretziler Yerusalime giderken ve gelirken mensup 28/27 oldıkları milletin monastirina medzanen misafir kapul oli- 28/28 nirlar. misafirlerle tapi hal gonulden kopani ma- 29/1 nastira iane iderler, Ortodoksosların manastiri sehrin en 29/2 merkezinde ve iskelenin karsusındadır diger epniyelerden 29/3 dzesimdir. Agios Tafos heyeti ruhpaniesinin vekili olan 29/4 Nyumenos pu manastirda oturur, Yerusalimdeki or- 29/5 todoksos

monastirlarının yafadza olan omurına kadar 29/6 ve Ortodoksos konotisinin reisi ruhanisi siffati ile hu- 29/7 kumeti mahallienin idare medzlisindedede pulinir. monas- 29/8 tirda Agos Georgos ismine sirin pir Ekklesia vardır, - 29/9 Latinlerin monastirlarida pizimkine yakın ve kun dogu- 29/10 dadir. Purada daima puinan 4 Frenk papazi Yafada- 29/11 ki Latin konutisinin umuri ruhaniesini idzra ve Yerusa- 29/12 lime gelen Europali ziaretzileri misafir iderler, -Yona- 29/13 nilerin tarihi esatirinde (mutogia) okudigimiza gore 29/14 Andromeda ismindeki gendz kadin deniz dzanavarına nafa- 29/15 sa olmak uzre Yafa denizinde kayalara zindzirlerle 29/16 paglanmis isede pu deniz dzanavarini Perseus telef itmis 29/17 ve heman gidup ellerini pir punarda yekayindza pinarin 29/18 suyu kana tepdil olmsidi. Pausanias kanli suyun kendi 29/19 devrine kadar devam itdigini ve Plinius dahi Andromedanin 29/20 paglandigi kayanın kendi zamanına kadar mevdzud idu- 29/21 yini tastik idiorlar. Telef olinan dzanavarin skeletine 29/22 Yafa ehalisi derketo ismini vermisler ve puna Allah 29/23 deyu taparak puna her gun pir insan kurpan iderler 29/24 imiski (Pausanio F. 35) o zamanlarda orada sedzda oli29/25nan pu put Derketo isimlendigini muverrihler tastik i-29/26diorlar, -Yahudilerin vaktinde Yafa itzun kura tze- 29/27kildiginde Dan kapilesinden hissesine dusmus (İs. Naui- 29/28 if. 8)isede pu kapilege ne vakit ketzdiginin tarihi pi- 30/1 linmeyor- Yonas peygamber heman Nineu sehrine gidupde 30/2 oradaki sapkin ehalige tovpe yolini tarif itmik itzun 30/3 Allahdan aldigi emrin mugairinde olarak Allahin yu- 30/4 zunden katzmak itzun Yafa sahiline enerek Tarseise fi- 30/5 rar itmis (Yuna a. 3.) ve Turos padisahi Heyram dahi So- 30/6 lomonun Yerusolimde insa itdiredzegi sahratullah itzun 30/7 idzap iden arditz agatzlarinin Ayvanon tagandan kesti- 30/8 rup Yafa sahiline tzikarmis idi. (Paraleit. 6. 16.) 30/9 Yudas Makkavaio dahi, gamazliklari ile Antiokos ta- 30/10 rafından 200 kadar Yahudinin katline sepep olan Ya- 30/11 falilarin, terpie itmek itzun Yafa limaninin ve deru- 30/12 nindeki gemileri ihrak ve harap iderek katzanlarida tu- 30/13 tup telef itmis idi. (V. Makkav. İv.)-Serif Euagge- 30/14 lionnun ilk dellaletinde Yafada tzoklari Kristosa iman 30/15 itmislerdir. Fukara sevidzi Tarifa nam dul kadının ve- 30/16 fat itdigi halde Petrosapolos tarafından diridildigi, 30/17 ve o sirada deppag

Simonun hanesinde (1) misafir iken kok 30/18 yuzunden dzesim pir dzesim pir tzarsepin yer yuzune togru u- 30/19 zanup endigini putun halkin gozleri ile gordukleri 30/20 kipi ikimuhim vukuat Yafada zuhur itmisdiki pu 30/21 merakli ve gayet tesirli vukuati ogrenmek isteyen 30/22 itikatlu Kristianlar Apostolaoslarin amellerine murad- 30/23 zaat ideler (Prazeon ton Apostolon T. 36-42 kai- 30/24 17-35), -Kristosdan sogra Yahudiler Roma hukumetini 30/25 tanimadigindan Roma hukumetinin Yahudistan mutesa- 30/26 rihi olan Kestios heman Yafagi muharepe ve feth iderek 30/27 sehri ihrak ve 8. 000 kadar ehali telef itmis isede piraz 30/28 sogra Yafalilar Suria sevahilini yagma ittiklerinden 30/29 4. Deppag Simonun hanesinin mahali simdi Yafadaki 30/30 Ermeni monastirinin dzenupindeki deniz fenerine yakin 30/31pir yerde kosterilior. 31/1 Roma imperatoru Usperianos punlarin hepisini telef ve 31/2 sehri kamilen harap ve kaleye tepdil itmis ve hayli 31/3 zaman sogra pu kale dzivarinda pazi haneler yapıla- 31/4 rak tekrar pir sehr tesis olinip Megas Konstantinosdan 31/5 itiparen Palaistininin Kaisareria mitropolitinden puyi- 31/6rilan pir episkoposun makarri ittihaz olinmis ve 536 31/7 senei Miladiesinde Yerusolimde akd iden Sonodos pu 31/8 Episkoposa Yafa Episkoposu namini vemisdir, - 31/9 2. LYDDA. Zemani evailde meshur iken simdi fakir ve 31/10 ufak pir kasapa seklinde kalan Ludda sehri Yafadan 3 31/11 saatlik dzenupi sarkidedir. Luddada sagani temasa 31/12 olarak "Agia Yorgos namina olan eski Ekklesianin ha- 31/13 rapeleri uzerine kullietli masariflarle 1872 senesinde 31/14 yapilan dzesim pir Ekklesia vardir, Luddanin 6. 000 31/15 kadar olan simdiki nufusunden takripen 4. 000 i İslam ve 31/16 2. 000 i Ortodoksosdir. Simdiki Yafadan Yerusalime kiden 31/17 simenduferin 2indzi stasionu Luddadir. Yafadan Yeru- 31/18 salime kadar 5 stasiondir. Luddagi Veniamin kapileri 31/19 insa itmis denilior, -Yahudiler puna Lud ve Araplar- 31/20 da Lid derler, -Dimitrios Nikator puragi Samareia- 31/21 lilardan zapt ve Yudaya ilhak itmisdiki. Yulios Kai- 31/22 sarin vefatindan sogra Palaistinide hayli vakit zu- 31/23 lumkiarlik iden Romali Kassios gerek 31/24 diger 3 sehirlerin ehalisini kole deyu satmis isede piraz 31/25 sogra Antoniosun emri ile azat olinarak avdet itmislere, 31/26 -Petros Apostolos kortum Aineon orada pulup 31/27 sifa itmis idi (Antupatos) Kristosdan pir

katz sene 32/1 sogra Kaisareidan Yerusamim uzerine gidenler Luddadan 32/2 getzup orasini harap itmis isede piraz vakitdan sogra 32/3 Yahudistan mutasarifliklerinden pirine makarr ittihaz 32/4 olinarak o hal ile Usperianosa teslim olindigina pa- 32/5 kilirsa sogradan sehr eski halini almıs demekdir, -Ro- 32/6 ma hukumdarları zamanında diger sehirlere kipi Ludda da- 32/7 hi imnini degiserek Diospolis isimlenmiski Septimios Se- 32/8 viros ile Karakallanın zamanlarında kesilen sikkelerde 32/9 pu ism koruluyor, purasi Kristianların ilk asırla- 32/10 rında Palaistini Kaiserasi Mitropolitine tapi olan 32/11 Episkoposun makarri iken piraz sogra (simdie kadar) Ar- 32/12 kepiskopos makarri ittihaz olinmisdir, -415 senei mi-32/13 ladiesinde Luddada Pelayosa karsu pir Sunodos akd itmis 32/14 idi, -Kristianların ilk asrından peru Ludda sehri Agios 32/15 Yeorgiosun ismine merput idi. eski Sunaksarionlarda okudu- 32/16 gumuza gore Agios Yeorgiosun pederi Kappadokiali 32/17 ve validesi Palaistinili olup kendisinde Luddada togmus 32/18 ve Dioklitianos hukumdarın zamanında zuhur iden koga- 32/19 isda İzmiide katzup orada marturos olmusdur. Mar 32/20 turosligi esnasında zindzirlerle pagli olarak mahpusa 32/21 atildikta ruyasında Kristos efendimizi korup yer 32/22 yuzunde tzediklerine pedel gok yuzunde tzok eylik- 32/23 lere nail oladzagi muzdesini almıs ve uyandığında Al- 32/24 laha sukr idup disarında pekleyen hizmetdzisinin itze- 32/25 ru piragilmasına musaade olinması itzun itdigi redza-32/26 yi tomrukdzu pasi kapul ittiginde hizmetdzi itzeru 32/27 girupde efendisinin zindzirlerle pagli oldigini gorun- 32/28 dze akeleyerek ayaklarına kapandığından, aziz, punu 33/1 kaldirarak gordugu ruyayı nakl ve sevinmesini tenpih 33/2 idup vefatından sogra vidzuduni Palaistiniye goturup 33/3 defn itmesini vasiet ittiginde hidzmetzi pu vasieti idzra 33/4 idzra idedzegini vad ile disari dzikmisdir. İrtesi kuni Aziz 33/5 tekrar mahkemeye koturulup Apollon putuna kur- 33/6 pan sunarsa kurtuladzagi pildirilmis isede Aziz yine 33/7 reddi dzevap verdiginde pasi kilintz ile kesilmis ve 33/8 hizmedzisi vadi uzre Azizin leyfanonunu alup Palai 33/9 stiniye goturerek diger Kristianlarla peraper kemali 33/10 hurmetle defn itmısidir. Pu vukuatdan az sogra hemen 33/11 nuri itikat tzevup Megaz Konstantinos nam dindar hu- 33/12 kumdar idzray hukumete paslagında Aziz

Yeorgosun 33/13 dostlari ve sair hararetli dindarlar firsat pularak 33/14 Luddada parlak ve dzesim pir Ekklesia yaptirup A- 33/15 zizin dahi pelirsiz pir mahalde medfun pulinan leifa- 33/16 nonu pulup Ekklesiaya nakl itmisler ve Noemvirios 33/17 3 tarihindedede Ekklesianin eghainiasini idzra itmisler- 33/18 dirki iste pizim her Noemvirios 3de zikrini yaptigimiz pu- 33/19 nun itzundur. lakin Ekklesianin insasi tarihi pilineme- 33/20 yor. Episkopos Turo pu Ekklesianin Yustinianos dev- 33/21 rinde yapildigini yaziyorsada muverrih Prokopios, 33/22 Yustinianosun yaptirdigi epniyelerden pahs iderken pu 33/23 Ekklesiadan pahs itmeyor. Pazilarindzada punu Me- 33/24 gaz Konstantinos yaptirmis denilir, lakin oylede olsa idi 33/25 muverrih Eusevios mutlaka pir sey yazar idi. hal puki 33/26 hakikat hal Ekklesianin M. Konstantinos devrinde ya-33/27 pildigini gosterior, - Adzem sahi Husrevin zamaninda 33/28 pir tzok adzemlerin hudzumu yaliniz Yerusolim ve dzi- 34/1 varina irasi havar itmis isede Agios Yorgos Ekklesia- 34/2 sina asla dokanilmamismidir(1). 1185de Luddayi ziyaret i- 34/3 den Yoan Fokas ispu Ekklesia itzun deyorki: “Ek- 34/4 klisianin “Agion Vimasinin divar kemerlerinde ve Agia 34/5 Trapeza altinda peyaz mermer ile kapali olan mezarin 34/6 agzi gorunuyor. lakin Ekklesianin papazlarindan isit- 34/7 diklerimide pean ideyim. latinlerin sogradan ilave itdik- 34/8 leri Episkoposlari pu mezarin agzini atzmaq istemis ve 34/9 uzerindeki mermer plakasini kaldirindza puyuk ve derin 34/10 pir magara kesf olinmiski punun ta itz tarafinda A- 34/11 gos Yeorgiosun mezari mevzud idi. imdi Latin Episko-34/12posu asil mezarinda agzini atzmaga paslagindza he- 34/13 man mezarlar ates gipi pir sey puskurerek mezara yak-34/14 lasan iki kisiden pirinin yari vidzudi yanmis digeri ise 34/15 kamilen yanup vefat itmismidir. ” Pu muverrihin pu iza- 34/16 hati togrudir, zira, Azizinin mezari hakikaten ilk evelki 34/17 insaninda “Agion Vimain divar kemerinde tamam Agia Tre- 34/18 pezanin altinda olup Trapezanin sark dihetinde dort ko- 34/19 seli pir tzukurda mermerle kapli pir yer olup ta yo 34/20 karida atzik pulinan pir delikdedede duraksiz kandul 34/21 yanardiki dziaretziler mezari opmege gittiklerinde pu 34/22 agiz tarafina varirlardi. lakin Eklisi pu senelerde 34/23 tamir olinindza Agia Trapeza daha ziade sark tarafina 34/24 nakl idildiginde yer altinda pulinan pir magaranin

ta- 34/25 (1) Osmanlilar ve paslidza Araplar Agios Yorgiosa 34/26 puyuk hurmet iderek Profitis Nliasa veridkleri unvan 34/27 kipi Agios Yorgiosu dahi hidir isimlendirirler. 35/1 van kemerleri Trapezanin altinda zuhur itmisdirki 35/2 suphesiz eski vakitda Azizin leifanonunu havi olan 35/3 sandik pu magara deruninde hifz oliniyordi, pu hu- 35/4 susu seyah Favriz 1485de Luddada iken Ekklesianin 35/5 pir kimsi Kristanlarda oldigini yazmis ve Mudzir- 35/6 ud-din nam Arap muverrihide Luddada Kristianlarin sal- 35/7 tanati pir Ekklesiasi olup o vakitdan pu Ekklesianin 35/8 insasina kadar Ludda Ortodoksoslarin pu Ekklesianin 35/9 sarp dziheti kemeri altinda ayni ruhani idzra itdiklerini 35/10 yaziyor, yokariden peru verulen izahata nazaren pu 35/11 Ekklesianin ilk insasi Yustinianosun devrinde yani 527 35/12 -555 senei miladiesinde vuku pulmus ve 1872de idzra 35/13 idilen su insaatinda eski eserlere hurmet idilerek hara- 35/14 pelerin en muhimi olan direk ve kemerler eskiki halde 35/15 pragilmisdir. 35/16 3)REMAN. Ezminei kadimede hali istirahatda ve tzok 35/17 ehaligi hamil pulinan Remli sehri pu kun ufak pir 35/18 sehr haline kirup 4. 000 nufusundan kısmi azami İslam 35/19 ve 400 u Ortodoksosdir. Remli, kumsal mahaldedir, pek 35/20 munpit olan Saron vadisinin ortasinda ve yaya olarak 35/21 Yerusalime giderken ilki tesaduf olinan sehr pudir, - 35/22 Remli simdi Yafadan Yerusalime giden simenduferin 35/23 3undzu stasionidir. Puranin tidzaretide Yafadaki ki- 35/24 pidir. -Puradada Yafadaki kipi Ortodoksos, Latin, Er- 35/25 meni monastirlari pulinip kendilerine mensup olan zia- 35/26 retzileri misafir alirlar. Ortodoksos monastiri Agios 35/27 Yorgos naminadir. Frenkler, kendi monastirlarinin oldi- 35/28 gi yer Kristosun dostlarindan olan Nikodimosun hanesi 36/1 idi derler, -Purada sagani zikr asari atikkadan pir 36/2 kule vardirki Frenkler punu “40 marturoslarin ku- 36/3 lesi” derler, pu kulenin etrafinda mevdzud pulinan 36/4 harapelere “Agia Eleninin sarnidzlari” denilior-Rem- 36/5 linin etrafindada eski hisara yakin hisar vardir, hisa 36/6 rin kulesine 113 pasamak merdivenle tzikukur, pu ku- 36/7 lenin etrafinda puyuk harapeler ve harapelerin altin- 36/8 dada 30 ayak merdivenle enilir mahzenler vardirki pun- 36/9 larin piri evvelisi Ekklesia idi denilior. mezkur ku- 36/10 le vakti evailde kampanarion olup etrafindaki

harape-36/11 ler ise Nait denilen pir mezhep firkasına mensup olanla- 36/12 rin Ekklesiya idi deniliorsada punun kan oldigina ka- 36/13 naat hasil oliyorki pu harapelerin asil eski arsasina 36/14 daha evvelisi 40 marturoslerin ismine ekklesia yapil- 36/15 mis idugini muverrihler ve pahusus pir Arap muverrihi 36/16 tastik idiyor. Agia Grafide Remli yerine Ramatem ismi 36/17 (A. Makkav. İa 34) gorunur ve Euaggeliyondada Arima- 36/18 vaia ismi zikr olinirki Kristos efendimizi defn iden Yosif 36/19 ve Nikodimosun vatanlari idi (Mat. Kz. 57, Luk. Kg. 36/20 50, Yoan. 19. 38) Muverrih Eusevios dahi Remlinin eski 36/21 Armatem oldigini ve Yeronumos ise, Osia Paulanin Ludda- 36/22 ya yakin olan Arimataiyada gittigini verdikleri iza- 36/23 hatle anlatdiriyorlar. -Monahos Vernardos, Remlide A- 36/24 gios Georgios Ekklesiya mevzud idugini yaziyor. 36/25 Muverrih Mudzer-ud-din dahi Remlinin 12 kapulu hi- 36/26 sari ve kalesi olup yaliniz Yafa, Askalon, Yerusa- 36/27 lim ve Neapolis sehirleri itzun olan kapularda ahz-u- 36/28 ita pazarlari kuruldigini yaziyor. 37/1 Remlide Ortodoksos monastirindeki”Agios Georgios 37/2 Ekklesiya 1799 senesinde yanup 4 poyuk mermer direk 37/3 uzerindeki kuppesi dusmus ve direkler tzatlamislardirki 37/4 tzatlayan direklerden pirisine dul karinin diregi deni- 37/5 lur ve yokari pas tarafindada “ipadethanenin sag 37/6 dzihetine konila” deyu rumdza yazilar okunirki pu 37/7 direk o yanginda tzatlayup ortasından kirildigindan 37/8 yazili tarafi elan pu ekklesiada sag tarafa mahali 37/9 mahsusda mevzdud ve hristianlar punu Azizin zikri 37/10 itzun ziyaret iderler. Remlideki Ortodoksos monastiri Ye 37/11 rusalimi ziarete gidenlere misafirhanedir. Orada tesel 37/12 liamiz ve goruledzek tzok eserler vardir. Manastirin N 37/13 gumenosu ziaretzilere her pir suhuleti gosterir. Palia 37/14 de zikri getzen “Agios Georgios ekklesiya ispu monastiri 37/15 deruninde olup dul karinin diregi meselesinden dolai mes- 37/16 hurdirki pu hususda Damaskinosun Sunaksarionunda 37/17 gordukleri soyledze terdzeme iderim: 37/18 “Surianin Ramel denilen mevkiinde yerli Hristianlar ve 37/19 hokumdar poyuk ve guzel pir “Agios Georgios Ekklesia- 37/20 si yapmak isteyerek oralarda mermer pulinmadigindan, 37/21 paska yerlerden direklik itzun mermer toplamak uzre po- 37/22 yuk pir gemi gondermisler ve ou gemi rast geldigi yer-

37/23 lerdən minasip mermerlər toplamaga paslamışdır. pu si- 37/24 rada pir kale divari uzerinde oturan pir dul kari dahi 37/25 Ramelde Agios Georgios itzun Ekklisiasi yapıldığını 37/26 isiderek hemen puda pek guzel ve yuksek pir direk sa-38/1 tin alup geminin sahibine vararak kendisinin digerinde o 38/2 pirleri ile peraper koturmesini redza idup nalonununada 38/3 vermiş isede gemidzi punu almak istemedigidən “gemi 38/4 doldu paksa almaz” dzevapini verup adzele ile gemi 38/5 yola dzikmiş ve ve kadin adzisından aglemege paslamış 38/6 dir. Gidze vakti ise Agos Yorgos punun ruyasında 38/7 korunerek ne itzun agladığını sorundza Ekklisia itzun 38/8 aldığı diregi gemidzinin koturmemesinden tolai agledigini 38/9 ogrenir ve pu diregin Ekklisiada ne tarafa konilmasını 38/10 sordugunda sag tarafa vazzini kadin pean ittikte Aziz 38/11 dahi “: e! Oyle ise pu direge piraz sende yapisarak pana 38/12 yardım eyledə pen punu Ramele kudereyim” demiş ve 38/13kadin ruyasında hakikaten direge yapisdigini ve ikisi 38/14 pirlıkde punu denize atdiklerini uyandigında hatir- 38/15 layup sapah irkenden diregi pulmak uzre sahile var-38/16 digında orada pulamamış ve Allaha sukr iderek hane- 38/17 sine avdet itmışdır. direk ise Azizin yardimi ile gemiden 38/18 evvel denizde yuzerek Ramel sahiline yetismiş ve pazi 38/19 kimseler denize girup diregi gorerek pas tarafında 38/20 ”Dul kadinin pu diregi Ekklisianin sag tarafına 38/21 konıla” deyu olan yazilarıda okumuslar ve usta- 38/22 lar dahi oyledze pu diregi Ekklisianin sag tarafına 38/23 koymuslardır”. 38/24 İste pu kipi mudzizegi havi olan mezkur Ekklisia 38/25 784senei Miladiyesinde kralidza Erini devrinde yapıldı- 39/1 digi elan Ekklisianin simal divari uzerinde okunan pu 39/2 yazılardan anlasiliyor: 39/12 Pu Ekklisianin 1817 senesi tamirinde yaliniz tolo- 39/13 zu tamir idilmiş ve divarlari ile Agion Vimain alt tas- 39/14 lari ve simdi kapali pulinan garptaki kapu, tarihe 39/15 hurmeten eski sekilde pragılmışdır. 39/16 4.)Yafa ve YERUSALİM arasındaki yol rahvani 39/17 pir at ile 11 saatda alınırsada pek pinidzi olmayan 39/18 piraz yorulur. Simendufer yapılmazdan evel Yerusa- 39/19 lime gidedzek olanlar oyle vaktından sogra Yafadan hay- 39/20 vanle tzikarlar ve 3 saatda Remliye konarlar ve irtesi 39/21 sapah irkenden yola dzikup oyleden piraz sogra Yerusa- 39/22 lime varırlardı. Simdi ise simendifer Yafadan oyle

vak- 39/23 tından 1 1) 2 saat kalkut Ludda –Remli-Sed- 39/24 zet-Leir apan Mpeter stasionların turarak 4 1)2-39/25 saatda Yerusalime girior. Simendufur tarifasi su arkada 39/26 korulen tarifa mutzipidir. Parkir ve ya arapa ile Yafa- 39/27 dan Yerusalime gidenler, su assagida tafsilatini ve- 41/1 redzegimiz mahallerin tarih noktai nazarından ehemmietine 41/2 mepni, oralarida seir iderlerse memnun kalirlar. Soyleki: 41/3 Yafadan Yerusalime togru hareket olindiginda 15 41/4 dakika sogra Apunapoton yaptirdigi tzesme ve 41/5 punun yakininda pir pagtze A- 41/6 postolos PeTurosun diriltildi Davitanin hanesi idi deni- 41/7 lior. Puradan pagtzeler arasinda ketzerek meshur Saro- 41/8 na deresine varilirki tzevresi ; 8 saatlikdir. pu dere 41/9 pek mahsuldar ve yesillikli pir seyfiidir. purasi pir 41/10 vakit Filistinlerin meskeni idi. purada Samfon, Fili-41/11 stinlerden ahzi intikam itzun 300 tilkinin kuyruklarina 41/12 masalalar paglayarak Filistinlerin tarlalarına saliver- 41/13 mis (Krit. İe. Z.) ve pir merkep tzeğnesi ile 1. 000 Fili- 41/14 stinli telef itmis idi. -Saronu vadisinden 22 dakika 41/15 sogra pir kaleye tesaduf olinir. Yafadan Yerusali- 41/16 me kadar olan putun yol uzerinde pu kipi 17 aded 41/17 kule vardirki punlari 1860da yollarda asisin mu- 41/18 hafazasina mahsus olmak uzre Sureya pasa insa itdir- 41/19 mis idi, punların peherinde o vakitdan pir katz nefer 41/20 suari pulinirdi, -ilk kuleden 11 dakika sogra Yazur 41/21 denilen fakir pir koye rast olinirki Palaya Diatikinde 41/22 purasi Yazer ismi ile Hananilerin paytahti kosterilior 41/23 purada Yisus Nai hananilere galepe dzalmis (Yisus 41/24 Nai i 7) David Filistinleri alt itmis (A. Paraleit 41/25 k 4), purasini Farao Solomona verdigi kizina dzihaz de- 41/26 yu terk itmis (A. Y. Vasil. T. 15) ve Simon Maka- 41/27 vaios purasini tahkim eylemisdir, -puradan pir katz 41/28 dakika sogra 9 ufak kuppeli pir İslam turpesi ko- 42/1 ruluki ismi Ali turpesidir, -Pu turpeden az ileru 41/2 de Pet-Dezian nam kipi vardirki Filistinlerin Dayon is- 42/3 mindeki Mapodlarını pudhanesi purada idi. Filistinler 42/4 vasiet sandigini Nlinin ogularından zapt itdiklerinde 42/5 pu put haneye keturmusler idi isede paglarına pek tzok 42/6 pelalar koğtugundan sandigi terk itmisler idi. pu me- 42/7 sele pek merakli ve ehemmiyetli oldigından arzu idenler 42/8 tafsilatini Palaya diatikinde okuyapilirler (A. Vasil. 42/9 d. .

. e. , st, z.) Puradan 66 dakika ileri gidildiği- 42/10 de Yoliatin vatani olan Yet sehrine varılırki şimdi Sar- 42/11 fand ismindedir. David peygamber Saolun gazapından 42/12 kurtulmak itzun iste puraya firar itmiş idiki pu me- 42/13 selenin mukemmel izahati Palaya diatikidedir. (A. Vasil. 42/14 ka ve (Paraleipom. İn.)- Sarfandan 45 dakika 42/15 sagra Remli sehrinin Ortodoksos mezarlığına girilir. Remli 42/16 sehrinde ise ziyaretçiler monastırda misafir kapul oli-42/17 nirlar. 42/18 Remliden tzikildiğinde Dzamondzlar havuzuna ve o- 42/19 radan yine Saron vadisine padehu El-parie ve Annepe 42/20 koylerine ve pazi ehemmietsiz yerlere ograyarak Pet- 42/21 Nopa koynere varılırki Palaya diatikiinde Nomva isimle- 42/22 nen eski meshur rahipler sehridir. David peygamber pura- 42/23 rarin ruhpani olan Avimelekden yemek itzun etmek is- 42/24 tediginde puna kurpanhaneye mahsus olan has etmek 42/25 (Protesis) takdim olinmiş idi. izahatini öğrenmek arzu i-42/26 derken Palaia Diatikiyi okuyalar (A. Vasil. Kv.) Pu- 42/27 radan 25 dakika sagra pir tepe üzerinde kain Latron 42/28 koynere varılır. pek tzok harapeler pulinından vakti e-43/1 vailde dzesim epniyeli pir sehr idugi anlasılıyor. Lat- 43/2 pon ismi Latindze Latro (Hirsiz) kelimesine atf olınarak 43/3 purasinin zaten sarp ve hirsizlerin ikametine pek elve- 43/4 risli korulmesine mepni vakti evailde hirsizlar yurdu 43/5 idugine kanaat hasil oluyor ve Latinlerin zomundze 43/6 Validedullah Palaya, Yisusu Hrodisin gazapından 43/7 kurtarmak uzre, Misira katzarken pu koyun onunden 43/8 ketzdiği sırada Dismas isminde pir hirsiz punlari soy 43/9 maya geldiginde Yisus Kristosu Panayianin kutzagında 43/10 gorundze ansizin kendisini pir havf-u- dehsset istila it 43/11 diginden tepdili fikr iderek aziz yoldzulari muhafaza 43/12 itzun haylidza pirlikte gitmiş ve Panayia puna tesekkur 43/13 iderek “Vakit geledzekki oglumun sana puyuk pir eyligi 43/14 tokanadzak” demis ve Kristos efendimiz stauros oldiginde 43/15 peraperindze Stauros olan iki hirsizlardan “Mnistiti mu 43/16 Kurie” degen hirsiz iste pu Dismas idi deniliyor, hal pu 43/17 ki kerek pu rivayet ve kerek pu hirsiz koynun Latron 43/18 isimlenmesi 16ndzi asirda meydana dzikdiginden muver- 43/19 rihler pu hususda muhalif fikirler pean idiorlar. Pu- 43/20 rasi haydutlara pek munasip pir yatak oldigından yo-43/21 lun muhafazasi itzun oraya pir kale yapılmış ve

sog- 43/22 radan pu kalede hirsiz yatagi olmus olmakle yiktiril- 43/23 misdir. pu kalenin harapeleri elan mevdzuddurki punu 43/24 Ekklesia yahud monastir harapesi zan itmislersedeyan- 43/25 lisdur, -Latrondan 8 dakika sogra Amonas koyu 43/26 vardirki Palaia Diatikide Emmaus denilen ve Makkavaios 43/27 Yudas ile Antiohos arasinda idilen muharepe sepepine 43/28 meshur olan (A. Makkav. Y. 57)sehr idugine hukm o- 44/1 liniyor. Kristosdan 3 sene evvel Oarros hudumdar pu- 44/2 rasini harap itmis ve padehu Oesperianos insa iderek 44/3 Nikopolis isimlendirmisdir. 300 sene sograda Aleksandir 44/4 Seviros ve saire tarafindan puyudilmisdi. Emmaos 44/5 dan meshur ve guzel kizlar tzikup Yerusalime arhie- 44/6 reaslari puradan gelin alirlardi. Puranin sidzak pir 44/7 punari vardirki insan ve hayvanatin sifisini mudzip 44/8 olmagle meshurdur. Zira Teofanis, Yulimos ve Sozome- 44/9 nos nam meshur muverrihler pu punarda Rappimiz Yi- 44/10 suz Kristos sagirtleri ile gelup ayaklarini yekadi- 44/11 gini kendi tarihlerinde yazarak punarin sifali olmasi 44/12 pundan ileru keldigini tastik idiorlar. mezkur puna- 44/13 rin toprakle doldurulup mahv idilmesini Kristianomakos 44/14 Yulianos Paravatis emr itmis idi. Emmaos kelimesi Ya- 44/15 hudidze sidzak punarlar manasinda olan Hammat ke- 44/16 limesinden alinmadir. Kristos efendimiz ululerden diril- 44/17 dikden sogra Lukas ve Kleopas Apostoloslarla purada 44/18 pulunup korusmus ve etmegi keserek punlara verdik- 44/19 den sogra gozleri onunden ansizin gaip olmis idi. (Luk. 44/20 kd. 13-35), Puradan ilerude pir tepe pagrinda Yov 44/21 monastiri naminda pir eski epniye vardir. Pundan sogra- 44/22 da Pap-ul-Uade gidilir. Yahudistan taglarida pu- 44/23 radan paslar. 44/24 Pap-ul-Uaddan 46 dakika ileru gidildikde yuksek 44/25 pir tepe uzerinde Saris kipi vardirki purasi remli ve 44/26 Yerusolim arasindaki yerlerin en yuksekgi olup pu 44/27 tepeden Yafa sehri gorunur, - Puradan 40 dakika ile- 44/28 rude Kariat-ul-Aypan (uzum koy) vardirki Palaya 45/1 Diatikinde Vaala, yahod Kariatia- 44/2 rim denilen memleketdir. Filistinler vasiet sandigini Ya- 45/3 hudilerin ellerinden aldiklarinda uzerine Rappi siddet 45/4 li gazapi gelmekle tekrar geru iade itdiklerinde Yahu- 45/5 dililer sandigi alup pu sehirdeki Aminadavin hanesine 45/6 geturmislere ve sandik purada 20 sene kalup Kristosdan 45/7

1033 sene evvel David peygamber punu oradan Yerusa- 45/8 lime nakl itmisdirdir. Pir vakit Yeramias peygamberin namina 45/9 idi deyu zan olinan pir Ekklisia harpeside pu koy 45/10 dzivarindadir, -Puradan, yuksek pir tag uzerindeki 45/11 Sopa koy korunurki orasini pazi muverrihler Maka- 45/12 vaioslarin asil dogduklari Mudein kalesi oldigini ve 45/13 pederleri Mattatias, Mosis nomusuna mugayr olarak İs- 45/14 rail ogullarinin putlara kurpan sunmasini teklif itzun 45/15 Antiohosun konderdigi eltzileri purada telef itdigini ve 45/16 Simon Makkavaios dahi atalari ile kardaslarini mezar- 45/17 lari uzerine 7 aded eham (puramides) dikmis idugini id- 45/18 daa ediorlarsada pu mezarlari denizden ketzen yoldzu- 45/19 larin seyr itdikleri Makkavaioslarin kitapinda yazili 45/20 oldigindan ve Supa mevkii ise denizden pek uzak ve go- 45/21 runmez iduginden pu Zoum kapul olinmayor ve pu 45/22 mezarlarin Luddadan 2 Luya mesafade Madie denilen te- 45/23 pede idugine kanaat hasil oluyorki pu tepede hakika- 45/24 ten tzok harapeler mevzud olup oradan Akdeniz dahi ko- 45/25 runuyor, -Puradan 35 dakika ileruleyindze Katsal is- 45/26 minde yuksek pir tepe uzerinde peyaz pir dzami ve ufak 45/27 pir katz fakir haneleri korunur, =Punun 45/28 simal tarafindada Napi Samoil isminde pir koy var- 46/1dirki Yudaya taglarinin en yuksek mevkii olup pir 46/2 katz fakir hanesi mevdzuddir. 46/3 Pu koyde mevdzud olan pir dzaminin karanlik pir oda- 46/4 sindsa agdzdan mamul pir sandik olup etrafi agatz 46/5 parmaklik ile muhatdir. İslamlar, Yahudiler ve pazi 46/6 Kristianlar punun Samoil peygamberin mezaridir derler- 46/7 sede meshur muverrihler punu kapul edemeyorlar ve pu 46/8 Napi Samoil mevkinde andzak Samoil peygamberin Rap- 46/9 pa kurpan sunduginin, Saolin purada hokumdar se- 46/10 tzildigini ve Assurilerin devri hukumetlerinde Navuho- 46/11 donosurun vekili Yodoliasin purada telef idildigini (Yis. 46/12 Naui in. 26), (Krit. K. ka.) (A. Vasil. Z. 5-16), (D. 46/13 Vasil. Ke. 22-25) ve pu mevkinin Palaya Diatikinde 46/14 zikri ketzen Massifa=T sehri idugini daha ziade kapul 46/15 idiorlar, -Napi-Samoilden 10 dakika uzak pir nahi 46/16 yeonunden 20 dakika yokus enildikde sulu sufatli 46/17 tzairlikli ve latif pir vadiye girilirki purasi simen- 46/18 dufer yok ike gelup giden ziaretzilerin istirahat ve 46/19 ayrilik tzayri olup eoropakari gazinolar,

kahvehaneler 46/20 dahi mevdzud idi, -Pu kahvehaneden pir katz adim ile- 46/21 rude pir tzay vardirki uzerinden kopru ile getzilur. 46/22 David peygamperin Yoliati oldurdugu vakit sapantina 46/23 5 partza tasi pu tzain kenarindan almıs idiki o vakit 46/24 pu tzagin ismi travintos idi, -Puradanda ileruleyip 46/25 etrafta pir katz ufak koy korerek pir saat Mu- 46/26 sallape vadisi (kolas tu Stauro) denilen sik zeytun 46/28 Yerusolim Patrihanesinin meshur "Teologiki Skoli- 47/1 tun Timion Stanru" ruhpan mektepinin pek sirin ve 47/2 latif pinasi onunde pulinilir, -Puradan ilerulerden 47/3 azar azar sark tarafında zeytunlik tagi, dzenupi gar- 47/4 pidede uzakdan Vitileem yolu uzerindeki Profitis N- 47/5 lias monastiri ve piraz ilerude uzak pir mesafede Moav 47/6 taglari ve pir katz dakika sograda pirden pire YERU- 47/7 SALİM sehri mukaddesi gorunmesi ile dindar ziyaretzi- 47/8 lerin kalpleri oynar ve Dini mupinimizin muessisi Yisus 47/9 Kristos efendimizin muddeti omrunde epedler epedlerine de- 47/10 gin unudulmamak uzre pragdigı tatlı hatirat tefek- 47/11 kur idildikdze her kesi azim pir rikkat istila ider. Sehri 47/12 mukaddese David kapusından girilirki dindar yoldzu- 47/13 lar pu kapudan itzeru girerken David peygamperin tal- 47/14 moslarından (rka.) talmosunu tam harapet ile okuma- 47/15 lidirlar. 47/16 AZİZ Yerusolim sehri 47/17 1)Yerusolimin eski isimleri Aziz sehr muhtelif 47/18 zamanlarda pek tzok ismler almıdır. Patriarhis Av- 47/19 raamin vaktında pu sehre Salim denildiği Palaya 47/20 Diatikiinde gorunuyor (Yenes. İd. 18) Salim kelimesinin 47/21 sulh manasında oldigini Apostolos Paulos izah idior 48/1 (Pros Evraios epist. Paulu Z. 2) Lakin Palaya Dia- 48/2 tikiinde, Melhiseden hokumdarın paytahti kipi kosterilen 48/3 Salim sehrinin asli Yerusolim olmadiginin ve Salimin 48/4 her halde Yordan irmagi dzivarında pulunup hokumdarın 48/5 serainin harapeleri pile pir vaktı kadar orada mevzud 48/6 idugini muverrih Yeronomos peanle : "Patriarhis Avraam 48/7 ve peraperindeki diger hokumdarların Hodollogomordan av- 48/8 det ittikleri yol Yerusolim tarihi ile olan degililla Sa-48/9 lim tarihine giden yol idigi Avraamin pu yoldan ketz 48/10 mesi lazim idi ve Melhisedek ile iste purada korusmus 48/11 idi" deyorsada diger muverrihler Avraamin Melhisedek 48/12 ile korusdugu mahal Hevron (1) dzivarındaki Mam- 48/13

rin tzivari altinda oldigini iddia idiorlar. pazilari 48/14 ise : Melhisedek ne insan ve nede insandan dogmus idi. su 48/15 halde Salim ismindede sehr felan yok idi” deyorlar. la- 48/16 kin Salim sehrinin asil simdiki Yerusalam oldigi Mel- 48/17 hisedegin piz zat Yisus Kristus Efendimize musapih tu- 48/18 tulmasi ile muspetdir. Zira Yoannis Krusostomosun kav- 48/19 (1)Hevron sehri Yahudistanin en eski sehri olup eski- 48/20 den Kariat Aron, yani (4 sehri) isimlenir idiki sepepide 48/21 purada Adam ile Avraam, İsaak ve Yakov pederlerimi- 48/22 zin mezarlari pulindigidir deniliorsada yaliniz Adam 48/23 atamizin mezari Palaistininin neresinde oldigi eyidze 48/24 pilinemeyup andzak diger 3 pederlerimiz Agia Grafide tastik idior. Av- 49/1 lindze, Melhisedek, Yisus Kristusun tasvirini hamil idu- 49/2 ginden Salim sehrinin hokumdari olmasida lazim idi, 49/3 tzunki padehu Allahin oglu dahi son gunlerde U- 49/4 luhhiyetini o sehirde pean itmisdi, yani, Melhisedek si- 49/5 nifandan kelme Poyuk Arhieras olan dunyanin Hela- 49/6 setdzisi ispu sulh sehrinden sulhpahsa niyetlerini pu- 49/7 tun dzihana ihsan eylemisdir. su halde Melhisedegin 49/8 Salim sehri Yerusalam oldigi ve pu aziz sehrin isminin 49/9 en paslidza sulh ile musemma idugi poyledze ispat 49/10 oliniyor 49/11 Aziz sehrin 2indzi ismi Yevus idigi Palaya dia- 49/12 tikinde koruluyorki orada iskan iden Hanaan kapilesine 49/13 mensup Yeruslardan pu ism paki kalmisdir. Yahudi- 49/14 raam pedermis 3 melekleri Hevrondaki tarlasinda Mavri 49/15 tzinari altinda kapul itdi ve zevdzesi Sarayi orada 49/16 satin aldigi efron magarasina defn eyledi (Yenes. İy. 49/17 18 ve ky. 1-20) ve sogra dahi oglu İsaak karisi 49/18 Revekka ve Yakov ile karisi Leia oraya defn olindilar. 49/19 David peygamber Yerusalmi zapt itmezden evvel purada 49/20 hokumdarlik itmisdir. Romalilarin devri hukumetinde- 49/21 de kamilen ihraz idilmis ve Patriarhis Avraamin zikrine 49/22 olarak 1Agius Avraam nami ile Episkoposluk olmus ve 49/23 Avraam, İsaak, Yakov pederlerimizimizin mezarlari uzerine 49/24 pir Ekklesia yapilmisdirki padehu Yahudilerin suna- 49/25 gogisine tepdil olinmisdir. simdi ehalisi kamilen İslam 49/26 olan kasapanin ismi İspu mezarlarin namina hurmeten 49/27 Mesdzid-ul-Halildir. ”Orada pu mezarlardan paksa Da- 49/28 vid peygamberin pederi Yessa ile Saolon seraskeri Aven- 49/29 nirin dahi mezarlari

vardir denilir. 50/1 ler ise Davidin devri hukmetinde pu sehri Yevuslardan 50/2 zapt itmislerdir. 50/3 Aziz sehrin 3undzu ismi Yerusolim yahud 50/4 Yerodolim idugi Palaya Diatiginde (Yisus Naun 1. 50/5 23) ilk defa goruluyor. Yerosolim ismi Yahudilerin o 50/6 isimde olan pir reislerinden kaldigini muverrih Takitos 50/7 Zannen pean idior, putperestler ise paska emsallar ke- 50/8 turiorlar, ezminei atikka muverrihleride Yerusolim 50/9 kelimesini ieros=salim deyu ikiye taksimle ieros 50/10 kelimesinin Rumdza olup pu sehirdeki Peytullahin zikri 50/11 itzun oldigini yahod Solomonin yaptirdigi Pey- 50/12 tullahdan pahs idilmek istenilup Yeron Solomontos 50/13 deniedzek yerde kelimelerin pir pirine Yerosolom 50/14 denildigini pean ve pazi diger muverrihlerde punu tastik 50/15 idiorlarsada , =Yeronumos ile pazi muverrihler Yeros 50/16 kelimesinin Yahudidze oldigini soyleyorlar=sehre, 50/17 evveldze Yeros ve Salim isimleride verildiginden pu 50/18 iki kelime pirlesdirilup Yevosalim deniledzek iken(v) har- 50/19 finin (r) harfina tepdil olindigini eskilerden Prokopios 50/20 ile Kedrinos ve yenilerden Tavrios ile Hutraios nam mu- 50/21 verrihler iddia ediorlar, - Relandos ise Yeru kelimesi 50/22 Yahudidze (Varis olmak) manasini veren Yaras kelimesin- 50/23 den oldigini ve Yerusolim manasi verasati sulh ya- 50/24 hod, muktesspati irsiyei sulh demekdir deyor muver- 50/25 rih Yenesios ise yeru kelimesi Yahudidze mesken demek 50/26 ve salim dahi demek olup iki kelime pir arada 50/27 sulh meskeni manasini tzikardigini soyleyor, -niha- 50/28 yet pazilarida Yeru-salim kelimesinin (sulhu kormek) 51/1 manasinda oldigini yeru loyatinin Yahudidze kormek 51/2 manasini veren ra kelimesine atfen pean idiorlar, ve Pa- 51/3 tepeler ile yeni ulema punu kapul idup pu sehirde 51/4 dunyanin Helasetdzisi korurek daimi sulhu umum 51/5 insanlara gosterdzege evveldze Peygamperlik idilmis de- 51/6 yorlar. Hal puki sehrin pne vakit Yerusolim isimlendiği 51/7 pilinemeyor, ve pazilari David peygamper (kendinin viru- 51/8 dinden evel Yerus isimlenmen) pu sehri Yerusolim isimlen- 51/9 dirdigini ve pazilari da pu ismi Solomon verdigini ve di- 51/10 gerleri de pu ismin ta Melhisedek zamaninda verildigini 51/11 soyleyorlar 51/12 Aziz sehrun 4undzu ismi Karutis oldugini norodo- 51/13 tos pean idup farao Nehao ile Yahudilerin muharepe-51/14 sini yazarken:

“Yahudiler maglup olup Kadutis ismin- 51/15 deki poyuk sehirlerini de gaip iddiler” deyor ki vakti e- 51/16 vailde Yahudilerin pu sehru Koudusa deyu isimlen- 51/17 dirdiklerinden pelki kelime tepeddulata ograyrak Ka-51/18 dutis denilmisdir. Pir tipkisi simdi Araplar pile sehri 51/19 Kodos isimlendirirler. 51/20 Aziz sehrin 5indzi ismi Alia ve yahut Alia Ka- 51/21 pitolia idi ki pu ismi Kristosdan 136 sene sonra kelen 51/22 imperator Aynos Adrianos vermisdir. Kapitolios kelimesi 51/23 ise orada Kapitolos Zeus nam putperest mapudunun 51/24 puthanesine vakfen ilave olinmisdir. Zemanimiza kadar 51/25 paki kalan o vaktin sikkelerinde: “COL. AEL. CAP. ” 51/26 yani “Kolonialia Kapitolina” isimleri mahkukdur ki: 51/27 Pu sikkeleri Adrianos ve Antonios imperatorlar kestir- 51/28 mislerdi. Alia Kapitolina ismi Adrianosdan sonra 52/1 tzok seneler paki kalmis isede unudularak putperest- 52/22 lerdze pir muddet pellisiz kalmis idugini muverrih EUS- 52/3 RİYOS soyledze pean idior. “. . . Putperest devrinde12 52/4 nefer kristian sehadeti dinitzun mahkeme huzurina 52/5 dzelp olunup hakim tarafindan ayri ayri istipzvap oli- 52/6 nirken nereli olduklari soruldukta “Yerusalim- 52/7 deniz”deyu dzevap vermisler ve hakim asla isitme- 52/8 digi pu sehrin nerede ve ne kipi sehr oldigini kemali 52/9 teadzuple punlara tekrar sual itmisdur” Kristianlar- 52/10 dzada Alia ismi haylida istimal olinip 9ndzu ve 52/11 10ndzu asirlardada paki kalmis ve İznikde akt eden 52/12 Pirindzi Oikumeniki Sunodosun nizamnamesinin 7indzi pen- 52/13 dinde dahi Yerusalim episkoposonuna Episkopos Alias 52/14 unvani verildigi gorulmusdur. Aliya ismi sogra kami- 52/15 len kaldirilmis ve simdie kadar Yerusalim ismi paki kal- 52/16 misdir. Araplar ve İslamlar sehri mukaddesi peyt-ul- 52/17 mukaddes (Aziz hane), yahut, El-tire Kuds ve yahud 52/18 Ludz-i-serif isimlendirirler. 52/19 2(. Yerusalimin mevkii dzografisi . Yerusalim sehri 52/20 tapasir (kimola) nevinden olan pir dzins topragi havi 52/21 mahsulsuz ve kuru erazi uzerine pina idilmis olup si- 52/22 malen asil Palaistini taglarini siralarindan muhatdir, 52/23 mesafesi pahri sefidden 52 ve Pahri Lutdan 22 kilome- 52/24 trodir. Yuksekligi ise Pahri sefidden 780 metrodir. 52/25 Sehr her tarafdin enginli yuksekli taglar ve tepelerle 52/26 muhat oldiginden uzakdan gorulemez ise de kendunden 52/27 enkin mahallerde pulindiginden

dzvar koylerden Yeru- 52/28 salime kelenler: "sehre tzikiyoruz" derler ve Yerusa- 53/1 limden gidenlerde: "sehriden enioruz" derler. Sehrin mev- 53/2 kiinden yuksek Zeytunluk-Skopoz ve sair taglar var- 53/3 dirki punun itzun Fokas: "pu sehr hem enkin hem 53/4 yuksekdir" deyor. 53/5 Palaistini kiddasi putun dunyanin en ortasi ad 53/6 olinip Yerusalim dahi Palaistinin en ortasinda pulin- 53/7 digindan sehri mukaddes dunyanin gopegi ad olindi- 53/8 gini Yezekil peygamper (Yezek li. 2) soyleyor ve Ye- 53/9 ronumos punu tasdik edior olmakle Aziz sehrin dzidden 53/10 dunyanin ortasinda pulundigini kapul etmek togridir. 53/11 3). Yerusalimin hisar ve kapulari ve ehalisi 53/12 Yerusalimin simdiki hisari pazilarina gore 1534 ve pa- 53/13 zilarina gorede 1542 senesinde dzennetmekan Sultan 53/14 Suleyman, yahot Sultan Selim tarafindan yapilmis 53/15 deniliorsada David kapusu uzerindeki Arapdza yazi- 53/16 lar hisari 1542de Sultan Suleyman yaptirdigini 53/17 gosterior. pu hisarin taslarinin ekserisi Solomon devrini 53/18 hatirlatdirdigi kipi altun kapu denilen kapu dahi 53/19 Romalilarin fenni meymarisinden kaldigi anlasiliyor. 53/20 Yerusalimin ilk hisar kapusi Pap ul-halil (Avraam 53/21 kapusidir) ki ortodoksoslar puna yanliz olarak David 53/22 kapusi derler. Zira asil David kapusi Sion tarafin- 53/23 dakidir. Hisarin simali garpisinde Sam kapusi(Pap- 53/24 ul-amud, vardirki Nazarete, Sama ve Suheme pu ka- 53/25 pudan tzkilir. pundan az assagida pir kapali ufak 53/26 kapu vardir. ismi Pap-ul-Zaharia dir. sehrin simali sar- 53/27 kisine togru Yetsimani kapusi vardir puradan Kedron 53/28 tzayna, Zeytunlik tagina ve Yordan irmagina tzikilir. 54/1 puna yakin kapali pir diger kapu daha vardirki Pap 54/2 -ul-ahire isimlenir. eskiden altun kapu denilirdi. Pi- 54/3 raz ilerulerindze Aziz Sion kapusina varilir ve ora- 54/4 dan David kapusina gidilir. Yerusalim sehrinin etrafin 54/5 daki hisar 1 1) 2 saatda dolasilapilir. 54/6 4.)Yerusalimin nufusu. Megas Alaksandros devrin- 54/7 de Yerusalimde 120. 000 nufus var iken simdi andzak 54/8 780. 000 nufus olup punlardan 7. 600 İslam, 10. 000 54/9 nufusu Ortodoksos, 2. 000 kamilen Latin katoligi, 500 54/10 Ermeni, 100 Kipti, 70 Hapes, 15 Suryani ve Yakovit, 54/11 300 İglis Aleman protestanlari, ve mutepakisida 54/12 Yahudi ve mileli sairedir. ispu yekun nufusden mada 54/13 Nasha eortisi

minasipeti ile (ekserisi Ortodoksos olarak) 54/14 Yerusalmi ziarete gelenlerin adedide ayridza 15. 000 nu-54/15 fusu getziyor. 54/16 5.)Mahalleler. Yerusalm 3 poyuk mahlelere ta- 54/17 ksim olinmisdir, punlarda ayri ayri taksimlidirler. ilk ve 54/18 poyuk mahalle arapdza Harrat-ul-Nasra denilen Kri- 54/19 stian mahallesidirki Ortodoksoslar iskan ider ve Patriha- 54/20 ne “Agios Tafos oradadir, - 2indzi mahalle Harat- 54/21 ul-Muslimin denilen İslam mahallesidirki Solomonun 54/22 Sahratullahinin harapesi ve Es-Sahra dzamisi purada 54/23 dir. (1) pu mahallenin simal tarafinda ekseri Europali- 54/24 lar iskan iderler ve Alamania, Austria, İylitera kon- 54/25 solatolari puradadir, - 3undzu mahalle Harrat-ul- 54/26 (1)Kitapimizin ilerude hazreti Solomondan pahsi idi- 54/27 len kisminda ispu Sahratullahin mukemmel tarihi vardir. 55/1 Yahud denilen Yahudi ve Ermeni mahalleleridirki Ermeni 55/2 patrihanesi ve Ortodoksosların “Agios Yeorgios ekklesia- 55/3 lari puradadir. 55/4 6.)Yerusalimin etrafındaki 4 tepeler. Vakti evail- 55/5 de Yerusalm pek ufak iken Yahudilere ketzdiginde eha- 55/6 lisi tzogaldigindan etrafdaki ufak tepeler dahi sehre 55/7 ilave olinmis ve punların etraflarinada hisar tzekil- 55/8 mis idi. Titosun Yerusalmi muhasere itdiginden sehr pek 55/9 dzesim olup dort depeden ihata olinir ve pek metin kulele- 55/10 ri ve dzesim hisarlari var idiki pu tepeler Sion, “A- 55/11 kra, moria, ve Vezeta, tepeleri idi. ” İspu dort muhim 55/12 tepelerin izahati soyledzedir: 55/13 a. (SİON, kerek Palaya ve kerek Nea diatikinde tzok 55/14 pahsi ketzen aziz tepe olup Yahudi lisanında kurak ve 55/15 yuksek manasındadır, pu tak Yarusalimin dzenup ta- 55/16 rafındadır ve digerlerinden yuksekdir. Sahti (epifaneia) 55/17 800x600 metro mureppaydır. Pu tak kendi altındaki 55/18 Ennom deresinin uzerinde heypetli pir utzrumdır. David 55/19 peygamber Yerusalmi zapt iderken Siondaki Yevusileri 55/20 tard idup kendusi orada ikamet itdiginden purasi Davit 55/21 sehri isminide almıdır etrafdaki diger tepelerden 55/22 yuksek oldigindan David sehrine yukari sehr dahi deni- 55/23 lur. Pu tepe Palaya diatikinın tzok tarafında “Oros” 55/24 Agion skinoma Teon (Allahın karargahi) namini a- 55/25 liyor. Putun Yerusalm sehrine dahi pu tagın ismi 55/26 uzre Sion yahot Sionın kerimesi denilir. Simdi pu te- 55/27 penin pir dziheti meskensizdir. Ortodoksosların

mezaristani 55/28 pu tepededir. 56/1 V.) AKRA tepesi Siondan enkin oldigindan assagi sehr 56/2 denilirdi. Evveldze pu iki tepenin arasinda peynirdziler de- 56/3 resi var imis ve her iki tepenin haneleri pu dere de pirlisir 56/4 imis. Evelerli Akra tepesi puyuk pir pogaz ile Moria te- 56/5 pesinden ayrilir iken Makkavaioslarin vaktinda Akranin 56/6 tepesi kazilarak enkinletdirilup molozu ilede pogaz dol- 56/7 durulmisdur. Solomonun yaptirdigi dzesim Sahratullah 56/8 Moria tepesinde iduginden Makkavioslar orayida sehre 56/9 pirlisdirmek idzun Akranin tepesini enkinletdirmisler de- 56/10 yor. Yosipos. Akra kelimesi Rumdza olup kale mana- 56/11 sindadirki vakti evailde assagi sehrin muhafazasi idzun 56/12 pu tepeye yapilan kaleden tepe dahi Akra ismini 56/13 almisdur. 56/16 Y.)Moria tepesi sehrin sarp dzihetini teskil iderdi. 56/15 Pu tepe Sion tepesine pir kopru ile pirlisup “Akra te- 56/16 pesine Makkavaioslarin doldurdiklari dere ile pir- 56/17 lesirdi. İste Solomon pu tepe uzerine ol dzesim ipadetha- 56/18 neyi (sahratullahi) yaptirmisdur. O vakit pu tepenin 56/19 uzeri dar idigunden Solomon pu tagin 4 etrafina te- 56/20 melinden yukari kenis ve kuvvetli kemerler kaldirarak ke- 56/21merlerin aralarini moloz ile doldurtmus ve poyledze dagin 56/22 tepesini duzelderek Sahratullahi ve mezpahi insa itdirmisdur. 56/23 Vaktin mururi ile simdi pazi taraflari pozul- 56/24 mus olan pu hisarli tepeye Araplar Haram-uz- 56/25 Zerif ismini vermisler ve elan pu isimde devam idiyor. Omer 56/26 Hattap hazretleri Yerusalmi zaptinda ispu ipa- 56/27 dethaneyi dzesim ve metin pir dzamiye tepdil etmisdurki punun tarihi kitapimizin hokumdarlar kisminde Solo- 57/1 monun terdzemeyi halinde tafsilan yazilidir. Moria tagi- 57/2 nin zikri Agia Grafide pir getziyor. (V. Paraleip. 57/3 y. 1) Lakin tzok eski ve sagani hurmet pir zikre naza-57/4 ren Avraam pederimiz piridzik oglu isaaki istepul Mo- 57/5 ria taginda kurpan itmege tzikmis ve Rappi Allah pu- 57/6 nun itaatina memnun kalarak ani vahidde kurpan maha- 57/7 linde hikmeti illahi mevdzud pulinan kotzu İsaaki 57/8 yerine kurpan itmesini melaike vastasiyle Avraama pil- 57/9 dirmisdigi pu vukuatin tarihi her kesdze maalumdur. (1) 57/10 (1) Atik sunagoginden istihradzen peani keyfiyet iden 57/11 muverrihlerin pu tepede idzra edilen mudzizeler hakkin- 57/12 daki fikirlerini atik ve dzedid Kristian teolonoslarindan 57/13 ekseriside kapul idiorlar.

Avraamin pu tepede sundu- 57/14 gu kurpandan mada Yakovdahi kardasi Nsauni gaza- 57/15 pindan katzar iken yoldzuligi esnasinda pu tepede 57/16 gidzelemis ve ruyasinda semaye kadar dikili pir merdi- 57/17 venden meleklerin enup tzikdigini korerek uyuyandiginda 57/18 “purasi rappin hanesidir” dimis idi. (Yenesi ki. 10-57/19 22). Yine pu tepede idiki rappin melegi David peygamperi 57/20 ziyaret itmis idi. Hal pu ki pu sagani hurmet olan eski 57/21 isaratdan mada keza diger pir sagani hormet ve peklide 57/22 daha fazla itimadi mudzip pir isaret vardirki Avraam 57/23 pederimiz piridzik oglu İsaaki kurpan itmek uzre Moria 57/24 tepesine degil illa Yolgata tepesine tzikarmis idiki iste 57/25 orada haylidza dehirlerden sograda Rappin piridzik oglu 57/26 Yisus Kristos efendimiz hazretleri dahi insan dzinsinin 57/27 gunahdan helasligi itzun kendini kurpan itmisdir. İste 57/28 pu zikre hormeten Yolgata tepesinin yan tarafinda A- 57/29 vram pederimiz namina olarak Kristianligini ilk tee- 57/30 sisinde yapilan monastir elan pu gune kadar mevdzud ve 57/31 Ortodoksoslarin yedinde pulinmaktadir. 58/1 d.)VEZETA tepesi, (Vakti evailde Yerusalmi teskil 58/2 iden eski sehrin ehalisi tzogalup yer darlasdigindan 58/3 hisarin haridzindedede evler insasina paslanilmagla), sehre 58/4 ilhak idilmis idiki pu tepe simdide Yerusalmim simal 58/5 dzihetini teskil ider, Vereta tepesinin dzenupi sarki (NA)/ 58/6 dzihetinde Vahidetullah pikir Marianin atalari pulinan 58/7 Yoakeim ve Anna hazaretini iskan itdikleri hane elan 58/8 mevdzuddir. Vezeta kelimesinin manasi nev sehir (yeni 58/9 memleket) demekdir, Zira vakti evailde sehrin ehalisi Ye- 58/10 rusalim hisarlarini tedzavudle pu tagin uzerinede 58/11 haneler insasi ile iskana paslamislar idi. (1). 58/12 (1)Yerusalmim etrafındaki hisarlar hakkında pazi 58/13 muverihler pir tzok malumat virerek Rappimiz Yisus58/14Kristosun Azim ve Aziz mezarini simdiki kosterilen ma- 58/15 halde olmadigini ve muhtelif zamanlarda sehrin hisar- 58/16 lari ileru geru yapildigindan mezarinda gayp oldigini 58/17 iddia itmislersede son zamanlarda sureti dziddiede tedki- 58/18 kat idzra olinarak Aziz mezarin asil simdiki mahalde 58/19 pulindigini ispat idedzek pir tzok nisaneler gorul- 58/20 musdir. 59/1 YEROSALİM 59/2 ESKİ VE YENİ MOHTASAR TARİHİ 59/3 Hokumdarlar 59/4 Melhisedekden Solomonun Vefatina, yani, 59/5 Kristosdan evvel 975

senesine kadar 59/6 Sehri mukaddesin en ilk tesisi ve ahvali hakkında azim 59/7 pir sir vardirki puni vaktin meshur muverrihleri pile kesp 59/8 idemeyerek sehrin teesisi hakkında pazi kiyasi mutealat- 59/9 da pulinmislar isede piz andzak kitapi mukaddesin tari- 59/10 finden paskasina sahih ve kavi nazari ile pakamayiz. Ki- 59/11 tapi mukaddese gore, Rappin tenezzulen ikamet pu- 59/12 yurdigi tepelerin uzerinde teessis olinan ispu (agiasma 59/13 Teon) [falm. riy.] kai doksaoma tu İsrail [terin. a] 59/14 nam aziz sehrin ilk hokumdari ve arkereasi MELKİSEDEK 59/15 idiki o sirada Hazreti Avraam pederimiz Sam dzivarin- 59/16 daki Assurilerin kitaasindan avdet ider iken (Kristos-59/17 dan 1921 sene evvel) hem Arhereas hemde hokumdar olan Melhisedeki ziyaret itmis ve Melhisedek dahi misafi- 60/2 rine etmek ve sarap ikram idup onu (Avraami) Rappin 60/3 ismine takdis itmis (Genesis id. 18) ve poyledze kendisun- 60/4 den pin tokuz yuz yirmi pir sene sogra dunyayi helas 60/5 itmek uzre yer yuzunu tesrif ve aziz Euakgelionu se- 60/6 maden peraperdzesine geturmis olan Yusus Kristos Efendi- 60/7 mize emsal olmisdir. Melhisedek (1) hokumdarin pay- 60/8 itahti o vakit Salim isimlenen simdiki Yerusalam sehri 60/9 mukaddesidirki pu hususda ilerude haylidze yazmis 60/10 idik. Salim kelimesine Apostoros Paulos sulh manasini 60/11 verioriki sehrin pu ilk kelimesinin manayi hakikisi Kristos 60/12 efendimizin tesrifi ilede tasdik olindi. Salim sehrinin 60/13 tesisinden 50 sene sogra hanaanin oglu Yevusaiousun nes- 60/14 linden olan zengin ve sefih Yevusiler vidzudze pek pa- 60/15 zuli ve kuvvetli oldiklarindan Salim sehrine hudzum 60/16 iderek puni zaptle ikamet itmisler ve Sion taginada 60/17 poyuk pir kale yaptirmislar ve heman Kerek sehri ve 60/18 (1) Melkisedekin nerede dogip kimin evladi oldigunu 60/19 tarih gosteremeyor. Pazilari punun Misirli oldigini 60/20 pazilarida Kananaiali ve digerleri Ham topragindan ol- 60/21 digini soyledikleri kipi eski ve yeni airetikoslardan eski- 60/22 riside Hazreti Melhisedeke melaike, Aziz Ruh, Allahin 60/23 oglu ve daha diger ali unvan vermislersedek Ekklesia- 60/24 mizin azim ve aziz paterestlerin Hazreti Melhisedekin ada- 60/25 letperver ve hak Allahi tanir pir insan olip Salim 60/26 sehrini hokumdari idugini ve Hanaan kapilesine mensup 60/27 gosteriorlar. 61/1 Kerekalegi papalari

Yevusun zikrine hurmeten Yerus (1) 61/2 isimlendirmisler ve Kristostan 1451 senesine kadar pun- 61/3 lar orada hukumeti mutlaka usulindze idare olinmis- 61/4 lardir. 61/5 Arzi mukaddesin muhtelif dzihetlerinde pirtzok mil- 61/6 letler iskan ve idzrai hukümet itmisler ise de punların 61/7 en eskisi, en resmisi Yahudi milletidir. Pu millet adeta 61/8 tarihi teskil iden meshur milletdir ki punun vastasi 61/9 ile kitapi mukaddes putun milletlere zii kiymet pir 61/10 hazine kipi miras kaldi Simdi purada Menhisedekden sog- 61/11 ra arzi mukaddesde Yahudilere hokumdarlik eden aziz 61/12 Pederlerimizden Azadzik pahsidelim. Hazreti AVRAAM pe- 61/13 derimiz ispu miletin mahsulidir. pu pederimiz kozunu 61/14 ilk atzmasi ile hakikatin salkini korup heman adalet 61/15 اساسini eline alarak her tarafa azim ve aziz Apokoluti- 61/16 sin hazinelerini satzmaga pir tzok yerlerde Pir ve hak olan 61/17 Allah namina kurpanheneler teessisine paslamis ve her 61/18 konak verdigi yerde ve putperestler memaliginde pile pu 61/19 Allahin ismini dellaletten geru durmamis ve ispu amal- 61/20 u-hayrina yaliniz pasina yetisemedigini korundze a- 61/21 zim pir keder ve adzi ile Allaha hitapen: “Ya rapp! 61/22 Evlatsiz vefat idedzek isem punlari ne idegim; ” dediginde 61/23 “pasini yokari kaldirda sayapilirsen semanin yildiz- 61/24 larini say iste senin zurriyetin dahi o kadar oladzaktir. ” 61/25 (1) Yevuz kelimesi muverrih oliyenise gore pasti- 61/26 rilmis manasindadir. “Yevus, fasih, evraion paides, oti 61/27 ermineuetai pepatimenin (oris. eis yeron. Omil. iy) 62/1 deyu Rappin sedasi kelmistir. (yen. iy. 2-6)hakikaten 62/2 Avraam pederimizin zuriyeti o yildizlar kadar artmis 62/3 isede pirdzik oglu İsaak Allahin arzusu uzre, Muria 62/4 tepesinde kurpan kesilmege razi olarak pize itaati tarif 62/5 itmisdir. Padehu İSAAK pederimizde pederi kipi her pir 62/6 mesakket, kitlik ve muharepelere katlanarak kumanda- 62/7 sindaki dzemiyeti idare idup hak Allah namina kurpan 62/8 haneler yaptirmis ve omrunun son kunlerinde ilk oglu 62/9 Nsai dzelp iderek “pana sevdigim yemeklerden yap ge- 62/10 tur yeyeyim ve vefatimden evvel dzanim seni miparekle 62/11 ye” dedigini revekka isiterek heman sevguli 2ndzi oglu 62/12 Yakova pu yemekleri koturterek Zevdzi İsaakin mipa 62/13 rekli doasini Yakova verdirmis ve sogra yitisen Nsau 62/14 ise doa yerinde “kardasigin koleci oladzaksin ve pu- 62/15

tzagigin kuvveti ile yasayadzaksin (1) deyu pir 62/16 peddoa almisdire iste pu peddoa Yahudiler uzerinde 62/17 farao vaktinde tatpik idilen evlat katlina degin ve 62/18 ondan sognrada asrimiza kadar paki kalmisdireki punlar 62/19 dunyanin helaskari Mesiasi kozetmekde devam iderek 62/20 peddoanin tatpikini uzerlerinde ipka itmekdedirler. Pa- 62/21 dehu YAKOL pederimiz pederinin makamina getzdiginde kar- 62/22 dasi Nsain hudzumu tehlikesinden her gun korkarak 62/23 ve pir tzok muskilatla ispu esrarenkiz ve epedi dzenkden 62/24 (1) Yahudilerin sefaletinin asil sepepi olan ispu 62/25 beddoa meselisini ogrenmek arzu idenler Palaya Diatekinin 62/26 ilk kısmi olan Yenesisin 27ndzi papini sonuna kadar 62/27 dikkatle mutalaa itmelidirler. 63/1 kurtularak papasinin odzaginda istirahatata karar ver- 63/2 mis isede Misir tarafinda turegen Faraonun itdigi 63/3 zulüm kendi evlatlarinada ilisdiginden Misir tarafina 63/4 kotz itmek medzpuriyetinde pulinmis ve nihayet peygam- 63/5 perlerin en azimi olan MO. Y. SHS peygamper meydana gelerek 63/6 Kristosdan evvel 1431 senesinde Faraonun ve Misirin 63/7 dehsetini kemali muzaferiyetle alt itmis ve İsrail kav- 63/8 minin kumandasina getzup 40 sene tzolde dolasdigi 63/9 esnade kidze vakitleri semade ates diregin savki ve gun- 63/10 duzleride sidzagin teesirinden kurtaridzi hikmetli pu- 63/11 lutlar altinda punlari hiz iderek daha piner turlu 63/12 mudziler islemis ve kurpanhane ile Ahd sandigini 63/13 yerden yere nakl itdiginde ogradigi furtuna ve deniz teh- 63/14 likelerini mudzize kuvveti ile teskin etmis ve aziz Sina 63/15 taginda epedi nomosu (10 tenpihleri) Allah tarafindan 63/16 tarif olinarak Yahudilerin ol maglup olmayidzi ve 63/17 mutemet-un-min tarafullah olan ordui umumisini tes- 63/18 kil idup nihayet punlari pederlerinin memleketi olan 63/19 Hanaan topraginın sunorlarina kadar yanastirmis ve 63/20 karsusuna tzikan dusman hokumdarlari kemali sedza- 63/21 atle alt itmidir. 63/22 Musis peygamperden sogra İsrail kavmini kuman- 63/23 dasina ketzen İNSOGS NAİN ispu kavmin kendulerine 63/24 vaat olinan memleketi zapt itmek hevesi uzre punlarla 63/25 pirlıkde Kristosdan evvel 1451 senesinde Yordan irmagini 63/26 ketzerek Assurilerin hokumdari Amuntos ile saire 63/27 tarafindan idare olinan Hanaan topragina kirmis ve gun 63/28 pe gun Yerusalam sehrine togru ordusu ile ilerule- 64/1

mekde. Pulinmis olmakle o vakit Yerusolim hokumdari 64/2 pulinan Adonivezek derhal etrafındaki dort hokumdar- 64/3 lar (1) ile ittifak akd iderek kendi kuvvetini punlarink 64/4 ile pirlsdirup punlarla pil ittifak dsmene karsu 64/5 tzikmis isede pu 5 hukumetin kuvvetini 1. Nauinin ku- 64/6 mandasındaki Yahudiler perma perusan itmisler ve ispu 64/7 muharepe yavaon yaylasında idzra idilirken dzesur 64/8 Yisus Naun dsmene kamilen alt itmege vakit pula- 64/9 pilmek itzun kunesin Yavaon uzerinde ve ayn dahi onun 64/10 karsusundaki Allon denilen derenin uzerinde durmasini 64/11 Allahdan dilemis ve poyledze gunes ve ay orada tam 36 64/12 saat kalip punlarin savki arasinda Yahudi ordusu 64/13 5 muttefik hokumdarların askerlerini mahv itmisler 64/14 ve magaralara katzan askerleri 1. Naun tzikartarak 64/15 punlari 5 tzesit stauros uzerinde salp itdirmisdir, poy- 64/16 ledze etraf sehirler zapt olinmis isede Yarusolim sehri 64/17 gayet mohkem oldigindan maglup olan 5 hokumdarlar 64/18 askerleri ile ispu sehre tzekilerek teslim olmamislari ve 64/19 515 sene kadar kalapilmislardir. 64/20 Yisus Naun hokumdarliginin 27ndzi senesinde 110 64/21 yasinda oldigi halde vefat itmis ve pederlerinin topra- 64/22 gine girmis olan Yahudiler Yarusalimin paska kapile 64/23 elinde pulinmasına tehammul idemeyerek tzesurane dzen- 64/24 ge paslayip Akranin uzerindeki dis sehri zapt, asker- 64/25 (1) İspu muharepenin tasfilati Palaya Diatikinde 64/26 Yisus Naun kitapinin 10ndzu papinda serrahaten ya- 64/27 zili oldiginden orasini dikkatle okunmasi tavsiye olinir. 65/1 leri katl ve sehri ihrak itdiklerinden Yevusiler yokari 65/2 sehre, yani Yevuz kalesine tzekilmisler (krit. a 8-10) 65/3 ve Davit peygamperin hokumdarliginin 8indzi senesine 65/4 kadar oradan tzikarilamamislardir. Yusus Naunden Da 65/5 vit peygampere kadar olan mesafe arasinda hokumdarla- 65/6 rin ve punlarin idzraatini tafsilati Yusus Naun ve 65/7 Kritai kitaplarinde mevdzutdir. Pu hokumdarlardan 65/8 AVENHR, SAOYA ve YEVOSTENİN vefatlarından sogra 65/9 profitanaks Davit Hazretleri Yahudi nomosu mud- 65/10 zipi 3 defa hokumdarliga takdis olinarak İsrail kav- 65/11 minin yegane hokumdari ilan idildigi (1) siralarda 65/12 Yerusolimin dis sehrinde yerlesdirilen veniamiletleri pir 65/13 hudzumde Yevusler tzikarup tekrar yine sehri kami- 65/14 len ohtelerine alindza Davit peygamper ordusu ile

He- 65/15 vrondan hareket ve Yerusalmi muhasere itmisdir. (V. 65/16 Vasil. e. 5) (2) Yevusiler ise sehrin kuvvetli hisarla- 65/17 (1)İsrail kavminin adedindze pir hokumdar vaktin 65/18 arhereasi ve al-el-ekserde ileru gelen pir Peygamper ta- 65/19 rafından tedhin idilmek (mukaddes yay ile yaylanmak) 65/20 sart idi. (Vasil. A. T. 16-i. 1 ie. 1, Vasil. Y. a 65/21 34-39) Davit peygamber 3 defa, yani, evvela, veli- 65/22 aht, saniyen Saolin vefatından sonra ve salisen Yevoste- 65/23 nin katlinden sogra İsrail kavmini yegane hokumdari 65/24 ilan idildiginde tedhin idilmisdir. (Vasil. A. İst. 13-65/25 Vasil. P. v. 4, -Vasil. V. e. 3) 65/26 (2) Davit Peygamperin makama kuudinde Hevron eha- 65/27 lisi 3 gun parlak paniyur ve idzrai ahenk itmisdir. Haz- 65/28 reti Davit 7 putzuk sene Hevronda kuvvet ve teessirle 65/29 idzrai hukumet etmistir. Kristosdan evvel 1055 senesinde 66/1 rina guvenerek Davidin askerlerine karsu perrai istihza 66/2 pir takim kor total ve sakatları one surduklerinden 66/3 Davit: “Hisarin uzerine ilk evvel tzikapilene pas ku- 66/4 mandanlik rutpesini veredzegim. ” deyup kendi askerlerine 66/5 verdigi vaat uzerine askerler siddetle hudzum iderek hi-66/6sarin uzerinede ilk evvel Saroianin oglu Yoav tzikmis 66/7 (A. Paraleip. ist. 1.) ve poyledze sehr 1050 senesinde 66/8 Davit peygamberin zaptına gedzup Yevusilerin tart o- 66/9 lindikleri yokari sehr dahi (kitapınızın 55indzi sa- 66/10 hifesinde SİON hakkında yazdiklarımız mudzipi) polis 66/11 Davit tesmie olinmis ve sehri mukaddesin sav-u-so- 66/12 hreti o tarihten paslayarak parlak pir paytaht ve ipa-66/13 deti illahienin merkezi olmisdir. Sehrin zaptini mutea- 66/14 kip assagi sehr Sion tagındaki itz kale ile pirlsdiri- 66/15 lerek Enon deresine kadar 4 etrafine tze kilen kuv- 66/16 vetli hisar vastasi ile hepsi pir sehr sekline kirmis ve 66/17 hisarin uzerin ilk tzikan Yoav dahi istihkamat na- 66/18 ziri tayin idilmisdir. 66/19 Padehu Hazreti Davit derhal Fenikelilerin hokum- 66/20 dari olan Herama ademler gonterup oradan dzelp etdigi 66/21 ustalar vastasi ile Yerusalmide arditz agatzından 66/22 mamul, ve kendisune mahsus mokemmel ve gayet dzesim 66/23 pir seray yaptirup sehru kun pe kun sirinletdirmisdir. (V. 66/24 Vasil. e. 11-15) ve Yerusalm tahtına kemali sal- 66/25 dahi Yerusalmiden Yevusileri tart ve orasını Palai- 66/26 stinin en ortasında pulindigi minasipetle hem mitro- 66/27 polis hemde merkezi

hokumet yapmak arzusu ile Yeru- 66/28 salim uzerine yurumusdir 67/1 tanatle kuudi esnada pas kaldiran Filistinleri alt ide- 67/2 rek asaisi iadeden sogra artik hak Allaha sedzda idil- 67/3 mek itzun Yerusalamde pir peyt-ul-mukaddes tesisi 67/4 fikrini gormis ve kendusine Yehudi tadzini pahseden 67/5 Rappi Allah itzun Sion sehrinde solu sifatli pir 67/6 mahale tzadir kurarak orada dzenapi Allaha hizmet 67/7 idedzek olan ruhpanlar, faltiler, hademeler ve saire itzun- 67/8 da ikametgah yaptirmisdir. Tzadir hazirlandiktan so- 67/9 gra paska pir yerde Yuda kapilesinin ikamet itdigi koy- 67/10 lerden Yavaa isimlinin pir koyde pulinan Allahin aht 67/11 sandigini (kivotos teo) (1) geturmek uzre Davit 67/12 peygamber o vaktin itikatlu arhiereasi olan Aviatoros 67/14 ile dindar, alim ve halim Arafos ve Varahias nam ruhpanlari ve hakli peraperine alarak meskur koye gitmis- 67/15 dir, Sandigin Yerusalime duhulu merasimi ise per vetzhi 67/16 atidir: 67/17 “Ruhpanlar ve Leuitisler evvela vidzudlarini eyudze 67/18 yekayup temizlendikten sonra azim pir itikatte sandigi 67/19 elleri uzerinde tutduklari gipi Hazreti Davitin emri uzre 67/20 donadilar. 7 zumre asmadzilar dahi sira ile onden 67/21 gitmekde ve Profitanaks Davit hazretleri piz zat 67/22 kendusi visne renginde zi kiymet elpisesini lapis 67/23 oldigi halde elindeki musiki aletini azim pir sevintz ile 67/24 (1) Filistinliler muharepe esnasinda pu sandigi alip 67/25 punun sepepine paslarına pir tzok pelalar geldigini 67/26 gorundze punu paslarinden uzak itmek itzun Kariatia- 67/27 reim ehalisine gondermisler idi. ve orada puliniyoridi. 67/28 (42ndzi sahifeye pak.) 68/1 tzalmakta idi, ehalinin ihtiarlari, pin pasilar ve putun 68/2 İsrail halki ise serif sandigin arkasindan kemali mah- 68/3 zuzietle teakip iderler ve trampetalar, tzerpanalar, 68/4 zilli tzerpareler ve harpiller (10 telli pir nev tzalgidir) 68/5 azim pir ahenkle tanenendas alarak tzevvi hevai ilahi 68/6 seda ile doldirdigi halde sefih sandik Yerusalime idhal 68/7 ve eveldze hazirlandigi palede yazilan tzadira vaaz 68/8 idilir idilmez hazreti Davit Rappi Allaha kurpanlar 68/9 kesup yaktigi kipi putun memalikinde sevintzli eorti 68/10 idzraasini arzu iderek Dankitasindan virsaveeye kadar 68/11 olan yerlerde pir dzumle kadin, erkek, tzoluk, tzodzuka 68/12 halka sinler, furun etmekleri, tavada pismis porekler 68/13 tevzi itmisdirler. (V. Vasil. st.) Profitanks Davit 68/14 hazretleri

Yerusalim sehrini poyle zi kiymet donangi 68/15 ile donatmasi uzerine sandigin pulindigi Sion tagi 68/16 dahi aziz tag isimlenmis (v. 6.) ve kendusi gayet 68/17 derin akilliligi ve firaseti ile Allahin hikmetlerini 68/18 ve kudretini takdir iderek sandigin pulundigi tzadirda 68/19 her gun Allahi teazimler idi. Pu esnade, kendusinin 68/20 oyle tantanali parlak ve arditz agatzindan mamul se- 68/21 raylarda oturupda Allahin tzadirinin adi seylerden 68/22 iparet pulinmasini gunah ve kendusindze hata pelle- 68/23 yerek dzenapi Allahin ismi mukaddesine dzesip ipa- 68/24 dethane fikrini kurmis ve keyfieti alim ve fazil 68/25 Peygamper Nathandan sival itdiginde : “Sen ya hokumdar, 68/26 kan dokup puyuk muharepeler idzra eyledigin itzun 68/27 Allahin ismine ipadethane yapmaya layik degilsin, pu 68/28 niimete senin sulh sevindzi oglun nail oladzaktir. ” (V. Va- 69/1 sil. Z.) dzevapini alindza yuz ustus serif sandiga ka- 69/2 panarak sedzda ve Allaha sukr itmisdur. Piraz vakit sogra, 69/3 malikinin etrafındaki dusmenleri temislemek ve sunorini 69/4 poyultmek fikri ile Yahudilere siddetle husumetleri 69/5 olan Filistinlileri muavidleri, Sova, Sam, Soria ho- 69/6 kumdarlari ile idumaioileri pek tzok sedid muharepe- 69/7 lerden sonra Emas hokumdari ilede akdi sulh 69/8 iderek pir tzok hediyeyle avdet itmis ve Sorianin orta- 69/9 lari ve Euftrat sevahilini isdila idup kemali muzaffe- 69/10 riyet ile paytahta avdetinde pitzare saolin ailesinide 69/11 derhatir iderek rahatlasdirmis ve padehu Ammonitler 69/12 uzerine atzdigi muharepede dahi muzafferiyet kazanmis 69/13 isede seraskeri Yoav pahar mevsiminde Ammonitlerin pay- 69/14 tahtlari olan Varrat sehrini tahti muharepeye aldik- 69/15 dan sogra hazreti Davit Yerusalime gelip Filistinler 69/16 uzerine 4 defa atzdigi seferden muzafferan avdet 69/17 itdiginde ilk evvel pu muzafferiyetten tolayi rappi Sa- 69/18 vaota tesekkurler sunmus ve saniyan hem iftiharlik hem de 69/19 putun memalikinin rahatligi ve asaisi itzun hazreti 69/20 Musinin nomosuna rayet ve onun emirleri mudzipi Alla- 69/21 ha sedzda olinmasini emritmis ve pu emri isidilmeyindze 69/22 Rappin gazapi yetiserek 3 kun olet ve hastalik her 69/23 tarafi istila iderek rappin melegi sapahtan aksama 69/24 kadar 7 milion dzan kirdiktan sogra elinde kirik pir ki- 69/25 lantz ile Muria tepesinde Orna vadisinde elini Yerusalime 69/26 togri uzatmis ve

orayada fenalik itmek uzre pulin- 69/27 mis oldigi halde hazreti Davite gorunundze o vakit 69/28 yuz ustü yere kapanarak Allahin kazapini kendi ve 70/1 silsilesi uzerine davet ve andzak halka merhamet itmesini 70/2 redza itdigidinden redzasi isitilmis ve Orna vadisine pir 70/3 kurpanhane dikilmesini kendusine Hak tarafinden mersul 70/4 Yad peygamber pildigindze hazreti Davit heman yaliniz 70/5 tahsis olinan yerde degil illa o vadinin her tarafinda 70/6 Rappi Allaha kurpanlar keserek ipadethaneler teessisi 70/7 etmis ve redzasini kapul puyurulmasi uzerine vadzi- 70/8 pei tesekkuru ifa itdikden sogra artik memleket hasta- 70/9 liklerden, muharepelerden, salim olmakle memalikikin tari- 70/10 ki adaletle idaresi itzin memuri hukumetin adedini 70/11 artirup islahati kamile idzrasi ile memurini ruhaniei 70/12 dahi taksim iderek piz zat kendusi hem hokumdar hem pey- 70/13 gamper hem ilmi illahi sairi ve hem perotosaltis vazife- 70/14 lerini pilifa Yisus Kristus efendimiz hakkindada peygamber- 70/15 perliklerde pulinmis ve muhtelif oltzulerde musiki 70/16 aletleri yaparak Savvato kunleri ile sair eorti ve pa- 70/17 nior kunlerinde punlarla rappa name idilmesini 70/18 Leuitislere tarif itmisdirki iste itikatli Yahudilerin 70/19 esnai ipadetlerinde pu kipi ahenk ile mutelezziz olmala- 70/20 ri o vakitdan kalup padehu Ortodoksos Ekkliasisina 70/21 yaliniz seda ile olarak kapul olinmisdir. İste Davit 70/22 peygamber idarei kuvveti yoluna koyarak Yerusulim 70/23 sehrinide pek sirin pir hale geturdiginde Sualin vefa- 70/24 tından sonra Yerusulimde 40 sene idzrai hukümet edup 70/25 70 sininde oldigi halde korsui saltanati azim servet- 70/26 u-sani ile pirligde oglu Solomona terk itmis ve kendu- 70/27 si insaa olunadzak Peytullahin mahalli insaasini tayin 70/28 ve punda tzalisadzak kalfa ve ergalari tedarik 71/1 itmeyle mesgul olarak insaat masarifi itzun dahi kendi 71/2 dzepinden 100 000 altin ve 1 milion gumus talanton 71/3 hipa itmisdir. Davit peygamberin saltanati esnasinda 71/4 vuku pulan idzraati gozleri ile goren Samoin Na- 71/5 tan ve Yad peygamberler kendi kitaplarinde yazmislar- 71/6dir. (A. Paraleip. kt 26) 71/7 Hazreti Davit ihtiyar halinde vefat etmis ve oglu So 71/8 lomom tarafindan Sion kalesine defn olinmisdir. 71/9 Pederinin vefatinden iki sene evelisi onun reyi ile pil 71/10 dzumle İsrail kavmi huzurinda hokumdar naspoli- 71/11 nan Hazreti SOLOMON

Kristosdan evel 1015 senesinde 20 71/12 sinninde (1) pir kenz oldigi halde resmen pederinin 71/13 hokumdarligi payesine ketzmis ve ilk evvel putun tepaa- 71/14 si ile pirlikte serif sandigin pulindigi tzadira ya- 71/15 kin olan kurpanhaneye gidup 1000 kadar kurpan kese- 71/16 rek Rappa ipadet itdiginde Dzenapi Allah o kidze pu- 71/17 na korunerek: “Ne istersen dile penden” puyurdiginde: 71/18 “Pundzalin kullietli halka peni hokumdar nasp itmek 71/19 kipi pir nimete nail puyuran Allahtan yaliniz ilim ve 71/20 firaset dilerimki pu kadar halki kumanda idepileyim.” 71/21 Dzevapinda pulinmis ve poyledze kendisine dilediginden 71/22 mada Hak teala tarafından hazreti Solomona servet ve 71/23 sohret ihsan puyurulmisdiki punun tasfilatini gor-71/24 (1) Hazreti Solomonun hokumdarliga tziktiginde 71/25 12 ve yahot 14 yasinde oldigini pazi muverrihler 71/26 pean idiorlarsada o esnada muteekkil ve pir erkek evladi 71/27 dahi mevdzud idiginden punun 20sininde pulindigi 71/28 mantika daha muvafik geliyor. 72/1mek arzu idenler her halde Palaya Diatikinin “Kronika, 72/2yahod, Paraleipomena” kitapinin 2ndzi kismini pastan 72/3 sona kadar mutalaa itmelidir. Sulhperver Solomon ev- 72/4 vela aile dusmenlerinden kurtulup padehu Misir ho- 72/5 kumdari Faraonin kerimesini zevdzelige almak sureti 72/6 ile ve diger tarafdand Turos hokumdari heyran ilede dziddi 72/7 pir ittifak akt itmekle memleketi haridzi tearuzdanda 72/8 kurtararak memleketin munasipati tudzariyesini Afri- 72/9 ka ve Hindistan kiddalarina kadar ileruletup her dzi- 72/10 hetze mamur ve zengin iderek (1) sulh ve اساسi daime 72/11 (1) Hazreti Solomon ilmi sayesinde Yerusolim sehrini 72/12 her dzihedze sirinletdirup dzesim epniyelerle donatmis 72/13 ve altun ile gumus paralar Yerusolimde su kipi 72/14 akmaga paslamisdir. Solomon yaliniz pir senelik 72/15 hususi varidatini pir kısmi 666 altin talanton, 72/16 yani, 271, 278, 000 yrous idugini agiografi yaziyor. 72/17 (V. Paraleip. i. 13, 14 k. t. l.)iste pu zenginluk se- 72/18 pepine Solomonun serayinda para su yerine sarf idiliyor 72/19 ve sefahete sepep veriyoridi. Ziri destanlar, tudzarlar 72/20 Yerusalime tapi diger hokumdarlar ve vezurler mukan- 72/21 nen suretde vergu verdikden mada Solomon itzunda ayri- 72/22 dza altun ve gumus geturirler idi. Punun itzun haz- 72/23 reti Solomon Yerusalimin zengin muamelati tudzariyesi-72/24 ne

mahsus amparlar ve muhafaza hisarları yaptırmis 72/25 idi. Pundan paska aylat ve yasion Yaver tersanelerinde 72/26 yapılan gemiler Finikeli kaptanların kumandasında 72/27 olarak eski dünyanın hazinesi olan Misir ulkasi ile 72/28 Asiai sugrai ve Yonan sularını dolasup idzrai ti- 72/29 dzaretle kullietli altun getirdikten mada kara tari- 72/30 ki ile Eufrat ırmağı sahilindeki Finike kapılarının 73/1 itzinde idarei hokumet etdiği sırada zenginliğinden ve 73/2 haiz olduğu san-u-sohretten asla gururiyet geturmemus 73/3 ve pir ipadethane yoksuzlğundan ehalinin yüksek 73/4 taglarda mugairi usul kurpan sunmaları punların 73/5 şehirlerinden, mahsuldar Arapistandan ve Hindistan yo- 73/6 lunu atzan Kizilirmak sevahilindeki şehirlerdende ti- 73/7 dzaret mahsulu Yerusalime dokulur idi. Pundan ma- 73/8 da her 3 senede pir traseise giden gemiler, altın, gümüş 73/9 ve fildisi ile maymun dişleri doldururlar idiler. (A. 73/10 Vasil. i. 22) ve sufirdende diğer gemi Solomon itzun 73/11 altın ve zi kıymet taşlar getirur idi. Pinaen aleyh dun- 73/12 yanın her tarafına sani yetismis olan alim ve fazıl 73/13 Solomoni gormek itzun uzak yerlerden gelen hokumdar- 73/14 lar hediye olarak altın ve gümüş esya ile elpise 73/15 muri safi ve tarzından yapılmis rayhali yaylar, 73/16 sekerlemeler, atlar ve kısıraklar getirurleridi. (V. Pa- 73/17 raleip. T. 24) Agia Grafide dünyanın her tarafından 73/18 ziarete gelen hokumdarlardan yaliniz Arapistanın (ve 73/19 pazılarinzada Hapesistanın) kiralidze sava ismi 73/20 zikr oliniyorki pu kiralidze poyle sanlı sohretli pir 73/21 hokumdari kormek itzun notos tarafından dünyanın o 73/22 pir udzundan kalkup Solomonun ilmini isitmek 73/23 uzere Yerusalime gelmis. (MatT. iv. 42) ve perape- 73/24 rindze hediye olarak itzun aldığı zikiymet taşlardan 73/25 ve rayhali yaylardan mada yuz yirmi altın talanton, yani, 73/26 4, 080, 000 yirous dahi hediye takdim itmisdir. (V. Para- 73/27 leip T. 12) Hapesiler kraltza Sava kendilerinin makedan 73/28 ismindeki kralidzaları oldigini iddia ediyorlar. Pazi mu- 73/29 verrihler ise kralidza Sava Arapistani muhpil (eudaimon 73/30 Arapia) kralidzasi idi, zira paytahtanın ismi Sava olup 73/31 ehalisinde Savaio isimlenirlerdi. Hemde serif Eua gelion- 74/1 itikadati mezhepielerini pelki pazar korkusuyla der hal 74/2 pederinin vasiyeti uzre oldzesim ve pek latif ve eski 74/3 dünyanın sohretli

hikmetleri katarine getzmiş olan 74/4 sahrat-u-llahi Kristosdan evvel 1011 senesinde 73/5 yaptırmaya paslamış ve muttefiki pulunan ho- 74/6 kumdar heyreman pir mektup yazarak (1) oradan iktiza 74/7 iden kalfari, agatz ve tasları dzelp itdirmiş ve pederi 74/8 Davitin vasiyat ettiği Muria tepesini (56ndzi sahifemizde 74/9 verilen izahat mudzipi) dozelderek 180, 000 yahudi ve 74/10 mileli saire ergat tzalisdığı halde 7 sene zarfında in- 74/11 saata hitam verdirmişdir. İspu dzesim ve metin sahra- 74/12 tullahi deruninde pulinan Allahın sandigine mah- 74/13 sus olan daire ile kurpanhaneyi peruvimleri ve putun 74/14 da pu kralitzanın lotos tarafından geldiği zikridilior- 74/15 ki Arapistan dahi Yahudistanın lotos tarafındadır 74/16 deyiorlar. Kralitza Sava Hazreti Solomonu gorundze 74/17 su sozleri soylemisdir: “Senin itzun kendi topragimda 74/18 isitdiklerim sahihdir. Pana soyleyenlere inanmadım idi, 74/19 lakin şimdi gordum ve inandım topragında yarısını 74/20 isitmiş idimki pu isitdiklerime sen daha pek tzok eyilikler 74/21 ilave eylemissin. Sana kari olanlar mutludirlar. Su hu- 74/22 zurında duran kendu ademlerin ve senin firasetini isidenler 74/23 dahi mutludirlar. Seni İsrail kursusune nasp iden 74/24 Rappi Allah miparekli olaki il-el-eped teazimlenmesi 74/25 itzun seni vasita gostermiş ve İsrail kavmini fira- 74/26 setle muhakeme itmek uzre seni hakim tayin puyur- 74/27 misdir”. 74/28 (1) Muverrih Yusipusun tarihinde ispu 2 hokum-74/29 darin pırpırlarına gonderdikleri mektupların suretleri mev- 74/30 dzuddur. 75/1 İpadethanenin itz divarlarını ve panolarını ve dis tara- 75/2 fi kamilen altın yaldız ile değil illa işlemeli altın 75/3 plaka ile kamilen kapatdirmiş ve poyledze putun ipa-75/4 dethane gözleri kamasdiradzak deredzede parlamakta pu- 75/5 linmişdir. İspaniali dzezuidlerden meshur pir zat ismu 75/6 Sahratullahın tarafını ve tefsirini tam 11 sene indze 75/7 indze teftisden sogra yazup pitirepilmüş ve punun ta- 75/8 rifine nazaran Solomonun yaptırdığı ispu ipadethane- 75/9 nin Korintos usulu mimarindze islenilmiş ve kamilen 75/10 peyaz ve son mermer olarak 1453 adet diğeri ve 2260 pen- 75/11 dzeresi var idigi gosteriliyor. İpadethanenin dahilinde 75/12 sag ve sol tarafta peder kandul ve peder trapeza mev- 75/13 dzud idiki pu trapezaların uzerine protesisin itmekleri 75/14 vaz idiliridi, ispu ipadethanenin deruninde ayrı pir ma- 75/15 halde yahudidze derin denilen=(pizim

ekklisialarimiz- 75/16 da Agionlima tesmie olinan mihrabi ise arditz aga- 75/17 tzinden islenmis pir yer olup pundan yaliniz aht san- 75/18 digi pulinioridi ve pu sandigin pas ve kitzinde al- 75/19 tun kaplamali 2 keruvei dikiliyor idi. (Y. Vasil. st. 75/20 19-29)mihrapli iki kanatli kapusi her vakit atzik 75/21 idi ise de itzerusunin ehalinin gorememesi itzun visi rekinden 75/22 nimetli pir perde ile kapali idi. (p. Paraleip. Y. 14) 75/23 Putun ipadethanenin iki tarafinda dzesim aulin var idi- 75/24 ki pirindzisi puyuk anli isminde olup hasilatin (kita- 75/25 pimizin 19ndzu sahifesinin 21ndzi satirini okuyun ve 75/26 esyai ruhaniyeyi muhafazaya memur olan ruhpanlarin 75/27 ikadetlerine mahsus hudzreleri havi idi ve kesilen kurpan 75/28 etlerinin sofrasi orada kurulu idi. (A. Paraleip. T. 76/1 10-34) ikindzi uli dahi ruhpanlar ulisi denilir idi 76/2 ve etrafi hisar ile tzevrilmis olip pakirdan olan dze 76/3 sim kapusi yaliniz ruhpanlar itzun atziliridu. (A. 76/4 Paraleip T 26, ky. 28, ki. 12) pu ikindzi ulide 76/5 ruhpanlarin yeykanmasına mahsus mudevver ve pakirdan 76/6 mamul poyuk pir havuz var idiki 5 arsin derinliginde 76/7 ve 10 arsin kutrinde olup 4 ruzgarin estigi dzihetlere 76/8 pakar ve pek senaatkarane islenmis pakirdan 4 adet pu- 76/9 zagi varidi. Pu havuza Yahudiler Hayam Mutsak 76/10 derler. İpadethanenin sag ve sol dzihetlerindedede Yahu- 76/11 dilerin horot dedekleri havuzlardan 10 adet havuz 76/12 var idiki pu havuzlarda yeykanirlar idi. 76/13 İste poyle parlak pir ipadethanenin resmi kusadinin 76/14 Hazreti Solomon yedindzi agin 15indzi gunu Yahudilerin 76/15 tzadir payrami ortasinde 76/16 (1) idzra eyleyup putun ante-(1) Tzadir payrami (Skinopia) o vakitlar simdiki 76/17 kipi yedindzi ayi 15inde ve 8 gun divam ideridi. 76/18 (Leutik. 34-41) ve pu 8 gun zarfinda Yahudiler 76/19 Misir esaretinden kurtulupda tzok muddet tzolde 76/20 yasadiklarinin zikri itzun tzadir altinda oturmaga pordz- 76/21 lu idiler. Tzadirler ise pir takim tzetin, servi, mursim, 76/22 purma ve daha sair orman agatzlarinin pudaklarinden 76/23 murekkep olup her hanenin ya ulisinde, ya daminda 76/24 ve sehirlarin sokaklarinda pile kurulmalı idi. pu eorti 76/25 pag pozumu mevsimine tesaduf itdiginden her durlu 76/26 mahsulatin toplanup itzeru alindigina nailiyetden 76/27 tolai ehali Allaha sukr ideridi. Pu eorti diger eorti- 76/28 lerin en azimi, en parlagi olup 8 gun kamilen kurpan- 76/29 lar

kesilir idi. 1indzi gun 13 puzagi, 2ndzi gun 12, 77/1 kia gindasinden Misirin puyuk irmagi sahillerine kadar 77/2 iskan iden ehalisini Yerusalamda davet itmis ve eorti mi- 77/3 nasapetiyle etrafda kullietli mileli saire dahi gelmis 77/4 ler idi. İste o vakit Solomon hazreti Davitin Sion te- 77/5 pesinde yaptirdigi tzadirdagi Ahd sandigini Leoitis- 77/6 ler ve ruessai ruhaniye saire vastalari ile ve kemali 77/7 tantana ile kaldirdup sahratullahdaki mahali mah- 77/8 susina nail itdirmis ve alay ile nakli esnasinda ruhpan- 77/9 larin kesdikleri kurpan kanlari ve tutudukleri 77/10 rayhali puhurlar ve faltislerin ol tesirli ve rikkatli 77/11 nagmeleri ortaligi istila itmisdir, pundan mada Sionda 77/12 ve Yavaonda pulinan esyayi ruhaniye dahi peraperdze 77/13 nakl ve hazineye vaz olinmislerdir. Ahd sandigi ma- 77/14 hali mahsusina vaz edilindze derakap putun sahrat- 77/15 ullahi pek parlak pir pulut kaplagarak derunini 77/16 nur kipi parlatdigindan ruhpanlar idzrai ayin edememis-77/17 ler ve hazreti Solomon derhal her kesin hayret ve teazzu- 77/18 pu arasinda azim pir dzesaretle putun halki eulogis 77/19 itdikden sogra hokumdar oldigi halde ruhpan vazife- 77/20 sinide ifa iderek ayni ruhani idzrasina paslamis ve orada 77/21 pek dikkatli pir doa yapmisdiki gerek pu doagi ve 77/22 gerek ipadethanenin eykainiasini tafsilatini gormek 77/23 3ndzu gun 11 ve (poyledze her gun pিরer eksilderek) 77/24 7indzi gun itzun yaliniz 7 puzagi kurpan iderler 77/25 ve punlardan mada iki kotz ve pিরer ya- 77/26 sinda 14 kuzu kurpan sunarlar idi. Pu tzadir payrami 77/27 hakinda sogradan paskadza ilaveler ve tegzilat vuku 77/28 pulmusdir. (78/1) isteyenler Palaya Diatikinin 2ndzi kronika ve yahot 78/2 Paraleipomena denelin kisminin 5ndzi ve 6ndzi papini 78/3 mutalaa itmelidirler. 78/4 Hazreti Solomon ispu doagi pitirdikden sogra kurpan 78/5 haneye kirip Rappi Allaha kurpan keserek ekainigi 78/6 azizler iken gok yuzugden derhal parlak pir ates inup 78/7 havagi sarsitmis ve takdim olinan kurpani kaparak 78/8 kamilen yakmisdır. Pu hali koren halk heman korku- 78/9 larindan yuz ustus dushmanlar ve paslarini kaldi- 78/10 rupda mudzigegi gormeye dzesaret idememislerdir. Pu 78/11 mudzize idzra idilirken yuz ustus dusen ruhpanların 78/12 terrenumla devam itdikleri nameleri putun ipadethanegi 78/13 istila iderek pek muessir ve rikkatli pir saniye mirur 78/14 itmisdir.

İste Hazreti Solomonun Hak Allah itzun yap- 78/15 tirdigi ipadethanenin ve takdim itdigi kurpanin Allah 78/16 indinde ne kadar hos ve makpul oldigi pu mudzize ile 78/17 gosterilior(1). İste Hazreti Solomon poyledze san-u-so- 78/18 (1) Hazreti Solomon ipadethanenin insaasini muteakkip 78/19 Yerusalmi gayet sirin ve dzesim epniyeler ile donatmis 78/20 ve sehri, etrafindeki tepeleride ilave iderek poyudup 78/21 dort tarafina dzesip hisarlar tzekdirmis. Putun yolla- 78/22 ri duzeldup kenisledirerek ve pir tzok koyler, sehirlere 78/23 yaptirarak Yerusalm ile minasipet hasil itdirmis ve 78/24 kendusi itzun ayridza pir seray yaptirmisdir ki punun 78/25 muamelati insaaiesi andzak 13 senede hitam pulmusdir. 78/26 İspu parlak serain pir 78/27 kısmi erkeklere (selamlik), diger kısmi kendi zevdzesi ile peslemelerine (haremlik) ve 3n- 78/28 dzu kısmida hem selamlik hem haremlik idi. Serayin orta- 78/29 sina ayridza pir ipadethane yiptirmis ve pu ipadet- 79/1 hret ve zenginlikle idzrai vazife ider ve Hak Allaha sedzda 79/2 itmekden asla geru durmaz iken hokumet kidikdze egras 79/3 layup ilerude zuhur idedzek poyuk fenalikleri ha- 79/4 per veridzi ufak karisikliklar pas gostererek Davitin 79/5 Misira kovaladigi ader heman solomonun topragina 79/6 hudzumle pazi yerler zapt itmis ve diger taraftan pas- 79/7 ka kapile reisleri tipki hudzumlerde memleketin ekseri 79/8 dzihetini istila ismisler isede Davite olan hurmet ve hati-79/9 rat sepepine oglu Solomona hazirladiklari korkundz 79/10 tehlikeleri tehir itmisler ve ilkinde gayet dindar olup 79/11 sonunda pu kipi tehlikelere maaruz olan Hazreti Solo- 79/12 mon 40 sene hokumdarlik itdikden sonra Kristostan 975 79/13 sene evvel vefat iderek edzadinin kaprine defn idil- 79/14 misdir. 79/15 Haneye fil disinden ve gayet senaatkarane olarak pir 79/16 parlak ve pek poyuk taht yaptirmisdir. İspu tahta 6 79/17 yuksek pasamak ile tzikilir idi. son pasamagin her iki 79/18 tarafindaki iki adet arslan dahi ispu tahti sirtlari 79/19 uzerinde pulindirmaktalar idi. taht gayet yuksek 79/20 ve ehalinin pasindan yokari pulindigindan asagidan 79/21 pakanlar mezkur tahtin adeta pir puzagi vudzudu 79/22 teskil itdiginin gorurler idi. pu taht yokaridan asagi 79/23 kamilen altun ile kapli idi. iste Yahudi milleti elan 79/24 en poyuk ve en mukaddes pir islerinde ispu taht namina 79/25 yemin iderler. Hazreti Solomon iste pu tahtda otura- 79/26 rak halkin seriatini keser idi. (

80/1)Rovoamin hokumdarliginden Yerusalimi 80/2 Navouhodonosorun harap itmesine kadar 80/3 Solomonun vifatından sogra oghu Rovoam kursui 80/4 hokumete tzikmis ve daha tahta oturmazdan pirkatz 80/5 gun evvel yarusalim ehalisi punun huzurina tzika- 80/6 ran Solomonun koydugu agir vergilerden kendulerini 80/7 helas iderse kendusine il-el-epet itaatli oladzak- 80/8 rini pildirmisler ve ihtiarlar dahi rovoama pu yoldan 80/9 nasihat itmislersedede asla teesir itmemis. Pinaenaleyh 80/10 tahti idaresindeki 12 kapile derhal Rovoami tanimayip 80/11 isyan ve Davitin vaktinde Misira katzmis olan Yerovo- 80/12 ami ketirilerek oni kendulerine hokumdar nasp ve si- 80/13 hem sehoni paytaht, ittihaz idup poyledze İsrail 80/14 hokumdarligini teskil itmislerdir. Rovoam ise kendi- 80/15 sine itaatli kalan yaliniz 2 kapile ile yani, Yuda 80/16 ve Veniami kapilesi ile kalarak paytahti Yerusalim 80/17 olmak uzere ayridza Yoda hokumdarligini teskil eyle- 80/18 mis ve iste Yahudi miletinin 2 farkaya taksimi ho- 80/19 kumdarligida ikiye yani İsrail ve Yoda hukum- 80/20 darligina ayrilmasina sepep olmisdir. 80/21 Yuda hokumdari Rovoam (1) kendi tepaasi kalan Yu- 80/22 da ve Veniamin kapilelerinin efradini toplayup heman 80/23 (1)simden sonra hem Yoda hemde İsrail hokumdarlarin- 80/24 dan pahs idedzegimizden kariini kiram hazaratina esnai 80/25 mutalaada kolaylik olmak uzre pu iki kavmin hukum- 81/1 diger on kapileyi tahti itaata almak istemis isede 81/2 “12 kapilenin poyledze taksimata ogramasi takdiri illahi 81/3 oldigini” kendusine pir peygamber ihtar itdiginden artik 81/4 Rovoam kendi ufak hokumetini layikindza idare ve moha- 81/5 faza itmege karar vermis ve memalikinin ehemmiyetli sehirle- 81/6 rini hisarlar ve istihkamlerle takviye itmisdir. Rovoam, 81/7 hokumdarliginin ilk 2 senesinde Hak Allaha sedzda 81/8 idup Muis novosunu noktasi noktasina ifa ve idzra i- 81/9 darlarinin isimlerini tarihi ile peraper suradzikda peyan 81/10 iderim. 81/11 Yuda hokumdarlari İsrail hokumdarlari 81/12 Kristosdran evvel sene Kristosdan evvel sene 81/13 1 Rovoam 975- 1 Yerovoam 975 81/14 2 Avda 958 81/15 3 Asa 955 81/16 2 Nadat 954 81/17 3 Vaasa 952 81/18 4 Hla 930 81/19 5 Zampri 928 81/20 6 Amvri 928 81/21 7 Ahav 917 81/22 4 Yosafat 914 81/23 8 Okosias 897 81/24 9 Yoram 896 81/25 5 Yoram 889 81/26 6 Okosias 884 81/27 7 Yotolia 884 10 Yio 884 81/28 8 Yoas 878

81/29 11 Yoahas 856 81/30 12 Yoas 840 82/1 derek dindar ehalinin muhappetini kazanmis ve hatta 82/2 İsrail hokumdarligina katzan pir tzok ruhpanlar- 82/3 le Liutisler oradaki putperestlige tehamul idemeye- 82/4 9 Amosias 838 82/5 13 Yerovoam v 825 82/6 10 Ozias 809 82/7 Fetret Zemani (Messo 82/8 Vasileia 878-772) 82/9 14 Zaharias 772 82/10 15 Zeldoun 771 82/11 16 Manain 771 82/12 17 Fakeias 760 82/13 11 Yotan 758-18 Fake 758 82/14 12 Ahas 741 82/15 Fetret (Mesovasileia) 738 – 729 82/16 19 Osie 729 82/17 13 Ezekias 726 18 82/18 Ezekianin hokumdarligi – İsrail hukumeti- 82/19 nin 5819nin 6indzi senesinde 721 –nin azli 721 14 82/20 Manasis 697 82/21 15 Ammon 642 82/22 16 Yosias 640 82/23 17 Yoahas (3 Ay) 610 82/24 18 Yoahkeim 610 82/25 19 Yoahheim (3 ay) 599 82/26 20 Sedekias 599 82/27 Yuda hukumetinin 82/28 esir dusmesi 588 82/29 Her iki kavmin paliade esamisi gosterilen hokumdar- 82/30 larini ilerude zikri getzedzeginden peherinin katz sene ho- 82/31 kumdarlik itdigini anlamak itzun ispu dzevlede dikkat o- 82/32 linmalidir. 83/1 Rek(1) heman İsrail topraginden Yuda topragina hidzret- 83/2 le yine Rovaama tapi olмага paslamisler isede Rovoam 83/3 dahi pir takim ahlaksiz karilarin eglendzesi ile (2) Hak 83/4 Allahi unutmus ve hokumdarliginin 3ndzu senesin- 83/5 den itiparen siddetli pir itikatsizliga duserek Astarti 83/6 putunun sedzdasini kuvvetlesdirmis ve poyledze Yahudi 83/7 milleti kerek Yarusalim sehri kerek Sahratullah83/8itzun vazifesiz tavrاندiklarinden Rovoam pir dusman 83/9 hudzumundan korkarak memalikinin muhim noktalarini hi- 83/10 sarlarla takviye itmis isede yine Misir hokumdari susa- 83/11 kim 1200 silahlı Arapa 60000 suvari ve pir tzok Mi- 83/12 sir ve Hapes askerleri ile Yahudistana gerup Yerusa- 83/13 (1) Zira İsrail hokumdari Yerovoam derhal Yuda ho- 83/14 kumdarligi ile her pir munasipeti kendi istikla-83/15 lini hifz idepilmek fikri ile heman Hak Allaha sedzda 83/16 olinmamasini emr ve Musis nomosun lagv ve memalikinin 83/17 2 dizesim sehirlerine, yani Dan ve Vetile puthaneler 83/18 insa iderek Yehova illahesinin altin putunu vaz itmis 83/19 ve pu mezhepe kuvvet virmek itzun (Ley kapilesini 83/20 asla karistirmamak sarti ile) putperest sulpinden pir 83/21 takim gendzleri dahi ispu mezhepin akaindini tarife 83/22 meemur itmis, Musis Nomos akaidindze idzra idilen

83/23 eortileri lagv idup orak eortisini dahi senenin 8ndzi agindan 83/24 7ndzi agina nakl iderek her sene pu ayda togrundza veti- 83/25 le azimetle pizzat kendusi altun puta kurpan takdimine 83/26 paslamis idi 83/27 (2) Rovoami 18 karisi ve 60 odaligi var idi. 83/28 Punlardan 28 erkek ve 60 kiz evladi kazanmisdir. Odalik- 83/29 lardan en sevgulisi en itiparlisi Avesalomon kizi 83/30 Maaha ismindeki kari idi. 84/1 lime kadar ilerulemis ve Yerusalmi muharepe itmisdir. 84/2 Rovoam pu tehluke uzerine pek ziyade korktigindan sa- 84/3 maias peygamper punun pirtakim poyuk memurlar hu- 84/4 zurunda tekdir iderek Hak 84/5 Allahi terk itdigi itzun Allahin gazapi yetisdigini pean itmesi uzerine 84/6 Rovoam ve maiyeti derhal tovpe idup “Allah hakdir” 84/7 deyu nida itmeye paslamislar ve Samaias peygamper 84/8 punlari teselli iderek pu pelanin muvakkat oldigini 84/9 ve ispu mudzizati illahiye sarp-u-tahammul itmelerini 84/10 pildirmisdir. Misir hokumdari ise maiyyeti askeri ile 84/11 muharepesiz olarak kolaydza Yerusalime girup Sahra- 84/12 tullahi Solomonun parlak konagini ve durumlerindeki 84/13 hazinegi posaldarak Misira koturmus ve pundan paska 84/14 hakaratta pulunmamisdir. Rovoam, pu vukuati mu-84/15teakip daha 12 sene Yerusalmide hokumdarlik itmis 84/16 ve 78 yasinda oldigi halde 17 sene hokumdarligan 84/17 sogra Kristostan evvel 958 senesinde vefat itmisdir. 84/18 O sene idarei hukumete Rovoamin oglu AVIA getzmis ve 84/19 pederinin vaktinda İsrail hokumdarligi ile devam iden 84/20 husumet kendi vaktinda daha ziyade siddetlestigiden 84/21 Avianin askerleri heman İsrail hokumdarinin tuzakla- 84/22 rini alt iderek İsrail askerlerini perusan ve vetil se- 84/23 hri ile sair pazi sehirleri zapt itmisler ve pu maglu- 84/24 piyet İsrail hokumdari Yerovoami o kadar zayiflatmis- 84/25 dirki hatta tekrar kepsi kuvvet idememisdir. Avia 3 se- 84/26 ne hokumdarlikdan sogra 955 senesinde vefat itmisdir (1) 84/27 (1) Avianin 14 karisi var idi. Punlardan 23 erkek ve 84/28 16 kiz tzodzugi kazanmisidi 85/1 Avianin vefatini muteaip oglu AS pek gendz sin- 85/2 inde idareye getzer getzmez Hak Allaha azim pir itaat 85/3 gostermis ve putperestlige karsi siddet gostererek a- 85/4 starti putuna tapan ve kendisuni himaye itmek hak- 85/5 kinda haiz olan poyuk validesi Maahhanin pile hatirini 85/6 pozarak punu heman umuri hukumetten

uzak tutma- 85/7 ga muvafak olmus ve Yerusolimde idzat itdigi 85/8 astarti putunu Kedron vadisinde atese vurup yaktik- 85/9 dan mada Finikelilerin puthanelerinde hedm ve pu ipadete 85/10 hidmet idenleride Yerusolimden tard itmis ve yaliniz 85/11 Solomonun son senelerde dusdugu itikatsizlik netidzezi 85/12 olarak yaptirmis oldigi Yimla denilen hususi mes- 85/13 pahlari yok itmek istememis, zira pu hokum- 85/14 darligini haper alupda İsrail to- 85/15 pragindan Yuda topragina hidzret iden pinlerdze ruhpanlarla ehaliye se- 85/16 pepi mesguliyet pulinmasini munasip gormustur. Asa 85/17 hokumdarliginin ilk 10 senisinde memleketin her dzi- 85/18 hettze rahat ligindan pil istifa ordisini tensik itmis, 85/19 sonorlara hisarlar tzekmis (V. Paraleip. id. 5-7) ve din- 85/20 darlikle devamle memleketini meamur itmekde iken Kri- 85/21 stosdan evvel 940 senesinde Hapes hukumdari Zare 100 85/22 000 asker ve 400 dzenk arapasi ile fudzdzeten Yuda 85/23 topragina girup Yerusolimden 7 saat uzaktaki Marisa 85/24 mevkiine kadar yanasmisada Hak Allahda umudi olan” 85/25 Asa var kuvvetile dusmenin taaruzuna karsi koya- 85/26 rak nihayet Hapes ordisini alt ider ve pir tzok leva- 85/27 zimati harpiye ve sairelerini zaat, kendulerinide haylidza 85/28 uzaga kadar tard iterek kemali muzaferiyetle Yerusalime 86/1 avdet ideriken yolda Anasias peygamber Asaya rasge- 86/2 lup “iste Rap Allaha olan tam itkadin seni dushman 86/3 galip iyledi. Simden sonrada son saate kadar dindar edz- 86/4 dadini sepatini sen dahi hifz eyle” nasihatte 86/5 pulundiginden Asa yine putperestligi her yerde kova- 86/6 lamis ve Sahratullahi onunde illahi kurpangahi 86/7 tamir itmisdir. Hokumdarliginin 15ndzi senesinde dahi se- 86/8 nenin 3ndzu aginda putun halki pir eorti idzrasina 86/9 tesvik iderek dusmeni halt itdiren Hak Allah 700 pu- 86/10 zagi ve 7000 kotz kurpan kesmis ve pir Allaha iman ve 86/11 itikat itmek uzre pir agizdan yemin iderek imansizlar 86/12 itzunda peddoa okumuslardir. Pundan az sogra İsrail 86/13 kavminin hokumdari Vaasa Yuda topragina hudzumle 86/14 Rama sehrine kadar yanasmis ve Asa derakap Euria ho- 86/15 kumdari olup Samda ikamet iden aderin yardimi ile 86/16 dushman karsu tzikup punu kamilen maglup iderek 86/17 Yerusalime avdet itmisdir. Hal puki asanin yaliniz86/18Allahin yardimine kanaat itmeyerek putperest Ade- 86/19 rin yardimini

dilemesi yaliniz idigune Peygamperler 86/20 hukm iderek Anasias Peygamperin dahi pu hususda A- 86/21 sagi tazirlemesi ehaliye fena tesir itdiginden Asa der- 87/22 hal Anasiasi haps ve karisiklik tzikaran halki tee- 86/23 dip ile kendiside itaatsizliga kalkmis ve derhal diz ag- 86/24 risina tutulup gine allahin yardimina degil illa 86/25 hekimlerin tedavisine muradfaat itmis ve nihayet omrunun 86/26 son saatlerinde tovpeye kelerek 914 senesinde vefat it- 86/27 misdir. Asanın hokumdarligi 40 sene divam itmis idi. 86/28 Punun vefaatinin muteakip YOSAFAT 35sin- 87/1 ninde oldigi haled makama getzer getzmez putun Yuda 87/2 topragindan putperestligi kamilen mahv itmis ve haklini 87/3 Hak Allaha olan itikatlerini kavilesdirmek arzusu ile 87/4 memurini hukumetten 5 kisi ile, 2 Leitis ve 2 papaz- 87/5 dan murekkep pir komission teskil ve halka talkini din 87/6 itmek uzre punlari memalikinin her tarafina irsal itmis 87/7 ve Yuda ile veniamin kapilesinden murekkep olan ordi- 87/8 sini islah iderek ispu vasitai islahatla idamei sulhada 87/9 muvafak oldikdan sonra memaliki devre tzikup tepa- 87/10 asina musis nomosinin pizzat kendusi ilan ve itikadi ta- 87/11 rif iderek mahkemelerde hakkaniyet uzre ve rusvet yemek- 87/12 siz idzrai muamele idilmesini memurlara tenpik itmis ve 87/13 Yerusulime avdetinde mahkemelere adalet sevindzi azalar 87/14 tayin itmisdir. Yossafati kendi ahaliye pek ziyade sevdiği 87/15 kipi memalikine komisi olan edznepi Filistenler Arap- 87/16 lar dahi tzok severler idi ve puna devamlidza hediyele 87/17 gonderirler idi. 87/18 Pu esnade İsrail hukumetinin hali fenalasıp ho- 87/19 kumdar Vaassanın vefati uzre ahvali memleket daha 87/20 ziade sarsilmis idi. Vaassanın yerine ketzen oglu Hela 87/21 andzak 2 sene hokumdarlik idup dzeneral zamvri tara- 87/22 findan terek idilmis ve zamvri 920 senesinde İsrail kav- 87/23 minin hokumdari olundza derhal eski hokumdarin aile- 87/24 sini kamilen tart itdigi itzun ordu hiddetlenup heman 87/25 Zamvrenin yerine Amvri tayin itmisdir. Zamvri ise elan 87/26 konagi rers itmediginden Amvri punun uzere hudzum 87/27 idindze artik tzare kalmadigini gorup konaklara ates 87/28 verdimis ve kendusi dahi peraper yanmisdir (Zamvri an- 88/1 dzak 7 gun hokumdarlik itmisdir). Amvri idarei ho- 88/2 kumete tzikmak uzre iken kendusune hasim tzikan tifni 88/3 esnai muharepete telef olmus ve

poyledze Amvri putun 88/4 İsrail kavminin rey ile hokumdar tayin olinarak 7 se- 88/5 ne
 sogra paytahti Samareia sehrine nakl itmisdirki 88/6 vaktinda olan en puyuk vukuat
 pudir. 917 88/7 senesinde vefatle yerine oglu Ahaav ketzmis ve pu dahi 88/8
 kendusinden evvelkilerden daha dindar olarak zevdzesi Yeza- 88/9 velin tesviki ile
 Samareiaada menfur Vaal ve Astarti 88/10 namlarına yaptirdigi puthanelere punların
 putlarını 88/11 vaz itmis ve poyledze İsrail kavminin pir tzokunun 88/12 mezhep ve
 mesrepleri mahv oldigindan punların 88/13 arasinda Hak Allahi taniyanlar haylidze
 dzefalanip 88/14 kan dokmuslerdir. Yezavenin pesledigi 950 vaal ve 400 88/15 Astarti
 kesisleri ispu fanatik karinin tesviki ile 88/16 Hak Allahin ruhpanlarını ve peygamberleri
 kamilen 88/17 mahv itmege uframislar ve pu esnade Hlias peygampe- 88/18 rin dziddi
 surette vaki olan gayreti ve dairei hokumdari 88/19 vekilhardzi olan Avdiasin himayesi
 dindarların muhafa- 88/20 zada devam idiyorken punlardan eksersisi ne Hak Allahin
 88/21 sedzasini nede Allahsizlerin tarafını iltizam edeme- 88/22 yerek pi taraf kaldıkları
 miselu Ahaav pile tipki 88/23 hal uzre kah Vaala tapu Kananilerin akaidi patilesini
 88/24 idzra ider ve gah dindar Peygamberlerin sozlerinden ditre- 88/25 yup Hak Allaha
 sedzda iderek perhis tutarak ve tzuval 88/26 geyinir idi. Pazi defa yezaverin arzusuni
 idzra itzun 88/27 dindar peygamberin katli emri der ve pazi kere dahi 88/28 dinsiz
 putperest peygamberleri perrai intikam Hlias 89/1 Peygampere teslim iden idi. Hlias
 peygamber kendusini 89/2 kogalagan Yezavelen hirs-u-hiddetine pakmayup an- 89/3
 dzak dinsizler arasinda tehlikede kalan Yahudileri ve 89/4 putun İsrail kavmini
 kurtarmaga ugrasmis ve Ahaavi 89/5 pile titresmis isede kokresen dinsizligi tami
 idemedigin- 89/6 den pu vazifenin ikmalini sairdi. Elisiaos peygampere 89/7 terk
 itmisdir. (Y Vasil. ie. 21). Pu sirada Suria ho- 89/8 kumdari Ader 901 senesinde
 peraperinde 32 ufak pey- 89/9 leri pulindigi halde kuvvetli ordi ile İsrail topra- 89/10
 gina duhul ve paytahti olan (Samareia) muharepe iderek 89/11 sehrin teslimini 3 defa
 Ahaavaa teklif itmis isede akd 89/12 iden medzlis ilani harpe karar vermekle 7000 kisi
 derhal 89/13 Aderin ordusuna hudzum ve punları maglup ve hay- 89/14 lidza esir
 tutmuslar ve Ader irtesi sene tekrar hu- 89/15 dzum itmis isede ordusu tekrar maglup

oldiginden der- 89/16 hal teslim nisanesi olarak yaverlerden 3 kisiye tzuval 89/17 geydurup paslarinada organ sararak Ahaava eltzi gon- 89/18 derindze Ahaav punlari husni kapul idup Aderi dahi 89/19 kendi arapasina davet itmis ve poyledze Ader pederinin 89/20 zapt itdigi sehirleride Ahaava iade idedzegini ve İsrail 89/21 kavminin Samda idzrai tidzaretlerine musaade idedzegini 89/22 vad ile sarih verilmiş isede Peygamperler Ahaavi yan- 89/23 lis muamelede pulundigini anlatdirmislar (Y. Vasil. 89/24 ka.) ve hakikaten Ader verdigi vadleri unudarak 3 89/25 sene sogra tekrar taaruzatta pulunip Remmat sehrinide 89/26 zapt itmistir. 89/27 Pu sirada Yuda hokumdari dindar Yosafat dahili 89/28 memleketi eyudze rahatlasdirdikdan sogra komsusu 90/1 ve hismi olan İsrail hokumdari Ahaavin zialetine 90/2 gitmiş ve Ahaav dahi hisim ve mutefiki olan Yosafati 90/3 tantana ile istihpal ve kapul itdikden sogra (1) Suria 90/4 hokumetinin taaruzuna karsi idedzegi muharepete imda- 90/5 dini talep itmiş ve Yosafatin teklifi uzerine putun mem- 90/6 leketin 400 kadar peygamberden mutesekkilen Samereia 90/7 kapusi haridzinde akd iden medzlisde Yosafatla Ahaav 90/8 dahi hazir oldikleri halde mesele muzahere idilerek 90/9 Peygamperler ilani harp idilmesini ve muzaferiyet kaza- 90/10 niladzagini pildirmisler isede Yosafat pu yalandzi 90/11 Peygamperlere inanmadigini ve pir dindar peygampere sual 90/12 idilmesini Ahaava pildirindze: “Mihaias isminde piri var 90/13 isede penim hakkimda hitz hairli soz soylemez ve ondan ik- 90/14 rah iderim lakin yine sival olinan” diyerek Mihaiasin dzel- 90/15 pi itzun pir yaver gonderilmiş ve daha Mihaias yetis- 90/16 meksiz Sedekias isminde piri elinde demir poynuz tut- 90/17 digi halde medzlise kirerek harp idilirse kazaniladzagini 90/18 guya peygamberlik itmiş ve medzlis punun sozunden 90/19 kalmis isede Mihaias peygamberin viruduna intizar olinmistir. 90/20 Mihaiasi goturen yaver esnairakte “herhalde sen dahi i- 90/21 lani harp hairli oldigini soyle” deyu Mihaiasi kandirmada 90/22 tzalismis isede Mihaias medzlis huzurina vardiginda dus- 90/23 mene karsu sefer idilmesi minasipmi idugi kendusine yemin 90/24 (1)Dindar Yosafat, oglu Yorami everedzegi vakit 90/25 Ahaavin kizi Yotaliaya gelin istemis ve Ahaava puna 90/26 razi olindza Yuda ve İsrail hokumdarlari ilk defa 90/27 olarak

dusmenlikden vazgetzup poiledze hisimlasimis- 90/28 lar ve iki hokumet arasinda ittifak hasil olmis idi. 91/1 verilerek sival olindiginda Mihaias Ahaava hitapen 91/2 “Putun İsrail kavmini puyuk sorusu kipi taglar- 91/3 da gordum isede tzopan yok idi” demesi ile Sedekias 91/4 puna pir tokat askitmis ve Ahaav dahi hiddetlenup Mihaiasin hapsi dilmesini emr itmisdir. 91/5 Mihaias hapsa 91/6 giderken Ahaava hitapen: “Eger siz muharepei kaza- 91/7 nirsaniz Allahimdan aldigim ilham yanlisdir de- 91/8 yedzegim” demis ve kendisine tokat vuran Sedekiasa da- 91/9 hi: “muharepe esnasinda delikden delige katzarken 91/10 penim sozlerimi hatirlayasin” dzevapinda pulunmis 91/11 ve poyledze muharepeye paslamisdir. Ensai muharepete 91/12 Ahaav resmi elpisesini dusenin tanimasi uzerine he- 91/13 man kenduni pildirmemek itzun asker elpisesini geyunip ordu- 91/14 yu teakip itdiginden dusmenler punu Ahaav zan ide- 91/15 rek etrafini kusatmislar isede yanlisligi anla- 91/16 yup geru tzekilmisler ve pu sirada Ahaav kendine 91/17 rast gelen pir ok ile yaralanindza arapaya nakledi- 91/18 lup oradan muharepeyi temasa itmekde iken yaresinden 91/19 sapahdan ahsama kadar akan kan sepepine vefat itmis ve 91/20 Sameriaya nakl ve defn idilmisdir. Poyledze gerek Hlias 91/21 peygamberin evveldze, ve gerek Mihaiasin Ahaav 91/22 hakkında itdikleri peygamberlikler yerini pulmisdir. 91/23 Ahaavin vefatinden sonra ogli Ohozias İsrail ho- 91/24kumdari olmisdir. 91/25 Muharepegi muteakip Yosafat Yerusalime avdet 91/26 itdiginde dinsizlere itdigi yardimdan dolayi peygamber 91/27 Yehu tarafından takdir idilmis ve Yosafat yine dindar- 91/28 likda devam ile dahili memleketde istirahati havilesdir- 92/1 mis, her sehirde poyuk mahkemeler atzup Yerusolimde 92/2 dahi mesaili mezhepeyi ruyet itzun arhieras Ama- 92/3 sianin rasetinde olarak Yuda kapilesi roesadindan 92/4 Zavdianin riasetinde dahi diger pir mahkeme kusad it- 92/5 misdir. Muamelati tudzarienin takviyesi itzun Yasion 92/6 Yaver limaninda idzat etdigi gemiler garp olmakla İS- 92/7 rail hokumdari Ohozias tidzareti meshureye istirak 92/8 itmek fikri ile gemilerin tedzdidini teklif itdigi halde 92/9 pile Yosafat pundan vaz getzmisdir. Ohoziasin devrin- 92/10 de İsrail hukumetine pordzu oldigi verguyi vermekden 92/11 imtina iden Moavitleri tahti itaate almak itzun 92/12 uzerlerine sefer atzmaga hazirlanan

Ohozias pila 92/13 veled vefat itdiginden 896 senesinde piraderi Yo- 92/14 ram İsrail hokumdari nasp olinip derhal vaal put- 92/15 hanelerini kedm ve mahv itdikden sogra Moavidleri tahti 92/16 itata almak itzun Yoda hokumdari Yosafatin yar- 92/17 dimini dilediginde Yosafat kendine tapi olan Edomitler 92/18 hokumdarinida muavin olarak poyledze her utz hoku- 92/19 metin ordulari pahri Lutun (Nekra Talessa) dzenu- 92/20 pindeki Edom tzolunde pirlslemisler isede oraya kadar 92/21 olan 7 gun yol yorgunlugu ve tzoldeki susizlik 92/22 orduyu perusan itmis olmakle dusmen uzerine gitmek 92/23 muskillesmis ve Yosafat pir dindar peygampere istikpa- 92/24 lin sualini arzu itdiginden orduyu teakip eden Eli- 92/25 saios isminde piri pulundigi haper alinindza pu Pey- 92/26 gamper davet ve istikpal sual olindiginde keyfiyeti İs- 92/27 rail hokumdarinin hatiri itzun degil illa dindar Yo- 92/28 safatin hatiri itzun pean ededzegini ondan pad-el-ihtar 93/1 ordunun musikidzilerinden pirini nezdine getirilmesini 93/2 talep itmis ve pu musiki aleti ile terrenum itdigi hal- 93/3 de Elisaiois dahi hem utz hokumdarlara hem ordulara 93/4 dzesaret verip dusmenin alt oladzagini vad itmekde 93/5 pulunmisdir. Orduyu susizlikdan kurtarmak itzun 93/6 oranin muhtelif dzihetlerine atztirdigi kuyulari sa- 93/7 paha kadar İdumaia taglarinden gelen sular doldur- 93/8 mus olmakle sapahlain kunesin aks itmesi ise kirmizi 93/9 renkli gorunen suyu dusmen askerleri geriden gorerek 93/10 guya pir pirlelerini telef iden İsrail ve Yuda askerle- 93/11 rinin kanlaridir zanni ile heman meydanda kalan erzak ve 93/12 sairelerini yagma itmek uzre pila kaid ilerulerler iken 93/13 3 hukumet ordusunin siddetli ok ve mizraklari ansi- 93/14 zin uzerlerine yagdigini gorup kemali dehsetle Moav 93/15 sunoruna kadar katzmislar ve hokumdarlari ise imdat 93/16 gozetmek uzre tzeikildigi kalenin dahi muhasare idildigini 93/17 gorundze heman poyuk olgunu kalenin siper pir tara- 93/18 finda kurpan kesup vudzudunuda ihrak itdigini İsrail 93/19 ve Yuda askerleri gorerek pu kadar intikamle ittifa 93/20 idup geru tzeikilmislerdir. Moavitler ise Yuda hokum- 93/21 dari Yosafatin İsrail hokumdarina yardim itdigin- 93/22 den tolayi pu maglupiyete ogradiklarini dusundukdze 93/23 hiddet edup derhal Ammonietlerin ve Sieir dzepeleindeki 93/24 kapailin yardimlari ile Yuda topragina hudzumle 93/25 Eggadiye kadar ilerulemisler

isede orada kendu ara- 93/26 larında zuhur iden pir munazaa sepepine muavit, Am- 93/27 monit ve Sieir kapileleri yek digerini telef itmis ve pek 93/28 dzuzi miktarı paki kalmışdır. Pundan haperi olmagan 94/1 Yosafat putun memalikinden Yerusalime dzelp eylediği 94/2 ehaliye pir umumi perhis tayin idup halk huzurunda 94/3 Dzenapi Allahın inayet ve yardiminida kemali rik- 94/4 katle diledikden sonra tedarik itdigi ordu illahiyeler o- 94/5 kuyarak dusmene karsu Tekoe tzolune togru git- 94/6 diklerinde onların pi ruh tzesetlerini pulip paki ka- 94/7 lanlarınida katzirmışlardır ve punların erzak ve sairle- 94/8 rini tam 3 gun Yerusalime tasimislerdir. Yosafat 94/9 mutepaki 6 nefer olgunu memleketin muhtelif hizmet- 94/10 lerine tayin iderek Dzenapi Allaha olan itikadini muha- 94/11 faza itdigi halde (V. Paraleip. iz. -. i) 889 senesinde 94/12 60 sinninde oldigi halde vefat itmişdir. 94/13 Yosafatin vefatini muteakip makami idareye tzi- 94/14 kan ogli Yoram pederinden gordugu dindarligi tza- 94/15 puk unutup İsrail hokumdari Ahaavin kizi olan 94/16 zevdzesi Yotolaianin pir takim tesfikati melunanesine 94/17 kapilarak dindar ehaliği putperestlige davet itmez 94/18 uzerine kendusine zit gelen kardaslarını hisim akra- 94/19 palarını ve memurlerini katl itdirmiş ve pundan tolai 94/20 tepaasi ve tzivar hukumetler Yoramdan nefret itmege 94/21 paslayup ilk evel Yudumailalilar pas kaldirarak Yudaya 94/22 hokumetinden ayrilup ayridza pir hokumet tesikline 94/23 muvafak olduklari kipi Hapesler, Araplar ve Filistin- 94/24 ler dahi mutefiken Yuda topragina hudzum ve Yerusa- 94/25 lime duhul idup hersegi yagma ve serayi harap ve 94/26 Yoramın evlatlarını (yaliniz Ohoziyas ismindeki ufak 94/27 Oglundan mada kamilen telef itmişlerdir.), Yoram ise 94/29 3 sene hokumdarlikden sogra fena pir karin agrisina 95/1 ugrayip 40 sininde vefat itmiş ve tzenazesı kemali nef- 95/2 retle Davit sehrindeki hokumdarlar kapristanından ha- 95/3 ridze defn idılmışdır. Elissaios peygamber ispu pina- 95/4 mus Yorami yola gelmesi itzun kendusine mektuplar 95/5 yazmış isede faide itmemus idi. 95/6 Punun vefatından sogra oglu OHOZİAS 20 sinin- 95/7 de makami idareye getzerek pu dahi melun validesi 95/8 Yotolianin tesviki uzre pederinin tarihi zulm karanesinde 95/9 devam itmişdir. İsrail hokumdari olan Amudzasi Yo- 95/10 ram punu kandirarak Suria hokumdari aza ile

kar- 95/11 su atzadzagi sefere Yuda askerinde yardım almış 95/12 ve muharepede her iki hokumdar hazır bulunmuşlardaki 95/13 İsrail hokumdarı Yoram yarelenup perai tedavi için 95/14 İsrail sehrine tzevilmiş ve poyletze hokumdarın pir müd- 95/15 det hasta kalmasından Eliaş peygamber istifade için 95/16 derek gerek İsrail ve gerek Yuda kavmini düşmekte olan 95/17 dukları putperest tehlikesinden tzevirmek için 95/18 kendi sağitlerinden birini İsrail ve Yuda ordusunun 95/19 bulunduğu Renmat sehrine gönderup İsrail ordusu 95/20 kumandanlarından olan Yu isminde bir dindarı gizliyle 95/21 İsrail hokumdarlığına takdis ettirerek aziz yay ile 95/22 yağlatmış ve diğer kumandanlar kemali mem- 95/23 nuniyetle resmen Yuyu hokumdar ilan etmişler isede 95/24 Yu bu işin Yoramı pildirilmesi için derakap atına 95/25 binerek İsrail sehrine vardığında Yoram ve Ohoziyas bu 95/26 hali tehlikeli görmüşler ve Yunin verdiği izahat uze- 95/27 rine korkarak katılmak istememişler Yu arkalarından aldığı 95/28 bir ok ile Yoramı telef idup naasini Navotai tar- 96/1 lasına atılarak büyük validesi Yezaverin hareketi na 96/2 petzalarını dzuze bir intikamını almışlardır. Padehu 96/3 İsrail sehrine girdiğinde orada bir hane onundan getzer 96/4 iken dinsiz Yezaverin sedasını bir pendzereden isitmesi uze- 96/5 rine hemen askerlere emir iderek hemen pendzereden aşağı atılır- 96/6 mis mezpure telef olarak dzedesini kelpeler parçalamış- 96/7 ler ve poyletze Helia peygamberin: “Yezaveri kelpeler için- 96/8 rael sehrinde parçalayacaklar” (D. Vasil. 9)deyiş soy- 96/9 lediği söz ikmal olmuştur. Pus irada Yuda hokum- 96/10 dari Ohoziyas dahi Yunun elinden katzariken vurulmuş ve 96/11 dzedesi Yerusolime getirilip defn edilmiştir. Dindar 96/12 Yu Samereia ve dzivarında ve putun idaresi dahilinde 96/13 olan putperestliği tamamen mahv itmeğe tzevirmiş isede 96/14 Samereia da Ahaavin paki kalan 70 kadar torunları 96/15 ehalinin yardımıyla her teşepusa karşı koymakta ve 96/16 Yuyu telef iderek yerine bir paskasını nasp etmek için- 96/17 künde olduklarından Yu derhal Samereia mutahaizani- 96/18 nin fikrinde anlamak için kendisi hokumdarlıktan 96/19 vaz getzisini ve Ahaavin torunlarından birinin nasp 96/20 edilmesini mutahaizana yazmış ve onlarda bir rey verme- 96/21 yerek andzak nasp olinacak hokumdarı tzevirmesini 96/22 Yuya hevale ettiklerinden Yu diğer bir mektup

daha 96/23 yazup: “Ahaavin torunlarini pasini pana gonderi- 96/24 niz” deyu isar itdiginden punlar pas kelimesini yaliniz 96/25 anlayarak Ahaav silsilesinden paki kalan 70 kisinin 96/26 paslarini kesdirerek derhal Yuya gondermisler ve iste- 96/27 nilmedigi halde Hak tarafindan idilen poyle pir mudzize- 96/28 ye Yu memnun kalarak pu paslari sehrin kapilarina 97/1 seyir itzun vaz itdirmis ve Ahaav hanedani hakinda H- 97/2 lias peygamberin soyledikleri itmam olinmisdir. Pu padehu 97/3 Ahaavin putun silsilesini mahv itmis ve Yuda hokum- 97/4 dari Ohoziasin kardaslarini ve diger hisimlarinida 97/5 mahv itdirdikden sogra guya Vaal putuna kurpan sun- 97/6 mak arzusunda imis kipi Sameriaya giderek puthaneye 97/7 girmis ve putun putperest rahipleri oraya toplatdi- 97/8 rup pir kurpan kesdirdigi sirada Yunun maiyet askeri 97/9 heman puthaneyi aploka iderek punu hedm, putlari 97/10 partza partza ve kesislerinide telef itmislerdir. Poyledze 96/11 Yu kendi idaresi tahtindaki mahalleri haylidza put- 97/12 perestlikden kurtarmis ve hokumdarliginin 20ndzi se- 97/13 nesinde Samereiada vifat iderek (A. Vasil. i) punun ye- 97/14 rine Yoahaz getzmisdir. 97/15 Yu her ne kadar Ahaav silsilesini mahv itmek iste- 97/16 mis isede Yerusolimde pulinan Yotoliaya Ohoziasin 97/17 evlatlarına dokanamamis idi. Yotolia ise Ohoziasin 97/18 kutzuk tzodzuklarına vekaleten Yuda hokumdar-97/19 ligina getzerek Vaal nezhepinin yerusolimde temel tut- 97/20 masina ugrasmis ve dindar torunlarini mahv itmeye tzi- 97/21 kisdigindan yaliniz Yoas nam tzodzuk nasil ise Oha- 97/22 ziasin kiz kardasi olip Arhiresas Yodaenin zevdzesi pu- 97/23 linan Yosavie tarafindan 6 sene pir mahalde hiz idil- 97/24 mis ve heman tzodzuk 7sinnine vasil olindza seray muha- 97/25 fazi olan zapitanin ve Leuitislerin himayesinde olarak 97/26 Yuda hokumdarligina tayin olinmis ve Sahratullaha 97/27 goturulerek Arhiresas Yodaen tarafindan resmen hokum- 97/28 darliga takdis ve tetevvudzu idzra idilmisdir. Yeni ho- 98/1 kumdari alkislayan halkin samatasini Yotolia haper 98/2 alarak Sahratullaha kusup heyfeti anladigindan hid- 98/3 detinden elpiselerini partzalamaga paslamis ve Arhiresa- 98/4 sin emri uzre ehali punu tutarak Kedron tzayina gotu- 98/5 rup orada telef itmisler ve Yotolianin telefinden dolayi 98/6 halk azim sevintzle sevinmis (Paraleipo. ky.)heman 98/7 Yerusolimdeki Vaal puthanesine hudzumle putu ve 98/8

puthaneyi mahv itmisdir. İste pu kendz hokumdar her 98/9 vakit dindar ve itikatli arhiereasin himayesinde olarak 98/10 punun nasihatleri ile Hak Allahi tazimlemekde divam 98/11 idup Yotolianin tzok siralarda lekedar itdigi Sahratul- 98/12 lahi temizleyup harap idilen dzihetlerinide iane dzemi 98/13 ile tamir ve tezyin itdirmisdir (1) Pus irada İsrail ho- 98/14 kumdari Yoahaz evvela siddetle putperestlie meyli 98/15 var iken Suria hokumdari olan Azailin hudzumlarinden 98/16 zaifimiz oldiginden derhal putperestlikden vaz getzup 98/17 dindarligha dusmus ve Hak Allahin peygamberinin hi- 98/18 mayesi ile Suria ordisini maglup itmisdir. Hokumdar- 98/19 ligini 7ndzi senesinde vefat idup yerine ogli Yoas 98/20 getzmisdir. 98/21 Yuda hokumdari olan Yoas ise arhiereasin sagli-98/22 ginda tarihi dindarineden asla arilmamis iken Arhierea- 98/23 (1) İspu ianinin dzemi itzun Sahratullahin kurpan- 98/24 hanesi onune Arhiereas tarafindan uzeri telikli pir para 98/25 kutusu vaz idilmis idiku ehali pu kutuya ianelerini98/26pragirlar idi. 99/1 sin vefatinin muteakip(1) azim pir itikatsizliga du- 99/2 seret putlara tapmaga paslamis ve Sahratullaha tek- 99/3 rar putlar vaz eylemis ve halkin pu haline adzisararak 99/4 punlari togru yola geturmeye ograsan yeni Arhiereasi 99/5 (Yodaenin oglu Zahereiasin) Sahratullahi alusinde tas- 99/6 atdirup telefine sepep olmisdirki Zaheriasin pederi 99/7 Yodae olinin tam o dzihetinde pu nankor Yoasi 99/8 tzodzuk iken Yotolianin gazapinden kurtarmis idi. 99/9 Pu halde pir sene sogra Suria hokumdari Azail Yu- 99/10 daiyaya tearus ve Yerusalmi muharepe itdiginde Yoas 99/11 pek zayif kaldiginden dusmenin sehri zapt itmeksiz geru 99/12 tzekilmesi itzun kendi serayinin ve Sahraullahin 99/13 donangisi ile hazinesini Azaile gondermis ve poy- 99/14 ledze tehlikeden kurtulmus isede hastelendiginden 99/15 heman maktul Arhiereas Zaheriasin dostlari punu 99/16 yataginda telef itmislerdir. (V. Paraleipo kv-kv) 99/17 Yoasin 2 zevdzesinden pir tzok evladi olmisdir. 99/18 Yoasin yerine oglu AMASIAS (K. e) 838 senesinde makama 99/19 getzup ilk pastan matlup olinan suhulet uzerine idare 99/20 itmekde iken etrafdaki kavmlarin tearuziatini def ve 99/21 punlarin kuvvei askeriyesi ile maglup itdiginden guya pu 99/22 kuvveti tekrar putlarin yardimi ile kazanmis zannederek sid- 99/23 detli putperestlige dusip Yerusalime puthaneler insaa

99/24 itdirmis ve pus irada İsrail hokumdari Yoas ile 99/25 hasil olan munazaa ve ondan oldugu hakaret sepepine 99/26 (1) Arhiereas Yodae 103 sene yasamis ve vefatinda 99/27 kendusini seven halk oni hokumdarlara mahsus pir 99/28 izzet ile defn itmislerdir. 100/1 Derhal İsrail topragi uzerine ordu sevk itmis isede 100/2 ordusu kamilen maglup olarak firar itmis. Amasias 100/3 dahi İsrail ordusuna esir dushmanidir. Yoas ise kuvvet- 100/4 li ordusuyla Yerusalimi muhasare ve Efraim kapu- 100/5 su dzihetinde zapt iderek Sahratullahin hazinesi ile 100/6 hokumete mahsus evraki resmiye ve daha tzok kiy- 100/7 metdar seyleri peraperine alup Samereiaya gitmis ve A- 100/8 masiasi sali vermis isede piraz sogra Amasias hokum- 100/9 darliginin 27ndzi senesinde firar eyledigi Lahis sehrinde 100/10 telef idulup Yerusalimde hokumdarlar kaprine vaz i- 100/11 dilmisdir. İsrail hokumdari Yoas dahi 16 sene hokum- 100/12 darlikdan sonra (K. e.) 825 senesinde vefat itmis ve og- 100/13 lu 2ndzi Yerevoam yerine getzmisdir. 100/14 Yuda hokumdarliginada Amasiasin katlini mutea- 100/15 kip (K. e.) 809 senesinde 16 yasindaki oglu OZİAS (1) 100/16 nasp olinmisdir. (A. Paraleip. kst.) Pu gendz hokum- 100/17 dar gayet dindar, merhametli, tzaliskan olup sehrin 100/18 harap hisarlarini tamir ve esnai muharepede luzumi go- 100/19 rulen alati fethiye ve saireyi ilk defa olarak pu i- 100/20 dzat itmisdir. Yerusalim ile dzivar sehirleri pek mu-100/21 kemmel suretde donatdikdan sogra ordusunuda en kuvvetli 100/22 pir mertepeye goturup dzivardaki Filistin, Edomit, 100/23 Ammonit ve Arap kapilelerini tahti itaata almıs ve 100/24 poyledze Misir ve Lipnan olkalerine kadar sohreti teves- 100/25 su itmisdir. Kendi memaliki dahilinde ise tziftzilikle 100/26 (1) Arkia grafi pu itikatlu hokumdara Azalias 100/27 isminide veriyor (D Vasileio) 101/1 Pagdziligi idzat iderek kuru tzollerdede tzopanlara 101/2 mahsus su kuyulari atzdirmisdir. Ohozias son seneler- 101/3 de mezhepine olan itikadini tzoklugundanmi yoksa 101/4 haiz oldigi san-u-sohretten tolayi gururlanmasindanmi, 101/5 pelinemez, kendi hokumdarlik vazifesi haridzinde olarak 101/6 mezhepi islerede karismaga paslamıs ve hatta pir 101/7 gun Sahratullahta Arhiereas Azarias ile 80 kadar 101/8 ruhpanlar idzrai ayin iderler iken Ohozios pila pervaya mez- 101/9 pahin oldigi mukaddes yere girup puhurdanligini a- 101/10 larak

Tumiama vermege paslamasi gerek Arhiereas ve ge- 101/11 rek ruhpanlar indinde pir poyuk itikatsizlik oldi- 101/12 gindan Ohoziosin pu minasepetsizliginden tolayi takpiz 101/13 itmisler ve mespahdan disari tzikmasini redza etdikle- 101/14 rinde asla ehemmiyet vermemis isede padehu vudzuduna 101/15 ariz olan oyuz illetinden sifayap olamiyarak (K. e.) 101/16 758 senesinde iskenzeler itzinde terki hayat ile Yerusa- 101/17 limde hokumdarlar kaprinde haridze defn idilmisdir. 101/18 (Hsaiou st. 7) Ohoziasin 52 sene divam idin hokum- 101/19 darligi Yahudi tarihinin en parlak kismini teskil i- 101/20 dior. Hsaias peygamber iste pu hokumdarin devrinde 101/21 yasayip Hak Allahin emirlerini dzinsi insana telkin 101/22 itmek itzun Yeruslime gonderilmis idiki Yerusolim se- 101/23 hrinin ne kipi felaketler getzuredzegini iste o vakit pey- 101/24 gamperlik itmisdir. (Hsaio a 5-9, e. 1-30)101/25Pu esnade İsrail hokumdari 2ndzi Yerevoam ziyade- 101/26 dze kuvvetlenin Suria topraginda Sam ve Aimat dziva- 101/27 rinda tzok yerleri ve Yordan irmagini sark dziheti ile 101/28 Lut denizi hizasini kamilen istila eylemis ve poyledze 102/1 İsrail topragini zenginlesdirmis ve tepaasi pu saadetden 102/2 dolai sefalata ve fanteziee duserek fenalik ve put- 102/3 perestlik asmis ve pu halin netidzesi memleketin hara- 102/4 piyetini ve İsrail hokumdarliginin kamilen mahvinin 102/5 mudzip oladzagi hakkında Amos, Osie ve Yoin (1) pey- 102/6 gamperler ile diger peygamberler ilan iderek halki dogri 102/7 yola getirmeye tzalismslardir. 2ndzi Yerevoam 41102/8sene hokumdarlikdan sogra 784 senesinde vifat idup 102/9 Osienin peygamberligi mudzipi taht 6 sene pos kalmis ve 102/10 sogra Yerevoamin ogli Zaharias tzok gentz iken İsrail 102/11 hokumdari ilan idilmis isede 6 ay sogra Sellom nam 102/12 asi punu alenen katl ve Yu ailesinin son filinzinide 102/13 mah idup makami idareye kendusi getzmis isede pir se- 102/14 ne sogra İsrail ordusu Samereiaya hudzumle Sello- 102/15 mu telef ve ordu kumandani olan Manaimi hokumdar 102/16 nasp ismisler ve Asurilerin hokumdari Foa iste pu- 102/17 nun vaktinda 50 000 askerle İsrail topragina hudzu- 102/18 munde kullietli para alarak geru tzekilmis idi. Ma- 102/19 naim 760da vefatle yerine oglu Fasekias getzup 3 sene 102/20 sogra mayeti memurlarindan Fake tarafindan telef i- 102/21 dilmis ve Fake 758de İsrail

hokumdari tayin idil- 102/22 misdir. 102/23 Yoda hokumdari Ohozianin yerine oglu YOATAM 102/24 K. e. 758 senesinde 25 sinninde oldigi halde hokumdar 102/25 tayin olinarak ehaligi pek ziyade sevup Hak Allaha iti-102/26 (1) Kristosun yer yuzunu tesrif itmesi pek yakin 102/27 oldigini Yoin peygamber o vakit haper vermis idi. 103/1 kadi ve setzdagi umumlasdirmis, pir tzok sehirler ve 103/2 saire insa iderek memlekete tekrar dzan verup eski adzi- 103/3 lari sevindze tepdil itmis ve etraf dusmenleri ve pas- 103/4 lidza İsrail ve Suria hokumdarlarini alt iderek 103/5 kendusine her tarafta hormet gosterilmesine nail olmis 103/6 isede 741 senesinde 41 yasinda oldigi halde vefat it- 103/7 mis ve putun tepaasi ispu zaiattan tzok adzis- 103/8 misdir. 103/9 Yoatamin yerine oglu AHAZ getzmis isede pederinin 103/10 dindarliginin kat kat aksi olarak putperestlige 103/11 putun memaliginde Vaal putuna tapinmasini emr itmis 103/12 ve Moloh nam dinsiz mezhepinin namina yaptirdigi puta 103/13 pizzat kendi oglunu kurpan kesmisdir. Hokumdarliginin 103/14 iptidalarinda İsrail ve Suria hokumdarlarinin Yuda 103/15 topragi uzerine yurumege karar verdiklerinde Ahaz 103/16 heman Asurilerin hokumdari Talgatfellasar ile ittifak 103/17 akd iderek (1) azim pir kuvvetli dusmeni perisan ve 103/18 Surie ile İsrail topragindan pek tzok yerler zapt itmis 103/19 ve muttefiki olan Asuri hokumdarinin ziyaretine gitdi- 103/20 ginde oradaki puthaneleri ve putperest ailelerini gorup 103/21 ziaadesindze hoslanarak Yerusalime avdetinde ehaliye 103/22 pir tipkisini idzra itdirmis ve 16 sene hokumdarlik- 103/23 dan sonra halkin nefreti arasinda 726 senesinde vefat 103/24 itmis ve dzenasine hitz pir izzet iden pulinmamisdir. 103/25 (Vasil. ki. -HSAÏOU Z.) 103/26 (1) Pu ittifakin akt olinmmasina HSAÏAS peygamber 103/27 tzok tzalisms isede putperest Ahaz herhalde, Asuri- 103/28 lerin yardimini hakkında kendi hayirli pulmus idi. 104/1 Pinamus Ahazin oglu EZEKÏAS 25 yasinda kursu- 104/2 ye tzikarak Hak Allahin yolunu tutup putun 104/3 puthaneleri ve putlari mahv ve harap itdigi kipi 104/4 Musi peygamberin tzolde yaptirdigi pakir yilanin 104/5 paki kalan yarim kismini dahi putperestlige sepepiyet 104/6 verdigi itzun mahv itdirmis ve tekrar ipadethaneler yapti- 104/7 rarak putun memaliki dahiline ve İsrail topragine pile104/8mektuplar ve tellallar gondererek Pashagi

idzra itmek 104/9 uzre halki Yerusalime davet idup pek parlak suretde 104/10 pu eortigi idzra itmisdirki Solomonun zamanindan peru 104/11 Yerusalimde Pasha eortisi poyle itikadle ve parlak 104/12 suretde idzra idilmemis idi. 104/13 Pu sirada İsrail hokumdarligi son deredzede fena 104/14 gedior idi. Hokumdarlar Fakei 3 sene evvel (738) Osie 104/15 telef idup yerine getzmis ve Asurialılara tapi olarak 104/16 onlara agir vergu vermekde pulunmis olmakle pundan 104/17 kurtulmak itzun yokari Misira yerlesen Hapesi ho- 104/18 kumdarlarla ittifak akd itmek istemis isede Asuria ho- 104/19 kumdari Salmanasar punu isitindze heman Osiei104/20tutdurup İsrail topragine pad-el-hudzum(723) 104/21 Samereiayi zapt iderek İsrail hokumetinin sol iltidzasi 104/22 olan pu kida dahi elden gitmis ve İsrail kavminin 104/23 zenginleri heman Asuria ve Mideia taraflarina hidzret 104/24 itmislerdir. İste İsrail kavminin arasinda devan iden 104/25 ittifaksizlik munazaa ve yaliniz politika tedpirleri 104/26 sepepine dzumleside esir duserek perusan olmuslarsada 104/27 Yuda hokumdarligi dindar Ezekiasin sayesinde kemali 104/28 rahatle getzinmekte ve Peygamperlerin sedalari isitilmekde ve 105/1 punlardan mada memleketi mevkii dzografiyesi dus- 105/2 mene karsu koymak itzun tapiatden masput olmakle Ye- 105/3 rusalimin zapti muskil oldigindan Asuria hokumdari 105/4 Salmanasar her ne kadar Sameriayi zapt itmis isede Yu- 105/5 daiyi zapt itmege asla dzesaret idemeyerek Finikeye 105/6 togru hareket idup oralari zapt itmis ve Misir uze- 105/7 rine yol atzmak itzun Tuross eyaletinin zaptina peyhude 105/8 yere tzalismisdir zira pu esnada Ezekias vakit pula- 105/9 rak Filistinlilere hudzumle yazaya kadar kovaladigi 105/10 sirada Tuross ehali sahi Salmanasarin her zulmuna 105/11 karsu gelmisler ve poyledze Salmanasar Misiri zapt i- 105/12 demeksiz vefat idup ordu dzenerallarinden Tartan ispu 105/13 seferin idzrasina memur olarak Azotusu zapt ve oradan 105/14 Misira duhul iderek Hsaias peygamberin yazdigi kipi 105/15 orada pir tzok hasarata sepep vermisdir. (Profit. H-105/16saiou. k.) 105/17 İsrail hokumetinin pu kipi perusaniyeti esnasinda 105/18 Yuda kavmi kendi dindar hokumdarlari Ezekianin aki- 105/19 lane politikasi sayesinde pek rahat getzinmekdeler iken 105/20 halkin pir kısmi helaseti Allahtan arayadzak yerde 105/21

muharepeyi evla gormege paslayup (Prof. Hs. ki- 105/22 ly.) Asuria hokumetinin en ziyade kuvvetli pulindigi 105/23 pir sirada Ezkiasin Asurialilara eda itmekde oldigi 105/24 verguyi inkara tzikisdiklarindan Ezekiasin hokum- 105/25 darliginin 14ndzu senesinde Asuria hokumdari Sen- 105/26 nahirim Misir uzerine yururken Yudianin poyuk se- 105/27 hirlerini zapt ve Yerusalamde tehdit itmekte pulin- 105/28 mis ve Esekias pundan korkarak heman dusmen ordusuna 106/1 eltziler gonderip her ne kadar vergu isterlerse vermege 106/2 hazir oldigini pildirdiginden Sennahirin 300 gumus 106/3 ve 30 altun talanton istemekle hokumteni pu kadar 106/4 dzesim meplagi vermege musaadesi olmayan hazinesinde 106/5ne var ise toplanup ipadethaneninde putun tonangisi 106/6 alinarak o miktar para tedarik idilup Sennahirine gon- 106/7 derilmis ve diger tarafdanda ihtiate raiyet olinarak Ye-106/8 rusalim sehrinin itz tarafindan istihkamler, kaleler ve 106/9 su pentleri yapilarak yine dusmene karsi gelmege 106/10 hazirlanilmisdir. Hakikaten Asuria hokumdari pa- 106/11 ralari aldikdan sogra Yerusalam uzerine 3 dzeneral 106/12 kumandasinda kuvvetli pir ordu sevk itmis ve askerler 106/13 hisarlara yanasdiklarinde kumandanlari herhalde Eze- 106/14 kiasle gorusmek istediklerini pildirdiklerinde Ezekias 106/15 kendisi gitmeyup maiyeti memurlarindan 3 kisi gonder- 106/16 diginde kumandanlar punlara ayri sozler soyleyerek Hak 106/17 Allah aleyhindedede minasipetsiz dzevaplarda pulunip 106/18 hisarin itz tarafinda pulinan ehalinin isitepiledzege 106/19 raddede pagirarak Yahudi lisaninda “Halki Ezekias 106/20 aldatiyor, onlari halas idemeyedzek, halkin selameti Se- 106/21 naharimin elindedir, ona tapi olurlarsa rahat puladzak- 106/22 lar” deyu nida itmislersedede punlari yaliniz eltziler 106/23 isiderek gelup Ezekiasa anlatmislari ve itikatli hokum-106/24 dar pu sozleri eltzilerden isitindze azim pir keder ile 106/25 lipasini tzikarup harar geyunerek togrudza İpa- 106/26 dethaneye gidup o onde Hsaias peygampere dahi 3 me- 106/27 mur gondererek memleketin helaslagi itzun Allaha redza 106/28 itmesini talep itmis, Hsaias peygampere ise hokumdara 107/1 dzesaret vererek korkmainiz, Asuria hukumdari az va- 107/2 kit esnasinda paska pir yerden aladzagi haper uzerine 107/3 def olup gitmege medzpur oladzak” deyi haper gon- 107/4

dermisdir. Hakikaten Asuria hokumdari o sirada Lov- 107/5 na mevkiini muhasere ider iken ve Yerusulime gonderdigi 107/6 3 dzeneraller kendusine malumat vermege gelirlerken o 107/7 pir dzihetdin Hapes hokumdari Torakanin kuvvetli pir 107/8 ordu ile Asurialilarin uzerine geldigine dair aldigi 107/9 pir haperden korkarak heman Yerusulimin zapti ile 107/10 Yudainin istilasindan vaz getzerek Ezekiasa pu yoldan 107/11 pirde mektup gondermis ve Ezekias pu mektupu alin- 107/12 dza rikkata gelerek İpadethaneye kosup Allaha hamd- 107/13 u-senalar itmisdir. Piraz sogra Hasaias dahi gonderdigi 107/14 pir mektupda kendi doasini Allahin kapul itdiginini ve 107/15 Sennahirimin zulmu idzra idilmeyedzegini gostermis ve 107/16 gidzelegin Rappin melege tzikarak 185 000 Asuria aske- 107/17 rini telef idup punlarin dzesetleri irtesi gun gorul- 107/18 mus ve Sennahirin heman Nineuiye avdet itmisdir. 107/19 (D. Vasil it) 107/20 Asuria hukumdarinin Yahudistan ve Misir olkale- 107/21 rini zaptina getzurmek fikri ile itdigi ispu muthis sefer 107/22 poyledze netidze pulup Yahudistan artik punlarin 107/23 hudzumunden kurtuldugu pir sirada Ezekias fena pir hal- 107/24 de hastalenerik Hsaias peygamber nezdine gelerek vefat 107/25 idedzegini ve eger pir adagi var ise idzra itmesini haper 107/26 vermesi uzerine dintar hokumdar kendine laik pir halef 107/27 pragamadigina adzisararak yataginda yuzunu divara 107/28 togru tzevirup adzi adzi agladi ve pus irada Hsaias 108/1 tekrar geru gelerek Dzenapi Allah tarafindan redzasi- 108/2 nin kapul olindiginini ve İndzirden pir nev lapa yaparak 108/3 sifa pulmasini tenpilh etdi ve poyledze sifa pulup 709 108/4 senesinde pir erkek evladi kazanarak Manassis isimlendirdi. 108/5 Padehu asais itzinde yasayarak hazine ve surulerini 108/6 artirup depolar ve silahhaneler insa ve sehirleri istihkam 108/7 itmis ve Yahudi filoloiasinin en muhim eserlerini dzem 108/8 itmisdir, Hsaias, Mihaias ve Naoum peygamberler pu 108/9 dindar hokumdarin zamaninda kemale ermislerdir. Ezekias 108/10 54 sinnide vefat itmisdir. 108/11 Ezekianin mahdumi Manassis 697de 12 yasinda 108/12 oldigi halde kursuye tzikup Allahsizlari firkalari 108/13 tarafindan ikfal olinmakle onlardan gordugu terpie u- 108/14 zerine peygamberleri kogalayarak Ahaav ve Yezavenin 108/15 itikatsizligini pit teakip memlekete tekrar putperes- 108/16 tligi geturmis, Vaal ve

Astartinin putlerini ipadethane- 108/17 ye vaaz itmis ve yildizlara tapmak usulune rayetle 108/18 Astarti illahesinin tzengi kadinlarini pasina topla- 108/19 yup idzrai ayna paslayindza peygamberler itirazati se- 108/20 tideye kiyametle Yerusalam ve Sameregia kittalarinin 108/21 ve Ahaav hanedaninin mahv oladzaklarini peygamberlik 108/22 itmislersede punlari putzak agzindan getzirtup Yerusa- 108/23 limden sel kipi kanlar akitmisdir. (D Vasil ka. 16)lakin 108/24 nihayet pu kadar pi namusliklarına karsu pelasini 108/25 pularak Asurialılara esir dusup pagli olarak Va- 108/26 vulova goturulmus (V Paraleip. ly 11)ve purada 108/27 tzapudzak tevpeye gelup Allahtan kusurlarının 108/28 afvligini dilemekle redzasi isidilup esirlikden kur- 109/1 tularak Yerusalime avdetle pakayayi omruni itikagle 109/2 getzurmisdir. (Yerem. D kai. d Vasil ky.) 109/3 Manassinin vefatından sogra yerine getzen oglu AMOS 109/4 pek itikatsiz ve fena tarif tutdugundan kenti zapitani 109/5 tarafından dairesinde telef idilup konagin pagdzesinde 109/6 pederinin mezarına defn idilmis ve ehali heman punların ka- 109/7 tillerini telef iderek oglu Yosiası hokumdar itmislerdir. 109/8 YOSIAS 8 yasında kursuye tzikmisdir. İste artik 109/9 pu hokumdar, Davit sulelasinin son salki ve Yuda 109/10 hokumdarlığının son dzelali olmisdir. Zira pu ho- 109/11 kumet Asiada pas gosteren poyuk karisikliklarda 109/12 mahv olmis idi. Yosias hokumdar Peygamberlerin ve ra- 109/13 hiplerin himayesinde olarak Allah korkusu ile po- 109/14 yuyup Hak Allaha sedzda itmekde pek poyuk hahis 109/15 gostermisdir. (D. Vasil. kv.) Hokumdarlığının 18ndzi 109/16 senesi Peytullahin teamiri itzun toplanan paraları Ar- 109/17 hiereas Helkiasdan teslim olmak uzere onun nezdine gon- 109/18 derdigi kendi katipi Sapfan pundan pirde kitap teslim 109/19 almış idiki pu kitap Manasimin zamanında pir ipadetha-109/20 neye atılmış olup pu zemana kadar gaip idilmiş zan 109/21 olinmakda idi. Sapfanın getirdigi pu kitabi Yosias o- 109/22 kudiginde pilmedigi pir tzok seyleri pu kitaptan ogrene- 109/23 mesi ile heman elpiselerini yirtarak meskur kitaptaki 109/24 yazgıların ne manada oldigini o zamanlarda ilhami 109/25 Rappaniye mazhar olageldigi her kездze malum 109/26 olan Olda isminde pir kadinin hanesine ademler gonderdi- 109/27 ginde: “Pu memleketde imansizlik tzogaldiginden Dze-

109/28 napi Allah hem memlekete hemde ehalisi uzerine pek 110/1 mudhis pelalaar gonderedzek ve lakin o vakta kadar 110/2 hokumdar vefat itmis pulunadzagindan ona pir sey 110/3 olmayadzakdir” dzevapini almasi uzerine heman Ruh- 110/4 panlari, Leuitisleri, Peygamperleri ve pil dzumle halki 110/5 nezdine alarak ipadethaneye gidup orada ispu kitapin 110/6 yazgilarini yuksek seda ile halka kiraat itmis ve 110/7 Hak Allaha redza idilmesini emr itdikden sogra getzmis 110/8 zamanlardan kalan pildzumle putperestlik eserlerini 110/9 puthane ve saireleri mahv itdirup kullerinde Kedron 110/10 tzayina atdirmis ve dogrudza vetile dahi gederek İsrail 110/11 hokumeti dahilinde Yerevoaim tekrar meydana 110/12 geturdigi altun puzagi puthanesini harap ve putpe- 110/13 rest rahipleri telef itdirerek put mespahini dahi mekruh 110/14 etmek fikri ile mespahin uzerinde insan kemikleri yakdir- 110/15 mis ve pu esnada kesf olinan pir mezarin kimin oldi- 110/16 gini Vetilin ehalisinden sual etdiginde eski peygamper- 110/17 lerden pirinin oldigini ogrenmekle ona dokanilmamasini 110/18 emr iderek Yeruslime avdet ve Pasha eortasini Musis 110/19 nomosu mudzipi idzra itmis ve poyledze Yerusolim sehri 110/20 tekrar Hak Allaha sedzda idenlerin merkezi umumisi ol- 110/21 misdir. 110/22Yosias hokumdarin dindarligi ve punun zamaninda 110/23 kemale eren Yeramias peygamperin Allaha olan sidki sa- 110/24 yelerinde tapii hal tam pir ittihadi mezhepi hasil o- 110/25 larak Musis nomosinin tamamen tatpiki kapil olapile- 110/26 dzegdi isede Asia vukaatleri Yuda hokumetinede si- 110/27 rayetle mahviyetine sepep vermislerdir. Pu esnade Skutai- 110/28 liler, Hrodotosun kavbindze Misir uzerine sefer itdik- 111/1 lerinde Palaistiniden getzerken Askalon sehrindeki Afro 111/2 diti ipadethanesini harap itmislersedeyudainanin diger 111/3 yerlerine dokanmamislar ve Asuria hokumeti dahi Va- 111/4 vulondaki Kioldani hokumdari Navopallasar ile Mida- 111/5 lilerin hokumdari Kuaksarosun (625 senesinde) hudzu- 111/6 mune ugrayarak merkez hokumetleri olan Niveun sehrinin 111/7 harap oldigini gormuslerdir pu esnade Navopallasar 111/8 Euftrat irmaginin her iki dzihetindeki memleketleri tehdit 111/9 itdigi gipi punun oglu ve halefi 2ndzi Nehao dahi 111/10 Kioldanilerin ilerulemesine karsu 510 senesinde 111/11 Euftrat uzerine hudzum itmis ve

lakin Yudayaya hitz pir 111/12 dusmenlik itmek istemediginden Filistinlilerin topraginden 111/13 getzup ilerulemek istemis isede İsrail ovasından getzer- 111/14 ken Mayedotda Yosiasin hudzumune ugrayindza puna pir 111/15 haper gondererek maksadi Yudaya hokumetine hitz pir ha- 111/16 karat itmemek oldigindan kendi hakkinda fena netidzeler 111/17 hasil idedzek olan ispu muharepeden vaz getzmesini pil- 111/18 dirmis isede Yosias puna hitz ehemmiyet vermeksiz Misir 111/19 ordusuna hudzum itmis ve ordusu maglup olarak ken- 111/20 duside vurulup vefat itdiginden putup Yudaya hal- 111/21 kinin ah-u-figani arasinda dzenasi Yerusulime nakl 111/22 ve hokumdarlar kaprine defn idilmis ve poyle pir dindar 111/23 hokumdarin vefati ile Hak Allahin umumi sedzdasinda 111/24 tehlikeye ogramis ve o vakitdan itiparen Yudaya ha- 111/25 rapiete yuz tutmusdir. Yeremias peygamber ile vaktun 111/26 putun suarai meshuresi Yosias itzun figannameler (e- 111/27 leyeia) tanzim itmislerdir. 111/28 Yosianin poyuk mahdumi Eliakim Yahudilerin mu- 112/1 harepeye devam itmek itzun olan fikirlerini kapul itme- 112/2 yup Nehao ile sulhlaşmak maksadında oldigini anlayan 112/3 ehali punu hokumdarlikdan mahrum iderek Yosiasin 112/4 2indzi oglu YOHAZİ tayin itmislersedehao Eufrat 112/5 uzerine idedzegi seferden vaz getzup Paleistinin uzerine 112/6 yoruyerek Yerusulimi zapt idup Yoahazide esir tu- 112/7 tarak Misira goturmus ve andzak 3 ay hokumdarlik 112/8 idepilen Yoahazin yerune poyuk kardasi Eliakimi 112/9 (Yoakeim tsmie iderek) Yoda hokumdari nasp it- 112/10 misdir. 112/11 YOAKEİM 610 senesinde Yuda hokumdarligina getze- 112/12 rek Peygamberlerin ve dindar ruhpanların umitleri hari- 112/13 dzinde putperestlige takvied vererek itikatler aley- 112/14 hinde pir tzok zulumkarliklarda pulinip peygamber 112/15 leri kogalamis ve Orias peygamber gazapından kurtul- 112/16 mak itzun Misira katzmis iken orada dutdurup Yerusu- 112/17 lime geturderek telef idup Yeremias peygamberede tipki ha- 112/18 karati yapmak istemis isede hokumetin pazi vuzerasi 112/19 tarafından himaye idilerek olumden kurtulmisdir. Yoa- 112/20 kimin hokumdarliginin 4ndzu senesinde Neham Efrat 112/21 irmaginın getzdiklerindeki yerleri zapt iderek ispu irmagin 112/22 garp sahilindeki Harmis kapisında zapt itmege giderken 112/23

Navopallasarin oğlu Navohodonosora ispu kala hiza- 112/24 sinda rast gelerek siddetli pir muharepede ordusu mag- 112/25 lup olup Pilusiona kadar kogalamis ve kenduside e-112/26 veldze zapt itdigi yerleri kamilen terk iderek yerine av- 112/27 det itmisdir. Navohodonosor ise ordusuyla Paleistini 112/28 uzerine yurudugunden Yahudiler azim pir heldzane du- 113/1 sup memleketlerini terk iderek Yerusulime toplandikla- 113/2 rinde Yoakeimin pinamuslarinin afvi itzun umumi pir 113/3 perhiz ilan idilmis ve Yeremias peygamber pu firsatdan 113/4 istifade iderek pir sene evelisi yazmis oldigi kitapi İ-113/5 padethanede katipi Varuh tarafından halka kiraat it- 113/6 dirdiginde poyuk pir teessur hasil itdigi gipi keyfiyet ho- 113/7 kumdara kadarda aks itdiginden memurlar heman Varo- 113/8 hu nezdini dzelp itdurup oldaki poyuk memurlar ho- 113/9 zurindada kiraat itdirmisler ve onlara dahi azim teesir 113/10 hasil itdiginden meemurlar pu kitapin Yokeimede ki- 113/11 raat olinmasi itzun kitapi daire katipine emanet pirak- 113/12 masini ve kendisininde Yeremias ile pirlikte gizlenmesini 113/13 Varuha tavsiye itdikden sogra Yoakeime giderek kitap 113/14 keyfietini hikaye itdiklerinde heman kitapin kiraatini 113/15 emr idup diger taraftan ise pu kitapi yakdirip ve 113/16 Yeremias ile Varohun tevkif ve telef idilmelerini emr 113/17 itmis isede punlar gizli oldiklarinden olumdan kur-113/18 tulmuslardir. 113/19 Navohodonosor 604 senesinde pederinin vefadini isiderek 113/20 heman Yahudistanin zapdini vakti ahire terk ile mem- 113/21 leketine avdet itmis ve iki sene sogra tekrar sefer atzup 113/22 Yahudistana girerek ehaliye agir vergu vaz itdigi kipi 113/23 Yoakeiminde amiri olmus ve pu sirada zadegan evladla- 113/24 rindan Daniil, Ananias, Azarias ve Misaili ve İpadet- 113/25 hanenin ziikiymet esyalarini Vuvulona nakl itmisdir. 113/26 Yoakeim ise Novohodonosorun hukmunden kurtulmaga 113/27 yetismeksiz 699da vefat iderek oğlu Yoakeim yerine getz- 113/28 misdir. 114/1YOAKİM en nazik pir zemanda tahda tzikdigindan Novo-114/2hodonosorun tekrar Yahudistani istila ve Yerusulimi 114/3 muhasere itdigini ve Misirlililerin yardim itzun pederine 114/4 verdikleri vaadin muhafaza itmediklerin gorundze heman 114/5 kursuden enerek valdesini, kerimesini ve daire hadimesini 114/6 alup Novahaonosorun ordusina giderek teslim olmis ve 114/7

dusmen ordusu Yeruslime girerek ipadethaneyi ve daireyi 114/8 hokumdarini soyduktan sogra 10000 kadar zenginleri 114/9 ve zapitleri esir dutup Yezekil peygamberide tevkif i-114/10derek Vavulona goturmusler ve Yoahim 36 sene mah- 114/11 pus yatup padehu Navohodonosorun oglu Euialmaro- 114/12 dek tarafindan kurtarilmis isede Navohodonosor heman 114/13 Yuda hokumdarligina Yoakimin amdzasi ve Yoasiasin 114/14 oglu Vattaniasi tayinle punu Sedekias isimlendirmisdir. 114/15 Yuda hokumetinin son hokumdari Sedekias Vavu- 114/16 lon hokumdarinin adeta pir valisi payesinde kalup 114/17 tedzrupesizligi sepepine mayetindeki memurinin tedpirsiz 114/18 tesvikatina kapilarak hokumetin mahviyetine sepep ol- 114/19 misdir, zira hokumetin helaseti andzak Vavulan hokum 114/20 darine verilen vadin muhafazasi ile olapiledzek iken Ye- 114/21 remias peygamberin dahi pu tavsiyede pulinmis oldigi 114/22 halde Sedekias pu tavsieleri dinlemeyup memuri- 114/23 ninin ikfalatina ehemmiyet vererek Vavulon hokumetine ve- 114/24 rilen verguyi tanimamaga ve Misir hokumdarinin mu- 114/25 aveneti ile ilan harpe tzikisdi isede Yeremias peygam- 114/26 per ile sair peygamberler var kuvvetleri ile ograsarak 114/27 Sedekiasi pu fikrinden vaz getzirttiler ve poyledze Sede- 114/28 kias hokumdarliginin 4ndzu senesinde Vavulon ho- 115/1 kumdarinin nezdine azimetle arzi itaat iderek tekrar 115/2 Yeruslime avdet itdi isede sulh tzok surmeyip yine 115/3 memurlarin tavsiesi uzre Misir hokumdari Oafri ile 115/4 ittifak akt itdikden sogra heman Vavolon hokumdarini 115/5 tanimadigini ilan ider ve keyfiet Vavolon hokumetine 115/6 aks idindze Kildaniler Yodoiaya hudzumle Sedekiasin 115/7 devri hokumetinin 9ndu senesi putun memleketi 115/8 istila ederlerskede Lahis Azika ve Yerusolim sehir- 115/9 erinin ehalisi her ihtimala karsu kendulerini muda- 115/10 faaya hazirlidiklarindan Kuldaniler pek tzok zah- 115/11 metden sogra Yerusalmi 989 senesi Yonoariosda mu- 115/12 hasere iderler ve Sedekias tehlikeyi gorundze Yeremiasa 115/13 pir rahip gonderip pu tehlikeden kurtuladzaklarmi 115/14 deyu sual itdigende Yeremias peygamber ziade gazapa 115/15 geldiginden dzumlesinide hokumdarlari ile pirlikte dus- 115/16 men kilindzindan getzurtmekle terpie itmege karar 115/17 verdigini ve Yerusolim er getz zapt olinadzagindan 115/18 her halde

rizasi ile dsmene teslim olmasini tekrar 115/19 tavsie itmis lakin Sedekias puna razi olmayarak ya- 115/20 liniz memleketin mudafasi itzun putun koleleri azad 115/21 itdirmis ve pu esnade Misir ordisi dahi Sedekiasin 115/22 yardimine yetisdiklerinden Vavulonlular movakketen 115/23 Yerusalinin muhaseresini prakarak Misir ordusini 115/24 kogalamaga tzikindza Sedekias ile memurlari kendile- 115/25 rini artik tehlikeden kurtulmus zanniderek kolelerin 115/26 tekrar toplatilmasini emr itdiklerinden Allaha mu- 115/27 gair olan pu emre Yeremias ziadesindze kudzenup artik 115/28 Yudayanin hakikaten ve kamilen mahv oladzagini pey- 116/1 gamperlik itmis (Yerem. ma. 17 22) ve hokumet me- 116/2 murlari Yeremias koyaladigli halde Sedekias puna 116/3 tekrar pir rahip gondererek Dzenapi Allahin Yuda hoku 116/4 metine yardim itmesi itzun kendusinin Allaha sefaatdzi ol- 116/5 masini redza itmis isede Yeremias: “Sedekiasin guvendigi 116/6 Farao (Misir) askerlerini Vavulonlulara hitz pir sey ya- 116/7 pamayarak yerlerine gitedzeklerini ve Vavulonlular tekrar 116/8 Yerusalimi muhasere ve zapt idedzeklerini” (Yerem. md. 116/9 1-16)pildirup kenduside heman Yerusalimi terk iderek 116/10 memleketine gitmek uzre iken Veniamin kapusunda tutu- 116/11 larak adi pir mahsusa atildiginda Sedekias tekrar 116/12 puna ademler gonderup ve yapilmasi idzap itdiginin redza 116/13 itmis isede Yeremias tipki dzevapi vermis ve Sedekiasin tav- 116/14 siesi uzere dairei hokumdari mahpushanesine nakl olinmis 116/15 ve pu sirada Vavulonlular tekrar Yerusalimi muhasare 116/16 itdiklerinde Yeremias: “her kimki dsmene teslim olursa 116/17 helas oladzakdir” deyu tesvikatda pulundigindan 116/18 ordudaki askerlerden pek tzogu Vavulon ordusuna katz- 116/19 diklarinda Sedekianin zapitleri Yeremias fesatdzilik 116/20 tohmeti ile telef itmege karar verdiklerinde Sedekias pu 116/21 kararnamegi imzalamayi istemeyerek: “pu adem sizin eli- 116/22 nizdedir, ne isterseniz idiniz” dediginden memurlar Yeremias 116/23 heman pir kuyuya atmislar ve o sirada Veniamin ka- 116/24 pusinda pulinan hokumdar Sedekiasa Avdemelek is- 116/25 minde pir yaver kosarak Yeremiasin felaketini haper ve- 116/26 rindze, Sedekias, Avdemelehin maitene 30 nefer asker vere- 116/27 rek kuyuya gonderip Yeremias tzikartmis ve son defa 116/28 olarak gizlidze Yeremias pir

haneye davetle mulakat 117/1 idup ne fikirde oldigini pir daha pean itmesini redza it- 117/2 diginde Yeremias kendisine pir sey itmeyedzegine ve nasi- 117/3 hatlerini dinleyedzegine dair Sedekiasdan kavi soz al- 117/4 dikdan sogra yine eski peanati uzre dushmanesine teslim ol- 117/5 makdan paska tzaresi olmadigini teeminan pil- 117/6 dirmis isede Sedekias Yahudilerden korkarak pu tavsieyi 117/7 kapul idememis ve aralarinde vuku pulan pu mulaka- 117/8 ti gizli tutmasini redza iderek Yeremias tekrar daire 117/9 tevkihfanesine gondermisdir. Yerusolimde erzak ve mu- 117/10 himmat daha tukenmemis oldigindan siddetle muhasere 117/11 iden dushmanesine tam 18 ay mukavemet idepilmisler ve pir 117/12 tzok haneleri yikarak paslarini sehrin istihkamlerine 117/13 hardzi itmisler ve pu sirada Yeremias peygamber pir gun 117/14 oladzak ki Yudaya tekrar dairei sulha giredzekdir umidi 117/15 ile yegeni Anameinin atos mevkiindeki tarlasini satin 117/16 alarak pu tarlanin kendi mali oldigina dair pir hoddzet 117/17 yazup Niriosun oglu Varuha teslim iderek punu pir 117/18 tzumlege vaz ile pir zemandan sogra pulinapilmesi itzun 117/19 hafi pir yere gommisini tenpih itmisdir. Vavulon ordusu 117/20 Yerusolim muharepesine devam iderek 588 senesinin Yu- 117/21 lios agi esnasinda Yerusolimdeki mudafaa askerinin er- 117/22 zakini kamilen tukendiginden (D Vasil. ke. 8.) gezde vak- 117/23 ti dusmen askeri sohuletle simal dzihetinden sehre gi- 117/24 ripiledzekleri sirada Sedekias paki kalan askerleri ile pir- 117/25 likde serayi pagtzesinin pir kapusundan tzikarak Yordan 117/26 vadisine dogru firar itmis isede dusmen askeri arkasindan 117/27 yetiserek Yeruho vadisinde punlari tutup Sedekiasida 117/28 Delvata sehrinde pulinan Navohodonorun ordugahina 118/1 gondermisler ve evlatlari ile Yudaya zadeganlari 118/2 Sedekiasin gozleri onunde telef idilerek kendisinin dahi iki 118/3 gozleri tzikarilip pagli olarak Vavulona nakl ve 118/4 pir degirmene ilka idilmisdir. 118/5 Pir ay sogra Navohodonorun pas ahdzisi ve ser ya- 118/6 veri Navozardan Yerusalime gederek ipadethaneyi ho- 118/7 kumdar dairesini ve sehrin putun evlerini atese verip 118/8 kamilen yakdigi gipi hisari ve palalari itdirup 118/9 sehri pir katz gun itzunda veran itmis ve her neki puldi 118/10 ise Vavulona nakl idup ruhpanlari 118/11 ve ehli serveti ve pir tzok katzaklari da esir itmisdir. 118/12

Poyledze muzafer olan Kuldaniyer Yerusalime tzift- 118/13 dzilik itzun pazi ehali pirakup digeplerini esir itdikleri 118/14 kipi tziftdzilere Yudayada paki kalan ehaliye neza- 118/15 ret itmek uzere de kendu hem dzinslerinden olan ve Yeremias pey- 118/16 gamperi olumdan kurtaran Alikamin oglu YODONIASI 118/17 pey tayin itmislerdir. Navozardan mahpusdaki Yeremias 118/18 tzikarup Yodoniaya teslim itmis isede askeri kumandan- 118/19 lar puna razi olmayarak Yeremias dahi dige mahpus- 118/20 larle pirlikte tomruklamislar, hal puki Navozardan, 118/21 Yeremias, Ramada gorundze tekrar kurtarup serpest 118/22 prakarak eger isterse Vavulona gitmesini ve oradada 118/23 kendisini himaye idedzegini vad itmis lakin Yeremias mem- 118/24 leketinin harapeleri uzere de aqlamek arzusuyla yine 118/25 Yudayada kalup Yodoiasin teskili idarei hokumet ey- 118/26 ledigi Massifa sehrinde iskal itmisdir. 118/27 Yodoias idarei hokumete tayin olinindza peannameler 118/28 esr iderek Vavulon hokumdarina sadakat ipraz idildikde 119/1 ehalinin rahati yerinde oladzagini isar itmesi ile firarda 119/2 pulinan halk tekrar memleketlerine gelup is ve kudz- 119/3 leri ile mesgul olirlar iken idarei hokumet itmekde Yo- 119/4 doliasdan daha ziyade hakki olan MİSAHA isminde piri evvel- 119/5 dze firar itmis oldigi Ammonid topragindan avdet iderek 119/6 Yodoias telef itmek itzun Masifaya gelmiş ve Yodo- 119/7 liasin mutahaizani memleket serefina geside itdigi pir ziya-119/8 fetde Misail dahi dige 10 refikleri ile pirlikte hazir 119/9 pulinarak hitami ziairetten sogra pir patirti tzika- 119/10 rup Yodalias telef itmisler ve keyfiyet zikri kalmisdir. 119/11 Pu sirada silo ve suhemden 80 kisi alaimi matem olarak 119/12 yirtik elpise geyunup Yerusalim harapeleri arasinda ka- 119/13 lan İpadethaneye Tumiyama takdim itmek uzre yola tzik- 119/14 mislar ve Massifa sehrinden getzerlerken Misail punlari 119/15 karsulayip kendininde pu aziz maksada istirak idedzegini 119/16 pil pean punlari Yodalias hanesine davet itmis isede 119/17 punlar andzak sehrin itzine girer girmez Misail kendi ademleri 119/18 ile pirlikte punlara hudzumle kafesini telef iderek dze- 119/19 setlerini pir hendege atdirir ve asil maksadina muvafak 119/20 olapilmek itzun Yodoliasin himayesine hevale olinan ai- 119/21 lei hokumdariye mensup pazi zevati peraperine alarak 119/22 Yodoliasin asil telef

idilmesini kendüsüne tesvik itmiş o- 119/23 lan Ammonitlerin yardımını dilemeye gider isede diğer 119/24 memurlar heman paslarına topladıkları ademlerle 119/25 Misailin pesine düşüp Yalaod kurpinde rast getirerek 119/26 zepran götürdüğü ademleri kurtarırlar ve Misail 119/27 dahi Ammonit toprakına katzar. 119/28 Misaili kovalayanlar Massifada vuku punlarken 120/1 sepepine Vavulon hokumdirinin gazapından korkarak 120/2 Misira katzmaga karar verip hanelerine pile avdet it- 120/3 meksiz Vitleemin yanındaki Yavirohoma mevkiine yer- 120/4 lesirler ve Misira hidzret itmek fikrine asla razı ol- 120/5 magan Yeremias peygamber dahi dostu Varuh ile pirlıkde 120/6 punlara refakat itdiginden muhadzerlerin reisleri Yere- 120/7 miasa ridza iderek Yuda kavmindan paki kalan su u- 120/8 fadzık ehali itzun Allaha niyaz itmesini ve ne tarik tut- 120/9 malari lazim ise kendülerine pildirirse her sozune itaat 120/10 idedzeklerini redza ve pean itdiklerinde Yeremias 10 gün 120/11 mulahazadan sogra Misira hidzret itmek pos oldugi- 120/12 ni zira piraz vakitdan sogra Misir dahi Yudaya kipi 120/13 harap oladzagından oraya hidzret idenlerinde peraper 120/14 telef oladzaklarını pildirmiş isede sozu isidilmedikden 120/15 mada guya ehalinin Kildanilere teslimi itzun Varuh 120/16 ile pirlıkde ograstigina dair pirde iftiraya ogradigından 120/17 tzar na tzar punlarla pirlıkde Misira hidzretle 4 sene 120/18 muttemaddien kendi hemdzinslerine nasihat ve tarifatta 120/19 pulinarak pu hususda hayatini pile tzok defalar 120/20 tehlikeye koymuş ve pazi defalar telkinatdan vaz 120/21 getzmege karar vermiş isede vidzdani asla kendisine musade 120/22 itmemisdir. Yahudi muhadzirleri assagi Misirin Taf- 120/23 nai sehrine yerlesinde Yeremias peygamber iste orada dus-120/24 men kilindzından kurtulmayadzaklarını peygamberlik 120/25 ider ve Tafnai ile Magdoli, Memfis ve Patora toprak- 120/26 larina hidzret ile Yahudiler arasında putperestligin 120/27 kemali kuvvetle devam itdigini gorundze İllahi 120/28 gazapın pek yakın oldigini atzıktan atziga ilan it- 121/1 mege paslar, ve o vakitdan itiparen peygamber ortadan 121/2 gaip olurki Ekklesiamizin paterestleri Yeremias Tafnaide 121/3 hemdzinsleri tarafından taslanarak telef idildi derler ve 121/4 Yahudilerden kalma rivayete gore Yeremias Kildani- 121/5 lerin Misiri zapt itmeleri uzerine dostu Varuh ile 121/6 peraper

Vavulona azimet itmis denilir. 121/7 Yerusalimin harapietinden 5 sene sogra Navozardan 121/8 heman Ammonitlerle Muavitler uzerine hudzum idup 121/9 o defa dahi paki kalan Yahudileri Vavulana nakl it-121/10 diginden Yahudistan artik kendi ehalisini kamilen gaip 121/11 itmis ve etraf hokumetlerin ehali tarafindan iskan 121/12 olinmisdir. 121/13 İste poyledze mudhis halde harap olan Yahudistanin 121/14 sanli merkezi olan muzidi muhterem Yerusalim sehrimileli 121/15 muhtelif tarafindan tepelenerek ve hadefu kufv olarak 121/16 Peygamperlerin sozleri yerini pulup fena halde harap 121/17 turap olmisdirki Yeramias peygamber pu sehrun poyledze 121/18 harapietini ziyadesinde adzisararak uzun poylu figan- 121/19 nameler tanzim ve sehiri meshurun istikpali itzun Dzenapi Allaha niyazler itmisdir. 122/1 Yerovalimin Navohodonosor tarafindan hara- 122/2 pietinden İskenderi kipir (megas aleksandros) 122/3 zamanina kadar yani Kristosdan 588 evvel 122/4 senesinden 332 senesine degin. 122/5 Yokaridada izah itdigimiz uzra Kildanilerin muha- 122/6 repesinden ve Yerusalimin zaptindan sogra Yudaya ehali 122/7 kamilen daklimis Navozardanin dzelpinden (583 se- 122/8 nesinden) adzem sahi Kuroson devrine (536 senesine) kadar 122/9 Yahudistanda dzivar milletler iskan idup Vavulonun 122/10 Hovar irmagi dzivarinde ve pu memleketin diger dzihetle- 122/11 rinde Vavulon hokumetinin musaadesi ile dzemiyetler pile 122/12 teskil itmek iltifatina nail olan mukaddis Yahudiler 122/13 her halde memleketlerine avdet itmegi arzulamaktalar 122/14 idi. Pu mudzir Yahudilerki Vavulan hokumetinin na- 122/15 zreti tahtinda ayridza pir hokumet teskil idup kendi- 122/16 lerinin hususi hakimleri pile olarak (Daniin peygamberin 122/17 kitapinda zikr oldigina gore) pir vakit Palenistinde ol 122/18 gi kipi ehalinin kendu ileru gelenleri idare ider ve 122/19 idzrai ayinlerine pile musaade idilior isede Yahudi 122/20 mezhepinin asil esasini teskil iden kurpan taktimi 122/21 her halde merkez ipadethanesinde idzra idilmesi sarti a- 122/22 zim oldiginden edznepi memleketinden punu idzraya ruh- 122/23 sat olmadigi itzun ruhpanlari pekde muhim islerle 122/24 istigal idemezler ve lakin peygamberlerin nezdine topla- 122/25 narak punlari telkinatini dinlerler ve gerek peygamberlerle gerek ehaliyle pir arada

ipadet iderler idiki 123/1 pu gunki Yahudi sunagogileri o vakitdan temel 123/2 almıdır. 123/3 Navohodonosorun oğlu Euilmarodek idarei hokumete 123/4 getzindze esir Yahudilere pederinden ziyade iltifatda pu- 123/5 linarak Yoahimi maphusdan tzikarup Navolomdaki diger 123/6 esir hokumdarlardan ziyade iltifat iderek peraper taam 123/7 itmesini teklif ve vefatına kadar kendi hazinesinden aidat 123/8 tayinini emr itmiştir, lakin pitzare Edekias mahpusda 123/9 vefat itmiştir. (Yerem. np. 11) 123/10 Vavulondaki esir Yahudiler her vakit kendi memleket-123/11 leri olan Yahudistana avdet itmekdegi umitlerini kayp 123/12 itmemisler ve pu umidi peygamberlerde tasdik itmişler. 123/13 Zira artık Vavulon hokumetinin zevali yaklasup ida- 123/14 rei hokumetin muzafer adzemlerle Midalılara getze-123/15 dzegi tepeyyun itmişdirki puna Yezekil peygamber yetise- 123/16 memissede peygamberligini yapmış idi. (Yezekil, 1st 37) 123/17 Hakikaten 536 senesinde Vavulon hokumeti Adzemlerin 123/18 eline getzer ve Adzem sahi Kuros kendi hokumeti dze- 123/19 simesi dahilinde pulinan pil dzumle Yahudi muhadzir- 123/20 leri ile pundan iki dehir evelisi İsrail hokumeti dahi- 123/21 linden Asuralililerin Vavulona esir goturdukları Ya- 123/22 hudilerin torunlarının heman memlekete azimetle Ye- 123/23 rusalimdeki İparethanenin tekrar insaasına ve Allahi 123/24 teazimlemesine musade iderek pu hususda pirde pean- 123/25 name nesr itmiş isede pu serpesiete yaliniz Yahudistana 123/26 aid olan muhadzirler kemali hararetle nail olup İsrail 123/27 kavmini torunları ise zaten Hak Allahın sedzdasına 123/28 soyuk pulindiklarından pu serpesieti kapul itmekden 124/1 imtina iderek Adzemistanın muhtelif eyaletlerinde kal- 124/2 mislar ve yaliniz veniamin Yuda kapilisine mensup 124/3 olanlar Kuros hokumdari verdigi hurriete nail olmuş- 124/4 lardir pinaperen diger kapilelerden pazi aile dahi Yahu- 124/5 dilerle Yerusulime gelmişler ve poyledze Musi mezhepi- 124/6 nin yeniden teesisi derohte idilmişler ve Yehosim na-124/7 mida o vakitda kalmışdirki musis mezhepinin tarifine 124/8 hidmet idenler demektir. 124/9 Kurosun pu himmetine nail olanlar veniamin ve Yuda kapi- 124/10 lesinden kullietli ailelerle yuzlerdze ruhpanlar, Leu- 124/11 tislere ve hademei rehapın 50000 kisiden iparet olarak (V. 124/12 Esdras V.) Yahudistana azimete hazırlanmışlardirki 124/13 punların

peraperine Yoahimin olan oğlu Salatinlin toro-124/14 nu Zorovovel ile Arhiereas, Saraiasin torunu olan Yo- 124/15 sedekin oğlu Yisus reis tain olinmislar ve Kurosun 124/16 haznedari Mitridatis aldigi emr uzre mukaddemdze Na- 124/17 vohodonosorun Yerusolim ipadethanesinden alup Vavu-124/18 lona nakl itdigi zii kiymet esyalari Zarovavel teslim 124/19 itdigi kipi Adzemistanda kalan Yahudiler dahi Yeru- 124/20 salime gitmekde olan karindaslarina zengin ve zii kiymet 124/21 esyalar ve hediyeler teslim itmisler ve yoldzular 4 ay 124/22 yol yuruyerek esnai rahde hitz pir tehlikeye ogramak- 124/23 siz Yahudistana vasil olup muhtelif mahallere yer- 124/24 lesindze Zorovavel heman hitz vakit gedzurmeksiz vakt- 124/25 u-hale gore ispu yeni muhadzeregi Musis nomosu mu- 124/26 dzipi teesis itmis ve rahipler nizamenifai vazifeye pasla- 124/27 mislardir. Derakap İpadethanenin insaati tedarikine pas- 124/28 lanilup iane tefteri atzilarak 6 miliondan ziyade altun 125/1 ve 5 pinden fazla gumus mna (atik Yonanilerin 100 125/2 drahmilik sikkeleri) toplanmisdir. Yahudiler hidzretle- 125/3 rinin 7ndzi ayinda kamilen Yerusalime toplanip mu- 125/4 vakkaten pir mespah kurarak Musi mezhepi akaidindze 125/5 Hak Teala ve tekaddes hazretlerine kurpan takdim i- 125/6 dup 15 gun sogra dahi tzadir kurma (skinopiya) pay- 125/7 ramini idzra iderek heman ipadethanenin insaasi hazirli- 125/8 gina paslamislar ve Solomonun ilk defa ipadethane in- 125/9 sasi itzun Turioslularle Sidonlulare muradzaat iderek 125/10 Livanos taginden servi agadzi ianesi istedigini misullu 125/11 punlarda pir tipkisi yine onlara muradzaat itmisler 125/12 ve 2ndzi ayda (535 senesinte) Leuitislenin nezareti tah- 125/13 tinda insaata paslanup ilk temel taslaru tzalgilar 125/14 ve nagmeler arasinda vaz idildigi kipi eski ipadethanegi 125/15 hatirlagan ihtiyarlar dahi 50 senelik surgunlukden 125/16 sogra tekrar aziz mahale ayak pasmaga nail oldukla- 125/17 rini gordukdze aglamege paslamislardir. 125/18 Yahudilerin hidzreti ve ipadethanenin tekrar insaasi 125/19 umum Paleistinide azim teesir hasil idup Hananaiali- 125/20 larle karisan Yahudilerin pir tzoklarida dedelerinin 125/21 mezhepine dahil olmaga paslamislar (V. Esdras st. 21 125/22 kai Nemias 1. 29.) Yahudiler poyledze tam istirahatle 125/23 islerine devam itmekteler iken oteden peru punlara zit 125/24 olan ve ne kipi falaketler

getzurdiklerini ilerude izah 125/25 itmis oldigimiz Samereialilar (İsrail kavmi) Yerusa- 125/26 limdeki yeni terakkidan memnun kalmayarak Yahudi- 125/27 lerin rahatlarini selp itmege tzikisarak punlara zid- 125/28 lasup Adzem sahından mazhar oldiklari iltifata ken-126/1 dulerininde nail olmaları itzun Zorovavel ile Arhirereas 126/2 Yisusa redzadzilar gonderek yeni Yahudi konutisi- 126/3 nin pir kısmında kenduleri teskil itmelerini ve Yerusa- 126/4 limdeki ipadethanenin himayesinde pulinmalarini talep 126/5 itmislersedekapul olinmadiklarından ipadethanenin in- 126/6 sasini men itmek uzre elden gelen gayretden vaz getzmemege 126/7 karar vermişler ve Adzem sahi Kurosun Yahudilere ver- 126/8 digi musaadekerane emrin geri alunmani itzun hitz pir 126/9 teseppusatda pulinmaları mimkinsiz oldigini gorerek 126/10 istimali dzeptzikisup her kun ipadethane mahaline 126/11 vararak insaate hidmet idenleri korkutzmak itzun pun- 126/12 larin uzerlerine hudzum idup pir takim kullandikla-126/13 ri fentfazliklarlede pir tzok nufuzlu memurlari ken- 126/14 dulerine pent iderek Yahudilere yaptiklari hakaratin 126/15 Kurosa kadar isitilmemesinde muvafak olmişlardı. 126/16 Lakin Kurosun vefatından sonra idarei hukumete getzen 126/17 mahdumi Kamvusin Samareialilarin sikayetlerine pe- 126/18 derinden ziyade ehemmiyet vermesinden tolayi punlar isti- 126/19 fade iderek heman pir tzok iftiralari havi tanzim itdik- 126/20 leri istidalarle ve guya Yahudiler dedelerinden peru 126/21 adet idindikleri ahlak uzerine her hokumdara zit pu- 126/22 linmak itzun Yerusalim kipi pir sehrin hisarlarini ve 126/23 kalalerini mazputlayip poyledze Kamvusiye dahi 126/24 karsu koymak niyetinde oldiklarini peyan itdiklerinden 126/25 Kamvusin heman pir emr name mesr iderek emri dzedide ka- 126/26 dar insaatin tatil edilmesini tenpilh itmiş ve Samereia 126/27 memurlarida derakap Kamvusinun pu emirnamesini alarak 126/28 Yerusalime gidip Yahudilerin insaatdan men itdikle- 127/1 rinden Yahudiler Kamvusinun vefatine kadar tam 13 sene 127/2 İpadethanenin insaasi itzun musaade alamamisler ve 127/3 Kamvuis Misir seferinden avdetinden sogra yerine getzen 127/4 Pseudosmardos az muddet hokumdarligini muteakip 127/5 521 senesinde punun yerine getzmiş olan Dareios, daha 127/6 ipadethanenin insaasi itzun Hak tarafından daim olinan

127/7 muddetin yaklasmadigina hokm edipde putun putune 127/8 gayretlerini gaip itmis olan Yahudilere Kurosun verdigi 127/9 emirnamegi tasdiklen insaate devam itmelerine musaade 127/10 itdigidinden punun hokumdarliginin 6ndzi senesi (516 127/11 senesinde) ipadethanenin insaati hitam pulup her ta- 127/12 rafdan Yerusalime gelmis olan Yahudi ziyaretdzileri a- 127/13 rasinda ipadethanenin resmi kusadi kemali tantana 127/14 ile idzra kilinmis ve yeni kurpangahin uzerinde 100 127/15 puzagi ile 200 koyun kurpan kesilerek İsrail kavmi- 127/16 nin 12 kapilesi naminada ayridza 12 puzagi kurpan i- 127/17 dilup irtesi sene dahi Yahudiler pasha eortisini Mosi 127/18 akaidi seriyesi uzerine idzra itmisler ve poyledze Zoro- 127/19 vavel ile Arhiereus, Yisusun ipadethanegi insa itmek 127/20 itzun olan memuriyetleri kemali muvafaklatle itham pu- 127/21 lup Dareios ve Erksiz hokumdarlarin zamanlarinda ve 127/22 Artekserksiz Makroheirin zemani hokumatinde (458 sene- 127/23 sinde) yani pu 58 sene zafrinda Yahudi dzemiyetinde 127/24 sagani hitz pir sey vuku pulmamisdir. 127/25 Artekserksiz hokumdarliginin 7ndi senesi Arhiereus 127/26 Sarainanin sulalesinden olan Esdras Artekserksizden al- 127/27 digi musade uzerine Vavulon surgunlugunden kutru- 127/28 larak 1500 yahudi ailesi ve 220 Leuitislerle pirligde 128/1 Yerusalime gotz iderek 50 seneden fazla pir muddetden 128/2 peru Yerusalimde pulunan hokumetsiz Yahudiler is- 128/3 lahati azime idzra itmis ve kedimden evel Yahudistana 128/4 gelipde pir takip yad milletlerin karilari ile evlenerek 128/5 melezlesmis olan Yahudilerin pu isleri Allaha zit ol- 128/6 digini muteaddit nasihatlar ve vazlarla anladarak 128/7 punlari karilarinden ve tzodzuklarindan vaz getzirmis 128/8 isede pu esnada Misirlilar Adzem idarei hokumetini 128/9 tanimayarak kendulerine ayridza pir hokumdar tayini 128/10 ile muharepeler atzdiklarindan Paleistinenin dahi rahati 128/11 pozulmakle Esdras islahati kamile idzra idememis ve 128/12 Esdrasin virudunden 13 sene sogra Adzem sahinin ser- 128/13 pettar pasesi Neemiyas Yerusalimdeki milletdaslarinin 128/14 perusaniyetini ve sehrin elan hisarsiz ve harap pir halde 128/15 oldigini ogrenip adzistigindan Artekserksiz puna po- 128/16 yuk pir mezuniyet vererek Yerusalime gidip pu arzu- 128/17 larini idzra itmesine musaade itdigi kipi etraf eyalet- 128/18 lerdende kendusine pu hususda yardim

idilmesi itzunda 128/19 atzik emirnameler verdiginden Neemias kullietli mizrak- 128/20 lilarle Yerusalime muvasilet ve hisarlarin insaasine 128/21 ehali ile pirligde munasepet itmis isede pu teseppus 128/22 dzivar ehaliği ve paslidza Ammonitleri ve Filistinleri 128/23 hirsas getirdigundan Neemiasin ve hisarlarda tzalisanl- 128/24 ari korkutmaga paslamislar ve uzerlerine hudzum i- 128/25 dedzeklerini pildirmislersede Neemias tzalisan amelenin 128/26 pir kismini kilintz, mizrak ve saire silahlarle silah- 128/27 landirip dusmenin hudzumuna karsi vaz itdigi kipi di- 128/28 ger kisminida insaata divam itdirmis ve kendisi elpisei 129/1 resmiesi ile iki tarafada nazaretde pulinarak dusmenle- 129/2 rin her pir tehditatini men ile 50 gun zarfindan hisar- 129/3 larin insatini hitama erdirmeye dzesareti sayesinde mu- 129/4 vafak olapilmis, Yerusalinin insaasi aliyesinin piraderi 129/5 Ananiasa hevale idup ipadethanenin ve sehrun idaresi 129/6 itzunda ayridza memurlar tayin itdigi kipi hisarlarin ve 129/7 kapularin ahsamdan kapanup sapahdan atzilmasini 129/8 emr itmis ve Yerusalindeki halkin adedini artirmak itzun 129/9 Yahudistanin diger dzihetlerindeki meskun ehalinin ekserisini 129/10 Yerusalime dzelp itmisdirki o vakit Yahudi muhadzeresi 129/11 Yerusalinnden mada Vatlden Virsaveye kadar 33 sehrden 129/12 iparet idi. (Neemio st. 15 i iv 27-33)Yerusalinde 129/13 zenginlerden ziyade fakirler tzok olup punlar getzimden 129/14 adziz kalarak kolelik itmekde olduklarindan Neemias 129/15 hallerini ifade edindze punlari adziyarak zenginlere ip- 129/16 ret olmak uzre kendisinin Yahudistana geldiginde fakir 129/17 ehaliye oduntz verdigi perayi pagislamis ve pundan 129/18 mada kendisine pas idare memuru sifari ile verilen ge-129/19 liratida pahs itmisdirki pu dzomert hali zenginleri u- 129/20 tandirarak onlarinda tipki tarihi tutmalarina ve fa- 129/21 kirlarin hali saadetine sepep atzmisdir. 129/22 Poyledze, Yahudi kavmi devam itmekde iken punlarin 129/23 andzak Musis seriati diniyesi usulini unutmis olup 129/24 meiliyeti mezhepiyelerinin noksan oldigini anlayan Neemias 129/25 pu noksanida ikmal itmek itzun Esdrasin halka tarifatda 129/26 pulinmasini menasip gorup dzesaretsiz ve lakin lia- 129/27 kati fevk-el-adede olan pu dindar zati tekrar meydana 129/28 tzikarak putun Yahudistandan pir tzok halki Ye- 130/1 rusalinde pir mezhepi medzlise davetle

dzaddeyi kepire 130/2 vaz itdirdigi Amvona Estrasi tzikardarak nomos kitapini 130/3 halka kiraat itdirmis ve pu kiraatdan heldzana gelen 130/4 halk Amin tzagrisarak Hak Allahin tazimlemege ve 130/5 kitapin tekrar tekrar kiraatini talep itmege pasladik- 130/6 larindan Esdras pu kitapda tzadir payramina ait olan 30/7 kısmi dikkatle okumus ve o ayin 15ndzi kunune tesad- 130/8 duf iden ispu payramin idzrasina hazirlanilup putun 130/9 ehali kendi haneleri ulilerine ve poyuk tedzemmü ma- 130/10 hallerine tzadirler kurarak 7 gun payram idup her 130/11 gununu nomos kitapinin kiraati ile getzurmisler ve pay- 130/12 ramdan iki gun sogra, yani ayin 24unde umumi pir per- 130/13 hiz idzrasi ilan idildiginden halk kamilen matem elpi-130/14 seleri geyinerek orutz tutmusdir. Neemias, Estoasin mu- 130/15 avveneti ile Yerusolimde Musis nomosu uzere tensi- 130/16 kati diniyede idzra iderek ve ehalinin istikamet uzre ha- 130/17 raketle pinamusluklara sapismamasini ve yad millet-130/18 lerin karilari ile evlenmemelerini ve ipadethane ile ruh- 130/19 panlarına dikkat itmelerini tenpih ettikten sogra Arta- 130/20 kserksizin hokumdarliginin 33ndzu senesinde (433 senesin- 130/21 de) Adzemistana azimet itmis isede 12 senedir azim mus- 130/22 kilatliklerle meydana geturepildigi koinetisun tekrar 130/23 harapiete yuz tutdugunu isitmesi uzere 424 sene- 130/24 sinde Artekserksizden aldigi musaade mudzipi tekrar Ye- 130/25 rusalime geldiginde paladeki tenpihatini kamilen mu- 130/26 gairini pulmus ve tekrar halkin itikati mezhepiye ve 130/27 milliesini duzeltmege ugrasarak dzuma irtesi gunleri 130/28 eorti tutulmasini ve o gun tudzarlarin ve ehalinin 131/1 alis verisle mesgul olmamasini ve sehrin kapilari 131/2 dzuma aksamlari kapanip dzuma irtesi gunleri 131/3 atzilmasini emr ve pu emrlere muhalefet idenleride Ye- 131/4 rusalimden surgun itmis ve mahalias peygamberinde 131/5 yardimi sayesinde her seyi eski haline idzra itdirmis ve 131/6 poyledze Yahudi kavmi idarei dahiliyelerini pir nev is-131/7 tiklaliyetle kumanda iderek Adzem hokumetine vergu 131/8 vermekle mukellef pulinmislardir. 131/9 Artekserksizin 434 senesinde vefati uzere yerine ge-131/10 tzen 2ndzi Erksiz, Dareios notos Artekserksiz Mnimon ve 131/11 Artekserksiz Ohosnam hokumdarlari zamaninda Yahu- 131/12 distan ve Paleistini ahvali asla degismemis isede 410 se- 131/13 nesinde

Misirlilar Arapların muaveneti ile Adzemleri 131/14 memleketlerinden tzikardıklarından Notos Dareios pun- 131/15 lari kogalamis ve muvafakiet hasil idemeyup Arta- 131/16 kserksiz Ohos idarei hokumete ketzindze yine Misirlilari 131/17 Adzem hokumetine tapi itmis ve iste punun zamanında 131/18 Arhiereus Yoannis pu payeyi kendusinden kapmak tesep-131/19 pusinde pulinan kardasi Yisusu ipadethane deru- 131/20 ninde telefle mezpahi lekelediginden Suria valisi 131/21 Yisusun hamisi Vagisos hiddetlenerek Yoannisi terpiye 131/22 itzun Yerusalime gelmis isede ipadethaneye giremeyup 131/23 perai intikam Yahudilere agir verguler tahsis itmis 131/24 ve Yoannisın vefatından yerine getzen oglu Arhiereus Ma- 131/25 nassis Adzem sahinin Samereia valisi olan Sanavalatin 131/26 kizini kariliga alması uzerine hiddete gelen halk pu 131/27 karigi posamasini teklif itdiginden Manassigi teredzesiz 131/28 sevmekde olan kain pederi damadinin karisi san oldigini 132/1 pilerek Megasaleksandrosun Adzemler uzerine itdigi se- 132/2 ferde yardimda pulinarak Turos eyaletini eleverdigiine 132/3 mukafaten Samereia Eparhiasi dahilinde Suhem mevki 132/4 kurpindeki Yerazin tagi uzerine Yerusolimdeki Peytul- 132/5 lahin pir tipkisini insaa itdirmeye muvafak olmus ve 132/6 Manassis orada idrai ayin itmege paslamis ve poyledze 132/7 Neemias ve Esdrasin zamanında Samereia kiddasina su- 132/8 rulen pir takim Asuriler Eufraimitler ve Yahudiler 132/9 Yerusolim Yahudilerine karsu muhalif pir fikra tes- 132/10 kil itmislere dir. 132/11 Megas Aleksandros 332 senesinde Turosu zapt ve Ya- 132/12 zagi dahi 5 ay muharepeden sogra istila ve 10 000 kisi 132/13 telef ve pir tzoklarinide esir itdikten sogra Yerusalimi 132/14 dahi zapt itmek fikrindeyken Yosipusun naklindze mu- 132/15 dzize nevinden olan pir vukuat Yerusalimi pu hara- 132/16 6pietden kurtarmisdir. Soyleki: “Megas Aleksandros, Turo- 132/17 su muhasere itdiginde Yerusolim Arhiereasi Yaddusa 132/18 pir mektup yazarak Adzemleri alt itmek itzun kendu- 132/19 sine erzak muhimmat ve sairedze yardim itmesini talep 132/20 itmis isede, Yaddus, Dareiosa verdigi yemini tepelemek is- 132/21 temeyerek Aleksandrosun teklifini red itdiginden pu kor- 132/22 kundz hokumdar gazapa gelerek az vakit zarfında in-132/23 tikam aladzagini pildirmis ve heman Yazagi harap it- 132/24

dikden sogra Yerusolim uzerine yurudugunden ehali a- 132/25 zim pir korkuya dusmus ve Yaddus heman su felaket- 132/26 den kurtulmak itzun Dzenapi Allaha doaler idzrasina 132/27 pasladiginde pir kidze ruyasinda: “Korkma dzesaretli 132/28 ol! ve elpisei ruhaniyeni lapis olarak peraperindze yine 133/1 elpisei ruhaniyelerini lapis ruhpanlar alarak Aleksandro- 133/2 sun istikpaline tzik” deyu Hak tarafından pir emir 133/3 aldigindan sapahlain ruyayi putun halka ilan iderek 133/4 sehrin kapilarini sitefanalarle donadup Aleksandrosun133/5 viruduna muntazir olmis ve sehre yaklasdigini haper 133/6 alindza heman altin sirmali elpisei ruhaniyesini geyunup 133/7 pasinada Yahudi Arhiereaslarina mahsus olan metaliali 133/8 kulahi koyarak peraperine aldigi ruhpanlar ve ayni- 133/9 yai memleketle pirligde Yerusolim haridzindeki Safa 133/10 mevkiine tzikmisdir. Aleksandrosun peraperindeki Finike-133/11 lilerle Koldeniler pu hokumdarin Yerusolim ehali 133/12 aleyhinde olan hiddetini pildiklerinden heman yaymaga 133/13 hazirlanirlarken Aleksandros uzakdan peyaz geyimle 133/14 arhiereas ve ruhpanlari gorundze mayetini arkada pra- 133/15 karak yalinizdzasina ileruleyup Arhiereasa yakla- 133/16 sarak pasindaki kulahin uzerinde Allah kelimesi 133/17 hek idilmis olan metaliaya sedzda idup Arhiereasi dahi 133/18 pus etmis ve Yahudi kavmi yek seda ile Aleksandrosu 133/19 alkislayip etrafina toplandiklarinda Aleksandros ile 133/20 pirligde pulinan Suria hokumdarlari ile saire pu halini 133/21 gorundze mutlaka tedzenun itmis zan itdiklerinden Ale- 133/22 ksandros dostu Armenion yanina gelerek: “Her kes size 133/23 sedzda iderken siz nasil olupda pu Arhiereasa sedzda i- 133/24 diyorsunuz; ” dediginde Aleksandros puna hitapen: “Pen 133/25 punun sahsina degil illa Huda tarafından puna verilen 133/26 payeye sedzda itdim, zira makaidonianin Dion mevkiinde 133/27 pulindigim esnade Asiayi nasil zapt idepiledzegimi 133/28 dusunurken ruyamda pu adam pu elpiseleri ile pana 134/1 gorunerek “gedzikme! Dzerasetle ilerule! Senin orduna pen 134/2 kulaguz olarak Adzem hokumetini sana teslim idedze- 134/3 gim!” demis idiki simdie kadar pu elpise ile hitz kimseye 134/4 rast gilmedigimden simdi punu gormem ile ruyami derha- 134/5 tir itdim, pu seferimde Allahin pilemle oldigina eminim. 134/6 Dareiosu alt iderek Adzem

hokümetini elde idup fik- 134/7 ride daha neler var ise eyi netidze aladzaklar zannin- 134/8 dayim. ” diyerek Arhiereasi sag tarafına almış ve Yerusu- 134/9 lime girup Arhierasın tarifi mudzipi Peytullahda 134/10 Dzenapi Allah kurpan takdim itmiş ve “Yonanilerden 134/11 pırsi Adzem hokümetinin zapt idedzekdir” deyu ya- 134/12 zili olan Daniin peygamberin kitapı kendisine gosteril- 134/13 diginde ziyadesinde sevinerek ertesi guni dzemiyeti nezdine 134/14 davetle: “ne ki arzunuz varise dileyiniz ve size veriledzek- 134/15 dir” dediginde, Arhiereas, Yerusalımda Vavulonda ve Mi- 134/16 diada pulinan Yahudilerin edzadlarından kalan nomos 134/17 mudzipi yasamaliren ve her 7ndzi senede punlardan 134/18 vergu alınmamasına musaade idilmesini talep itmiş ve 134/19 Aleksandros kemali memnuniyetle arzularını kapul itmiş- 134/20 dir. (Yositos Arhaiol ia. 8, 5.) Yahudilerin mashar olduk- 134/21 lari ispu musaadata Samereialılar dahi hissemend ol- 134/22 mak arzusıyla Aleksandrosun istikpaline tzikarak 134/23 7ndzi senede vergu itasından maavf tutulmalarını 134/24 redza edildiklerinde punlarında Yahudimi oldukları sual 134/25 idilinde supheli dzevap verdikleri itzun Aleksandros 134/26 Misir seferinden avdetinde ispu taleplerini teftis ide- 134/27 dzegini pildirerek Turosun muhaseresi esnasında Sanava- 134/28 lanin yardimdzi verdiği 8000 kisiyide peraperine alarak 135/1 yola tzikmiş ve 200 sene muddetle Adzemlere tapi ka- 135/2 lan Paleistini poyledze punların poyundurugundan 135/3 kurtularak pek kolay pır tarihle Makaidonia hokümeti 135/4 idaresine getzmiştir. Pırız sonra Arhiereus Yaddos vefat 135/5 idup yerine oglu Onias getzmiştir. 135/6 Megas Aleksandrosdan Makkavaiolar devrine 135/7 kadar, yani, Kristosdan evvel 332 senesin- 135/8 den 167 senesine degin. 135/9 Megas Aleksandros Misira giderken ANTROMOKOSİ Pa- 135/10 laistini kumandani tayin idup Misira azimet ve ora- 135/11 sini adzem peylerinin ellerinden kurtararak Turosa avde- 135/12 tinde idarei hokümetini Samereiada tesis iden Antromaho- 135/13 sun atesde ihrak idildigini isidinde museppiplerini telef 135/14 itmiş ve Samereialılar memleketlerinden kovarak yerlerine 135/15 Makaidonia muhadzirleri geturtdigi kipi Yahudistan- 135/16 da pulinan Yahudi kavminin Sadakatına mukafa- 135/17 ten dahi Samereia topraginın pır kısmında

hipa itmis 135/18 ve 50000 kisi ile Paleistin'in simal tarafindan Eu- 135/19 gratis uzerine gider iken Yahudistan peyliginin MEMNON is- 135/20 minde pirini tayin itmisdir. 136/1 Aleksandrosun vefatindan sogra (323 senesinde) yerine 136/2 getzen Perdikas hokumdar Suria ve Paleistini hokumdar- 136/3 ligina mitillili LAOMEDONi tayin itdiginde Misirin 136/4 helasetdzisi unvanindaki Ptelemaios, Yahudistan uzerine 136/5 yoruyerek dzuma irtesi Yahudilerin is dutmadik- 136/6 lari esnade Yahudistani suhuletle zapt ve Yahudile- 136/7 rin tuzagini Misir, Kirini ve Luviya dzihetlerine gonder- 136/8 mis ve Asianin kısmi azamini istila eden Antiyonos 314 136/9 senesinde Suria ve Paleistiniyi zapt itmis isede Ptole- 136/10 maios 312 senesinde Ationosun oglu Dimitriosu yaza 136/11 kurpinde maglup ve Paleistiniyi istirdat itmis ve ertesi 136/12 sene Pamuahedemani Paleistini tekrar Antiyonosa getzmis 136/13 isede 361 senesinde İpso muharepei muthisesinden so- 136/14 gra Antiyonos telef ve padehu Kasandros, musimahos, 136/15 Seleuhos ve Putolemaios arasindan akt olinan muahede 136/16 mudzipi Paleistini sureti katiede Putolemaiosa terk o- 136/17 linmisdirki punun devrinde Arhiereus Oniasin oglu ve 136/18 vekili adil Sumeon sohretyaap idi. İste pu zamanlarda 136/19 Yonanilerle Yahudilerin munasepeti dostaneleri tahvie 136/20 idilup Yahudiler ve paslidza Misirdakilar fununi 136/21 Yonaniyeyi ogrenemege ve Yonaniler dahi Yahudilerin nomos 136/22 ve seyradlerini tarif olmaya paslamislar ve Yonan li- 136/23 sanini sivesi Yahudiler arasinda teammum itmis isede 136/24 muahhiren Yonanilerin iltizam itdikleri politika, ileride 136/25 goredzegimiz uzre Yahudileri suphelendirmisdir. Ar- 136/26 hierius Sumeonu vefatindan sogra yerine getzen kar- 136/27 dasi Eniazar dahi vefat itmekle Sumeonun gotzuk 136/28 oglu Onias sinni puluge vasil olindzaya kadar 137/1 arhieraslik vazifesini Sumeonun amudzasi olan Manassi 137/2 ifa itmis ve vefatini muteakip 230 senesinde Onias 137/3 yerine getzerek 26 sene Arhieraslik itmisdir. 137/4 Ptolemaios hokumdarin 247 senesinde vefaatin mu- 137/5 teakip yerine getzer Eueryetis Ptolemaios hemsiresi Vere- 137/6 nikinin telefinden tolayi perai intikam Suriayi istila idup 137/7 Misira avdetinde Yerusolimden getzerek Peytullahda 137/8 kurpanlar zeph ve pir tzok hediyeeler terk itdigidinden Ya-137/9 hudiler dzeraset alarak her

sene teediye etdikleri 20 ta- 137/10 lantonluk verginin itasini inkap itdiklerinden hokum- 137/11 dar Yazapa geldiği itzun Oniasin yegeni Yositos her 137/12 halde hokumdarin nezdine giderek afvlik istirhamina 137/13 luzum gormus ve dayisi ile Yahudilerin reylerini almıs ve Misira azimetinde Ptolemaios tarafından azim pir il- 137/15 tifada nail olmus ve pu iltifat sayesinde 22 sene Ya- 137/16 hudilerin islahi ile ograsmisdir. 137/17 Ptolemaiusun 221 senesinde oglu ve halefi Filotator 137/18 Ptolemaios tarafından zehirlenup vefatini muteakip 137/19 yerine getzen peder katili Ptolemaios Yerusalime geldi- 137/20 diginde Peytullahda Dzenapi Hakka kurpan sundukdan 137/21 sogra Arhiereas Sumeonun itirazatina kulak asmayarak 137/22 peytullahin en itzerisunede girmeye dzesaret itdigidinden 137/23 heman dusup payilmıs ve kendine gelindze derakap Misira 137/24 azimet itmis ve Yahudilere karsi olun hiddetinden dolayi 137/2 5punlarin Megas Aleksandros tarafından aldıkları im- 137/26 tiazlarini kamilen ellerinden alıp punlardan askerlikde 137/27 kalmak isteyenlerin vudzudlarine kizgin demirle tamga 137/28 vurulmasını emr itdigidinden Misir ordusuna hizmet i- 138/1 den Yahudiler kamilen ordudan katziklarından dolagi 138/2 Ptolemaios hiddetlenerek punlari tutdurup at medya- 138/3 ninda hayvanati vahsie arasina atdirmıs isede hayvanlar 138/4 punlari indzidedzek yerde hokumdarin askerlerine hu- 138/5 dzum itdiklerinden hikmet nevinden olan pu hali hokum- 138/6 dar gorup korkarak Yahudilere tekrar imtiyazlarini iade 138/7 itmisdir. 138/8 Ptolemaios 204 senesinde vefat iderek yerine 5 ya- 138/9 sindaki oglu 5ndzi Ptolemaios getzdiginde Suria hokum- 138/10 dari 2ndzi Antiohos 202 senesinde Misirda pas goste- 138/11 ren karisiklikden pil istifade Makaidonia hokumdari 138/12 3undzu Filippus ile ittifak akt itmis ve tarafein ara- 138/13 sinda idilen muharepelerden yine Yahudiler mutezarrur 138/14 olmuslar ve 198 senesinde Antiohos Asiai sugra av- 138/15 detle Misir askerini maglupan Yerusalime girdiginde 138/16 Yahudilerin yardimine mashar olmasından nasi memnun 138/17 kalup heman Peytullahin taamiratini suhuletlesdire- 138/18 rek kurpan takdimi itzun iktiza iden seyleride ihta itmis 138/19 ve Yerusalim sehrinin sekenesini artirmaga dzahd idup 138/20 tidzareti dahiliyeyi ileruletmek itzunda haritzden gelen 138/21 tadzirlerin

geturdukleri ve Musi nomosundza musaade 138/22 olinmayan etlerin firuhdini men etmisdir. 138/23 İlk vasitada Misir hokumetinin idaresine getzmek 138/24 arzusunda pulinan Yahudilerin pir fikrasina riaset i- 138/25 den en malum Yositos İskenderiede ask pagladigi pir 138/26 oyundzu kiz ile evlenezegini kardasına pildirdigine 138/27 Musis nomosuna mugayir olan pu izdivadzi men itmek 138/28 isteyen kardasi pir gun Yositosun serhoslugu es- 139/1 nasinda kendi kizini gizlidze yatagina koymus ve 139/2 Yositos punu oyundzu kiz zanni ile alakadar pulindik- 139/3 dan sogra serhoslikdan ayildiginda kardasinin kizi ol- 139/4 digini gormesi ile kardasinin pu akilli tedpirinden 139/5 hoslanip İskenderieli oyundzu kiz ile idedzegi nizam- 139/6 siz izdivadzdan kurtuldiginada memnun kalarak kar- 139/7 dasinin kerimesini kapiliga almıs ve pundan Yrekanos 139/8 isminde pir erkek evladi gazanup punu Misir hokum- 139/9 dari 5ndzi Ptolemaiosun nezdine gondermis idiki o vatka 139/10 kadar Yehudistan Misir hokumetine tapi pulunmakda 139/11 idi. Yrekanos, kardasi ve kain pederi olan Yositosun tav- 139/12 siesi ile Misir hokumdari Ptolemaiosun nezdine gitdi- 139/13 ginde ihtiramati fevk-el-adeye nail olmus ve avdetinde 139/14 hokumdar tarafindan metahihi kesipeyi havi tesekkur 139/15 mektuplari aldiginden Yrekanosun ilti- 139/16 fata nail olmasi diger kardaslarinin kiskandz- 139/17 ligini mudzip olup Yositos dahi Yrekanosun Mi- 139/18 sir seyahatinda sarf itdigi kullietli paradan tolagi 139/19 kizdigindan kardaslarinin onun aleyhinde hazirladikla- 139/20 ri tuzagi men itmek istememis ve Yrekanos Yerusalime 139/21 yaklastiginde kardaslari karsusina tzikup telef it- 139/22 mek itzun uzerine hudzum itdiklerinde Tarafeindze siddet- 139/23 li mudarepe vukua gelerek Yrekanosun iki piraderi te-139/24 lef olup digerleri Yerusalimdeki pederlerinin nezdine gel- 139/25 misler ve Yerusalimde pek adi suretde kapul olinan 139/26 Yrekonus heman Yordan irmaginın o pir gedzesine yerlesup 139/27 oradan dzivardaki kapileler uzerine taaruzatda pulin-139/28 maga paslamıs ve Yositosun vefaatinı muteakip Yreka- 140/1 nosun kardaslari tekrar aleyhine kalkdiklarından mer- 140/2 kum artik kendisinin himaye edilemeyedzegini gorup Ye- 140/3 rusalime pir daha ayak pasmayarak pir hirsiz tzetesi 140/4 teskil itmis isede Antiohos Epifanisin

Paleistiniyi zaptı140/5uzerine intihar itmişdirki pu vukuatlara nazaren Palei- 140/6 stini o siralarda hokumdarların taruzatından hali 140/7 pulinmakda idi. Misir hokumdari Ptolemaios Epifa- 140/8 nis keremesini Suria hokumdari Seleukos Filopotara ver- 140/9 dikden sogra aralarında zuhur iden ihtilaf sepepine da- 140/10 madinin uzerine pir sefer atzmak hazirliginda iken 140/11 180 senesinde vefat itmiş ve 6 yasındaki oglu Ptolemaios 140/12 Filomitor validesi Kleopatranin himayesi tahtında i- 140/13 darei hokumete getzicine Paleistini Seleukosun hok- 140/14 mu tahtına girmisdir. 140/15 Ahiereus 2ndzi Sumeonun vefatından sogra dirayetli 140/16 ve dindar 3ndzu Onias Arhiereasliga getzup punun 140/17 zamanında Suria hokumdari olan Seleukosun dahi hunsu 140/18 tevedzuhuna mazhar olarak, Yerusolim dairei sulhu itzin- 140/19 de pulinmakde iken Peytullah muhafızlerinin harisi 140/20 san reisi Simon her halde kendisinin tedpirlerine sekte o- 140/21 lan Oniasdan intikam almak uzere vaktin Paleistinin mu- 140/22 tasarifi pulinan Apolloniosun nezdine giderek Peytul- 140/23 lahda pir tzok kiymetli hazneler gizli pulindigini ve 140/24 punları Suria hokumdarinin menafi namına zapt idepi- 140/25 lur idigini pildirmekle pundan haperdar olan Seleukos 140/26 heman hazinenin zapti itzun yaverlerinden Hliodorosu 140/27 Yerusalime gondermis ve Onias pu hazine peytullahda 140/28 emaneten hizf idilddigini ve oranin idaresine mahsus oldi- 141/1 gini soylemis isede yaver sureti dzepriyede hazneyi al- 141/2 maga tzikisdigindan zorpaz pir suari heman punu yere141/3sermis ve diger iki dzesur ve namdar kendzlerin muaveneti ile 141/4 Hliodoros, Peytullahdan disari atildiginda (V. Mak- 141/5 kav. 3)pu hale Onias sepep verdiginden Seleukotun 141/6 suphelenmemesi itzun Onias heman Hliodorosun iadei 141/7 afieti itzun kurpan keserek doa itmiş ve Hliodoros Yeru-141/8 salimden giderek hali keyfiyeti Seleukosa anlatdiginda 141/9 Seleukos diger pir memur daha godermek istemis isede Ye 141/10 rusalimdeki dzesurlarin nezdine memur degil illa ho 141/11 kumdara dusmen olan yahut mahpusda pulinanlardan 141/12 pirisini gondermesini tavsie itmiş ve pus irada Simon fik- 141/13 ralar teskili ile Yerusalimin karisikliga koymaga de- 141/14 vam iderken karisikliga pir tzare pulinmasını redza 141/15 itmek itzun Oniap heman Seleukosu

pulmak uzre An-141/16 tekiaya gitmis ve o siralarda Hliodoros Seleukosun 141/17 oglu Dimitriosun esir olarak Romada pulinmasindan 141/18 pil istifade Seleukosu oldurmus ve kendisi idarei ho- 141/19 kumete getzmek istemis isede Seleukosun kardasi An-141/20 tihos Epifanis Romadan gelup Seleukosu kogarak ho- 141/21 kumdar olmus ve san sevindzi kardasi Yisus, Oniasin 141/22 Antekiada pulindigi sirada Arhieraslik payesini kap- 141/23 mak fikri ile heman Antiohosa kullietli paralar gon- 141/24 derdigi kipi Yonanilerin adatina meilli oldigindan Ye- 141/25 rusalimde pirde Yonan yunasionun teesisi itzun dahi 141/26 ayridza 150 talanton gonderdiginden Antiohos heman pu 141/27 payeyi Yisusa (yahut Yasova) vermis ve merhum Ar- 141/28 hiereus ilan idilindze derakap Yahudilere Yonan adati 142/1 kadime ve ahlakini tarif itdigi kipi irtesi sene dahi Tu- 142/2 rosda Yonanilerin huzuri hokumdaride idzra itdikleri H-142/3 raklis eortilerine istirak iderek pu seneliklerde kurpan 142/4 kesilmek itzun paralar gondermis isede mugayiri mezhep 142/5 olan pu emrin idrasina memur etdigi zatlarin talepi 142/6 uzere pu paralar kurpanlara sarf idiledzek yerde se-142/7 faini harpie insasina sarf idilmis ve is poyle iken Yi- 142/8 susu hokumdar himaye itdiginden hitz pir kimse puna 142/9 karsu muamele idememekde kalmisdir. Antiohos 172 se- 142/10 nesi esnasinda Misira muharepe atzmak istediginde 142/11 sunorlarini masputlamak uzre Yafaya ve oradan Ye- 142/12 rusalime gidup alkislarla istikpal olinmisdir. 142/13 Yisusun (yahot Yasonun) Onias isminde diger ku- 142/14 dzuk kardasi olup pu dahi Yonan adat ve mezhe- 142/15 pine pek haizkar oldigindan pir mesele itzun Antekia-142/16 ya gitdiginden Antiohosa kardasinin verdiginden ziyade pa- 142/17 ralar adayarak (Arhieraslik mesnetini elde itmis) ve Ye- 142/18 rusalime geldiginde kendi fikrasinin yardimi ile kar- 142/19 dasini azl itmek istemis isede puna muvafak olamadi-142/20gindan dostlarinin pazisi ile heman Antekiaya giderek 142/21 Antiohosu pularak eger Arhieresus olursa Musi mezhepinin 142/22 mahv idedzegini vad itdiginden peraperine pir hayli asker 142/23 alup Yerusulime geldiginde kardasi artik karsu koya-142/24 mayarak Yerusulimden katzmis ve Onias Yonanperverligi 142/25 sepepine Menelaos isimlenerek is pasina gedzdiginde Antio- 142/26 hosa vat etdigi paragi tahsile

memur edilen Yerusolim- 142/27 deki itz kaliya (akropolis) kumandani ile Antekiaya dzelp 142/28 olinmis isede Antiohos o esnade Klikia karisikliginin 143/1 teskinine gitdiginden yerine vekil pirakdigi Andronikosu 143/2 Menelaosu rusvetle avlayarak pu paralari tediyesi 143/3 itzun Yerusolim Peytullahindaki pazi zii kiymet es- 143/4 yanin Turosa goturulup satilmasini Yerusolim va- 143/5 lisi Lusimahosa emr itdirmis ve o esnade Antekiada pu- 143/6 linmakda olan dindar ve dirayetli espak Yerusolim 143/7 arhiereasi Onias Peytullahin esyasinin satildigini i- 143/8 sidindze itikatsiz kardasini takpik itdiginden Menelaos 143/9 heman Andronikosa kardasi Oniosu telef itdirmis ve 143/10 Antiohos Antekiaya avdetinde oradaki Yahudiler 143/11 Oniasin telefinden dolayi sikayet itdiklerinden fevk-al-ade 143/12 sevdiği pir zatin telefinden dolayi adzisararak aglamis ve 143/13 Oniasin telef idildigi mahalde Andronikosun te-143/14 lefini emr itmismidir. Yerusolim ehalisi ise kendi valileri 143/15 olan Lusimahosun peytullahdaki mukaddes esyayi Tu- 143/16 rosda sattirdigina pek ziyade hiddetlenerek uzerine hu- 143/17 dzumle kendisini 3000 muhafaza askerinin elinden kapa- 143/18 rak Peytullahin haznesi onude pogazlamislardir. 143/19 Antiohos 170 senesinde Misirlilari Plosion mevkiinde 143/20 mahpus iderek kis mevsimi Turosa getzurmek uzre ora- 143/21 ya geldiginde tekrar Yerusolim arhiereasi kalan Mene- 143/22 laosun pundza mugayiri din hareketlerinden dolayi sika- 143/23 yet itmek itzun 3 kisilik pir heyet Antiohosun nez- 143/24 dine gonderildiginde Menelaosun pu peladanda kurtulmak 143/25 itzun Kuprizda Misir valisi olan Ptolemaios Markon ile 143/26 dostlasup onun sayesinde Kuprisi Antiohosa teslim 143/27 itdirerek sikayete giden 3 kisileride telef itdirmis ve Tuross Yahudileri pu isin yolsuz oldigini gosterme 144/1 itzun maktullerin dzenazelerini alai ve ihtiramati laike 144/2 ile defn itmismislerdir. Menelaos ise yine Yerusalime avdet- 144/3 le Yahudileri ikrah itmege paslamis ve 169 senesinde 144/4 Antiohos tekrar Misir uzerine sefer itdiginde guya ve- 144/5 sfat itdi deyi Paleistinide pir saya tzikdigindan Me- 144/6 nelaosun poyuk kardasi Yisus (yahot Yason) pa- 144/7 sinda 1000 kisi ile Yerusalime hudzum ile kardasini 144/8 kalaya katzirmis isede Antiohos punu isidup Ya- 144/9 hudilerin pir ihtilaf fikrinde olduklarindan suphele-

144/10 nerek ordusyla Yarusalime girup 3 gun kan akitmis 144/11 ve hiyanetkar Menelaosu nezdine alarak Peytullaha 144/12 girup hazinesini, espasini ve her kiymetdar seylerini 144/13 alup Filippos Frugas isminde de pirisini Yerusalim mu- 144/14 hafizi tayin iderek Antekiaya gitmis ve Menelaos yine 144/15 arhiereas kalup kardasi Yason ise diyari edzne piede 144/16 sefaletde kalmisdir. 168 senesinde Antiohos 3ndzu 144/17 defa Misir uzerine sefer atzarak Pilisuonu kendinde ali 144/18 koymak sarti ile musalaha akt itmis isede, Misir ho- 144/19 kumdari Filomitos o vakta kadar targin oldigi kar- 144/20 dasi Fuskon ile parisarak Antiohosu geru itdiklerinden 144/21 167de, Antiohos, Kuprizda donanmasini pit takvie 4n- 144/22 dzu sefere hazirlanmis isede Romalilar tarafindan 144/23 gordugu tazyik uzerine pir sey yapmaksiz Mi- 144/24 siri terk itmege medzpur oldigindan avdetinde ge- 144/25 rek Yahudileri pu hale sevindikleri suphesi ile, gerek ispu muharepe sepe- 144/26 pine sarf itdigi paralari ye- 144/27 rine goturmek pehanesi ile hirsini Yahudilerden ala-144/28 rak Yarusalime Apolloniosun kumandasinda 22000 kisi 145/1 gondermis ve kumandan ise sehri ehalisini aldata- 145/2 rak suhuletle itzeru girup ilk dzuma ertesi 145/3 guni Yahudiler ipadetle mesgul iken erkekleri gesdi- 145/4 rup kadin ve tzodzuklarida esir tutdurarak hanelerini 145/5 yakmis ve mallerini yagma itmis ve Peytullaha gidenle- 145/6 ride sehrin alt dzihetine yaptirdigi dzesim pir nisa- 145/7 gahda telef itdirerek yaliniz Yarusalimden katzapilen- 145/8 ler kurtulmislar ve Antiohosun emru uzre Yahudista- 145/9 nin her tarafina Yonanilerin tatil meshepleri idhal o- 145/10 lunup serif kitaplar kamilen atese vurulip yak- 145/11 tirilarak sunagogiler lagv ve sed itdirilmisler, Sama- 145/12 reialilar kendulerine Sidon sulalesindandirlar deyu 145/13 ilan iderek Yarizindaki ipadethanelerini Zeus putuna 145/14 vakf itdikleri kipi Yonani standan Yerusalime gonderilen 145/15 putperest rahipler peytullaha Zeus putuni koymuslar 145/16 ve putperest kurpanlari keserek idzra itdikleri ain- 145/17 larinda Yahudilerin dahi paslarina defne dallari ko- 145/18 yarak hazir pulinmaga medzpur idup pu emre itaat 145/19 itmeyerek Muis nomosuna hidmet idenlerede iskenzeler 145/20 tertip itmisler, suumnet idzrasi kamilen men idildigi 145/21 halde iki Yahudi kadini tzodzuklarini sunetlemisler 145/22 deyu iddaa

olindigindan karilar poyunlarında tzo- 145/23 dzuklari asili oldugi halde puksek pir divardan as- 145/24 sagi hendege atilarak telef idilmisler ve poyledze Ya- 145/25 hudistan tarihinde ilk defa olarak gorulen pu kipi ko- 145/26 galayislar ile Antiohos Yahudi mezhepinin ve Musis no- 145/27 mosunu lagv ile yerine putperestligi kaim itdirmek iste- 145/28 misdirki kudreti illahie Yahudilerin mesheplerine olan 146/1 vazifesizliklerinden tolagi paslarına pu kipi pelalar 146/2 gondererek 400 seneden peru kamilen mahv olmus olan 146/3 hissiyati dinielerini tekrar tazelemek istemis ve Antio- 146/4 hosun pu kipi zulumlarına natzaren tehammul iden 146/5 pazi dindarlar kemali sedzaatle Antiohusa karsi gel- 146/6 mek isteyen pir ruhpan ailesinin tesviki sayesinde ayaga 146/7 kalkarak millietlerini ve mesheplerini silah kuvveti ile 146/8 mudafaaya karar vermislerdir. 146/9 Makkavaioşlar devrinde 146/10 (yani 167 senesinden 63 senesine kadar) 146/11 Modein tagi üzerindeki Modein karyesinde Mattatias 146/12 isminde pir papaz pulinip, ailesi halki dedeleri Assomo- 146/13 naiosun isminden Assomanio isimlenur iken pu papa- 146/14 zin Yoannis, Simon, Yudas, Eleazar ve Yoanata ismindeki 146/15 5 evladlarida papalarinin tekzipi uzre en dzesaretili ve 146/16 papaigıt olan gardasları Yudanin riasetinde teskil it- 146/17 dikleri aileye Makkavaioşlar el kapini vermislerdirki pu 146/18 kelime yahudidze (Makkavi) kelimesinden alinma 146/19 ve tokmak manasindadir. İste pu aile kendi millet- 146/20 dasları Yahudilerin perusaniyetini agitlarle aglayup 146/21 helaslikları itzun İsrail Allahına doa itmekdiler iken 146/22 Suria hokumdarinin Apellis isminde pir zapiti Antio- 147/1 hosun emri uzre Modeine gelerek ehaligi putperestlige 147/2 tapi tutmaga tzikisindza Matatias kemali dzesaretle 147/3 pu teklifleri ve Antiohosun vadlerini red iderek kendusi 147/4 ile evlatlarını asla tepdili mezhep itmeyup dedelerinin 147/5 mezheplerinde kavi kaladzaklarını ilan itdigi kipi ipadet- 147/6 hanenin mespahi üzerinde putperestler akaidindze kurpan 147/7 kesmege giren pir Yahudiyide tutup elleri ile telef ve 147/8 evladlarınide peraperine alarak Apellisi ve askerlerini 147/9 dahi kamilen perusan iderek naaslarını ipadethaneden 147/10 disari atdikdan sogra kendusine hemefkar olan Yahu- 147/11 dileri pasına toplayarak Yahudistani taglarına 147/12 tzekilup kendusine muradzat

iden itikatlileri orada 147/13 kapul itmege paslamis ve keyfiet Yerusalime isidilindze 147/14 Yerusalim muhafizi Filippus pir tzok asker ile pun- 147/15 larin uzerine tzikarak pir magarada gizli pulinan 1000 147/16 kisilik Yahudi aileleri dzumaa irtesi guni Dzenapi 147/17 Hakki teazimlerken fudzeten punlari pasup tzoluk 147/18 ve tzodzuklari ile pirlizde putzakdan getzurmis ve ke 147/19 fiet Mattatias ile ogullarina aks iderek hem dzinslerini 147/20 dzumaa irtesi gununi teazimlemekdeki itikadlerini elan 147/21 muhafaza idildiginide ogrenerek memnun kalup dusmenin 147/22 hudzumune karsu dzumaa irtesi guni pile ellerinde 147/23 silah ile peklemege medzpur olmuslar ve pu esnade 147/24 Surialilarin Yahudilere olan husumetleri katlasarak 147/25 rast geldiklerine iskendze itmege devam itdikleri kipi 90 147/26 yaslarindaki Eleazar Naam ruhpana dzepran tomuz eti 147/27 yidiremedikleri itzun pitzarei telef idup Makkavaios 147/28 ailesine mensup 7 kardaslari dahi en sedid iskendzelere 148/1 pile katlamalarini tavsie iden validelerinin gozleri o- 148/2 nunde telef itmisler. (Yosip. Arhaiol. iv. 6, 4) lakin 148/3 dusmenin elinden kurtulapilenler hep Mattatiasin nez- 148/4 dine katzarak ufak ve lakin degerli pir ordu teskil i- 148/5 dup Mattatiasin kumandasi tahtinda dushman tearuzle 148/6 pir tzok sehirlere girerek puthaneleri harap, ve Yahudi 148/7 tzodzuklarini sunnet idup dusmenin yakmak itzun zapt 148/8 itdigi serif kitaplarida geru istirdat itmisler ve 3 ay 148/9 merurinde pu dzesur ihtiar Mattatias omrunun sonu 148/10 geldigini anlayarak ordusunun idaresini 3ndzu oglu 148/11 dzesur Yudaya terk ile 2ndzi oglu Simonu dahi puna 148/12 musavir tayin itmisdir. (Yisip. iv. 96, 3)Mattatiasin 148/13 166 senesinde vefatini muteakip yerine getzen oglu 148/14 Yuda 6000 kisi ile Yahudistan taglarini getzup 148/15 Suria ordusini ve katzak Yahudileri kogalamakda iken 148/16 Samareia kumandani Apollonios Yahudilerin poyledze 148/17 muzafferane terakkilerini men itmege memur idilup es- 148/18 nai musademedede munhezim ve Yuda tarafinda telef idil- 148/19 digi kipi Suria kumandaninin dahi hudzumunda yine Yuda 148/20 telef iderek maiyetindeki askerlerininde 500 kadarini te- 148/21 lef itmis ve mutepakisi Filistin topragina katzmis ve 148/22 punlari isiderek gazapa gelen Antiohos hokumdar pu-148/23 tun Yahudileri mahv ve yerlerine Yahudistanda pas-148/24 ka

ehali yerlesdirmege karar vermis isede pir taraftan 148/25 hazinesinin zaifligi diger taraftan Adzemlerin vergu 148/26 vermemezlige tzikismalari kendisini sasirtdigindan or- 148/27 dusunu taksim iderek kendusi Adzemler uzerine yo- 148/28 ruyup Lusiasida Yahudiler uzerine sevk iderek oglu 149/1 ve halesi olan kutzuk Antiohosu dahi maietine vermis 149/2 ve Lusias heman Suria valisinin kumandasina 40000 piyade 149/3 ve 7000 suvari asker vererek, Yahudistana sevk itdiginde 149/4ordu Emmaos sehrine gelindze Yudas dahi ufak ordusini 149/5 Massifa mevkiinde hazirlamis iken Emmaosdaki dusmen 148/6 askerinin gidzeleyin Yudas ortusuna hudzum itzun yo- 148/7 la tzikdigini ogrenip heman gidzeleyin Emmaosa hudzum- 149/8 le orada kalan dusmen askerinden 3000 kadarini telef 149/9 itmis ve dusmenin firka kumandanlarinden Yorgias irtesi 149/10 guni Emmaosa avdetle ordusunin perisanietini gorerek 149/11 korkup heman oradan askerleri ile firara kadem pasmis ise- 149/12 de Yudanin ordusi hudzum iderek punlari perusan 149/13 ve parelerini gazp itmisler ve kumandanlardan Nikaron 149/14 pir kole kispetine girup gudz pela Antekiaya katza- 149/15 rak kurtulmus ve irtesi sene (165de) Lusias Yahudis- 149/16 tanin dzenupindeki mustahkim mevkileri zapt itmek149/17fikri ile poyuk pir ordu ile Yudumaiaya yetiserek 149/18 Yerusalminden 20 mil uzak olan Vatsora mevkiine or- 149/19 dusini yerlesdirdinde gittikdze ordusi kuvvetlesmekde 149/20 olan Yudas 2000 kisiyle dsmene hudzum ve punu mun- 149/21 hezim iderek 500 kisisini telef itmis ve Lusias Antekiaya 149/22 varindza tekrar pir kuvvetli ordu teskili ile Yudasin 149/23 uzerine 2ndzi sefer atzmaga hazirlandigi esnade Yudas 149/24 putun memalikin amiri olarak Yerusalmi putperestler- 149/25 den alup Peytullahi temizleyerek putperest mespahi- 149/26 nide hemd ile yeni mespah insaa ve 164 senesinde kemali 149/27 tantana ile resmi kusadinida idzra itmisdirki o gun 149/28 tam 3 sene evelisi putperestlerin pu serif mespah uze- 150/1 rinde Zeus Allaha kurpan itdikleri gune tesadufu itdi- 150/2 ginden yevmi meskurin Makkavaoislerin muzafferiyetlerine 150/3 pir eser olarak her sene teazimlenmesi adet hokmune girmis 150/4 ve Yahudiler elan pu gune kadar pu tarihde sunago- 150/5 gilerini kanduller ile tenvir iderek senlikler idzra iderler. 150/6 Yudas peytullaha girenleri dusmen

tearuzatinden kur- 150/7 tarmak itzun sehrun alt tarafina yuksek duvar tzeke- 150/8 rek kalalar yapmisler isede Yahudistanin dzivarin- 150/9 daki sair milletler punlarin pu kadar muzaferiet kazan- 150/10 smalarina dayanamayarak husumet peyda idup rast gel- 150/11 dikleri yerde Yahudileri telef itdiklerinden Yudas pun- 150/12 lara hudzumle terpie itdigi kipi Yordanin o pir gezde- 150/13 sine yetiserek Ammonitlerlede tzarpisup pir tzok yer- 150/14 lerini zapt itdikden sogra Yerusalime avdetinde Yalaad- 150/15 daki Yahudileri putperestler pir kalaya kapatip e- 150/16 ziet itdiklerine dair pir mektup aldigi kipi Yalilaiia 150/17 kittasini dahi Ptolemis, Turos ve Sidon ehalsinin teh- 150/18 did itdiginide ogrenerek kardasi Simonu 3000 kisi ile 150/19 Yalilaiaya gonderup kenduside 10000 asker ile Ya- 150/20 laadlileri uzerine giderek Yahudistanin muhafazasi 150/21 nda kardaslari Yositos ve Azariasa ihale itmis ve 150/22 avdetine kadar dusmen aleyhinde hitz pir teseppusda 150/23 pulinmamalarini tenpih itmisdir. 150/24 Simon Yalilaiada dusmeni munhezim itmis isede Yahu- 150/25 dilerin mustakpelde rahat kaladzaklarine emin olama- 150/26 diginden punlari tzoluk ve tdodzuklari ile Yahudi- 150/27 stana nakl itmis ve Yudas Yordan irmagini getzerek tzo- 150/28 lde 3 gun yol yurudukden sogra Yalaadlilerin pir 151/1 tzok sehirde Yahudileri muharepeye aldiklari ve 151/2 irtesi gun Dateman kalesine hudzum idzra olinadzagini 151/3 ogrenindze meshur kaleye togru yoruyup esnai rah- 151/4 da Vossora sehrini ihrak itmis ve sapaha karsu Date- 151/5 ma kalesine yanarak heman hudzume hazirlanan dus- 151/6 menleri perma perusan idup 8 pin kisisinide telef itmis 151/7 ve pir tzok sehirler zapti ile Timoteosnam zorpayi ve ma- 151/8 yetindeki udzretlileri dahi maglup iderek Peraiadaki 151/9 Yahudilerin dzumlesini toplayup Yahudistana getu- 151/10 rirken Yordan irmagina varmiksiz ogradikleri Efron se- 151/11 hrinin ehalsi yol vermek istemediklerinden punlarida peru- 151/12 san ve sehrlerininide ihrak iderek Pentikosti gunu Yerusa- 151/13 lime vasil olmis ve Yerusalimi muhafazaya memur 151/14 olan Yositos ile Azarias kardaslari Yudas ve Simonun 151/15 muzaferietlerini isitindze onlarda Yorhianam kumandain 151/16 uzerine yurumuslersede hitz pir sey pedzermeksizin 151/17 2 000 kisi zai iderek avdet itmislerdir. 151/18 Pu zamanlarda

Adzemlerle tzarpisan Antiohos hokum-151/19 dar maglup duserek Makkavaioslarin muzafrietini isi- 151/20 dindze onlari alt itmege hazirlanmis isede agir pir has- 151/21 talikdan 160 senesinde vefat idup elpise ve yuzugu- 151/22 nu 9 yasindaki ogluna teslim itmek uzre Fi- 151/23 lipposa havale itmis ve Lusiasin himayesinde poyuyen 151/24 pu gendz hokumdar pir tzok muskilattan sogra Roma 151/25 medzlisi ayani tarafindan idarei hokumdariye getzdi-151/26 ginde daisi tarafindan hosumete ogramis ve pus irada 151/27 Yahudistan pir tzok dahili ihtilal arasinda dzansi- 151/28 parane hurietlerini muhafazaga tzalismioldir. An- 152/1 tiosun vefatini muteakip Yudas heman Yerusolim- 152/2 deki Suria muhafaza askerlerinide ortadan kaldirmagi 151/3 isteyup punlari muhasere itmek istemis isede muhasere altin- 152/4 da kalanlardan ekserisi ve paslidza gammaz Yahudiler 152/5 her nasil ise kurtularak Antekiaya kutzup Lusianin 152/6 muavenetini dilediklerinde, Lusiais 100 000 piyade, 20 000 152/7 suvari askeri ve 30 fil ile sefere hazirlanup gendz hokum- 152/8 darida kapilesine almis ve ilk muharepe Yahudistanin 152/9 dzenupindeki Vaitsora kalasindan pasladiginda Yudas 152/10 gidzelegin ufak ordusu ile dusman ordugahina hudzum 152/11 ve 4 000 kisi telef idepilmis isede sapahlagin dusmen as- 152/12 kerinin siddetli hudzumunden korkarak Yerusalime tze- 152/13 kilmisdir. Yudasin kardasi Eleazar pu muharepede te- 152/14 lef olmisdir. Dusmen VaidSORagi zapt iderek Yerusa- 152/15 lim yolunu tutduklari sirada Filiposun Adzemis- 152/16 tandan avdet ve Antekiai zapt itdigi haperi gelmesi 152/17 uzere zaten erzakida tukenmis oldigindan geru gide- 152/18 dzegi pehanesi ile Yahudiler ile ilan sulh ve putun 152/19 serpesietlerini iade ve nomoslarinin idzrasina musaade it- 152/20 digini yemin ile pean itdiginde Yahudiler kapulari a- 152/21 tzup Lusiani itzeru almislar ve gendz hokumdar Pey- 152/22 tullahin hisarlarini gorundze verdigi yemini tepele- 152/23 yerek hisarin hedmini emr itmis ve lakin Lusiais pundza 152/24 muharepelere sepep atzan Arhiereus Menelaosu hokum- 152/25 dara zem iderek telef itdirmekle Yahudilere tepriye vermis 152/26 ve Arhiereasliga Alkimos ismende piriisi tayin olinmisdirki 152/27 pu hak Oniasin oglu kutzuk Oniasda iken Yason ve 152/28 Menelaosun fendpazliklari sepepine hakkini gaip ve Mi- 153/1 sira azimet iderek

kralitza Kleopetranin husnu tevedzu- 153/2 hini kazanup orada tipki Yerusolimdeki kipi
 pir pey- 153/3 tullah insa itdirmis ve Aron kapilesine mensup ruhpan- 153/4 lar pularak
 kenduside Arhiereaslari olmisdir. (Hsaiou 153/5 it. 18 kai 18) 153/6 Lusias ve Antiohos
 162 senesinde Romadan Suriaya ge- 153/7 lup ordu teskil iden Dimitrios (Seleukos,
 Filopatorun 153/8 oglu) tarafından telef idilmislerdir. Yerusolim Yahu- 153/9 dileri
 kendileri Arhiereas tayin olinan Alkumosu ta- 153/10 nimadiklarına merhum heman
 Dimitriosun nezdine gi-153/11 derek Yudası guya asaisi mahallienin ihlalına sepep ve-
 153/12 rior deyu zem idup aleyhinde tedapiri sedide ittihazini 153/13 tavsie itdiginden
 Dimitrios putun Mesopotamya muta- 153/14 sarifi pulinan Vakhidisin kumandasına
 haylidza asker 153/15 vererek Arkimosu Arhiereus tayin itmek itzun Yerusa- 153/16
 lime gondermis ve punlar sehre geldiklerinde Yahudi- 153/17 leri ve Yudanin dostlarının
 ekserisini sureti dostanede 153/18 kendilerine dzelp ve yemenler iderek Alkimosu
 Arhiereas 153/19 tanitdirmalari pirlle Arhihos verdigi yemini tepele- 153/20 yup
 nezdindeki Yahudilerin 60 kadarini katl ve digerle- 153/21 rinide mahpus itdiginden
 Yuda tekrar gazapa gelerek u- 153/22 zerine yurudugunden Alkimos sasirup tekrar
 Dimitrio 153/23 sun muavenetini talip itzun nezdine gitmis ve pu defa 153/24 ordu
 kumandanligina Nikaron tayin olinarak guya 153/25 sulh nisaneleri ile Yerusolime girup
 Yudası sureti 153/26 dostanede nezdine tzagirtmis ve Yudas yine tedpirde 153/27 kusur
 itmegerek her ihtimala karsu kentini ihtiatli 153/28 tutarak nezdine varmis isede
 Nikaronun maksadi fena ol- 153/29 digini kesp iderek aleyhine kiyam itmis ve poyledze
 Nika- 154/1 ron meydanı muharepede 5 000 kisi gaip iderek Yerusolime 154/2 avdetle
 Sion tagına tzikmisdir. Pu esnade Yerusolim 154/3 ehalisi Nikarona muhappet arz
 iderek sihheti itzun kur- 154/4 pan verdiklerini soylediklerinde Nikraon hiddetlenerek
 eger 154/5 Yudası teslim itmezlerse Peytullahi atese verup ya- 154/6 kadzagini pean ve
 Yahudilerin sag eli sagilan Razin 154/7 isminde dindar ve itikatlu pir zatu tutdurmak
 itzunda 154/8 teseppusatda pulinarak evine asker sevk itdiginde Ra- 154/9 zin, dusmen
 eline dusmemek itzun kilintz ile kendi kar- 154/10 nini yarmis isede vefat itmemis ve
 askerlerde yaklasmis 154/11 oldigidan hanesinin dzivarından sokaga atlayup vi- 154/12

dzudinden su kipi kan aktigi halde halk onunden ge- 154/13 tzerek utzurum pir kaya uzerine tzikmis ve karinindan 154/14 dasan pagirsaklarini 2 elleri ile semaye kaldirup eha-154/15 liye ipret gosterdigi halde vefat itmis (V. Makkav. 154/16 id. 37-46) ve Nikaron askerini artirarak 3 000 kisilik 154/17 kuvveti olan Yudasin uzerine yormus isede esnai mu- 154/18 harepede telef oldigindan ve askerleride katzdiklarinden 154/19 Yahudiler ler peslerine duserek tzoklarini telef idup Ni- 154/20 karonun dahi pasini ve sag elini kesup Yerusalime ge- 154/21 turmusler ve ispu parlak muzafferiyet Adar (Martios) 154/22 ayinin 13 tarihinde yani Estir eortisinden pir gun e- 154/23 vel vuku puldigindan her sene pu muharepenin zikri 154/24 itzun senlikler idzrasi adet idinmisdir. 154/25 Pu muharepeden sogra pir muddet rahat kalan Ya-154/26 hudi kavminin pir daha dusmen tearuzatina ogramamasi 154/27 tzaresini dusunen Yudas Roma ayan medzlisine eltziler 154/28 gonderup pir ittifak akdini talep itdigidinden senato 155/1 medzlisi pil ittifak sarnamesi tanzim ve nesr itdigi kipi 155/2 Dimitriosa dahi pir haper gondererek sinden sonra Ya- 155/3 hudileri indzitmemesini tenpih itmis isede pu haper daha 155/4 Dimitriosa yetismeksiz merhum heman Yahudilerden Ni- 155/5 karonun intikamini almak niyetiyle kuvvetli askerlerini 155/6 alarak esnai rah de pir tzok Yahudiden telef itdigi hal- 155/7 de Yerusalime togru yorudugunden Yudas 3 000 kisi 155/8 ile karsusuna tzikmis isede mayetindeki askerleri Suria 155/9 askerlerinin mutazamligini gorerek korkup 2300 ka- 155/10 dari firar itmis ve Yudasin yaninda andzak 700 kisi 155/11 kalup punlarda herhalde katzarlarsa egi oladzagini 155/12 Yudasa tavsie itmislersede dzesur adem: “Allah gos- 155/13 termesin! Eger edzelimis yetisdi ise saniimizi lekelemeyerek 155/14 karindaslarimizin selameti ugrunda kafemizde purada 155/15 olmeliyiz” deyu dzesaret vererek heman dusmen aske- 155/16 rinin sol dzenahi uzerine dusmus ve lakin sag dzenah im- 155/17 dada yediserek Yudas ile askerlerini aploka idup hepi- 155/18 sinide telef itdiklerinde Yudanin dzesedini kardaslari 155/19 Yoanatan ile Simon alup Yodaine goturerek aileleri 155/20 skaprine defn itmislerdir. 155/21 Yudasin vefatini muteakip idarei hokumet Alki- 155/22 mosa ihale olindigidinden merhum heman Yahudileri gam- 155/23 mazlamaga ve adz susuz pirakmaga tzikisindza

pitzare 155/24 ehalinin ekserisi medzpuren yeni amirlerine itaat goster- 155/25 misler ve dige sadik Yahudiler Yudasın kardasi Yoa- 155/26 natani reis yaparak muharpeye devam itmek istemis- 155/27 lersedede Yudasın telefını mudzip olan muharepede dus- 155/28 men askerinin kumandani pulinmis olan Vahhidinis kendisini 156/1 kasden telef idedzegini isidindze Tekoe tzolune ve oradan 156/2 dige kardasi Yoanatan ile mayeti askerini alup Yordan 156/3 tzolune tzekilmis ve Vahhidiz oradan getzerken idzra idi- 156/4 len siddetli muharepede evala Yahudiler muzaferiet 156/5 kazanmislarsada dusmenin atesine dayanamayup Yordan 156/6 irmagina atilmisler ve yuzerek o pir getzide getzmisler 156/7 ve Vahhidis ordusu ile Yerusalime gelup putun Ya- 156/8 hudi sehirlerine Suria askerleri yerlesdirmisdir. Yoana- 156/9 tan ile Simon ise Yordan irmaginın o pir getzidinde ser- 156/10 pest kalmislar ve pu esnade Arhimos Yerusalamde 156/11 meydanı serpest pularak Peytullahin etrafında pulinan 156/12 ve putperestlerin ondan ileri gitmesune musade itmegen 156/13 hisari itdirmis isede pirdenpire hastalanip vefat it-156/14 digi sirada Vahhidis yeni Arhiereas intikam itmeksiz An- 156/15 tekiaya gitdiginden Yoanatan kemali suhuletle ava- 156/16 nesini tekrar kuvvetlesdirdiginden pu hale memnun kal- 156/17 mayanların tesviki uzre vahhidis tekrar Yahudistana 156/18 gelup Yoanatan ve avanesini kogaladigından kardasi 156/19 Simonu Visalaye kalasında pirakarak kendusi dzivar 156/20 mahallere getzmis ve her ikiside Vahhidisi sasirdarak 156/21 nihayet sulha medzpur itdiklerinden Vahhidis pir daha 156/22 Yahudistana avdet itmemek sarti ile Antekiaya gidup 156/23 Yoanatan dahi Simon ile tekrar Yahudistanda dairei 156/24 sulh itzinde tekrar kepsi kuvvet itmege paslamisdir. 156/25 153 senesinde Antiohos Epifanisin oglu denilen Ale- 156/26 ksandros isminde pir aldadidzi Ptolemaise girerek Suria ho- 156/27 kumdari tayin olinip Dimitriosun dusmenleri tarafın- 156/28 danda kapul olindiginden Dimitrios Yahudilerin pu 157/1 firsatten pil istifade tekrar istiklaliet teskil itmele- 157/2 rinden korkarak Yoanatanı pir mektup gonderup Yahu- 157/3 distan idaresini ohdesine hevale itmis ve ordu teskil it- 157/4 mesinede musaade iderek Suria askerlerini hep geru tzek- 157/5 mis isede Aleksandros dahi Yonatanı kendusine dzelp it- 157/6 mek maksadiyle heman puna altun korana ve firfiri ren- 157/7

ginde pir kaftan gonderup kendusine Yahudistan Arhie- 157/8 reasi tayin itdiginden, Yoanatan pus irada iltifatlerine 157/9 nail oldigi 2 hokumdarlarin mevkilerini hesap idindze 157/10 Aleksandrosu daha faideli pularak onun tekliflerini ka- 157/11 pul idup onu hokumdar tanimis ve kamus payraminda 157/12 Arhiereas lipasini giynerek ilk defa halka o sifatle go- 157/13 runup silsilesinin pu meslegini tazelemis ve Dimitrios 157/14 pir 2ndzi mektup daha yazarak Yahudilere pir tzok 157/15 imtiyazlar verdigi kipi surgunlerini sali vermis ve Pey- 157/16 tullahe kullietli tahsisat tayin itmis, Yahudilerden 157/17 aldigi askerlere kendilerindende kumandan tayin idedzegi- 157/18 ni vad itmis, lakin Yoanatan Aleksandrosdan vaz getzmedi-157/19 ginden pu iki hokumdar arasinda zuhur iden pir muha- 157/20 repede Dimitriosun telef idilmesi uzerine Aleksandros o ho- 157/21 kumdarin dahi umurini eline getzirindze Yoanatanin 157/22 sadakatina mukafeten dusmenlerinin hitz pir sikayetle- 157/23 rini dinlemedigi kipi Ptolemaios Filomitorun kerimesi 157/24 Kleopatra ile Psolemais sehrinde nikahlanirken dugu- 157/25 nune Yoanatanida davet iderek puna kiymetli kaftan 157/26 giydurup sofrada sag tarafina oturdarak iltifatina 157/27 nail itmis ve putun Yahudistana mutasarif tayin it- 157/28 misdir. 158/1Dimitrios hokumdarin oglu Dimitrios o sirada 158/2 Ak deniz adalarina firar itmis iken 147 senesi zafrinda Suria 158/3 ehalisinin Aleksandrosu istemediklerini ogrenip pasina 158/4 topladigi adali askerle Kilikiaya ve oradan Suriaya 158/5 yetisdiginde Kilikia valisi Apolloniosun askerlerinide 158/6 alarak Aleksandrosa arzi itaat itmesinden tolayi tehdit 158/7 itmege tzikmis isede Yoanatan pundan kormadikdan 158/8 mada 10000 kisi ile Yafaya yoruyup orasini ve As- 158/9 kalonu zapt iderek pir tzok yagma ile Yerusulime avdet 158/10 itdiginden Aleksandros memnun kalup yaliniz ailei ho- 158/11 kumdari azasina mahsus olan altun dugmelerden pir kid- 158/12 dasini Yonatana hipa idup Akkaron sehrinide Yahudis- 158/13 tan olkasina ilave itmisdir. Aleksandros Kilikiadaki 158/14 karisikligin teskinine ograsirken yardimini diledigi 158/15 Misir hokumdari olan kain pederi Ptolemaios Filomitor 158/16 damadini dusurerek kendisi Suria hokumdari olmak 158/17 fikri ile 146 senesinde pir takim piyade ve pahrie neferati 158/18 ile Suriaya geldiginde istikpalina tzikan

Yoanatanı te- 158/19 vedzuh ile kapul itmiş ve oradan hareketi esnasında dama- 158/20 dini kendüsünü telef idedzegini isidinde kerimesi Kleo- 158/21 patrayı posadarak Dimitriosu karılığa vermiş ve onun 158/22 tahda tzikaradzagini vad iderek kendüsü Antekia uze-158/23 rine gitdiğinde ehali Kilikiada pulinan Aleksandrosun 158/24 Antekia muhafizi tayin itdiği Ammoniosu telef idup 158/25 kapulari atzarak Ptolemaiosu kapul ve hokumdar 158/26 tayin itdikleri sırada Aleksandros yetiserek harpa ha- 158/27 zirlanmış isede maglup olup Arapistana katzdigından 158/28 ora hokumdari punun pasini keserek Ptolemaiosa gon- 159/1 dermiş ve piraz sogra Ptolemaios dahi vefat itdiginden 159/2 Dimitrios heman Nikaron elkapi ile Antekia hokumdar- 159/3 ligina getzup Misir idarei hokümetinide adali Las- 159/4 tenise ihale itmişdirki pu zat Yonan atalarından al- 159/5 digi askerlerden fazla olan diğeri maasli askerlerini mem- 159/6 leketlerine salmışdır. Pu sırada Yoanatan Yerusolim- 159/7 deki Suria muhafaza askerlerini savmak tesepusunda 159/8 oldigini isiden Dimitrios Nikator heman Yonatanı Pto-159/9 lemaise dzelp iderek suallerde pulindiginden aldığı 159/10 dzevaplardan memnun kaldiginden Yahudilerin eski im- 159/11 tiazlerini ipka ve vergulerini iptal itmişdirki pu dzi- 159/12 het Yoanatanın tesirini pir kat daha artirmiş ve kendü-159/13 si Antekiada iken Yerusolimdeki Suriali muhafaza as- 159/14 kerlerinin tardina oğrasıldığı halde hitz pir netidze ha- 159/15 sil olmadigından Yoanatan pu defa Dimitriosun yar- 159/16 dimini talep itdiginde redzasi kapul olinip puna 159/17 mukapil Yoanatanın dahi Antekia asilerini terpie it- 159/18 mesi teklif olindiginda Yoanatan derakap Antekiaya 159/19 3000 asker sevk ve asilari perusan iderek sehrinde ya- 159/20 kup poyledze Dimitriosu mesakketden kurturmuş isede 159/21 Dimitrios yine vadlerini unudarak Yerusolimdeki Suria- 159/22 li muhafaza askerini tzeke medikden mada pina itdiği ver- 159/23 guyide tekrar istemeğe paslamış lakin Dimitriosun pa- 159/24 sina gelen yeni pir pela Yoanatanın ahzi intikamine va-159/25 sita olmışdır. Zira Aleksandrosun dzenerallarından Tru- 159/26 fon sadik efendisi olan Antiohosun oglunu 143 senesin- 159/27 de Arapistandan getirerek Suria hokumdari tayin itme 159/28 ge tzikmiş ve Yoanatanın pu isi men itmesinden 162/1 isede (!) Dimitriosun kardasi

Antiohos pu mektupa 162/2 asla ehemmiyet vermeksiz Simona itdigi vadleri inkar ve e-162/3 ger dostane getzinmege arzu iderse her halde Yazara ile 162/4 Yafayi ve Yerusolimdeki Suria muhafaza askerinin isti-162/5 nadgahini teslim itmesini ve yahot punların yerine 162/6 500 gumus talanton ve muharepe hasaratından tolai- 162/7 da ayridza 500 talanton vermesini teklif itdigidinden Yafa 162/8 ve Yazara itzun istenilen meplagi vermege hazir oldi- 162/9 gini ve lakin diger teklifleri kapul idemedzegini, zira pas- 162/10 kalarinin topragini zapt itmeyup dedelerinin milkini 162/11 muhafaza itmekte oldigini pildirindze Antiohos hiddete 162/12 gelerek Kendevaiosnam dzenerali kullietli asker ile Ya-162/13 hudistan uzerine sevk itmis ve merkum Yafa dzivarina 162/14 yetiserek yagmadziliga paslayindza Simonun oglu Yr- 162/15 kanos Yerusalime gelup keyfieti pederine pildirmis isede 162/16 (1) İrtesi sene Yerusolimde ruhpanlardan Presvuteros- 162/17 lardan ve mutehaziani memleketden murekep pir millet 162/18 medzlisi tedzemu ve Simon ile sulelasini ve Arhieraslik 162/19 payesi ile Yahudistan peyligi mesnedini ve her istedigini- 162/20 de millet medzlisi akd itmek selahietini vermis ve pil 162/21 dzumle evraki resmiede isminin pulinmasına karar veri-162/22 lup pu medzlisin karari pir pakir levhaya yazilarak 162/23 140 senesinde peytullahin kapisine ve pir sureti dahi a- 162/24 sari atikka mozesine vaz idilmis ve Dimitrios Nikatorun 162/25 kardasi olup Rodosda pulinan Antiohos Eusevis dahi 162/26 Trufondan intikam aladzagi itzun Simonun pu memu- 162/27 rietlerini tasdik idup hatta sikke kesmege pile meezu- 162/28 niyet vermis isede (Makkav ie 6.) padehu her nasil ise 162/29 Simona husumet paglamisdir. 163/1 Simon ihtiarlik sepepine piz zat ordunun iradesine getze- 163/2 meyedzeginden mahdumleri Yuannis ile Yudasın idaresine 163/3 20 000 kisi vererek meydanı muharepeye gonderdiginde, Ken-163/4 devaios, Yahudistan ordusunun zarpına dayanamayarak 163/5 firar itmis ve esnai muharepede Yudas yarelenup Yuannis 163/6 ise dusmeni Azotona kadar kogalamis ve poyledze Ya- 163/7 hudistan Surialilar hudzumundan yine kurtulmusdur. 163/8 Adil ve mutedil-ul-ahlak olan Simon ehalisini poyledze 163/9 rahatle idare itmekte iken Yeriho mutesarifi Simonun 163/10 damadi olan zengin ve san sevdzi Ptolemaios kain pederinin 163/11 mevkiini

elde itmek fikri ile Antiohos Euseris ile mu- 163/12 tapik kalarak Simonu telef itmek niyetini kurmus ve 163/13 Simon memalikin ahvalini teftis itzun karisi ve iki ev- 163/14 latlari Mattitias ve Yudas ile devre tzikarak Yeriho- 163/15 dan getzdiginde damadi Ptolemaiosun keside itdigi mokem- 163/16 mel pir ziyafetde hazir pulinmis ve esnai taamde Ptole- 163/17 maiosun ademleri heman Simonu telef itmisler ve kari- 163/18 si ile tzodzuklarinida haps itdirerek keyfieti heman 163/19 Antiohosa pildirup asker gondermesini talep itdigi kipi 163/20 Simonun oglu Yoannis Yrkanusuda telef itmek itzun 163/21 Yazaraya ademden gondermis isede Yrkanos pederinin kat- 163/22 lini isidindze kendini telef itmege gelenleri tutup katl 163/23 eyledikten sogra Yerusalime gelerek pederinin makamina 163/24 getzmis ve pus irada Ptolemaios Yerusalem uzerine 163/25 yurudiginde Yahudiler tarafından munheziman Doh ka- 163/26 lesine katzup orada tahdi muhasereye alindiginda ma- 163/27 yetinde pulindirdigi Yrkanosun validesi ile iki kar- 163/28 daslarini eziyetle telef idedzegini pildirerek esir dusmek 164/1 tehlikesinden kurtulmus ve Yahudilerin pir eortileri 164/2 minasipeti ile teehir idilen muhasere esnasinda Ptolemaios 164/3 Yrkanosun validesiyle kardaslarini telef iderek firar 164/4 itdikten sonra Antiohosu Yahudistani yagmasına 164/5 tesvik itdigidinden merhum Yerusalimi muhim mevkilerinden 164/6 tahti muhasereye alarak kimsenin firarina meydan prak- 164/7 mamis isede Yahudilere o kadar siddetli hosumeti ol- 164/8 madigindan ve Roma hokumetinde mudahalesinden kork- 164/9 digindan pazi guna musaadetle Yahudilerin muhap- 164/10 petini dzelpetizalilarak Yahudilerin tzadir payramini 164/11 idzra itmeleri itzun Yrkanos tarafından talep olinan 164/12 mutarekei kapul ve hatta punlari payramlari itzun-164/13 da kiymetli hediyeeler ve puhurdan irsal itdigidinden Yr- 164/14 kanos rikkata gelerek Antiohos ile pir sulh name akdina 164/15 giriserek kendi askerlerinin teslimi selahini, Yafa ve sair 164/16 sehirler itzun vergu itaasini kapul ve andzak Yerusa-164/17 limdeki edznepi muhafaza askerlerinin istinadgahi olan 164/18 Akra mevkiinin tekrar teesisini red itdigidinden Antiohos pun- 164/19 lari kapul ve Akra meselesine pedelde 500 gumus talan- 164/20 ton ile Yrkanosun kardasini ve daha pir katz kisigi rehin 164/21 alup askerlerini geru tzekmus

ve 4 sene sogra Antiohono-164/22 sun partalilar ile olan muharepesine Yrkanos imdat i- 164/23 derek muzafferiyet kazanup 1 sene sograda Antiohonosun 164/24 vefati ve Dimitrios Nikatorun dahi pek zaif olarak i- 164/25 darei hokumete getzmesi uzerine Yahudistan kamilan 164/26 Surialilarin poyundurugundan kurtulmuslar ve Yr- 164/27 kanos kuvvetleserek Surialilarin eveldze zapt itdikleri 164/28 pir tzok sehirleri tekrar idaresine getzurup Samereianin 165/1 Sihem sehrinide zapt iderek 200 sene evvel Samereialilarin 165/2 Yavzin tagi uzerinde insa itdikleri ve tipki Yerusolim- 165/3 deki peytullaha penzeyen ipadethaneyi hedm itdirmis ise- 165/4 de Samereialiler Yerusolim Peytullahinden nefret itdik- 165/5 lerinden Yarizin dagi uzerindeki ipadethanelerinin harape- 165/6 lerinde idzrai aina devam itmisler ve Yrkanos o sirada 165/7 Yahudistanin rahatini selp itmege tzikisan Idimaia- 165/8 lilaride tahti itaata alarak punlari kamilan sunnet- 165/9 leyup Yahudi nomosuna tapi tutmisdir. 165/10 Dimitrios Nikator 127 senesinde Misir topragi uzerine 165/11 giderken askeri ile Yahudistana yaklastigi pir sirada 165/12 Yrkanos Roma ayan medzlisi ile kendi pederi arasinda olan 165/13 eski muahedenamenin tedzdidi itzun Romaya pir katz defa 165/14 pu memuriyetle gonderilen Nominiosu gondermis ve medz- 165/15 lise hediye olarak 50 000 altun sikla agirliginda altun pir al- 165/16 tun takdim itmisdir. Roma medzlisi Yrkanosun 165/17 tekliflerini kapul ve yaliniz Suria hokumdarina verilen 165/18 vergunun tehiri keyfiyetine ayridza tedkik idildikten sogra 165/19 karar veredzegini pean iderek Yahudilerin her istediklerini 165/20 idzra idedzeklerine dair pirde sartname nesr itmisdir. 165/21 Pu zamanlarda Suriada dahili karisikliklar artup 165/22 Dimitr. Nikator Turoda telef idilindze yerine oglu Se- 165/23 leuhos getzmis isede 124 senesinde validesi Cleopatra 165/24 tarafindan telef idilmis ve Nikatorun hasmi Aleksan- 165/25 dros Zevinas, Surianin pir kismini zapt iderek Yrkanos 165/26 ile pir ittifakname akt itmis isede Kleopatra, Atinaideki 165/27 oglu Antiohos Yruposu dzelp ve Suria hokumdari nasp 165/28 itmis lakin pir katz sene sogra kardasi Antiohos Kuziki- 166/1 nos Suriaya girerek kardasi ile 3 sene tzarpisdikdan 166/2 sogra 111 senesinde hokumeti paylasmaga karar verup 166/3 Antiohos Yruposun sehmine Koili Suria ve Fenike isapet 166/4 idup

idarei hokumeti Samda teesis etmis ve Antiohos 166/5 Kuzikinosun sehminede memalikin diger kısmi ve Antekia 166/6 paytahti isaret itmisdir. Pu munazaalar arasinda ise 166/7 Yrkanos vakit pularak Samereiada ikamet ve Suria Yona- 166/8 nilerini tard ve sehri zapt itmek itzun Aristovulos ve 166/9 Antiyonos namindaki iki evlatlarına Samereia sehrini 10 166/10 senesinde muhasere itdirmis ve Antiohos Kuzikinos Sama- 166/11 reialilarin imdadina yetismis isede munheziman firar ide-166/12 rek Misira azimatle Misir hokumdari Ptolemaios Latu- 166/13 rosun imdadini talep itmis hal pu ki Ptolemaiosun vali- 166/14 desi her halde Yrkanosu himaye iderek muavenetini mene 166/15 tzalimismis isede Vaalvekdeki rahipin ogullari olan Hel- 166/16 kias ve Ananiasin tevasutlari ile Antiohosa 6000 imdat 166/17 askeri vermis ve merhum poyledze yola tzikarak Yahudi 166/18 ordusuni taksimata ogratmak itzun Samereiaya gitedzek 166/19 yerde Yahudistanin pir tzok sehirlerini yagma itmege 166/20 paslamis isede maglup olarak Tripolise firar ve mu- 166/21 harepenin devamini iki kumandana ihale itdiginden pun- 166/22 lardan piriisi kamilen maglup olup digeride Surialilar- 166/23 daki sehirleri Yrkanosa teslim itmis ve 109 senesinde 166/24 Samereia sehrini dahi zapt iderek kamilen harap itmisdir. 166/25 YRKANOS poyledze putun Yahudistan, Yafa, Yamneia 166/26 kiddalari ile Samereia ve Yalilaia ve Peraianin dahi 166/27 pir tzok yerlerini hokmu tahtina alarak fazilet ve a- 166/28 daletle halkin muhappetini ve Farisaioslarin teve- 167/1 dzuhini kazanmis ve rahatle yasamis pulunmis iken 167/2 punun hem arhiereas hemde hokumdar payelerini dasi- 167/3 masindan tolayi halkin hurrietine pir zian gelir korkusini 167/4 dasiyan pir firkasindan farisaioslardan Yrkanos sup- 167/5 helenerek Farisaioslarin mutehazianini pir gun sura- 167/6 sina davet idup taamdan sogra punlara: “Eger dogru 167/7 yoldan saptim ve vazifemde kusur itdim ise tzekinmek-167/8 siz soyleiniz” dediginde dzumleside “hasa!!” deyu Yr- 167/9 kanosu meth itmislersede ped ahlak ve kadimi asi tapiat- 167/10 li olan Eleazar isminde piriisi Yrkanosun aleyhinde olan- 167/11 lar tarafindan kelama agazle: “Madamki togruyu iste- 167/12 yorsiniz, ve halki severseniz arhieraslikdan vazgetzup 167/13 yaliniz reislikde kaliniz, zira poyuklerimizden isitdi- 167/14 gimize gore Antiohos Epifanis zamaninda

valideniz esir 167/15 imis” deyu pu yalan sozu ile Yrkanosun pitz ol-167/16 digini anlatmak istediginden Farisaioşlar heman Eze- 167/17 kiasin hapsina karar vermişler ve Saddikaioşlar pu ted- 167/18 pir ile Yrkanosu kendulerine dzelp itdiklerinden Maka- 167/19 viosların mazhar olagelmekde oldukları san, zeval 167/20 pulmaga paslayup 105 senesinde Yrkanus vefat it- 167/21 misdir. 167/22 Yrknosun terk itdigi 5 evladından Aristovulos, 167/23 Antiyonos, Aleksandros, Yannaios ve Avesalom, tarihte 167/24 pelli olup 5ndzi olgunun ismi pilinemiyor. Yrkanosu 167/25 vasieti mudzipi hokümetin riaseti dzismanisine karisi 167/26 getzedzek iken oglu ARİSTOVOYLOS yaliniz arhierea- 167/27 sliga kanaat itmegerek validesinin mesnedine de goz dikup 167/28 kemali hiddetle pitzare kadini mahpusa atarak adzlikdan 168/1 vefatina sepep olmus ve pir sene memurlukdan sogra vefat 168/2 idup kardasi Aristovulosu zevdzesi Salominin del- 168/3 laleti ile makama ALEKSANDROS (104 senesinde) tzikmisdir. 168/4 Aleksandros harp fikirli ve poyuk islere teseppus i- 168/5 didzi pir adem oldigindan memalikini artirmaga ve Suria 168/6 hokumdarlarının munazaalarından pil istifade idarei 168/7 mustakile teskil itmiş olan Paleistini sevhilindeki 168/8 sehirleri zapta karar verup Ptlomeais sehrini muhasere 168/9 iderek Yaza ve Dora sehirlerinde muharepesine asker 168/10 gondermiş ve Ptolemaisliiler ile Yaza ve Doralılar pir 168/11 vakit Misir hokumdari iken validesi Kleopatra tara- 168/12 findan Misirdan tzikarilup Kuprizda hokumdar olan 168/13 Ptolemaios Latorosun imdadina talep idiklerinden A- 168/14 leksandros dahi gizlidze Kleopatranin imdadini dilemiş ve 168/15 Ptolemaios punu anlayarak 103 senesinde Yalilaiaya 168/16 girerek 10000 yahudi esir tutup Yordana togru ile- 168/17 ruledikde Aleksandrosun ordusuna rast gelup 30000 168/18 kisiden ziadesini telef ve rast geldigi yerleri yagma it- 168/19 mis iken validesi Kleopatra heman Aleksandrosun imdadina 168/20 yetisidiginden Ptolemaios 102 senesinde firar itmeye medz- 168/21 pur olmus ve Kleopatra Ptolemaisi zapt idindze ziare- 168/22 tine gelen Aleksandrosu telef itmek ve Paleistini kidda- 168/23 sinida hokm itmek istemiş isede mayeti zapitaninin tav- 168/24 siesi uzerine pu fikrinden vaz getzup Aleksandros ile it- 168/25 tifak akt itmiş ve poyledze Aleksandros seferine

devam ve 168/26 Yordan ırmagini 101 senesinde getzup Yadarayı 10 ay 168/27 muhasereden sogra zapt ve Filadelfia hokumdari Teo- 168/28 dorosun hazinelerin pulinan Amatonda sehrine girerek 169/1 hazineleri elde etmis isede Teodoros heman yetiserek pir 169/2 hudzumla her seyi geru almıs ve pu muharepede Ale- 169/3 ksandros 10000 kisi gaip itdikden sogra Paleistinin 169/4 dzenupi garpi taraflarina giderek Yazagi zapt ve Yeru- 169/5 salime avdet itmis isede pederi Yrkanosun Farisaioslar 169/6 firkasından ayrılıpda Sadikaioslara getzmesinden tolayı 169/7 Farisilerdze Makkavaioslar ailesi aleyhine elan devam i-169/8 degelmekde olan hiddet ve ikrahet divam itdigidinden tza- 169/9 dir payrami eortisinde Aleksandros Arhiereas elpisesi ile 169/10 Peytullahda kurpan sunarken Yahudiler adet uzre 169/11 ellerinde tutmakda olduklari leymon agadzi pudakla-169/12 rini pir takım tahkiramis nidalarle Aleksandrosun uze- 169/13 rine atarak: “Esir dusmus kadinin oglu oldigi itzun 169/14 arhiereasliga laik degildir” deyu pagrisdiklarından 169/15 Aleksandros mayeti askerlerine halki dagitmalarini emr 169/16 idindze halk daha ziyade kizisdiginda 6000 kisi telef 169/17 olmus ve piraz ortalik rahatlamıs isede tekrar alaisler 169/18 pasladigından Aleksandros hitz olmazsa pir sefere gide- 169/19 rek dahili ihtilali unutdurmak istemis ve Yadara 169/20 dzihetine askeri ile gitdiginde putun putune munhezim 169/21 olarak Yeruslime gelinde halkin hiddeti artdikdza ar- 169/22 tarak pir takım faidesiz muharepelerde peygude yere 169/23 50 pinden ziade insan telef itdirdigi artik afv olinir 169/24 hatalardan olmadiginden kendusini kapul itmemisler 169/25 ve dzivar hokumdarlardan pazilarinin muaveneti sa- 169/26 yesinde Aleksandrosu maglupen Yahudistan taglarına 169/27 katzirmislarsada ihtilaldzilardan 6000 kadari Ale- 169/28 ksandrosun tarafına katzdiklarından merhum punlarlede 170/1 kuvetlesup pir hudzumle (86 senesinde) Yeruslime gire- 170/2 rek ehalinin en poyuklerinden 800 kadarını stauros itdirip 170/3 su dilhiras iskenzleri kendusi dahi karilari ile pir-170/4 likde segir itmisdır. Padehu Filadelfia hokumdari Teo- 170/5 dorosun Yerasada sakli pulinan hazinesini zapt itmek 170/6 niyetiyle tekrar Peraia kiddisa uzerine hudzum ve 3 170/7 sene zarfinda pelli, Perasa ve Yamala sehirlerini zapt

170/8 iderek Yerusalime avdetinde su muzaferietinden tolayi 170/9 husni kapule nail oldigindan nasi sevinerek isrete dus- 170/10 mesi ile uzerine hummai rup (her 4 gunde pir novpeti 170/11 gelen sitma) hastaligina dutulmus ve hastaligini 170/12 getzurmek itzun askerlerini ve kralitzasini peraper a- 170/13 larak tekrar pir sefer daha tizkmis isede artik son 170/14 saati yaklasdigini gorundze yerine getzedzek olan kra- 170/15 litzasinin nasihatlayarak Farisilerle iyi getzinmesini 170/16 tavsie itdigidinden punu isiderek memnun kalan Farisiler 170/17 getzmisleri unudup Aleksandrosun ihtifalati laike ile 170/18 defn itmisler ve Farisilerin himayesi tahtinde 78 senesin- 170/19 de tahti hokumdariye tzikan ALEKSANDRA poyuk og-170/20 lu Yrkanasu Arhieresasligi ve 2ndzi oglu Aristovo- 170/21 lusuda ordu kumandanligina tayin itmisdir. Farisilerin 170/22 Aleksandra uzerindeki teesirleri pek ziyade oldigindan hitz 170/23 olmazsa punun zamaninda Arhieraslik mesnedini hokum- 170/24 darlik mesnedinden ayirmagi minasip gormuslersedepun- 170/25 lara zit olan firka pu sirada intikamlarini almaga 170/26 tzikisup Aleksandrosun 800 kisiyi stairos itmesini tev- 170/27 sik idenlerdir deyu pir tzoklarini telef ve surgun 170/28 itdirdiklerinden Aristovolos punlari himaye iderek pir 171/1 komissioni mahsulse Aleksandranin hozurina tzikup 171/2 pitzarelerin himaye olinmalarini redza itmis ve punlar 171/3 heman pazi sehirlere sevk olinarak onlari idare itmeleride 171/4 hevale olinmis isede punlar nankorluk iderek ihtilal 171/5 koparup Aristovolosu idarei umura getzurdiklerinden 171/6 Aristovolos 15 gun zarfinda 22 kala zapt ve pu 171/7 kalalerede puldigi paraler kuvveti ile orduguda 171/8 kendine dzelp iderek kendisini Yahudistan hokumdari 171/9 tanitdirmis isede Aleksandra gerek Farisilerin ve gerek 171/10 poyuk oglu Arhieresas Yrkanosun redzasi ile Aristovo- 171/11 losun karisi ile tzodzoklarini ayri pir yerde tevkif 171/12 itdirup mesaili hokumetin ruyetini dahi Yrkanos ile 171/13 Farisilere hevale itmis isede Aristovolosun aleyhindeki 171/14 islentilere yetismeksiz 69 senesinde vefat itmis ve 171/15 Farisiler Aristovolosu amir tanimakdan ise arhieresas 171/16 rutpesini haiz olan ve istedikleri kipi kullanapiledzek- 171/17 leri YRKANOSA hokumdarlik payesinide vermegi daha e- 171/18 vla gorup heman ordu teskil iderek Yrkanosu kardasi 171/19 Aristovolosun

uzerine kaldirmislar isede Yrkanos Yeri- 171/20 huda maglup olarak Yerusalime avdet itdiginde asker- 171/21 lerinin itaatsizligi ve kendinin dzesaretsizligi sepepine 171/22 Aristovolosun muaseresine dayanamayup Yerusalimi 171/23 teslim ve pedzeremedigi hokumdarlik payesinide karda- 171/24 sina terk itmis ve ARİSTOVOYLOS Yerusalime gitdiginde 171/25 halk huzurunda kardasini kudzaklayarak pus idip 171/26 kendi ikametgahini Yrkanosa terk itmisdir. Aleksandros 171/27 Yannaiosun zamaninda pederi Ydumaia kumandani olan 171/28 Antipas Antipatros isminde pir fesat ehli Yrkanosu 172/1 kandirarak Petraia, Arapia hokumdari Aretanin nezdine 172/2 goturmus ve eger Aristovolos aleyhinde Yrkanosa yar- 172/3 dim iderse Aleksandros Yanniosun evveldze zapt itdigi 172/4 12 sehirlerin tekrar iade olinadzagini vad itmis oldigin- 172/5 dan Aretas 50 000 askerle Aristovolosun uzerine hu- 172/6 dzum ve 65 senesinde Yerusalime duhul itmis ve pahsa 172/7 eortisi oldigindan Peytullahda pulinan Aristovolo- 172/8 su muhasere altina alindiginda pir vakit yagmur- 172/9 sizlik sepepine Allaha doa iderek yagmur yagdirt- 172/10 mis olan Onias isminde fazil pir zati dzelp iderek o va- 172/11 kitki doasi kipi simdide Aristovolos ve avanesi hak- 172/12 kinda pir peddoa okumasini teklif itmisler ve Onias is- 172/13 temedigi halde idzpar idildiginden ehalinin ortasinda du- 172/14 rarak “ya putun dunyanin hakimi olan Allah!, pe -172/15 nimle pulinanlar senin halkin ve muhasere altindaki- 172/16 larda senin ruhpanlarin oldigindan ne punlarin onlarin 172/17 aleyhinde istediklerini nede maksatlarini esaf puyur- 172/18 mamanizi niyaz iderim” demesi uzerine halk tarafından 172/19 taslanmisdir. Peytullahda tahti muhaserede kalanlar 172/20 ise Hassa eortisini pile idzra idememisler, hal puki Roma 172/21 hokumetinin kumandanlarindan Pomtios Suriada o esna- 172/22 de ordusi ile pas gostermesi sepepine Arapistan ho- 172/23 kumdari Aretas geru tzekildiginden Aristovolos kur-172/24 tulup kardasindan ahzi intikam itmis ve Aretas tekrar 172/25 Yahudistan uzerine sefer atzdigindan 6000 kisi telef ve-172/26rerek rudzuada medzpur olup Aristovolos ise muzaf- 172/27 feren Yerusalime avdet itmis isede pir katz sene sogra 172/28 kardasi Yrkanos ihkaki hak itzun Pomtiosun nez- 173/1 dine eltziler gonderek Paleisini idaresini derohte it- 173/2

mek pederinin poyuk mahdumi oldigi itzun kendusine 173/3 aid iken Aristovolosun dzepren idarei hokumete getze- 173/4 rek pir tzok dzinayetlere fenalıkları durlu pina- 173/5 musluklara vasita oldigini ispatlar geturerek pevam 173/6 itmis ve Aristovolos punu haper alindza pirtakim 173/7 hediyeyle Pomtiosa giderek kardasinin liakatsizli- 173/8 gini pek poyuk pir tavr ile izah itdigine Pomtios hid- 173/9 detlendikden paska utzundzu firka daha sikayete 173/10 gelup pu iki kardasin idaresizlikleri sepepine umuri 173/11 hokumetin pay mal oldigini pildirdiklerinden Pomtios 173/12 her halde Aristovolosun idarei hokumetden tzekilme- 173/13 sini istemis isede punun idzasini vakti ahere tealluk 173/14 itdiginden Aristovolos vakit kazanarak Yerusalime 173/15 avdet ve kendusine mudafaa tedarikine tevessul itdi- 173/16 ginden Pomtios Arapistan hokumdarini maglup itme- 173/17 sini muteakip Aristovolosun uzerine sefer atzarak 173/18 ya teslim olmasini ya hod kendisini esir tutadzagini 173/19 3 defa ihtar itmis ise Aristovolosun tzaresi kesilerek 173/20 Yerusalim yolundaki on kaleleri teslim idup kendusi 173/21 harpa hazirlanmak itzun Yerusalime gelmus ve Pomtios 173/22 tarafindan yine teakip idildiginden Pomtiosa sulh tek- 173/23 lifi itzun nezdine gitdiginde vad olinan paralarin tahsili 173/24 hususunda Pomtiosun ademleri Yerusalime gitmislersed 173/25 halk puna razi olmayarak muharepeye karar verdiklerin- 173/26 den Pomtios heman sehri tahti muhasereye alup toplar 173/27 vastasi ile ilk poyuk kaleyi harap itdigi sirada Yr- 173/28 kanosun ademleride hisar kapularindan pirini atzdikla- 174/1 rindan Pompitosun ordusu kumandanlarindan Korilios 174/2 Faustos, Forios ve Favios ilk pasdan peytullaha girup 174/3 rast geturdukleri katl itdiklerinden Yahudilerin tzoklari 174/4 kendulerini divarlardan atarak ve digerleride hanelerine ver- 174/5 dikleri atesler ile yanarak telef olup o esnade kurpan 174/6 takdimi ile meskul olan ruhpanlarinda paslari kesilup 174/7 kanlari kurpan kanlarına karismis ve Pomtios togrudza 174/8 Peytullahin “Agia Agion denilen mahaline girmisdirki 174/9 puraya yaliniz Arhiereaslar senede pu defa 174/10 kirepildiklerinden Pomtiosun pir dzesareti halki dehsete 174/11 geturmis isede pu adem Peytullahin hitz pir esyasine 174/12 dokanmadikdan mada irtesi guni temizletdirerek kurpan 174/13 takdim itdirmis ve

pundan sogra Aristovolosu Roma-174/14 ya perayer goturmek uzre haps itdirerek taraftarla- 174/15 rinida kamilen telef itdirmisdir. 174/16 Romalılara tapi Makkavaioslar devrinde, 174/17 yani Kristosdan 63-37 senesine kadar 174/18 Aristovolosun 6 sene hokumdarligindan sogra Ya-174/19hudistan hokumdarliginin Pomtios lagv iderek Yrka- 174/20 nosu yaliniz Arhieraslikla mukellef kilup hokum- 174/21 darlik koronasini takinmgi menne ilemis ve Yahudistanin 174/22 idarei mesaili itzun Sekauros namindaki dzenerali mutesarif 174/23 tayin iderek Aristovolos ile ogullari Aleksandros ve An- 175/1 gonosu ve iki kerimeleri esir sifatiyla peraperinde Ro- 175/2 maya oturmus isede Aleksandros esnai rahde firar ide- 175/3 rek Paleistiniye avdet ve 57 senesinde pasina topladigi 175/4 10000 kisi ile Yerusalime tehvide mupasiret itmis ve 175/5 Yahudistan mutasarifi Skauros Arapistan hokumdari 175/6 Aretanin uzerine atzdigi seferde Antipatrosun muavene- 175/7 ti ile ishari muzafieriet itmesini muteakip romaya dzelp 175/8 olindigidan yerine Yerusolim mutesarifi tayin olinan 175/9 Antipatros derakap Yrkanos ile pirligde Aleksandrosun 175/10 hudzumuna karsu Suria valisi Yaviniosun yardimini 175/11 dilediklerinden merhum peraperinde suvari kumandani Mar- 175/12 kos Antonios oldigi halde Yahudistana duhul ve 175/13 Yahudi askerleri ile pirlismis ve Yerusolim kurpinde 175/14 atzilan muharepede Aleksandrosun askerlerinin 3 000itelef 175/15 ve 3 pinide esir dustuginden Aleksandros Samareia hu- 175/16 dudune yakin Aleksandreion sehrine katzarak Validesinin 175/17 tevasutu ile Yaviniosa suhuletle teslim olmus ve Ya- 175/18 vinios Yerusalime avdetinde Makavaios silsilesinin sani- 175/19 ni muhafaza ve aralarinda zuhur iden fend pazene muna- 175/20 zaalari def itmek itzun islahati azime idzrasi ile Yeru- 175/21 salim, Yeriho, Yadara, Amatus ve Sepforis seherlerinde 175/22 ayri ayri mahkemeler atzmisdir. 175/23 İrtesi sene (56da) Aristovolos ve mahdumi Antigo- 175/24 nos her nasil isi Romadan firar ve Paleistiniye avdet 175/25 idup Yrkanosun dusmenleri tarafindanda muavenet go-175/26 rerek muhasimata paslamis isede esnai muharepede Roma 175/27 askerleri tarafindan yarelenerek diger oglu ile tekrar 175/28 Romaya gonderilmis ve Aristovolosun zevdzesi ile Yav- 176/1 viniosun mutapik kaldiklari uzre Aristovolosun oglu 176/2 Antigonos ile

kizlarini serpest pirakilmasina karar ve-176/3 rilmisdir. Pu sirada Aleksandros tekrar ihtilal koparmis 176/4 isede yine maglup olarak asais iade idilmis isede 54 se- 176/5 nesinde Yavinos Romaya dzelp olinip Yerusolim mu- 176/6 tasarifligina Krassos tayin olinmis ve merhum pek 176/7 sert giderek Peytullahin esyasini soymaga paslayup 176/8 Partisler uzerine atzdigi muharepede Mesopotamianin 176/9 Harra mevkii kurpinde (53 senesinde) vurulup mayetin- 176/10 deki kumandanlardan Kassios Leginos, ordunun idaresine 176/11 getzerek Partislerin huzumunu men itdikden sogra A- 176/12 leksandrosun dahi Paleistinideki islemtlerini pastirup 176/13 kendine tapi tutmus ve 49 senesinde Kaisar Romayi zapt 176/14 itdiginde Aristovolos ile evlatlarini serpest pirakarak 176/15 Paleistiniye avdetine ve Pomtiosun elde itdigi mahal- 176/16 leri zapt iderek Yahudistan hokumdarligini 176/17 teesis itmesine musaade iderek mayetinede pir poluk as- 176/18 ker hazirlamis isede Aristovolos Romadan hareket it- 176/19 meksiz Pomtiosun ademleri tarafından zehirlenerek vefat 176/20 itmis ve oglu Aleksandros dahi Romalilarin en siddetli 176/21 dusmenidir deyup dzem olindigindan Antekida pasi kesil- 176/22 misdir. 176/23 Pomtios 48 senesinde Misirda vefat itdigidinden fentpaz 176/24 Antipatros Kaisara pir takim hizmetlerde puli- 176/25 narak husnu tevedzuhunu kazandigindan Kaisar pun- 176/26 lara mukafaten Yrkanosun arhieraslik ve millet pa- 176/27 silik rutpesini tasdik ve Antipatrosu dahi Yahudis- 176/28 tan mutevellisi tayin itdigidan Aristovolosun oglu 177/1 Antivolos sikayetine kalkisarak piraderini ve pederini na- 177/2 gah yere telef itdiren Antipatros idigunu ispate tzikis- 177/3 mis isede faide itmemis ve Kaisarin Yerusolimden azime- 177/4 tini mukeakip Antipatros kendi arzudusundza pir idarei 177/5 hokumet teesisine tzisarak Yrkanosu adeta kendine177/6alet ittihaz itmis ve kendisinin poyuk oglu FASAHLOSH 177/7 Yerusolim kumandanligina ve 2ndzi oglu Hrodisi dahi 177/8 Yalilaia metevelligine tayin iderek Yrkanos- 177/9 sun nufuzunu tedridzan eksiltmege tzikismis isede An- 177/10 tipatrosun 2ndzi oglu Hredosun Samereiada pek sid- 177/11 detli idzrai hokm iderek evvelki ihtisaslarda Same- 177/12 reianin magaralarina tzekilerek kendilerine reis ta- 177/13 yin itdikleri Ezekias naminda pirinin riasetinde Sa- 177/14 mereianin muhtelif dzihetlerine

tearuz iden aksiye tze- 177/15 tesini tutdirip reisleri ile ekseresini telef itdiginden Ye- 177/16 rusalim ehalisi Antipatrosun ve evlatlarinin pu ka- 177/17 dar zalimane idzrai hokm iderek itmelerine karsu sikayata tzi- 177/18 kismalari uzerine Yrkanos heman Heredosi perai istimtak 177/19 medzlis huzurina davet itdiginde merhum pir nev ha- 177/20 karetle medzlis huzurina mantosunu lapis oldugi ve 177/21 pir tzok musellah kimseler mayetinde pulindigi halde 177/22 tzikdigindan azalar korkarak pir sey dememislersed itzle- 177/23 rinden Sameias isminde piri dzesaretle ayaga kalkarak 177/24 medzlis azalarina hitapen: “Surasini pilinizki Allah 177/25 kerimdir ve simdi su afv itmek istediginiz kimse pir va- 177/26 kit geledzekdirki sizide hokumdarina telef itmege tzi- 177/27 kisadzak” dediginden azalar puna hak vererek Hrodisin 177/28 idamina hokm vermege tzikislarken medzlise riaset iden 178/1 Yrkanos evveldze Kaisarin Suria kumandanligina tayin 178/2 itdigi akrapasi Kaiser Sikstosdan Hrodisin sali veril- 178/3 mesi itzun pir talimak almis idiginden heman medzlisi 178/4 dagidarak isi irtesi gune teehir itdirip Hrodise dahi 178/5 gizlidze pir haper gondererek Yerusolimden firar itmesini 178/6 tavsie itmis ve merhum dahi pu tavsie uzerine oradan 178/7 katzarak Sama azimetle Suria kumandani Kaiser Sikstosa 178/8 yedirdigi pare sayesinde askeri kumandan tayin olinma- 178/9 sini muteakip heman Yrkanos ile medzlis azalarinden 178/10 intikam almak maksidi ile Yerusolim uzerine hudzume 178/11 hazirlanmis isede pederi ve piraderi tarafından meks i- 178/12 dilmisdir. 178/13 Kaiser 44 senesinde vefat itdigi kipi hissini Kaiser 178/14 Sikstos dahi Pomtisun dostlarindan olan Sesil Vassos 178/15 tarafından telef idildiginden Suriadaki Romalilar askerin 178/16 iki fikraya taksim olinmasindan pil istifade Kas- 178/17 sios Logginos isminde piri Suriaa gelerek dzem itdigi 178/18 kullietli asker ile Suria olkesini zapta tzikisarak a- 178/19 gir vergiler istediginde Antipatros ispu vergulerin 178/20 toplanmasini ogullarindan Malhos ile o pirlerine hevale 178/21 itmis olmakle Prodis heman Kassiosa 100 talanton vere- 178/22 rek tedvedzuhunu kazanup Yalilaiaya kumandan tayin 178/23 idilmis isede Antipatrosun o pir ogullari verguyi te- 178/24 darik idemediklerinden tahti idarelerindeki Yofna, Emmaos, 178/25 Ludda ve Tamna

sehirlerini Kassiosa teslim ve ehalisinide 178/26 puna kole deyu satmislari, lakin Malhos vaadini idzra 178/27 idemediginden telef idiledzegi sirada Yrkanos kendi kese- 178/28 sinden Antipatroso hisapina olarak Kassiosa 100 ta- 179/1 lanton vererek Malhosu kurtarmisdir. Pu sirada Anti- 179/2 patrosun teesiri nufuzunu tzekemeyen Malhos punun 179/3 telefizi tzarelerini arayup nihayet Yrkanosun ademle- 179/4 rinden pirisini para ile kandirarak Antipatrosu 43 sene- 179/5 sinde telef itdirmis ve pu isten suphelenen Prodis pede- 179/6 rinin intikamini almak uzre Malhosu telef itmek istemis 179/7 isede punun patirtisindza paska pir sirada idzrasina 179/8 kardasi Fasailosdan nasihat aldigidan, firsat goze-179/9 dirken Yrkanos Kassiosun perai teprik Laodikeiaya gi- 179/10 dedzegi esnade kendisi ile Malhosuda peraperine almasin- 179/11 dan istifade iderek Turosda keside itdigi pir ziafet esna- 179/12 sinda askerleri tarafindan Malhosu telef itdirmis ve 179/13 Yrkanos her ne kadar puna adzimis Kassiosun 179/14 Hrodis taraftari oldigini anlayarak guya Malhosun 179/15 telefinden tolai memnuniet ipraz itmis. Punlardan 179/16 sogra Hrodis Samda hasta iken ve Kassios dahi Vrotos 179/17 tarafindan Romaya dzelp idildigi sirada Yrkanosun 179/18 tesviki ile Malhosun taraftarlari ve pir piraderi kesp 179/19 kuvvetle intikam ahzina hazirlanmislarsada Hrodisin 179/20 kardasi Fasailos punlari munhezim itmis ve padehu H- 179/21 rodise dahi yetiserek dusmenin eserinide mahv idup Yr- 179/22 kanosu hasimane hareketi itzun teetip etmek istemis i- 179/23 sede pil ahere Makkavaioslar familiasi ile eyi getzinmege 179/24 karar vermis ve Yrkanos dahi Aleksandrosun pitzare kerisi- 179/25 mesi Mariammigi Hrodise nisanlayadzagini vaad itmisdir. 179/26 Aristovolosun oglu Antigolos ise o zeman pederinin tah- 179/27 tini elde etmek fikri ile enistesisi Ptolemaiosun muaveneti 180/1 ile Yalilaiaya girerek kaleleri zapt itmis isede Hrodis 180/2 tarafindan maglup olarak firar itmisdir. 180/3 İste pu sirada idiki Romalilar ile Filippo dziva- 180/4 rinda zuhur iden muharepe gerek Roma ve gerek putun 180/5 kainatin ahvalini tepdil iderek Roma hokumeti dzum- 180/6 hariesi dusup yerine hokumeti musulles kaim olarak 180/7 Oktavilosun hissesine garp ve Lepidosa dahi Afrika ve 180/8 Antoniosada Asia kitalari isaret itdigidan Antonios 180/9 41 senesinde

vituniaya geldiginde Asia kiddasinin eha- 180/10 lisi tarafindan gonderilen eltzileri kapul itmis ve o es- 180/11 nade Yahudi eltzileride huzura tzikarak Hrodis aley- 180/12 hinde sikayetlerde pulinarak Yrkanosa ait olan me- 180/13 muriyeti dzepran kendisi aldigini pean itmislersedede Hro- 180/14dis zaten tehlikenin onunu hediyeles vastasi ile peru 180/15 almisi ve o sirada Yrkanosun eltzileride Efesosda gidup 180/16 Kassiosun eveldze zapt itdigi yerler ile kolelerin tah- 180/17 lisini Antoniosdan redza iderek arzularina muvafak ol- 180/18 diklari kipi yardim idedzegi vaadinide almislari ve Hro- 180/19 disin dusmenleri tekrar Hrodis ile kardasi Fasailos 180/20 aleyhinde sikayet itzun Antekianin dafni sehrinde An- 180/21 toniosun huzuruna gidup siddetli peanatda pulindik- 180/22 larinda tesaddufen orada pulinan Yrkanosa Antoniosa 180/23 keyfeti sual idup Hrodis hakkinda dzem yerine pir tzok 180/24 metaih isitmesi uzerine Yrkanosun redzasi mudzipi sika- 180/25 yetdzilerden 15 kadarini mahpus itmis ve Hrodis pun- 180/26 larin telefini Antoniosdan talep idedzegi sirada 1000 180/27 kadar diger sikayetziler Antoniosun huzuruna tzik-180/28 mak niyetindeler iken Hrodis punlari meks itmege tzok 181/1 tzalismi isede men idemediginden Antonios punlari u- 181/2 zerine asker sevki ile dzumlesini dagitmis ve mahpus- 181/3 dakilarida telef itdirmisdir. Aradan pir sene mururunde 181/4 Antonios Misirdan Kleopatranin kutzaklarinda kis mev- 181/5 simini getzurmek iken Romalilarin idaresinden usanmis 181/6 olan Surialilar (40 senesinde) kendi memleketlerinde Partis- 181/7 lerin duhulune sepep verdiklerinden Aristovolosun og- 181/8 lu Antigonos pil istifade Yahudistani tekrar zapta 181/9 kalkismis ve Partain hokumdarina 1000 talanton ve 500 181/10 kari vad olindigindan o dahi Antigonosa yardimdzi ola- 181/11 rak oglu Pakorosu kullietli asker ve dzeneraller ile mua- 181/12 venete gonderdiginden Antigonos kendi askerleri ile Yahu- 181/13 distana duhul idup ve Pakorosun suari askeri ile pir- 181/14 leserek Prodis ile Fasailosun hazirlanmalarina vakit 181/15 prakmaksiz Yerusolim uzerine yordudugunde tarafein 181/16 askerleri arasinda tzok kanlar dokulup Pentikosti eor- 181/17 tisini idzra itzun gelen ehali dahi iki firkaya ayrila- 181/18 rak pir pirlerini telefe ve sehrin sokaklarindan sel kipi 181/19 kanlar akitmaga paslamislari ve muharepe pir

netidze 181/20 hasil itmediginden Antivonos Muria tagina tzekilindze 181/21 Hrodis dahi Vari sehrini zapt itmis ve nihayet Antigo- 181/22 nos mahietindeki Partai ordu kumandanlarindan pirisini 181/23 500 asker ve (guya munazaa iden ehaliye sulh vermek 181/24 niyeti ile) Yerusalime soka pilmisdir. Pu kumandan 181/25 itzeru girdiginde pi tarafilge paslayarak Yrkanos ile 181/26 Fasailosun herhalde Yalilaiaya giderek Partai pas 181/27 kumandani Siffati ile orada ordu kurmus olan Varza- 181/28 farnisin muharepei durdurmasinma vasita olmasini redza 182/1 itmeleri luzumunu gosterdiginde Hrodis pundan sup- 182/2 helenerek kardasini ve Yrkanosu gitmekden men itmege 182/3 tzalismis ve sozu dinlesilmemis ve punlar Yerusa- 182/4 limdan tzikar tzikmaz dusman sehri zapt idindze Varza-182/5 farniz dahi Yrkanos ile Fasailosu esir idup Antigo- 182/6 nosu dahi Yahudistan hokumdarligina tayin itmisdir. 182/7 Hrodis pulari ogrenindze gidzeleyun mayeti ile Yerusolim- 182/8 den katzararak Massadan kalesine tzekilup peraperinde 800 182/9 asker pirakarak digerlerini sali vermis ve ailesi ile askeri-182/10 nin muhafazasini kardasi Yosiposa hevale iderek Isken- 182/11 derie tarihi ile Romaya azimetle Antoniosa Yahudistan 182/12 ahvalini izah itmis ve Antonios tarafindan Oktavianosa 182/13 tavsie olinarak haddinden ziyade iltifata mazhar oldigi 182/14 kipi Romalilarin kendi himayelerindeki ailei hokum- 182/15 dariyede hareket itmeyedzeklerini pildiginden mimkin 182/16 ise Aleksandrosun oglu ve kendi nisanlisi pulinan Ma- 182/17 riaminin kardasi Aristovolosun Yahudistan hokum- 182/18 darligina tayin olinmasini ve kendusunin dahi Yrkano- 182/19 sun hokumdarligi esnasinda pederi Antipatrosun pas 182/20 vekil oldigi kipi pas vekaletе tayinini redza itdiginde 182/21 kerek Antonios ile olan dostlugu ve gerek takdim itdigi 182/22 kiymetli hediyeleyer sayesinde Roma senato medzlisinin 182/23 karari uzerine Antonios ve Oktavios tarafindan togru- 182/24 dza kendusi Yahudistan hokumdari tayin olinip Ka- 182/25 pitoliona goturulerek (39 senesinde) orada resmen hokum- 182/26 dar tayin olunmus ve Antigonosu dahi Roma hokum- 182/27 darliginin hasimi deyu ilan itdirerek andzak 7 gun zar- 183/1 finda pu kadar muhim isleri pedzermege nail olup he- 183/2 man Romadan hareket itmisdir. 183/3 Hrodis 39 senesinin pahar mevsiminde Ptlomeais mu-

183/4 vasiletle Roma hokümetinin Yalilaila ve Yahudistan 183/5 dzehtlerinde pulinan askerlerinin muaveneti ile Yali-183/6 laiayi kamilen istila ve Yafayi zapt iderek Masadan 183/7 kalesine muvasilet ve orada tzok pitzarelik tzeken aile- 183/8 sini tahlis itdikden sogra Yerusalinin muhaseresine gitmis 183/9 isede kendusine her durlu muavenetde pulinmak itzun 183/10 Romadan emr alan Roma askerlerinin kumandanlarında 183/11 pazisi Antigonos tarafından pare kuvetiyle Prodis 183/12 yardım itmediklerinden Hrodis muvakkaten Yerusalimi 183/13 muhasereden vaz getzmis ve Yalilailaya avdetle oradaki 183/14 magaralarda parinan hirsiz tzetelerini Yordan irmaginın 183/15 o pir getzidine katzisarak istinadgahlarını kamilen ha- 183/16 rap idup 38 senesinde Yerusalimi tekrar muhasereye 183/17 tzikismis isede kendine yardım idedzek olan Roma kuman- 183/18 danları kevsek davrandıklarından Antoniosdan dziddi 183/19 pir muavenet talepi itzun Anteianin Dafni sehrine 183/20 gitmis ve piraderi Yositosu yerine pragarak kendisinin 183/21 avdetine kadar hits pir seye teseppus itmemesini tenpih 183/22 itmis isede Yositos pu tenpihin mugayirinde olarak Yeruh 183/23 dzivarında Antigonosun askerleri ile muhapere atzup 183/24 kamilen maglup olarak telef idildigini Hrodis isidindze 183/25 Agustos ayında heman Yalilailaya yetiserek Antigono- 183/26 sun askerlerini maglup ve pir tzoklarınida telef itmis 183/27 ve kis minasepeti ile Yerusalinin muhaseresini pahara 183/28 tehir idip pahar mevsiminde Samereiya giderek orada 184/1 nisanlisi Mariammi ile evlendikten sogra avdetinde Roma- 184/2 lilerin askerleri ile pirlsup 11 poluk ve 6000 suari 184/3 askeri ile Yerusalimi muhasere ve 5 ay sogra gudz 184/4 pela Yerusalime duhul itmis ve Antigonos ile mayeti 184/5 heman Peytullaha katzarak orada mudafaaya devam it-184/6 mislersed e nihayet Peytullah dahi feth olinindza Roma- 184/7 lilar Yerusalin muhaseresi esnasında tzekdikleri mus- 184/8 kilati hirsini almak niyetiyle rast getirdikleri tzo- 184/9 luk tzodzuk ve kadınları katl itmege pasladıkların- 184/10 dan Hrodis punları men itmege tzok tzalismis ve lakin soz 184/11 anladamadigından her askere kendi servetinde kullietli 184/12 pahsisler veredzegini vad iderek yagmadziligin onunu 184/13 peru alapilmis onu petpaht Antigonos arzi itaat itmek 184/14 istemis isede

Hrodis tarafından ihtilaldzi sifati ile 184/15 Antionosa gonderilerek ve telef idilmis ve poyledze Makka- 184/16 vioslarin son aile azasida mahv olinmisdir. Makkavios- 184/17 larin idarei hokumedi 126 sene devam itmisdir. 184/18 Herdus (Hrodis) devrinde 184/19 yani Kristosdan 36 sene evelisinden 184/20 2 sene sograya kadar vuku pulanlar 184/21 HRODİSİN gerek ahlaki ve gerek mevkii Yahudistan 184/22 itzun poyuk pir zulumkar hazirlayor idi. Hrodis 185/1 paska milletden oldigi itzun Muis nomosundza Ya- 185/2 hudi hokumdarligina selahiyeti olmadigini Farisaios- 185/3 lar tzekilmeksiz Palaia Diatikinin Deuteronomion 185/4 kisminin 17ndi papinin 15ndzi ayetindeki ipareyi pean 185/5 itmege pasladiklari kipi ehali dahi Hrodisin Yudo- 185/6 maiali oldigi halde Romalilarin kuvveti sayesinde 185/7 Yahudistana tearuz ve millet tarafından Makkavaios- 185/8 lar ailesine verilen hakaik ve nizamati tepelemek iste- 185/9 mesinden tolayi merkumdan nefret itmekde oldigindan Hro- 185/10 dis kendisine dusmen olan tepaasini putun mukave- 185/11 metine karsu adat ve nizamati memleketi ayak altina 185/12 almak ve dusmenlerini kogalamak usulu ile Romalilari 185/13 himayesi sayesinde mevkii iktidarda kalapilmegi gozune 185/14 almis idi. Hrodisin hokumdarligi Yahudi milletinin 185/15 politika alemindeki vudzudinun kamilen yok olmasina 185/16 padi olmisdir. 185/17 Hrodis idarei hokumete getzindze Yerusolim muha- 185/18 repesi esnasinda ehaliye dzesaret viren Sunagogi medzlisi 185/19 azasinin kafesini telef ittirmis isede muhasere esnasinda 185/20 itzerude dokulen kani durdurmak itzun herhalde se-185/21 hrin kapilarini Hrodise atzmaq fikrini pean iden Farisi 185/22 Polion ile pundan 10 sene evvelisi Hrodisin idamina ka- 185/23 rar verilmesini medzlisden talep itdigini ileride yazdi- 185/24 gimiz Samais pu gazapdan kurtulmuslar idi. Hro-185/25 dis sunagogi medzlisi azaligine kendi fikrine hidmet 185/26 ididzi pos ademleri tayin itdigi kipi munhal pulinan ar- 185/27 hierreaslik makamına (1) dahi iktidarsiz ve ehemmietsiz pir 185/28 (1) malumdurki Hrodisin kardasi Fasailos ile arhie- 186/1 sahs tayin itmek suretiyle makami hokumetin en tzetin 186/2 hasmi makamında olan poyle pir memurietide hokumsiz 186/3 prakmak isteerek arhiereaslik makamına namizetli puli- 186/4 nan kaininin kutzuklugunden pil istifade Vavulonda 186/5 ismi

dzismi pellisiz Ananil isminde pir papazi dzelp 186/6 idup meshur ruhpan sulelasina mensupdir kipi gos- 186/7 tererek arhiereaslik makamına tzikarmisdir. Hal puki 186/8 apuk arhiereas Yrkanos, partoilerin hokumdari tara-186/9 findan sali verilup Vavulonda halkin muhappetine maz- 186/10 har olarak yasamasi Hrodise ilerude pir fenalik ge- 186/11 turmesi melhuz idigunden Hrodis pu pitzare sakat ih- 186/12 tiara taklid dostluk ipraz iderek Yerusalime davet it- 186/13 mis ve pu pitzare dahi son defa itzun vatanini ve 186/14 peytullahi gormek arzusu ile pilmedigi halde Hro- 186/15 disin tuzagina duserek gelmis ve Hrodis kurdu- 186/16 gu tuzagi pildirmemek itzun Yrkanosu izzetli kapul 186/17 itmis isede Yrkanosun kerimesi (yani, Hrodisin 186/18 kain validesi) Aleksandra damadinin kurdugu 186/19 dolaplari anlamasiyla Makkavaioslarin son fidani i- 186/20 tzunda idedzek hakaratlardan tolai adziski, zira H- 186/21 rodin arhiereasliga getmek hakkini haiz olan kainini 186/22 (Aleksandranin oglu kutzuk Aristovolosu) pu hak- 186/23 dan mahrum itmek itzun Ananili arhiereus tayin itmis idi, 186/24 reus Yrekanos partailer tarafindan Antigonosa pile ile 186/25 esir dusmusler idi. Antigonos Fasailosun mahpusa at- 186/26 digindan pitzare orada pasini duvarlara vurarak intihar 186/27 itmis ve arhiereas Yrkanosun dahi purnu ile kulaklari 186/28 kesilerek arhiereaslik hakkini gaip itmisdir. Zira Musis 186/29 nomosu ahkamindza vudzudinin pir tarafı noksan olanlar 186/30 arhiereaslik mesnedinden mahrum kalirlar idi. 187/1 İste Aleksandara olgunun pu hakkini pay mal olmasi 187/2 tzaresini dusunerek (pir vakit Misir hokumdari pu- 187/3 linan Ptolemeaios Vatarosun validesi iken padehu Roma 187/4 hokumdari Kaisarin zamanında Misir kralidzagina getz- 187/5 mis ve 40 senesinde Roma hokumeti musellesinden Anto- 187/6 niosun mas olkesi olarak peraperindze Misirda yasamis 187/7 oldigini ilerude pean itdigimiz) Kleopatranin muavenetine 187/8 siginip oglu Aristovolos itzun sevgulisi Antoniosa 187/9 redza itmesini talep itdigi kipi pu sirada Antoniosun 187/10 dostlarindan olan Dilios dahi Yerusalime gelerek Mariam- 187/11 mi ile kardasi Aristovolosun pek ziyade gozel oldukla 187/12 rini gorundze: “Eger siz tzodzuklarinizin resimlerini 187/13 tzikardarak Antoniosa gonderirseniz punlari guzel- 187/14 liklerine Antonios hayran kaladzak ve

poyledze oglu A- 187/15 ristovolosun hakkini Hrodiden talep idedzekdir” de- 187/16 yu Aleksandra nasihat verdiginden Aleksandra mer- 187/17 humun su tavsiesindeki fena ve melun fikre asla akli 187/18 ermeksiz heman kerimesi Mariammi ile oglu Aristovolo- 187/19 sun resimlerini Antoniosa gonderindze Antonios resimlere 187/20 pakarak guzel Mariammigi kodzasina (Prodisa) hos go- 187/21 rup tifil Aristovolosun ise Romaya gonderilmesini 187/22 Hrodise yazdigi mektupda talep itmis isede Hrodis 187/23 pir tarafdən Antoniosa pir dzevap yazarak “tzozzugun 187/24 Yerusalimden tzikmasini ehalinin tekrar hirsini kaparda- 187/25 rak yeniden karisikliklara sepep veredzegini arz itmis” 187/26 diger tarafdanda kain validesi Aleksandranin gizli islen- 187/27 tilerini ve zevdzesi Mariamminin redzalarini kesmek itzun 187/28 husni ridza gostererek Artivolosu arhiereaslik sil- 187/29 kine dahil itdigini ve puyudugunda arhiereas oladza- 188/1 gini ve Ananilin, vikaleten pu vazifeyi derohde itdigini 188/2 iylan itmis, hal puki kadimi Aleksandrada suphesi oldi- 188/3 gindan merkumeyi Yerusalimden pir yere tzikartmayup 188/4 pir katz yaverinide muhafazaya memur itmis olmakle 188/5 Aleksandra yine Hrodisin maksadi fena oldigini tekrar188/6Kleopatraya sikayet itdiginden Kleopatra her 188/7 halde Misira katzmalarini tavsie itmis, Aleksandra dahi 188/8 yaptirmis oldigi 2 adet yataya oglu ile kendusi ki- 188/9 rerek guya pos yatak kipi gizde vakti Yerusalimden 188/10 disari nakli dilerek Misira katzirilmek uzre en yakin 188/11 pir limana goturulurken Hrodis keifieti Aleksandranin 188/12 hizmetdzilerinden haper alup heman tzevirderek Yerusa- 188/13 lime geturmus ve Aristovolosun vudzudini yok etmege 188/14 karar verup sirasini gozetiginden goya su firar me- 188/15 selesini afv itmis kipi gorunmus ve halpuki 7ndzi ain 188/16 eortileri esnasinda gentz Aristovolosun Peytul-188/17lahda arhiereas sifatiyle ayni ruhani idzra itdigi esnade 188/18 putun halk tarafindan siddetle alkislandigini gorun- 188/19 dze Hrodis artik zapt idemeyerek Yeruhuda Aleksandranin 188/20 keside itdigi pir ziafetde yaverleri ile hazir pulinip 188/21 ziafetden sogra Aristovolos ilede dzumnastik oyunlari 188/22 oynadikdan sogra dzumlesini, pir gizde eglendzesine, yani 188/23 oradaki poyuk su havuzlarinda tzimmege davet ider ve 188/24 pu eglendze idzra idilirken Hrodisin yaverleri aldiklari

188/25 talimat mudzipi Aristovolosu havuzda pogup telef i- 188/26 derler ve Hrodis guya pundan tolai ziadesinde teesuf 188/27 asari gostererek dzenazesini alai valia ve azim izzet ile 188/28 kaldirir isede ehalikina kanmagarak kaini- 189/1 nin katili sifatiyle pakar ve Ananil tekrar arhiereas 189/2 makamina getzer. Aleksandra ise olgunun telefinden dolai 189/3 intihar itmege karar vermisken pir gun gelipde pelki 189/4 intikamimi alirim umudiyle kendini intihar itmekden vaz 189/5 getzmus ve keyfietini hemen Kleo- 189/6 spatraya pildirmisdir. Kleopatra ise Paleistin pazi taraflarini elde itmek ar- 189/7 zusiyle sevgulisi Antoniosa pin durlu redzalarda 189/8 pulinarak her halde Aristovolusun telefinden tolai 189/9 Hrodisin tahti istintaka alinmasini talep itdiginden 189/10 Antonios 34 senesinde Laoikeiada iken Hrodisi huzu- 189/11 rina tzagirtmis ve Hrodis idarei hokumeti amudzasi 189/12 Yosiposa (yani kiz kardasi Salominin kodzasina) hevale 189/13 iderek azimet itmis ve eger isledigi dzurmunden tolai ida- 189/14 mina hokm verildigini isidirse zevdzesi Mariammigi heman 189/15 telef iderek Antoniosa kismet dusurmemesinide tenpilh it- 189/16 missede Yorsitos keyfieti gizlemeksiz Mariammiye pildir-189/17 diginde pitzare kadin adzisararak dzanavar yurekli zevdzi 189/18 Hrodisden nefret idilmege paslamis ve o sirada Hrodisin 189/19 idamina karar verildigi haperi Yerusalime gelindze A-189/20 leksandra pelki Antoniosun virudunde Yahudistanin i- 189/21 darei hokumetini Mariammi ile kendusine Aleksandraya 189/22 hevale ider umudiyle Yerusalimin muhafazasini Paleis- 189/23 tinideki Roma askerlerine ehale itmesini Yositos tavsie 189/24 itmis ve lakin Hrodis az pir vakit sogra para ve redzalarle 189/25 idam dzesindan kurtulup Yerusalime gelindze hemsi- 189/26 resi Salomi, kendi kodzasi Yositos ile Aleksandra ve Ma- 189/27 riamminin Hrodis aleyhinde ittifak hasil itdiklerini pildir- 189/28 diginden Hrodis heman tahti itaate tzikisarak hakika- 190/1 ti ogrenmesi uzerine Yositos ve Aleksandrayi dahi mah- 190/2 pus itdirmis lakin zevdzesi Mariammiyi tzok sevdiginden 190/3 kusuruni afv itdirmis. Hrodis dahili memlekete da- 190/4 gittigi korku sayesinde pir vakit rahat ve asais ile 190/5 getzinirken Antoniosun masukesi Kleopatra oteden peru 190/6 her istedigini yaptigi karilardan idigunden Antoniosdan 190/7 hediye aldigi memleketlerden

mada Paleistini ve Ara- 190/8 pistan taraflarında memleketler isteyup Suriada 190/9 Antonios ile pirlıkde seyahat iderken Yeruhoyu ve ora- 190/10 daki rayhali yağlar tzikarkan mahalleri ve Paleistini 190/11 sahilindeki putun sehirleri (Turos ve Sidondan mada) 190/12 ve Arapistanin pazi taraflarini hediye makamında a- 190/13 larak Hrodiden senevi 200 ve Arapistan hokumdarin- 190/14 danda 200 talanton vergu almaga paslamis ve Anto- 190/15 nios ile pirlıkde Misira avdetinde Yerusalmiden getzer- 190/16 ken Hrodisin hakkında hiz idindigi nefretini gizli duta- 190/17 rak guya aski ile yaniyormus kipi Hrodise taklit 190/18 sevda iprasi ile merkumun pir tuzaga dusurmek istemis 190/19 isede Hrodis pu tuzaktan kurtulapilip hatta Kleo-190/20 patrayi telef itmek fikrini de kurmus isede Antonios- 190/21 dan korkarak vaz getzup pil akis Kleopatrayi izet ile 190/22 kapul iderek Misira kadarda gonderidzi itmis ve An- 190/23 tonios ile Kleopatraya hos gorunmek itzun Arapistan 190/24 hokumdari Malhosu verguden paki kalan pordzunu 190/25 kendusi vermege vad itmis isede Malhos vergu vermegi red 190/26 itdigidinden heman ilani harpa medzpur olmus lakin An- 190/27 toniosun hasmi Oktavionas aleyhine atzadzagi sefere 190/28 istiraki daha ehemmiyetli gorerek Malhos ile padehu mu- 191/1 harepe itmek istemis isede Antonios kendusine musaade 191/2 itdigidinden muharepe paslayup Hrodis muharepede 191/3 galepe tzalmis lakin 2ndzide Malhos punu alt itmis 191/4 ve nihayet o sirada siddetli pir zelzele olarak 1000 191/5 kisi telef oldigidan Hrodis sulh teklifine medzpur 191/6 olmus isede Malhos red idup Yahudistana girdigunde 191/7 Hrodis tarafindan maglupen 31 senesinde sulh talep 191/8 itmisdir. 191/9 Roma hokumeti musellesinden Antonios ile Oktavio- 191/10 nos arasinda atzilan genis muharepesunde Antonios mag- 191/11 lup olarak putun idaresindeki yerler Oktavionasa 191/12 getzdiginden Antoniosun diger dostlari kipi Hrodis da- 191/13 hi azim pir korku itzinde kalup Yahudistandaki te- 191/14 paasinin pu sirada ayaga kalkmasindanda endise ide- 191/15 rek pir taraftan Oktavionasa arzu itaat idup tevedzu- 191/16 hunu kazanmaga ve diger taraftanda arhiereas 191/17 Yrkanosu telef iderek dagilan dahilen istirahat itmege karar 191/18 vermis pitzare 80lik Yrkanosa iftira ile ihtilaldzilik 191/19 tohmetini yuklederek idamina

karar verup pir vakit 191/20 kendisini himaye iden zati dzellat eline teslim itdikden 191/21 sogra Oktavionasa arzi upudiyet itzun Yarusalimden 191/22 hareket iderken kain validesi Aleksandra ile zevdzesi Ma-191/23 riammigi pir kaleye kapadarak haznedari Yosipos ile 191/24 Soemosi muhafiz tayin idup eger kendusi Oktavionas 191/25 tarafından katl olinirsa karisini ve kain validesini te- 191/26 lef itmelerini tenpilh itmis ve Rodosda Oktavionasin 191/27 huzurina pasi atzik olarak tzikup pir vakit Anto- 191/28 niosa itdigi hizmetlerin pir ayininida kendusine idedzegini 192/1 vad ve pir tzok hedieler takdimi ile Oktavionasin teve- 192/2 dzuhunu kazanarak memerietini tasdik itdurup sevindzle 192/3 Yahudistana avdet itmis ve Oktavionasi Misira gider- 192/4 ken Ptolemaisdan poyuk senlikler ile istik- 192/5 pal idup mayeti askerlerinin erzakinida vererek Okta- 192/6 viosa dahi 800 talanton ita ve kendusine Misira 192/7 kadar refakat etmek suretleriyle isini iyidze kavi-192/8 lesdurup sevindzle Yerusalime avdet itmis isede ehali 192/9 Hrodisin sevindzune karsu keder ve adzi alaimi gos- 192/10 termisler ve zevdzesi Mariammi kendinin ve validesinin 192/11 telefine dair Hrodisin verdigi emri ogrendiginde her gun 192/12 agit ve figan yapmakda pulindigindan Hrodis paska 192/13 seyler supleneninde melun hemsiresi Salomi ile anasi pu 192/14 pitzare ve namuslu Mariammi aleyhinde pin durlu ifti- 192/15 ralarda pulunarak guya muhafiz Soemos ile paskadza 192/16 ulfetde pulindigini pean itmisler ve o sirada Antonios 192/17 ile Kleopatranin vefat itdikleri haperi gelindze Hrodis 192/18 Misira gidup Oktavionas tarafından husnu kapul go- 192/19 rerek pir vakit Kleopatraya hipa olinan Paleistini se- 192/20 herlerinde geru alup Yerusalime avdet itmis isede ailesi 192/21 halkini yine eski dirliksizlikde pularak kiz kardasi ile 192/22 anasinin Mariammi aleyhindeki iftiralarina ehemmet ver- 192/23 diginden namoslu Mariammi pir gun kenduni zapt idemeye- 192/24 rek Hrodise hitapen: “Pederimin ve kardasimin katili sen 192/25 degilmisin; ” Hrodisi daha ziyade hiddetlendirmis 192/26 ve pitzare kadini sunagogi medzlisine dzelp iderek piz 192/27 zat kendusi davadzi oldigindan medzlis azalari korka- 192/28 rak Mariammini idamina karar vermisler ve Hrodisin pa- 193/1 zi dostlari pu kararın tehiri ile Mariammigi mah- 193/2 pus itmesini teklif itmislersede

Hrodisin hemsiresi ile a-193/3 nasi siddetli itirazatda pulindiklarından Hrodis he- 193/4 man Mariamminin ithamnamesini imzalamis ve Makkavaios- 193/5 ların son evladi kalan pu namoslu kadin pasini dzel- 193/6 lata teslim iderek kurpan gitmisdir. Mariamminin valide- 193/7 si Aleksanda ise su hallere tzok adzismis isede simdie 193/8 kadar tzodzuklarini dokdukleri kanin intikamini almak 193/9 itzun vakit gozetmege evla gorup kizinin idamında 193/10 hazir pulinarak guya punun telefinden tolayi memnun 193/11 oluyor imis kipi gorunmus ve hokumdara itaatsiz- 193/12 ligi itzun pu dzezayi kizina mustehak gordugunu 193/13 halk huzurında pil medzpurkiye pean itmis, Mariamminin 193/14 pasi dzellat tarafından kesildiği dakikada heman Hro- 193/15 dis dusman olarak eski muhappeti kalpinde alevlenmis 193/16 ve o sirada vepa illeti siddetli pas gosterdiginden 193/17 Mariamminin telefinden tolayi Allahin gazapidir zanni 193/18 ile zamirini pir durlu rahatlasdiramadigindan mesaili 193/19 hokumeti yuz ustularak Samereiaya gidup orada 193/20 agir pir hastaliga dusdugundan pu sirada Aleksandra193/21pil istifade Yerusolim kalesi ile Antonia mevkini 193/22 zapt itmege tzikismis isede Hrodis haper alarak 27 se- 193/23 nesinde hemsiresi Salominin melun islendzileri sayesinde 193/24 Aleksadrayi ve Makkavaiosların putun ailesi halkini 193/25 telef itdirmis. Salomi ilk kodzasinin telefinden sogra 193/26 İdimuaianin meshur familiasina mensup Kostovaros ile 193/27 evlenmis ve Hrodis punu İdimuaia hakimi tayin itmis 193/28 isede Salomi punun ile getzinemeyerek Musi nomosunun 194/1 mugairinde olarak zevdzine posama (itlaki nikah) ka- 194/2 gidi gonderdiginden (1) Hrodisin huzurunda kenduni 194/3 hakli tzikarmak itzun Kostavorasu vatan dusmeni kipi 194/4 gosterup refiklerinin istinatgalarını puldirarak H- 194/5 rodisin emriyle hem Kostavarosı hem digerlerini telef it- 194/6 dirmisdir. 194/7 Hrodis poyledze putun dusmenlerinden kurtulup 194/8 rahat idindze Romalilerin iyidze muhappetlerini dzelp 194/9 itmekden mada pir sey kalmadi zanniyle Yahudilerin ah- 194/10 laki millielerini tepelemege kadar dzesarete tzikisup 194/11 ehali mehallienin hissiati diniesine dokanarak pir takim 194/12 nev usul seyrangahlari muhtelif sehirlerde teesisini 194/13 emr itdigi kipi Yerusolim dahilindedede pir teatro kusad 194/14 itdirup sehrin haridzinde

dahi dairevi ve pasamakli 194/15 seyr mahali (amfi teatron) teesis itdikden mada Oktavio- 194/16 nosin selefine olarak pirde vahsi hayvanlarla gures- 194/17 mek oyunu idzat itmisdiki idama hokm olinan insanlar 194/18 poyuk pir meydanlikda arslanlar ile pentzelesirken idigi 194/19 pu eglendze 5 senede pir idzra kilinirdi. İste pu nev 194/20 idzat eglendzeler Farisiler arasinda umumi pir hosnut- 194/21 sizliga sepep verdiginden en ziade hasim olanlardan 10 194/22 kisi pir gun pur silah teatroda hazir pulin角度 Hro- 194/23 dis itzeru girerken onu telef itmege karar vermisler hatta 194/24 pir alil dahi hitz pir sey yapmaya ihtidali olmadigi 194/25 (1) Musi nomosi ahkamindza itlak kaydini ka- 194/26 din tarafından degil illa erkek tarafından gonderilmesi 194/27 sartdir. 195/1 halde punlar ile pir olmis lakin Hrodisin hafiyelerin- 195/2 den piri punu haper almasiyle mutedzasirlerin kamilen 195/3 tutuldiklarindan dzurumlerini saklayadzak yerde zor- 195/4panin tepelemek istedigii adati kadimelerini mudafaa 195/5 idedzeklerini ikrar itdiklerinden pek muthis dzezalara 195/6 teslim olinmislar isede halk heman Hrodisin hafiyesini 195/7 tutup para padza iderek etlerini kelplere atmislar ve 195/8 Hrodis puna sepep olanlarida dutdurup katl itdir- 195/9 misdir. Hal puki vukuatleri muteakip Hrodis 195/10 hakikaten tehlike itzinde oldigini ve ehalinin kendisine 195/11 dziddi pir husumeti oldigini anlayarak heman 195/12 kendisini tehlikelerden muhafaza itzun kuvvetli mayet 195/13 askerleri tedzemu idup, muhafazai nefsi itzun moh- 195/14 kem kalalar yaptirarak derunlerine asker vaz itmis ve 195/15 Samereia sehrini sirin pir hale geturup Oktavianosun 195/16 serefine olarak pu sehri Sevasteia isimlendirmis ve Yali- 195/17 laia ile Peraia Paleistini sehalindeki, Kaisiareia ve 195/18 saira sehirlerede kalalar yaptirarak oralara udzretli 195/19 muhafaza askerler koymus (25 senesinde) Paleistini 195/20 dahilinde idzrai hokm iden kitlik ve olet esnasinda 195/21 kendine ait her neki mudzeperat ve zii kiymet esyasi 195/22 var ise kafesini satarak Misirdan pugday geturtup 195/23 kendi tepaasinin zengin ve fakirlarine ve dzivar komisi 195/24 memleketlere pile medzananen tevzi itmek suretiyle fakir 195/25 (1) Oktavionas padehu imperator rutpesine getzerek 195/26 agustos unvanini almis oldigindan ilerude Agustos 195/27 ismi goruldugunda Oktavianos oldigi pilinmesini isar 195/28 ideriz. 196/1

ehalinin muhappetini dzelpelpe nail oldikdan sogra dzesim 196/2 pinalar insaasi hevesine duserek Sion taginda pir daire, 196/3 Kaisareiada pir teatro ipadethane ile saire insa 196/4 ve oranin limanini putun Paleistini ve Fenekede goze 196/5 tzarpadzak raddede mukemmellesdurup pir tzok kaleler 196/6 ve sehirler uzerine kendinin ve isimlerinin hek 196/7 itdirdigi kipi Antiyonosu ve Partoileri maglup itdigi 196/8 (Yerusalime yakin) pir mevkiyede Heredion sehrini ve pederi 196/9 Antipatros ile validesi Kupronin ve piraderi Fasailosun 196/10 zikrleri itzunda isimlerine sehrler ve konaklar insa idup 196/11 Samda, Tarapulusda, Turos, Sion ve sair edznepi 196/12 sehirlerindedede dzesim pinalar insaasi itzun kullietli ak- 196/13 dzeler sarf itmis ve pir tarafdand pu merakli ve diger ta- 196/14 rafdanda Oktaviannosun husni tevedzuhu evveldze ge- 196/15 tzurdigi aile mesakketlerini unutdirdigindan Arhie- 196/16 reaslikdan azl itdirdigi analilik yerine tayin olinan arhie- 196/17 reus Simonin, Mariammi ismindekikerimesini zevdzelige al- 196/18 mis ve eski zevdzesi namoskar Mariammidan kalan Aristo- 196/19 volos ve Aleksandros ismindeki tzodzuklarinida Oktavio- 196/20 nos ve Agustosun tahti himayesinde terpie gormek uzre 196/21 Romaya gondermis oldigindan imperator punlari iltifat- 196/22 le kapul iderek punlardan hangisini isterse halef tayin 196/23 itmesi itzunda Hrodise musaade itdikden mada kitapimi- 196/24 zin ilk sahifelerinde zikrini itdigimiz Trahonitis, Aurani- 196/25 tis ve Vatanaiia sehirlerinide Trahonitisdeki hirsiz tzete- 196/26 sinin reisi Zinodorosdan istirdat ile Hrodise hipa iderek 196/27 merhumun muddeti memurietini dahi artirmis ve Zinodoro- 196/28 sun idaresini dahi vefatindan sogra Hrodise havale i- 197/1 derek putun serpesieti ona havale itmis oldigindan H- 197/2 rodin pundza nimetlere karsi Oktavionas Agustosun 197/3 zikri itzun Peneasda dzesim pir mermer maaput insaa it- 197/4 misdir. Hal puki ehali punun siddeti dziprinden ve yad 197/5 milletler namina kusad itdigi epniyerlerden tolayi 197/6 sogranmaga pasladiklarindan punlarin gonlunu almak 197/7 itzun vergulerinin solosunu afv itmis isede faide hasil 197/8 itmedigini gorunde kendusini muhafaza ve hafiyeler 197/9 vastasiyle itaatsizlari kalt itdirup putun tepaa- 197/10 sina sadakat yemini vermek istediginde punu kapul 197/11 itmeyen pir tzok halki telef itmis ve andzak Pollion

197/12 ile Samaisa ve punların sagirtlerine hormeti mahsusesi 197/13 oldiginden afv itmiş ve diğer ehalinin tevedzuhunu k- 197/14 azanmak itzun Yerusolimdeki peytullahi mudzededan in- 197/15 saya karar vererek hokumdarliginin 18ndi senesinde 197/16 pir medzlisi umumi akdi ile fikrini pean itdiginde Ya- 197/17 hudiler Vavolandan avdetlerinden sogra laiki vetzh uzre 197/18 parlaklik veremedikleri ve tam 500 senelik pir yadigar197/19olan ispu peytullahi Hrodis kamilen harap idedzek 197/20 deyu suphelendiklerinden teklifi red itmislersedede pa- 197/21 dehu teeminati kaviye aldiklarından ve insaata lazim 197/22 gelen muhimmatin hazirlanmasini gozetdiklerinden sogra ri- 197/23 zalik gostermisler ve poyledze asil peytullahin ame- 197/24 liati insaasiesi 7 ayda hitam pulmus isede ulileri ve 197/25 kemerleri tzok seneler devam itmiş ve insaati dahiliyesi 197/26 hitam pulindza (15 senesinde) resmi kusadi Hrodisin 197/27 tahti hokumdariye kusodina tesadduf iden gunde pek 197/28 parlak suretde idzra kilinarak Hrodis 300 puzagi kurpan kestigi kipi ehali dahi kullietli 198/1 kurpanlar kes- 198/2 misdir. Poyledze asaisi dahilie yolina girmis zanni ile 198/3 Hrodis Romalilerin kemali saadet idzrai 198/4 hokm itmek niyetini kurarak Oktavianosa arzi upudiyet 198/5 itzun Romaya gidup makdumleri Aleksandros ile Aristo- 198/6 volosu peraperindze Yerusalime geturdiginde ehali pu 198/7 tzodzukların sifatında valideleri dzefakar Mariammigi 198/8 hatirlagarak punlari alkislamis ve Hrodis her ikiside 198/9 evlendirerek Aleksandrosa kappodaklari hokumdari olan 198/10 Arhealosun Gilahura ismindeki kerimesini ve Aristovolosada 198/11 kiz kardasi Salominin kizini vermisdir. (20 senesinde) 198/12 Roma hokumetinin sark eyaleti mutasarifi umumiligi 198/13 tayin itdigi Akrippas 6 sene sogra tekrar Asia kidda- 198/14 sina memur idilerek Paleisitiniye geldiginde Hrodis ta- 198/15 rafından parlak suretde istikpal olinip Yerusalime 198/16 girdiginde gordugu iltifata mukapil Peytullaha 100 198/17 puzagi kurpan kiserek Mikra Asia dzihetleride Hrodis 198/18 ile zarate gitdiklerinde Yahudilere Suria hokumdarlarından 198/19 kalan imtiyazati tekrar iade itmiş ve Hrodis Yerusalime 198/20 avdetinde keyfieti halka mudzde itdigi kipi vergulerin 198/21 rupulida hipa itmiş ve poyledze rahatle 10 gun getzirmege 198/22 paslamis iken mahdumlari Aleksandros ile

Aristovolosun 198/23 halk tarafından mazhar olduklari muhappetden tolai 198/24 dilgir olan Salomi ve kardasi Feroras, Hrodise evlad- 198/25 lari aleyhinde pin turlu sikayatda pulinarak punlar 198/26 herhalde terpie idilmezlerse Hrodisin omruna kast 198/27 idedzeklerini soylediklerinden kain peder punlara kanarak 198/28 tahti hokumdariye kuudinden evvel tanidigi diger pir 199/1 karindan kazandigi Antipatros ismindeki ogluna ilk 199/2 dogmus evlat hakkini verduginden Mariamminin 2 199/3 oksuzleri pederleri aleyhinde siddetli sikayetlere 199/4 paslamislar isede Hrodis na mesru oglu Anti- 199/5 patrosa ustus ustune rutpeler verup Agrippas ilede Ro- 199/6 maya gondererek Oktavianosa tavsie itdirmis ve merhum 199/7 Antipatros Romada iken Salomiye yazdiklari mek- 199/8 tuplar ilede Mariamminin evlatlari aleyhindeki gazapini 199/9 artirdigindan Hrodis pu iki pitzare tzodzuklarin mut- 199/10 tehim siffatiyla Romaya goturup Oktavianosa si- 199/11 kayet itmis isede tzodzuklarin medzlis huzurinde goz 199/12 yaslari ile verdikleri ifadeden putu azalar rikkata 199/13 gelup tzodzuklarin peraatine karar vererek pederler 199/14 ile eyi getzinmelerini tavsie itmisler ve Antipatros pu 199/15 isden memnun kalmamis isede his idindigi nefretini gizle- 199/16 misdir. Hrodis Yerusalime avdetinde haleflik hakki 199/17 Antipatrosa ve padehu Mariamminin ogullarina ait 199/18 oldigini ilan itmis isede pu dahi aile munazaalarina 199/19 netidze verememis zira Aleksandrosun zevdzesi Ylafura 199/20 kendusini Yahudistanin geledzek kralidzasi siffatiyla 199/21 taniyan ehaliye karsi Salominin isledigi vidzdansiz- 199/22 liklardan tolai merhumeyi ihrak itmekde devam itdigi kipi 199/23 Hrodisin kardasi Feroras dahi ailei hokumdariye men- 199/24 sup pir kadin ile evlenmeyupda hizmetdzi kizlarindan piri 199/25 ile puldigi munasipati na mesruai evla tutarak 199/26 derhal piraderi Hrodis ile pozusmus oldigindan Sa- 199/27 lomi, kendi yardimdzisini gaip itdigi itzun Aristovo- 199/28 losa zevdzelige verdigi kerimesi verenikiyi ayirdarak Ari- 200/1 stovolosun sirlarini karisindan ogrenmege dzaht itdigi 200/2 sirada Feroras dahi kardasi Hrodisin mutlaka Ale- 200/3 ksandrosun zevdzesine ask parladigini Aleksandrosa pildir- 200/4 mis ve Hrodis pu iftirai isidup pu tahkikate girdiginden 200/5 sozun Salomiden tzikdigini anlamis ve pu iki tzodzuk- 200/6 lar

aleyhindeki iftiralar artarak pir tozk pi suz kimse- 200/7 leride telef itmis ve nihaet Aleksandrosun kain pederi 200/8 Arhelaos pir tzok tedpirlerle araya girerek Hrodisi 200/9 evlatlariyle parisdirdigindan Hrodis puna mutesek- 200/10 kur kalarak kiymetli hediyeler vermis ve Romaya gi- 200/11 derek kefieti Oktavianosa arz itdigi esnade pir vakit 200/12 hemsiresi Salominin zevdzeligine istemis iken teklifi red o- 200/13 linmis olan Sullaios isminde Arap vukelasinden piri H- 200/14 rodisin gaypupeti esnasinde intikam almak istemis isede H- 200/15 rodin heman avdet iderek tehlikei men itmis ve Sullaios 200/16 padehu Oktavianos tarafından idam itdirilmisdir. 200/17 Pu esnade Salomi Feroras ve Antipatros tekrar iki 200/18 pitzare gendzlerin aleyhindeki pugzlarini tazeleyerek 200/19 Aleksandrosun yazisine penzer taklid mektuplar uydu- 200/20 rup gupa Hrodisi pir av eglendzesinde telef itmek 200/21 itzun pazi yaverlere rusvet verdiklerini Hrodise to- 200/22 laisiyle isiddiklerinde mektuplara ve yalan sahit- 200/23 lerine kanaat geturen Hrodin heman Aleksandros ile A- 200/24 ristovolosu tomruklayarak zindana atdirmis ve Okta- 200/25 vianosdan reyi sual itdiginde onun tavsiesi ile Peyrutda 200/26 160 azadan murekkepan tesekkul iden medzlisde yalan 200/27 sahidlerinin ifadesi mudzipi idamlarina hokm verilindze 200/28 Hrodin punlari Turosa peraper goturup oradan Same- 201/1 reiaya gondererek dar agadzina asdirmis ve pu pitz- 201/2 relerin naaslari Aleksandreion sehrine defn idilmisdir. 201/3 Lakin Hrodin punlari telefiyle rahatlasamamis- 201/4 dir zira poyle pir katil pedere laik olan evladi ve ha- 201/5 lefi Antipatros, Hrodin piraderi Feroras ile pil itti- 201/6 fak merhumun katline karar vermis isede Salomi keyfiet- 201/7 den haperdar olarak Hrodise pildirmis lakin Hrodin ilk 201/8 evvel Salominin peanatina inanmamis isede pil ahere Fero- 201/9 ranin zevdzesinin Hrodin aleyhinde pulinin Farisilere se- 201/10 pat itmeleri itzun para dagittigini isidindze Farisileri 201/11 telef ve Ferorasa dahi karisini posamasini emr itmis 201/12 hal puki Feroras pu emre itaat itmediginden mahali me- 201/13 muretleri olan Paleistiniye surgun eyledikten mada An- 201/14 tipatros ile validesinide Feroras ile her pir ulfetden men 201/15 itmis isede Antipatros gizlidze yine muharepetda pulin- 201/16 digi kipi kendusini Yahudilerin red itdiginini ve Yahu-201/17

distanda hayati tehlikede oldigini gorerek Romaya 201/18 gonderilmesini muvafak olmus ve kendinin veliaht oldigi- 201/19 na dair olan pederinin vasiatnamesini Oktavianosa gotur- 201/20 musdur (1) Pu sirada Feroras hastalandigindan Hro- 201/21 dis eski husumetini unudarak ziyaretine gitmis ve esnai 201/22 vefatinda hazir pulinmisdir. Lakin punun vefati ile 201/23 Antipatrosun Hrodis aleyhindeki hazirlikleri meydana 201/24 tzikdigindan Hrodis kardasinin vefatindan sogra oglu- 201/25 nu telef itzun Romadan tatli pir mektuple Yerusali- 201/26 (1)Pu vasiyetnamede Hrodis sayet Antipatros ola- 201/27 mazsa ikindzi karisindan olan oglu Hrodisin halef hak- 201/28 kini haiz oldigini pean itmisdir 202/1 me davet itmis ve pu esnade isminide halef tefterinden 202/2 tzizdikdan mada kendisinin ikindzi karisi Mariammiden dahi 202/3 suphelenerek posamis ve Mariamminin pederi Simonu dahi 202/4 azl iderek yerine Mattatias isminde pirini Arhiereas 202/5 tayin itmisdir. Antipatros (4 senesinde) Romada avdetinde 202/6 pederinin omrune kast itmis sifatiyle zem olindigindan 202/7 idamina karar verilmiş isede Hrodis pu hususda Okta- 202/8 vionosun reyini istihzar itzur idzrai idami tehir itmis ve 202/9 pir muddet sogra agir pir hastaliga dustugunda na 202/10 mesru evladi HRODİS ANTİPASİ halef ilan itmisdir. H- 202/11 rodinin hastaligi gun pe gun teseddut itmesinden is- 202/12 tifade idinen Farisiler ise hokuksinas Yudas ve Mat- 202/13 tiasin tesviki uzre Hrodisin makeddema peytullahin 202/14 sark dzihetindeki kapi uzerine vaz itdigi Romalilar ar- 202/15 masini indirmege tzikisdiklarinde askerler tarafından 202/16 tevkif olinmislar ve dzurumlerini ikrar itdiklerinden idama 202/17 hokm olindiklari kipi arhiereus Mattatias dahi seriki 202/18 dzurm siffati ile azl olinarak yerine kaini Yozaros 202/19 tayin olinmisdir. 202/20 Hrodisin vefatinda 2 sene evvel yeni devr tulu it- 202/21 misdir yani, Helasetdzimiz Rappimiz İHZOYS KRİSTOS efen- 202/22 dimiz hazretleri tevellut itmisdir. Omru muddetinde 202/23 fenalikle yasayarak o halde ihtiarlarımız olan Hrodis 202/24 serif Euaggelionda ahi gordugumuz uzre helasetdzi- 202/25 (1)Helasetdzimiz Rappimiz Yisus Krisdos Efendimiz 202/26 hazretlerinin tarihi tevellutlerini Anatoliki Ortadoksos 202/27 eklisianin tasdik ve kapul eyledigi mudzipi hilkati 203/1 mizide telef itmek itzun Vitleemdeki sipyanlari pile te-

203/2 lef itdirmis isede kuvveti ilahie punun melun arzu- 203/3 sinin husulpezir olmasini men itmisdirdir. (1) Hrodin vefa- 203/4 tından 5 gun evvel oglu Antipatrosu dahi telef it- 203/5 dirmisdirdir. Hastaligi gitdiktze teseddud idup pagir- 203/6 saklarında hasil olan yareler sepepine istahi oldigi 203/7 halde pile pir sey yeyemedigi kipi ayaklarindada yare- 203/8 ler atzilarak sari su akmaga paslamis, agzi fena fena 203/9 kokdigi kipi vudzudu dahi raseler (stasmoi) teesirati 203/10 ile sitzramaga paslamis ve perrai tedavi Pahri meit 203/11 alemde 5508 sene sogra Roma imparatoru Agustosun 203/12 devri hokumetinin 42ndzi ve Hrodinin hokumdarligi- 203/13 nin 33ndzu senesinde Dekemvrios ayinin 25ndzi gidzesi 203/14 haftanın ilk guni sapaha karsu saat 10da vuku 203/15 pulmisdirdir. Suryaneler ve Ermeniler efendimizin Yanua- 203/16 rios 6ndzi guni dogdigini pean idup Kristoyenna ve 203/17 Teofaneia eortilerini pir arada olarak o tarihte idzra iderler 203/18 isede punların ispu itikatlerinin yanlis oldigini mu- 203/19 verihi sehr Eugenios Vulgaris ve Epifanios ispat ve 203/20 tasdik itdikleri kipi muverrih Klinis Aleksandreus dahi 203/21 tipki peanatta puliniyor. Yisus Krisdosun tarihi te- 203/22 velluduni Yahudiler hilkati alemde 376 senesinden ve 203/23 Katolikler dahi 4004 senesinden hisap iderler. Rappimizin 203/24 haftanın 4ndzu sapahi safak atarken dogmus oldi- 203/25 ginida muverrihlerden pazilari pean idiorlar. 203/26 (1) Zira helasetdzimizin dogdigini semada gorune fevk-al- 203/27 ade parlak ve dzesim pir nedzum vastasiyle haper alan 3 dindar 203/28 hokumdarlar (munedzimler) multelif muverrihlerin peanatina 203/29 nazaran Arapistanda yahut Asia Afrika ve ya Europa 203/30 kiddalarinin sark dzihetlerinden hareketle Yahudilerin yeni 204/1 (Nekra Talassa) dzivarindaki Kalirron kaplidzalarina 204/2 gitmis isede faide pulmayarak Yeruhoya avdetide ar- 204/3 tik vefat idedzegini anlayindza vefat itdigi guni pu- 204/4 tun halkin sevinedzegini dusunerek gazapa geldiginden 204/5 o gunu her kesin agit ve figan itzinde pulinmalarini i- 204/6 dogmus olan hokumdarlarına sedzda itzun gelup Hrodisi 204/7 Yerusolimde pulindiklarında keyfieti sival idindze melun adem 204/8 zaten kan dokmek sevdasına dumsus olmakle derhal pu sip- 204/9 yanide telef itmek fikrini kurmus ve tzodzugin dogdugu 204/10 dakkikadan itiparen semada gorunmege

paslayan nudzumin ilk 204/11 gorundugu tarihi ogrendikden sogra onlara pir tzok hediye-204/12 ler vererek Vitleeme gondermis ve kendusiyle sedzda itmek itzun 204/13 onlarin avdetde veredzekleri malumat uzerine Vitleeme gide- 204/14 dzegini pildirmis isede munedzimler Vitleeme varup da arzula- 204/15 rina nail oldikdan sogra gidzelein kendulerine gorunen Rappin 204/16 meleginin tarafi uzre paska tarih ile kendi memleketlerine avdet 204/17 itmisler ve Hrodis ifa olindigini anlayindza 2 yasinda 204/18 oldigini hokm itdigi Kristosu telef itmek itzun Vitleem sip- 204/19 yalarinin katli hususinde emr verduginde Yosif derhal Rap- 204/20 pin meleginin peanati uzerine heman tzodzugu ve validesini alip 204/21 Misira firar itmis idi. Karsudaki gorunun resimde iste mune- 204/22 dzimlerin sedzdasi tasvir idilior. İspu resim gayet eski vak- 204/23 ta mahsus olip pek poyuk kiddada idi isede dindar Hristiyan- 204/24 lara pu dahi kiymetli pir yadigar oladzagini pildiginden 204/25 fotografle pu kiddaya geturdepildim resimin ust tarafinda 204/26 pulinanlar hazreti Adam Hazreti Avraam, hazreti Davit ve 204/27 Kristosun tesrifini tzok evvelinden pildirmis olan diger peygam- 204/28 perlerdir. Munedzimlerin pas ozunde tzodzugin karsusunda 204/29 pulinalarda panainin peder ve validesi (Yoakeim ve Anna) 204/30 dir. 204/31 Efendimizin Yosif ve Maria ile Misirda ne kadar vakit kal- 205/1 tzun Yeruhodaki mutahaizini poyuk pir meydanliga 205/2 toplayarak etraflarinide askerlerle kusadirdikdan 205/3 sogra kendisinin teslimi ruh itdigi saniyede heman as- 205/4 kerlerin mutahaizan uzerine hudzumle punlari it- 205/5 melerini gizlidze hemsiresi Salomiye tenpih itmis, lakin 205/6 diklari pilinemeyor ve tzok muverrihler 2-4 yahod 5 ay 205/7 pazilarida 1-2-5-6-9 ve yahod 10 sene deyorlar ve 205/8 Hrodisin tarihi vefati Miladin 5ndzi senesine tesadduf itdi- 205/9 ginden Efendimizin Misirdaki ikametinin dahi 5 sene devam itdi- 205/10gine hokm idilior. Muverrih Epifanios Kristosun, Hrodisin 205/11 devri hokumetinin 33ndzu sene- 205/12 sinde dogdugunu 35ndzi senesinde munedzimlerin geldigini ve 36ndzi senede Hrodisin vefa- 205/13 tini gostererek Kristosun Misirda 2 sene kaldigini pean i- 205/14 dior. Tivali İpolutos dahi “Yisusun veladetinden munedzim- 205/15 lerin sezddasina kadar 2 sene ve Misira firardan Antipatrosun 205/16 oglu Hrodisin vefatina kadar 3 sene 5 gun

olup Yosif ve 205/17 Maria dahi Kristos ile pirlıkde Misirda Menfiz dzihetindeki 205/18 Hliopolis sehrinde 3 sene ve 20 gun ikamet itmislendir” deyor. 205/19 Efendimizin Misirka pulindigi muddedde idzra kilinan 205/20 pazi mudzizeleri muverrihlar poyledze pean idiorlar: “Mesela 205/21 putlar kendiliklerinden dusup partzalanirlar ve sigirpazlar 205/22 ile yalan peygamberlikler sus olurlar imis. Hatta efendimizin 205/23 yoldzulugunda Tivaisdeki Ermopolis sehrinin poyuk kapu-205/24 sinin onunden getzerken oradaki yoksek pir agadz yere kadar 205/25 egilup sedzda itdiginden pu agadzin yapragina yahod kapu- 205/26 gina veya pir tolpisine dokanan hastalarin sifa puldikla- 205/27 rini 5ndzi asra kadar Araplar ve Paleistinililer ispat it-205/28 mislendir. Pundan mada Yisus validesi ile Taveos ovasindan 205/29 getzerken poyuk pir puthanenin kapusi derakap kenduliginden 205/30 kapanmis ve sogra pu kapuyu insan kuvveti atzamamistir 205/31 deyorlar. 206/1 Salomi pu vidzdansiz tenpihi idzra itmemisdir. Melun 206/2 zorpa pir tarafdän vedzdalarinin artdigini diger ta- 206/3 rafdanda yemek arzu itdigi halde pir sey yeyemedigini 206/4 gorundze mutadi vetz uzre elma yemek arzu iderek 206/5 pirde putzak istemis ve putzagi alir almaz kapina 206/6 saplamaga hazirlanmis isede derhal yegeni yetiserek 206/7 punu men etmis ve nihayet Kristosdan 2 sene sogra 206/8 vefat iderek dzenasi azim pir tantana ile kaldirilup 206/9 altun tapuda vaz olinarak Hrodion sehrinde evveldze 206/10 hazirlandigi mezara defn idilmisdir. 206/11 Hrodisin Halefleri 206/12 Hrodis pa vasiyetname makami hokumdari ilk oglu 206/13 Arheleosa terk idup 2ndzi oglu Hrodis Antipatrosa 206/14 dahi Yalilaia, Peraia kiddalarini 3ndzu oglu Fi- 206/15 lipposada Yaulonitis Vatanaiia ve Trahonitis kiddala- 206/16 rini Oktavianos Agustosa ise karisini altun ve 206/17 gumus islemeli zi kiymet esya ve elpiseler terk itmis 206/18 ve hemsiresi Salomiye dahi 3 adet sehir ve kullietli 206/19 para pirakmisdir. Hal puki Farisiler hem arhiereus 206/20 Yozapusun azlini hemde Yodas ile Mattiasin ademlerinin te- 206/21 lefini talep iden Hrodisin ademlerinin teedipini talep it- 206/22 diklerinden perai ziyaret Yerusulime giden ehali dahi Fa- 207/1 risilerle pirlismekle Arhelaos iadei asais itzun Peytul- 207/2 lahdaki halk uzere asker sevk itmis ve esnai musademedede 207/3 3000 asker telef idilmisdir.

Punlardan sonra Arhelaos 207/4 Salomi ile pirlıkde Oktavianosu gormek uzre Romaya 207/5 gitmislersedede Salomi haleflik hakkini daha evvel haiz 207/6 olan Antipas ile hem efkar oldigidan padehu o dahi 207/7 Romaya yetiserek Oktavianosdan hakkini talep itmis ve 207/8 Salomi puna yardım itmisdir. Pu esnada Yahudistan 207/9 idaresini muvakkaten derohte itmek itzun Oktavianosun 207/10 namina olarak Suriadaki Romalılar mufettisi Savminos Ye- 207/11 rusalime gelip hokumdar dairelerini kaleleri ve hazineyi 207/12 zapt itmesi halki hiddetlendirdiginden dzumleside ahzi in- 207/13 tikam itzun Peytullaha toplanmıslar ve punların uzerine 207/14 gelen askerleri def itmek itzun Peytullahın kemerleri u- 207/15 zerine tzikarak askerlere ok atmaga paslamıslarsada 207/16 askerler kemerleri atesleyerek uzerilerindeki tzkolarını 207/17 telef ve hazineye hudzumle 400 talanton ahz itmisler 207/18 ve ehali heman hokumdar dairesine hudzumle mufettisi 207/19 muhasere itmislerdir. Pu henkam esnasında Yahudis- 207/20 tanın diğer dzihetlerindedede ihtilaller kopmus ve nihaet 207/21 Oaros nam Romalı dzeneral kullietli askerle yetiserek 207/22 ihtilali pastirup Yerusulime giderek Savinosuda kur- 207/23 tarup mutedzasirlerin poyuklerini Stauros olumu ile 207/24 telef itmis ve diğerlerini Romaya gonderdiginden Okta- 207/25 vianos yaliniz Hrodisin hisimlarını telef idup diğer- 207/26 lerini salı vermisdir. 207/27 Oktavianos daha Hrodisin ogullarından hangisine 207/28 hak vermesi lazim geldigine karar vermeksiz Yahudistan 208/1 ehali namina 50 vekil Yerusulimden Romaya giderek 208/2 hokumdarlık memurietinin lagvi ile Yahudistanın Su- 208/3 ria eyaleti ile pirllesmesini ve Roma hokumetinin hima- 208/4 yesi tahtında olarak kendi nomoslari mudzipi idare o- 208/5 linmalarına musaade verilmesini Oktavianosdan talep 208/6 itmisler ve Romadaki 8000 Yahudi dahi punları mu- 208/7 dafaa itmisler ve Hrodisle oglu Arhielasun pundza 208/8 vidzdansız hareketlerini pean itmislersedede Oktavianos 208/9 medzlis huzurunda iki tarafında ifadelerini dinleyup 208/10 medzlisi tatil iderek pır katz gun sogra Hrodisin son 208/11 vasietnamesini mevkii idzraya koyarak ARHENAOSA reisi 208/12 millet unvanını verip sayet iprazi liakat iderse ho- 208/13 kumdar naminide kazanadzagini vad ile Yahudistani 208/14 ve İdumaia ile Samereiai

tahti idaresine hevale itmiş, 208/15 Antipasa dahi Yalilaia ve Peraia kiddalarinin idare-
 208/16 sini ve Filipposada Vatanaiia ve dzivarini ve Salomiye 208/17 dahi pederinden
 kalan yerleri vermiş ve Hrodisin Roksanı 208/18 ve Salomi isimlenen iki kızlıda
 Feraposkin ogulları ile 208/19 evlenerek poyuk dzihaz almışlardır. Poyledze Hrodisin
 208/20 evladları Yahudistanda tain olinan memurietlerin pa- 208/21 sina gelerek peheri
 kendi namlarına şehirler inşa itmişler- 208/22 dir. Arhielaos kardası Aleksandrosun dul
 kardası Yla- 208/23 furayı tzodzuk sahibesi olduğu halde karılığa almış 208/24 isede
 zaten kendisinden nefret eden ehali daha ziyade hid- 208/25 detlenerek Oktavianosa
 şikayet itdiklerinden Arhielaos 208/26 Romaya dzelp olinarak tohmetli düşmüş ve azl
 208/27 olinip Fransanın Vienni şehrine nefi olinarak Yahudis- 208/28 tani idare itzun
 ANNİNOS ROYFOS Romadan gönderilmiş 209/1 ve bu sırada Oktavianos vefat
 itdiginden Roma imparator- 209/2 ligina Tverios tayin olinindza Rufos geru tzagılarak
 209/3 yerine VALERİOS YRATOS gönderilmiş ve iste bunun ze- 209/4 manında
 meşhur Kaiaras Arhiereaslik makamına getz- 209/5 misdir. Valeriosun Yahudistandaki
 11 senelik memurietin- 209/6 den sonra yerine PONTİOS PİLATOS tayin olinarak Ro-
 209/7 madan Yerusalime gönderilmiştir. Bu sırada kendi eya- 209/8 letlerinde kemali
 asaisla idzrai memuriet eden Hrodis 209/9 Antippas ve Filippos Roma imparatoru
 Tiveriosa hoş go- 209/10 runudzu işler yapup hatta Antippas derhal Yennisaret 209/11
 golu dzivarında pir şehir yaptırarak Tiverias isimlen- 209/12 dirmiş ve Romaya giderek
 kardası Hrodisin (serif Euaeg- 209/13 gelionda bu Hrodise Filippos dahi nami verilior)
 ka- 209/14 risi, yani, petpaht Aristovolosun kerimesi Hrodis ile 209/15 minasepeti gayri
 musruede pulinmiş ve kodzasi sağ oldu- 209/16 gi halde bunu kendüne karılığa almaya
 muvafak ola- 209/17 rak asil zevdzesi olan Arapistan hokumdarinin kızını 209/18
 posadigindan Yoannis Turodromosun pasinin kesilmesine se- 209/19 pep vermiştir. (1)
 209/20 Pontios Pilatosdan evvel gelen valiler Yahudi nomosuna 209/21 rayet iderek
 mukaddes ad itdikleri Yerusalim şehrine in- 209/22 san resmi vaz itmeğe asla dzesaret
 itmemişler iken Pilatos 209/23 Roma imparatorunun tasvirini havi bir takım Roma san-
 209/24 dzaklarını gidzelein Yerusalime getirup şehrin muhte- 209/25 (1) Bu keyfietin

tarihe ait olan muhim pir kimsi pu 209/26 kitapdan evvel nesr itdigim “Agion oros tarihi ve 3ndzu 209/27 Yoakeim efendi hazretlerinin terdzemei hali” nam kitabın 209/28 67 ve 68 sahifelerinde sehr olinmisdir. 210/1 lif dzihetlerine itdirmis olmakle Yahudiler pu hali 210/2 mezheplerine karsu pir hakaret ad iderek Pilatosun pu- 210/3 tun siddet ve gazapına karsu her halde sandzakların 210/4 kaldirilmasini musirrane talep itdiklerinden Pitalos pil 210/5 medzpurie sandzakları kaldirmis ve daha pu is sogu- 210/6 mazdan evvel Yerusalam sehrine 200 fersah uzaklikdan 210/7 su geturmek itzun teseppusatda pulinarak Korvana de- 210/8 nilen aziz hazineden para almak istemesi ehalinin daha kuv- 210/9 vetli siddet ve hiddetini dzelp itdigidinden dzumlesi Pre- 210/10 torionun etrafini tzevirerek aglasmaları uzerine Pila- 210/11 tos askerlerine Yahudi elpiseleri giydirerek halkın arası- 210/12 na salmis ve punlar elpiseleri altında gizledikleri ki- 210/13 lindzları ile pir tzok kisileri telef itmisler ve nihaet Yari- 210/14 zin tagi uzerinde Musinin kizli pulinan esyai ruha- 210/15 niesini pulmak pehanesi ile pir aldatidzinin pesine du- 210/16 surdugu Samereialıları Yarizin tagına tzikmakdan men 210/17 itmek itmesi uzerine tzok kisilerin telefne sepepiyet ver- 210/18 digi itzun Pilatos peani mazuret itmek uzre Romaya 210/19 dzelp ve Kristosdan 37 sene sogra Tiveriosun vefatını 210/20 muteakip yerine getzen imperator Kaliyulas tarafın- 210/21 dan Venniye surgun idilmis ve orada kendi kendini telef 210/22 itmisdir. 210/23 Helasetdzimiz Rappimiz Yisus Kristos efendimiz haz- 210/24 retleri yokaridada izah itdigimiz uzre Hrodisin ve- 210/25 fatinden 2 sene evvel lutfen ve tenezzulen dunyaya 210/26 tesrif puyirmis ve dzinsi insani Adamin gunahından he- 210/27 las itmek uzre Pontios Pilates zamanında Stauros olu- 210/28 mune hokm olinarak ve Allahın oglu oldugunu ispat 211/1 itzun 3ndzu gun olulardan dirilerek pir tzoklarına- 211/2 da gorunmusdurki pu hakikatin kafesinide Efendimi- 211/3 zin zamani hayatında Yahudistanda kepsi sohret itmis 211/4 olan Yositos isminde kalemsinas pir Yahudi o vaktin 211/5 haline dair yazdigi tarihinde Yisus Kristosdan paks 211/6 iderek soyledze isarete almisdır. 211/7(1) (1) Yinetai de kata tuton don hronon yisus, sofis anir, eiye 211/8 andra auton legein hir ni yar paradokson eryon poitis, dida- 211/9 skalos antropos ton idoni ariti dehomenon.

Kai pollos men 211/10 Yudaaios, pollos de kai ek tu elliniko epiyayeto. O Kri- 211/11 stos otos ni. Kai auton endeiksei ton proton andron par imin 211/12 stauro epitetimikotos pilato, oks epausanto oye proton au- 211/13 ton agapi santez Efani yar autois tritin ehon imeran 211/14 palin zon ton teion Profiton tauta te kai alla muria taumata uper 211/15 auto eirikoton Eis eti non ton kristianon apo tude onoma-211/16 smenon oks epelipe to folon (yosipo Arheiol i. 3, 3 kai 211/17 k, 9, 1) 211/18 Pu muhim isaretnden mada evraki atikka arasinda pirde 211/19 Eddesi valisi (Edessa sehri simdiki Ofka sehri olup 211/20 simali Mamuret-ul-Azizdedir purasi pir vakit Kalirron 211/21 namini ve yedindzi Antiohos zamanindada Antioheia namini 211/22 almisi idi. Meskur sehri kristialar zamaninda Suriali 211/23 Efraimin dahi makari hokumeti ve punun teesis itdigi 211/24 mektepin merkezi idi.) Avgaros nam zatin Kristos Efendimize gon- 211/25 derdigi mektupun ve Kristos tarafindan Algarosa gonderilen 211/26 dzevapnamenin sureti pulinmisdirki pu iki mektuplarin asli- 211/27 nin Eddesi muzehanesinde mahpus pulindigini eski tarihi 211/28 yundan pir tzoklarin tasdik itdikleri ve Edesside muhim Kai- 211/29 saria Episkoposi dahi pu mektuplari piz zat kendusi 211/30 gordugini tarihinde ikrar itdigi kipi Kristosdan 375 sene sogra

III. SÖZLÜK

ad (olin-)	53/6; 53/7: Saymak, sayılmak, itibar etmek, itibar edilmek. Kelime metinde tek d konsonantı ile kullanılmıştır. Asıl şekli add (olun-)dır.
adaletperver	60/25; 314/22: Hakka riayetkar, haktanır, doğru Kelime metinde asıl şekliyle yazılmıştır. -perver Farça edatı metinde de orjinal biçiminde olduğu gibi kelimeye birleşiktir, Osmanlı Türkçesindeki gibidir.
adati kadime	330/6: Eski gelenekler, görenekler, usuller, adetler Terkiplerin genel yazılış özelliği olarak tamlama ekleri tamlanana birleşik olarak yazılmıştır.
aded	20/18; 54/14: Sayı Kelime Osmanlı Türkçesinde yazıldığı gibi son konsonantı yumuşak şekliyle yazılmıştır.
adeta	12/7: Bayağı, basbayağı Kelime asıl şekliyle kullanılmış olup herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

adil (ol-)	14/9: Doğru, eşit olmak; müsavi davranmak.
adzele	38/4: Çabuk, çabukluk, acele.
adzem	33/28; 35/2: İranlı
adzizane	354/20: Alçak gönüllülükle, acizane
afv	6/6: Bağış
afv it-	278/27: Suçunu bağışlama Kelimenin metinde yazılışve telaffuzunda yalnızca yardımcı fiildeki (et->it-) değişiklik görülür.
ah-u-figan	111/12: Ağlayıp inleme, yüksek sesle bağırıp çağırma Günümüz Türkçesinde ve Osmanlıcada kelimenin kullanımı ah u efgan iken metinde efgan kelimesi tekil şekliyle yani figan olarak alınmıştır. Ayrıca bağlama edatı görevindeki u'nun başına ve sonuna (-) işareti konularak kelimeye birleşik yazılmıştır.
ahdname	264/17: Antlaşma, yazılı senet
ahlaki	21/28: Ahlaka dair, ahlaka mensup, ahlakî. İkinci hecedeki a'nın üzerinde uzatma işareti kullanılmadığı gibi nispet i' sinin uzunluğu da gösterilmemiştir.
ahvad	407/11: Oğul oğulları, torunlar Kelimenin metinde kullanımı -f->-v- değişimleri ile gösterilmiştir.
ahval	5/4; 59/6: Hal, durum Metinde kelimenin kullanımı günümüzdeki kullanım ile yazılışı aynıdır. Fakat kelime metinde tekil anlamıyla yani "hal, durum" manasında kullanılmıştır.

ahz (it-)	304/27: Almak, kabul etmek. Kelimenin metinde yazılışve telaffuzunda yalnızca yardımcı fiildeki (et->it-) değişiklik görülür.
ahz-u-kapz (eyle-)	341/11: Kendine mal etmek, istimlak etmek. Farça bağlama edatı ve kelimedede başına ve sonuna (-) işareti alarak kendisinden önceki ve sonraki kelimelere bitişik yazılmıştır. Bir de kabz kelimesi metindeki b>p değişikliğinden ötürü p ile yazılmıştır.
ahzi intikam	304/27: İntikam alma Terkiplerin metindeki genel bir özelliği olarak tamlanan eki tamlanana bitişik yazılmıştır.
ain	238/5: Merasim, tören Kelime -y konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
aini ruhani	239/2: Kutsal tören, ruhani ayin. Ruhani kelimesindeki -i vokali tamlama i'si olarak yazılmış fakat nisbet i'si olarak kullanılmıştır.
akaid	83/22: İnanılan şeyler, dini inanışlar
akd (it-)	31/7; 52/12; 64/3: Sözleşmek, kararlaştırmak Kelimenin yazılışında sadece yardımcı fiilde bir değişiklik söz konusudur: et->it-
akd-i-nikah	343/8: Evlenme bağıyla bağlanma, evlilik yemini
akdem	365/18: Önce, daha önce, eski Çoğul olan kelime tekil manada kullanılmıştır.
akdi sulh	69/7: Barış antlaşması
akıl	3/3: Akıl, us, fikir, düşünce
aksami tapiye	20/13: Doğal bölüm, tabii parçalanma Tapi kelimesi tek -i vokali ile yazılmıştır. Bir de terkipte -b->-p- değişikliği mevcuttur.

akt (it-)	115/4, 168/25: Sözleşmek, kararlaştırmak Kelimenin metinde akd it- ve akt olin- şeklinde kullanımı da mevcuttur.
akvami muhtelif al-el-ekser	4/19: Çeşitli kavimler farklı milletler, topluluklar 65/18: Çoğunlukla, ekseriya Kelimenin Osmanlıca yazılışı "ale-l-ekser" olmasına karşın metinde al-el-ekser şeklinde yazılmıştır.
alais	249/27: Debdebe, tantana, gösteriş Metinde kelime y konsonantı düşmüş olarak yazılmıştır.
alamet	17/10; 17/20: İşaret, iz, nişan Uzatma işaretleri metinde hiç kullanılmadığı için alamet kelimesinin ikinci vokali "a" uzun olması gerekirken kısa yazılmış ve öyle de okunmuştur.
alameti harik-ul-ade	11/14: Mükemmel işaretler, harika işler Kelimenin yazılışında bir farklılık olmamakla birlikte telaffuzda uzatma harfleri uzatılmadan söylenmiştir.
alati fethiye	100/19: fetih araçları
alenen	297/8; 380/25: açıkça, açıktan açığa, göz önünde
alim	4/14; 237/25: çok okumuş, bilgin Metinde Arapça ve Farsça kelimelerden a geniş vokali uzatılmadan yazılmış ve telaffuz edilmiştir.
alim ve fazil	73/12: Bilgili ve faziletli kimse Ve Farsça bağlama edatı bazen "u" şeklinde alınmışken bazen de ve olarak kullanılmıştır.
alimane	4/27: Alime yakışacak surette Kelimenin metinde yazımında uzatma işaretlerine dikkat edilmemiştir.

Allah	14/8; 24/13: Rabb, yaratıcı 3: 15 Rab: İbranice Yahve. (İsraillilere de ki, Beni size atalarınızın Tanrısı, İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın Tanrısı ve Yakup'un Tanrısı Rab'e gönderdi.) Kutsal Kitap Mısır'dan Çıkış 3
amel	30/22: Niyet Günümüz Türkiye Türkçesiyle yazılış bakımından aynı, anlam bakımından farklı özellik gösterir.
amel-u-hayr	61/19: İş-güç Metinde geçen bağlama edatı bazen de u şeklinde yazılmıştır. u bağlama edatı arasına girdiği kelimeye (-) işaretleriyle birleşik yazılmıştır.
ap-u-hava	11/1: Su ve hava Günümüz Türkçesinde hava ve su olarak kullanılan kelimeler metinde su ve hava olarak kullanılmıştır.
Apt-ul-hamit	1/16: Özel isim Kelime Arapça terkip şekliyle yazılmıştır. Kelimede d->t- değişikliği görülür.
arap	15/24; 34/25: Irak, Şam; Ceziret-ül-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve Afrika'nın şimalinde bulunan semitik kavmin umumi adı. -b>p değişikliği görülür.
ariz (ol-)	16/23: Tesadüf etmek -a uzun vokali kısa olarak yazılmış ve telaffuz edilmiştir.
arz (it-)	5/23: Bir büyüğe sunma gösterme, bildirme önüne koyma
arzi İsrail	8/6: İsrail toprağı

arzi mukaddes	1/6; 4/20: Kutsal topraklar, Kudüs. s
arzi Yahud	8/6: Yahudilerin yaşadıkları topraklar
arzu (it-)	42/7; 42/25: İstemek, heves etmek Kelimenin yazımında ve telaffuzunda et->it- değişikliği görülür.
asa	61/15: Deynek, sopa Yazılış olarak hiçbir fark olmamakla birlikte ikinci a vokali uzun olması gerekirken telaffuzda kısa söylenmiştir. 24: 17 Önder: İbranice asa. (Onu görüyorum ama şimdilik değil, Ona bakıyorum ama yakından değil. Yakup soyundan bir yıldız çıkacak, İsrail'den bir önder yükselecek. Moavlıların alınları, Şetoğullarının başlarını ezecek.) Kutsal Kitap Çölde Sayım 23-24
asais	108/5; 69/19: Rahat, huzur Kelimenin yazımında y konsonantı düşmüştür. ş>s değişikliği görülür ve ilk a vokali uzun iken kısa yazılmıştır.
asakiri sahane	385/15: Muhteşem askerler, harika ordu ş>s değişikliği â>a değişikliği görülür.
asari atika	36/11; 368/3: Eski eserler â>a değişikliği görülür.
asis	41/17; 43/11; 47/17: Aziz -z->-s- değişikliği vardır. Kelimenin herhangi bir değişiklik olmayan asıl şekli de metinde kullanılmıştır.
asker	19/27: Er
asna	309/21: Bildik, tanıdık

	Kelimenin metinde kullanımında -ş->-s- değişikliği vardır. Bununla birlik -i vokali de düşmüştür. İlk a uzun vokali telaffuzda kısa söylenmesi sebebiyle -i vokalinin düşmesi muhtemeldir.
atf (olin-)	43/2: Birinin adına yapılan Atf kelimesinin almış olduğu yardımcı fiil (olin-) her zaman metin içinde dar şekliyle bulunmuştur.
atfen	51/2: Birinin adına, birine yükleyerek
atfi nazar	2/22: Göz atma, ilgilenmek Tamlama eki kelimeye bitişik yazılmıştır.
atvar	337/16: Tavrı, davranış, hal, hareket Metinde çoğul şekliyle yazılan kelime tekil mana ile kullanılmıştır. e->-a değişikliği görülür.
avane	260/21: Yardakçılar, yardımcı arkadaşlar -e->-a- değişikliği görülür.
avdet	21/26: Geri gelme, dönme, dönüş
aza	236/15: Üyeler Çoğul olan kelime metinde tekil anlamda kullanılmıştır. Uzun vokal olan ilk â sesi kısa olarak telaffuz edilmiştir.
Azameti ilahie	3/10: Allah'ın büyüklüğü, yüceliği
azim	2/15; 14/15; 17/3; 18/1: Büyük, ulu Kelimenin yazımında -i uzun vokali kısa olarak telaffuz edilmiştir.
aziz	33/2; 33/5; 33/8; 34/6: Aziz Kelimenin yazımında -i vokali kısa olarak telaffuz edilmiştir. Metinde kelimenin "asis" şeklinde kullanımı da vardır.

azl	246/26: İşinden çıkarma.
azl (itdir-)	196/16: İşten çıkılmasını, işi bırakmasını sağlamak.
dahil	13/25, 326/10: İç, içeri, içinde
dahili	91/28: İç ile ilgili, içe, içeriye mensup Kelime sonundaki -i nisbet -i'si durumundadır.
dahl-u-taruz	343/6: İçeri girip savaşıma, sıcak savaş. -i vokali ve -a vokali düşmüş.
daima	29/10: Her vakit
daimi	51/4: Devamlı Kelimenin sonundaki i vokali nispet i'sidir.
dakika	41/4: Bir saatlik zamanın altmışta biri. Günümüz kullanımıyla metindeki kullanım arasında anlam ve telaffuz yönüyle fark yoktur.
davet (it-)	249/12: Çağırarak, çağrı
David	13/20; 46/22; 47/12: İsrailoğullarının Peygamberi, Davut.
def (it-)	11/13: Öteye itme, savma, savulma Kelimedeki görülen et->it- yardımcı fiilinde ses değişikliği tüm metinde görülür.
defa	23/13; 50/5; 65/10: Kere, kez Kelimenin aslı ayın harfi ile yazılırken metinde bu harfi gösterecek bir işaret olmadığından dolayı günümüz Türkiye Türkçesindeki şekliyle yazılmıştır.
defn (it-)	33/10; 79/14; 245/9: Gömme, gömülme et->it- değişikliği görülür.
dehset	43/10; 174/10: Korku ve telaş gösterme, ürkeme
delalet	30/14; 61/19; 168/2: Yol gösterme, kılavuzluk, alamet olma

delaletlik	235/19: Gösterme, delil olma.
depdebe	246/12: Haşmet, ululuk, büyük bir gösteriş Kelime metinde günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla aynı olmakla birlikte -b->-p- değişikliği görülür.
derakap	77/14; 95/24; 219/11: Hemen arkasından
derdest (idil-)	380/7: Tutulmak, yakalanmak
derdzi iktiza	1/14: Gereğini yapma, yerine getirme Derdz kelimesi metinde hem "c" harfi yerine kullanılan "dz" hem de "ç" harfi yerine kullanılan "tz" ile yazılmıştır.
deredze	18/17: Miktar Kelimenin metinde yazımında -c->-dz değişikliği görülür.
derhal	214/1: Hemen, o anda, şimdi
derhatir (it-)	69/11: Hatırını sormak
derohte	124/6; 248/24: Üstüne alma, yüklenme Kelime metinde -u->-o- değişikliği ile yer alır.
dersaadet	1/13; 290/4; 342/14: İstanbul
deruni kalp	337/26: İçten, gönülden
derun	17/12; 296/23: İç, içeri, dahil
derya	312/23: deniz Açık: Kelime metinde mecaz anlamıyla kullanılmıştır. Telaffuz olarak günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla arasında bir fark yoktur.
desti	312/9; 396/6: Testi t->d- değişikliği görülür.

devam (it-)	1/12; 19/28; 331/24: Daim olma, bir halde bulunma, sürme
devir	13/28; 35/11; 38/25: Zaman
devlet	331/24: Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk
devri hukmet	11/22; 50/1; 49/21: İktidarda olunan günler Hükümet kelimesindeki -û uzun ünlüsü metnin bazı yerlerinde yazılmamış bazı yerlerinde yazılmıştır.
dilhıras	170/3: Yürek parçalayan tırmalayan
dindar	10/14; 33/11; 245/4: Allah'a inanmış, ona bağlanmış ve dininin gereklerini yerine getiren kimse
dini mupini Mesihî	243/27: Mesih'in apaçık dosdoğru dini
dirayet	265/8: zeka, bilgi, kavrayış
divar	39/1: duvar Kelimenin aslı metinde kullanıldığı şekliyle olmakla birlikte Türkiye Türkçesinde duvar şeklinde kullanılmıştır.
diyari aher	278/2: Başka memleket -a->-ia- , -a->-e- değişikliği sözkonusudur.
doa	10/12: Allah'a yalvarma, niyaz Kelimenin metinde yazılışında u->-o- değişikliği görülür.
duhul	10/21; 334/8: İçeri girme, içine girme
dunya	369/19: İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı
dutzar (ol-)	9/22: Tutulma, yakalanma
duveli muazama	336/17: Büyük devletler. İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya-Macaristan, Rusya, İtalya
dzaht	1/10: Gayret, say, çalışma

dzaiz (ol-)	341/15: Dini bakımdan sakıncalı olmayan.
dzami	45/26; 46/3: Müslümanların ibadet yeri.
dzavap	265/18: Sorulan şeye verilen karşılık
dzeded	57/12: Yeni
dzefa	234/10: Ezizet, işkence
dzelil	2/15: Büyük, ulu.
dzelp (it-)	3/6; 20/10; 52/5: Çekmek, kendini çekmek.
dzem (it-)	108/7: Bir araya yığmak, toplamak
dzemai-ul-ahir	294/4: Arabi ayların altıncısı Z kansasantı düşmüştür, yel takısı ul şeklinde yer almıştır.
dzemaiti Hristiane	265/10: Hıristiyan cemaati, topluluğu. Açk: -a->-i- değişikliği y kansasantı düşmesi
dzemiyet	2/14: Topluluk, Hristiyan topluluğu
dzenap	68/23: Rabb, yüce yaratan
dzenavar	29/16; 291/6: Zararlı hayvan
dzengdzi	22/5; 22/6: Ceng arayıcı, kavgacı Cengaver kelimesi yerine yeni bir kelime türeterek cengci kelimesi tercih edilmiştir.
dzennetmekan	53/13: Yeri cennet olan
dzenup	8/15, 10/2: Güney
dzenupi sarki	10/5; 10/17; 31/11: Güneydoğu Tamlama –i si kelimeye bitişik yazılmıştır. Kelime sonundaki –i nispet i'sidir.
dzepanei arz	2/5: Yeryüzündeki cephaneye, askeri araç-gereç
dzerh (olin-)	353/18: yaralanmak, parçalanmak
dzesaret (ver-)	5/25: yüreklendirmek
dzesim	2/8; 29/3; 30/18; 31/14: İri, büyük, kocaman

dzeturane	64/23: Yiğitçe, cesurca
dzevap	38/4; 52/7: Sorunun karşılığı, yanıt
dzidden	53/9: Gerçekten
dzihan	3/21; 4/1; 23/28; 49/7: Alem, dünya
dzihet	2/5; 3/20: Yan, yön, taraf
dzins	12/25; 12/26; 52/20: Çeşit, tür.
dzismani	391/6; 391/11: Ruhani karşılığı, dini işlerden ayrı olan
dzivar	31/3; 34/1; 45/10; 48/12: Çevre, yöre, yakın yer
dzulus (it-)	288/11: Tahta çıkma
dzuma	131/2: Perşembeden sonra gelen gün
dzuma ertesi	145/2: Cumadan sonra gelen gün Metinde kelime grubu ayrı olarak kullanılmıştır. Ayrıca "ertesi" kelimesinin "irtesi" şekli de metinde vardır.
dzumle	2/17; 2/22: Bütün, hep
dzuzi	93/28: Kısım, parça, bölük
edzdad	7/15, 228/9: Atalar Metinde kelime şekil olarak çoğul olsa da anlamca tekil olarak yer almıştır. Telaffuz olarak Osmanlı Türkçesindeki kullanımıyla aynıdır.
edznebi	227/5: Yabancı memlekette olan kimse
ehali	2/14; 21/12; 22/4; 30/2; 30/27; 398/14: Bir memlekette, bir kasabada, bir köyde, bir semtte veya mahallede oturanlar.
ehemmiet	3/26; 42/17, 42/20: Pek mühim olma, değerlilik

Y konsonantı yazılışta ve telaffuzda düşmüştür.

ehmmieti azime	2/9: Önemi büyük, mühim
ehli orf	342/17: Kanundan çok örfi ve idari tedbirlerle iş gören idare adamı
ehram	45/17: Mısır'da eski zamandan kalma, huni biçimindeki büyük binalar, piramit
ekseri	4/26; 53/17: Çok defa, çoğu
elan	56/25; 58/7: Şimdi, hala, bu ana kadar, şu anda
elem	312/23: Keder, dert, maddi-manevi ızdırap
elpisei resmie	128/28; 214/11: Resmi elbise, tören kıyafeti Y konsonantı düşmüştür. -b->-p- değişikliği görülür.
elzem	4/22: En lazım, en lüzumlu
emlak	336/27: Ev, tarla, bağ, bahçe ve saire gibi sahip olunan mal ve mülk
emr	30/3; 31/25; 131/3: İş buyurma, buyruk, buyrultu
emr (it-)	13/12; 19/13; 44/14: İş buyurmak et->it- değişikliği görülür.
emsal	28/24; 50/7: Eş, benzer
eped	2/10; 47/9: Sonu olmayan gelecek zaman
epnie	27/14; 33/22: Binalar yapılır Metinde y konsonantı düşmemiş şekli de kullanılmıştır.
erazi	52/21: Toprak, bahçe, alan, saha Kelimenin yazımında a->e- değişimi görülür.
erzak	94/7: Yiyecek, içecek, yenilecek, içilecek şeyler
esaret	8/7: Kölelik, kulluk, hüküm altında bulunma
esdzari musmire	344/6: Meyveli ağaç

	Metinde çoğul olan ağaçlar kelimesi tekil anlamda kullanılmıştır.
eser	7/13; 24/4; 5/27; 11/18: Basılmış kitap Günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla metindeki kullanım arasında fark yoktur.
esna	147/23: Ara, aralık, vakit, sıra
esnai muharepe	91/12: Savaş sırasında
esr (it-)	1/18: Savaşta tutsak edilen kimse, tutsak -i vokali düşmüştür.
esya	342/4: Nesnelere, mevcut olan şeyler, lazımlar
esyai ruhanie	253/23: Kutsal eşyalar Metinde kelimenin y kopsanantı düşmemiş şekli de vardır.
etpaa	253/11: Uşaklar, hizmetçiler, halk
etraf	36/3: Yanlar, uçlar, kıyılar
evail	20/2: İlk vakitler, evvel zamanlar, eski, geçmiş zamanlar
evala	156/4: Önce, ilk önce, eski Metinde kelime çok çeşitli şekillerde kullanılmıştır. evel, eveldze, evalleri gibi.
eziet	231/15: İncinecek, inciltecek hal, cefa, meşakkat, zahmet y kopsanantı düşmüştür.
ezminei kadime	2/24, 3/27: Eski zamanlar
faide	11/5: Fayda, menfaat, kar, kazanç Metinde kelime "faidalı ol-" şeklinde de kullanılmıştır.
fakir	41/21: Zengin olmayan, yoksul, parasız.

fakirhane	45/27: Ev, hane
fazaili muteaddid	312/28; 348/21: sayısız fazilet, erdem.
fazil	73/12: Faziletli, erdemli
fazilet	282/23: İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf.
fedakar	6/2: Kendini veya şahsi menfaatlerini esirgemeyen, feda eden, cömert, eli açık.
felsefi	333/21: Yunan felsefesi
fenni meymari	53/19: mimarlık -i->-e- değişikliği.
ferah	359/17: Gönül açıklığı, sevinç, sevinme
ferman	353/3: Emir, buyruk
fermani humayun	329/23: Padişah tarafından verilen yazılı emir, berat
fersah	231/8: muhtelif mesafelere tekabül eden değerde bulunan uzunluk ölçüsü
fesh-i-nikah	343/8: Nikahın bozulması
feth (it-)	17/19; 30/26: İstila etmek, zapt etmek, ele geçirmek
fevk	5/18: Üst, üst taraf, yukarı
fevk-el-ade	129/27; 139/13: Adetin üstünde, duyulmadık, görülmedik, olağanüstü Kelimenin fevk-ul-ade şeklinde yazılışı da olmakla birlikte asıl şekli 'fevk-al-ade' dir.
fevt (ol-)	341/18: Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma
fezahati lisanie	357/21: Akıcı dil, güzel konuşma Açk: -s->-z- değişikliği ve yardımcı ses "y"

	konsonantının telaffuzda söylenmediğinden dolayı yazıda da düştüğü görülür.
figan (it-)	228/16: Ağlamak, inlemek bağıırıp çağırarak
figanname	111/26: Ağıt kitabı
fıkra	14/1: Kitap veya eserde kısım, bölüm
fikir	3/3; 5/22; 43/19: Fikir, düşünce
fırar (it-)	42/12, 315/26: Kaçmak, savuşmak, izinsiz ortadan kaybolmak
fırka	36/11, 218/4: İnsan kalabalığı, grubu
fudzeten	147/17, 255/13: Birden bire, ansızın
fukara	30/15: Fakirler, yoksullar
gaddar	253/9: Çok gadreden, zulmeden, hain, merhametsiz
gaddarane	290/19: Gaddarca, merhametsizce, haincesine
gaip	51/15: kaybetmek, yoketmek Kelime mtinde T. T. 'ndeki "kaybetmek" ile aynıdır.
hafif	17/9: Ağır olmayan, hafif
haiz	3/27; 21/22: Malik, sahip, taşıyan
haiz (-ol)	353/3: Malik olmak, sahip olmak, taşımak
haizi ehemmiyet (ol-)	242/5: Öneme sahip olmak, ehemmiyet taşımak
hahis	314/4: İstek. arzu, isteyiş
hakarat	84/14: Hakirlik, hor görme, incitme, hakaret
hakaye (it-)	18/26: Anlatmak, hikaye etmek
hak (it-)	368/1: Hak etmek
hakim	52/5: Hükmeden, dava yargılama işine memur olan
hakikat	33/26: Bir şeyin aslı , esası
hakikaten	16/7; 34/16; 38/13: Gerçekten

hal	1/13; 12/14: Oluş, bulunuş, keyfiyet, durum
hal puki	43/16: Öyle iken, hakikat şudur ki.
halas (it-)	106/20: Kurtulma, kurtuluş
halef	226/17: Memurlukta birinden sonra gelip onun yerine geçen kimse
halife	268/16: Padişah
halk	263/18: Teba, halk
hamd-u-sena	107/13: Övme, övgü 29: 35 Yahuda: Övgü anlamına gelir. (Dördüncü kez hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. "Bu kez Rab'be övgüler sunacağım" dedi. Onun için çocuğa Yahuda adını verdi.) Kutsal KitapYaratılış 29-30
hami	278/17: Koruyan, sahip çıkan, koruyucu
hamil (ol-)	313/20: Sahip olmak, malik olmak
hane	25/20; 26/18; 35/28: Ev, bark, hane
hanedan	285/27; 354/16: Kökten asil ve büyük aile,
Osmanlı	ailesi
haperdar (ol-)	5/5: Haber almak, haberli olmak
harakiat	215/10: Askeri manevra
haram-uz-Zerif	56/25: Kabe ve civarı
harepe	36/10; 42/28; 45/24: Eski binaların yıkıntısı
harap	12/2; 22/16; 43/24: Yıkık, viran
hararet	314/14; 11/13; 6/5: Sıcaklık
haridz	58/3; 326/11: Dış, dışarı
hareket	4/13: Sarsıntı, hareket

harp (it-)	24/19: Savaşmak
hasarat	2/14; 12/6: Hasar, kayıps
hasil (it-)	131/15; 16/19: Husule gelmek, peyda olmak
hasilat	15/3: Herhangi bir işten husule gelen şeyler. fayda, varidat
hastahane	323/6: Hastane Kelimenin aslı hastehanedir.
hava	11/1: Hava
havf-u-dehset	43/11: Korku ve dehşet
havi	35/2; 38/24; 52/21: İhtiva eden, içine alan,
kaplayan	
havi (ol-)	227/12: İçine almak, ihtiva etmek, kaplamak
havuz	42/18: Havuz
hayret	3/6; 3/16: Şaşma, şaşırma, ne yapacağını
bilememe	
hayretfeza	3/14: Hayretveren, şaşırta
hayretengiz	14/12: Hayret veren , hayret içinde bırakan
hayvan	19/25; 18/11; 39/19: Hayvan
hayvanat	18/9; 20/1; 18/25; 19/10: Hayvanlar
hazarat	58/7: Hazretler Kelimenin aslı hazerat şeklindedir.
hazine	61/10; 61/16: Çok değerli mücevherat
hazir (it-)	357/8: Hazırlamak
hazir (ol-)	90/8: Hazır hale gelmek
hazirun	242/11: Huzurda , meydanda , göz önünde olanlar.
hazret	18/5; 5/23; 1/17; 1/2; 337/8: Saymak üzere büyüklere verilen ünvan
hediye	14/20; 18/7: Armağan, hediye

hedm (it-)	164/3: Yıkmak, harap etmek
helaset	4/12; 225/6: Kurtuluş, kurtulma , halas olma
helasker	1/5; 62/19; 230/28: Kurtarıcı
hemd	149/26: Allah'a olan şükür duygularını bildirme.
Heyet	29/4: Kurul
hidayati Rappaniye	3/12: Allah'ın hidayet nasip etmesi
hiddet (et-)	93/23: Kızmak, sinirlenmek, öfkelenmek
hidemati muhimme	334/9: Önemli işler
hidmet	5/16: İş, vazife Kelime metinde hizmet şeklinde de kullanılmıştır.
hidmet (it-)	85/10; 246/27; 5/21: Görevi yerine getirmek, hizmet etmek.
hidzret	275/19: Göç, bir yerden ayrılış
hidzret (it-)	85/15; 104/23; 278/2: Göç etmek, bir yerden ayrılmak
hifz (it-)	83/15; 63/11; 17/12: Korumak, muhafaza etmek
hikaye (it-)	267/23: Anlatmak, hikaye etmek
Hikmeti Huda	390/25; 250/23: Allah'ın hikmeti
Hikmeti illahi	57/7: Allah'ın hikmeti
himaye	287/16; 233/5; 98/10: Koruma, sakınma
himaye (olun-)	19/19: Birisi tarafından korunmak, sahip çıkılmak.
hipa (it-)	158/12; 21/20, 135/17: Bağışlamak
hirs	219/5: Sonu gelmeyen arzu, istek

hisar	36/5; 28/8; 36/5; 220/4: Kale, etrafı
istihkamlı	
	kale
hissemd (ol-)	134/21: Hissesi olan
hissiat	2/15, 3/4: Duygular, sezisler Kelime metinde –y konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
hitam (ver-)	74/11: Sona erdirmek, bitirmek
hitam (pul-)	225/8: Son bulmak, bitmek
hitapen	9/8; 61/21; 214/14: Hitap ederek
hizmet (it-)	67/7: Vazifeyi yerine getirmek, hizmet etmek Kelime metinde hidmet şeklinde de kullanılmıştır.
hizmetdzi	33/8; 32/24; 32/27; 33/3: Hizmetçi, görevli
hodzdzet	117/16: delil, hüccet
hokm (et-)	127/7: Karar vermek, hükm vermek
hokumdar	46/9; 13/28; 48/2; 48/5: Hükümdar Kelimenin metinde hukumdar şeklinde yazılışı da vardır.
hormet	3/7: Saygı, hürmet
hos	27/13: Hoş, güzel, iyi, tatlı
hosumet	151/26: Hasımlık , düşmanlık
hozur	113/8: Hazır bulunulan yer
Huda	250/23: Allah
hudud	8/14; 8/19; 8/15, 18/16, 18/17: Sınır
hudzum	79/7; 13/17; 18/22, 33/28: Saldırı
hukm (olin-)	43/28: Karar verilmek
hukumdar	44/1; 24/19; 21/19; 26/26: Hükümdar

	Metinde kelimenin hokumdar şeklinde yazılışı da vardır.
hukumet	92/18, 110/11; 30/2: Devlet
hurmet	34/26: Saygı, hürmet
	Metinde kelimenin hormet şeklinde yazılışı da vardır.
hurriet	284/4; 124/13; 151/28: Hürriyet, bağımsızlık
hurudz (it-)	245/15: Çıkış, çıkma
husil	294/24: Ortaya çıkma, üreme, türeme
husni tevedzuh	334/12: Sevgi ile karışık beğenme.
husumet	84/20: Hasımlık , düşmanlık
	Metinde kelimenin hosumet şekli de vardır.
hususî	4/24, 28/25: Birisine bir şeye mahsus, özel
husus	35/4; 43/19: Şekil, yol, konu
huzur	52/5: Hazır olunan yer
	Metinde kelimenin hozur şeklinde yazılışı da vardır.
idzap (-it)	1/15; 10/13; 30/6; 85/7: Lazım gelmek, gerekmek
idzpar (idil-)	172/13: Cebredilmek, zorlamak, zorlanmak
idzra (it-)	33/4; 3/20; 22/19; 35/9; 33/17: Yapma, yerine getirmek
idzraat	334/6: İşler, yapılan tatbik edilen şeyler
idzrai hukumet	61/6: Devletin görevleri, vazifeleri, yaptığı işler
ifa (it-)	77/20; 302/3: Bir işi yapmak, yerine getirmek
ifade	25/19: Anlatma, anlatış
ifai vazife (it-)	243/26: Üzerine düşen vazifeyi yerine getirmek
ihata (olin-)	55/9: Çevrelenmek, kuşatılmak, bir şeyin etrafının

	sarılması
ihparname	345/17: Yazılı haber verme, haber verme kağıdı
ihradzat	28/17: Bir memleketten başka bir memlekete mal satma
ihrak	30/12, 30/27: Yakma, yakıp yıkma
ihrak (it-)	65/1: Yakmak
ihraz (idil-)	49/21: Alınmış, kazanılmış, elde edilmiş
ihsan (eyle-)	49/7: Lütufta bulunmak, iyilik etmek
ihsan (puyur-)	264/17: Lütufta bulunmak, büyük iyilik etmek
ihtiadz	332/3: Gereklilik, gerekli olanlar
ihtiat	106/7: İlerisini düşünerek görerek davranma
ihtiadzat	331/28: İhtiyaçlar, gerekli olan şeyler
ihtiar	148/9: Yaşlı Metinde genellikle "ia" vokalleri biraraya geldiğinde araya y konsonantı girmemiştir
ihtilal	227/24: Bozukluk, bozulma, karışıklık, düzensizlik
ihimal	366/2: Mümkün olma, mümkünlük, bir şeyin olabilmesi
ikamet	43/3: Oturma
ikamet (et-)	55/20; 60/16: Oturmak, kalmak
ikamet (puyur-)	59/11: Kalmak, oturmak, bulunmak Metinde puyur- yardımcı fiili ile kullanılan Arapça Farsça kelimeler büyüklük, yücelik, azamet anlamları içerisinde barındırdığı için manevi büyük şahsiyetler veya Allah için kullanılmıştır
ikametgah	67/8: Kalınacak yer, ev, barınak 33: 17 Suktot: Barınaklar anlamına gelir. (Yakupsa Suktot'a gitti. Orada kendine ev hayvanlarına

	barınaklar yaptı. Bu yüzden oraya Sukkot adını verdi.
) Kutsal Kitap Yaratılış 33-34
ikmal (ol-)	96/9: Eksikliğini giderme
ikrah (it-)	90/14: Çirkin bulmak, kaçınmak
ikram (it-)	60/2: Bir şeyi hediye etme, armağan verme
iktidar	5/18: Güç yetme, yapabilme
iktifa (it-)	93/19: Yetinmek, yeter bulmak, aza kanaat etmek
iktiza (it-)	223/7: Lazım gelmek, gerekmek
il-el-eped	74/24, 80/7: Ebede kadar, sonsuz olarak
iladz	15/28: Derde deva olan şey, ilaç
ilani harp	89/12: Savaş açma
ilan (it-)	65/11: Meydana çıkarma, açığa vurma, yayma
ilani harp it-	90/9: Savaş ilan etmek
ilave (it-)	34/8: Ekleme, katmak
ilave (olin-)	51/24: Eklenilmek, katılmak
ilave	10/3: Ek
ilhak	31/21: Katma, katılma, karıştırma, katıştırma
ihak (it-)	58/4: Katmak, karıştırmak
ilmi illahi	70/13: Allah'ın ilmi
iltimas (it-)	318/6: Kayırmak
iman (it-)	30/14: İnanmak, kabul etmek
imdad	90/4: Yardım
imdat (gozet-)	93/16: Yardım beklemek
imrari hayat eyle-	401/22: Ömrünü geçirmek, hayatını devam ettirmek
imtiyaz	233/3; 291/22: Başkalarından ayrılma farklı olma
	Metinde kelime kök veya gövdesindeki "ia" vokalleri arasındaki y konsonantı düşmüştür.
imtina (it-)	92/11: Çekinmek, geri durmak

inayeti Huda	3/24: Allah'ın yardımı
insa (eyle-)	8/27: Yapma, meydana getirme, mimari yapı oluşturma
insa (it-)	44/2: Meydana getirmek, oluşturmak
insaat	35/13; 315/19: Yapı, yapı işleri
insan	17/11; 34/17; 44/7; 18/13: Adam 3: 20 Havva ve insan sözcükleri İbranice'de "Yaşam" anlamına gelen aynı sözcükten türemiştir. Adem karısına Havva adını verdi. Çünkü o bütün insanların annesiydi. (Kutsal Kitap- Yaratılış 3-4) 16: 17 İnsan: Grekçe et ve kan. (İsa ona ne mutlu sana Yunus oğlu Simun! dedi. Bu sırrı sana açan insan değil göklerdeki babamdır.) Kutsal Kitap Matta 16-17
intihap	334/2: Seçme, seçilme
intihap (it-)	236/6: Seçmek tercih etmek
intiha	10/18: Nihayet bulma, sona erme
intikam	41/11; 159/24: Öc alma
ipadethane	25/4: İpadet evi, ibadet yeri, tapınak
ipare	17/18: cümle, kelime
ibaret	13/23: . . . den meydana gelmiş; bir şeyin aynı; başkası, başka birşey değil
ipka (it-)	62/20: Devam ettirme, sürekli kılma
ipraz (it-)	7/13: Meydana çıkarmak, göstermek
ipraz (puyur-)	6/8: Büyüklerin büyüklük göstermesi, hüner sergilemesi
iradei sahane	321/18: Müthiş buyruk, büyük istek
iradeti-peserie	252/3: İnsanın cüzi iradesi

irsal (it-)	87/6: Gönderme, yollamak
irsal (puyur-)	245/23: Göndermek, yollamak Metinde kelimenin hem it- hem de puyur- yardımcı fiiliyle kullanılmış şekli vardır. Puyur- fiili önem bakımından daha önde olan işler veya kişiler için kullanılmıştır.
işaret	57/21: İşaretler, alametler
isim	7/14; 7/16; 9/27; 20/7; 21/15; 25/7: İsim, ad
iskan (it-)	20/15; 49/12; 54/19; 257/7: Yerleştirme
islah (it-)	343/10: İyi bir hak koyma, iyileştirme, düzeltme
islam	25/21 ; 31/15 ; 49/25 ; 54/21: Müslüman, islam dinine mensup
ism	29/14 ; 42/2: İsim, ad Metinde kelime "isim" şeklinde kullanımı da mevcuttur
ispat (it-)	58/19: Delil göstererek doğrusunu meydana çıkarmak
ispat (olin-)	49/10: Kanıtlanmak, ortaya çıkarılmak
istiap (eyle-)	8/4: İçine alma, içine sığma
istidzvap (-olin)	52/5: Sorgulanmak
istifa	302/1 ; 337/9: Bir işten kendi isteği ile çekilme
istihkam	81/6 ; 221/24: Kuvvetli siper
istihkam (it-)	108/7: Askeri açıdan görevlendirme, güçlendirme
istihradzen	57/10: Mana çıkarma, anlama; ileriye görme
istiklal	83/15: Kendi başına olma, kimseye bağlı bulunmama
istiklaliet	227/13: İstiklal üzere bulunma, başlı başına buyruk olma Metinde"ie"vokalleri arasındaki "y" konsonantı düşmüştür.

istikpal	92/23: Gelecek zaman
istikraz	325/8; 335/26: Ödünç para alma, alınma
istila (it-)	43/11; 47/11: Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirmek.
istima (olin-)	341/24: Duyulmak, işitilmek
istimal (it-)	8/11: Kullanma, faydalanma
istimal (olin-)	52/10: Kullanılma, faydalanılma
istinaf	216/24: Yeniden başlama
istirahat	46/18; 91/28; 384/9: Rahat etme, dinlenme
istirak (it-)	92/7: Başvurmak
istirham (it-)	6/6: Merhamet dilemek, yalvarmak, yakarıшта bulunmak
istisare	329/20: Fikri sorma, danışma
istiyap	376/12: Genişlik Kelimedede y konsonantı türemiştir.
isyan (it-)	226/15: Ayaklanmak
itikad	94/10: İnanma, gönülden tasdik ederek inanma
itiparen	16/23: . . . den başlayarak, . . . den sonra, . . . den biri
itipari	3/2: Gerçek olmayan, var sayılan
itmam (ol-)	14/3: Tamamlanma, bitirme, tamam etme, edilme
ittifak	104/25: Birleşme, uyuşma, sözleşme
ittihaz (it-)	80/13; 22/17: Rabul etme
ittisal	371/4; 376/23: Bitişme, kavuşma, ulaşma
iyma (it-)	366/9: İşaretle anlaşmak Metinde kelime "y" konsonantı ile birlikte kullanılmıştır. Telaffuzda "i" vokal, uzun olarak okunduğu için "i" vokal, y konsonantıyla kullanılmıştır.

iytikat	378/5: İnanç, itikat Metinde kelime "itikat" şeklide de yazılmıştır.
itztima (it-)	4/5: Toplanma, biraraya gelme
iytizal	330/25: Bir tarafa çekilme
izah (it-)	47/21: Açıklamak
izahat	16/20; 35/10; 12/15; 55/12; 42/13: açıklama
izahat (ver-)	245/4: açıklama yapmak
izam (kil-)	326/13: Büyültmek, büyültülme
izam (puyur-)	294/6: Büyütmek, büyültmek
Kadiri mutlak	3/9: Sonsuz güç ve kuvvet sahibi olan Allah
kahvehane	46/20, 46/19: Para ile oturup kahve, çay içilen yer
kaid puyur-	266/8: Oturtulmuş, yerleştirilmiş
kaim	27/1: Ayakta duran, ayakta bulunan
kaim (itdir-)	145/27: Devam ettirmek devamını sağlamak
kaim (ol-)	264/6: Oturtulmak, yerleştirilmek
kain	2/5; 45/27; 139/11: Mevcut olan, bulunan, var olan
kalemsinas	290/1; 333/23: Yazılarıyla tanınan yazarlar
kalp	3/4, 47/8: Gönül
kamil-ul-mukemmel	3/9: Her türlü noksanıyetten uzak olan Allah
kamilen	9/20; 11/26; 31/2; 34/15: Noksansız, tam olarak,
bütün	
kanaat	36/12; 43/5; 45/23: Görüş, tahmin
kandul	150/5: Kandil, lamba
kapile	60/26: Topluluk, boy
karp	79/13, 318/11: Mezar
kapristan	323/5: Mezarlık
kapul (et-)	46/7 ; 53/10: Almak Metinde kelimenin "kapul itmek" şeklinde kullanımı

	da mevcuttur.
kapul (olin-)	3/11 ; 42/17 ; 45/21: Kabul edilmek
kargir	373/10: Taştan ve tuğladan yapılmış bina
kari	6/4: Okur, okuyucu, kıraat eden
karye	338/1: Köy
katl (it-)	94/19: Öldürmek
kattien	19/12; 353/18: Kesinlikle, asla
kavi	59/10: Güvenilir, sağlam
kavbindze	18/15; 15/18: Lisanınca dilinde
kavm	3/5; 10/10: İnsan topluluğu
kayd (it-)	248/2: Kayıt altına almak, saklamak
keder	312/23: Tasa, kaygı, gönül üzüntüsü
kelime	44/14; 47/20: Bir fikir anlatan bir veya birkaç heceden meydana gelen ses, söz
kelp	20/1: köpek
kemal	33/10; 52/8; 95/1; 95/22: olgunluk, yetkinlik, mükemmeliyet Metindeki kelime çeşitli terkiplerle birlikte kullanılmıştır: kemali hürmet
kerime	280/25; 338/3: Kız evlat
kesf (olin-)	34/10: Gizli bir şeyi bulma, ortaya çıkarma
kesp (it-)	5/12; 12/14; 59/8; 312/12: Kazanma oluşturma
kesp (it-)	5/12; 12/14; 34/10; 59/8: Çalışıp, kazanma
keyfiyet	92/26: Bir şeyin iyi veya kötü olması ciheti Metinde tek "y" konsonantı ile yazılmış olan kelimenin asıl şekli iki "y" konsonantı iledir.
keza	240/4: Böyle, böylece; bu da öyle
kiraat (it-)	110/6: Okumak

kiraat (olin-)	297/8: Okunmuş olma
kisim	20/16: Bölük, parça, takım
kitap	19/5; 21/16; 25/10; 45/19: Kutsal kitap Metinde kitap kelimesi kutsal kitap "incil" manasında kullanılmıştır.
kiyam (it-)	404/20: Ölümden sonra dirilip ayağa kalkma
kiyasen	26/9: İki şeyi birbiriyle karşılaştırmak
kudreti illahiei	145/28: Yüce yaratıcının sonsuz kudreti
kuds-i-serif	342/12: Mukaddes kudüs, kutsal şehir
kulliet	4/12; 12/8; 31/13; 128/19: Umumilik, bütünlük, çoğunluk
kurp	223/28: Yakın
kurpan (it-)	57/8; 57/23: Bir gaye uğrunda bir şeyi feda etmek
kurpan	19/3; 29/23; 33/6; 45/14; 46/9: Bir gaye uğrunda feda edilen şey
lezet	17/8, 15/19, 17/7, 18/11: Tat, çeşni Metinde "z" konsonantı tekil olarak kullanılmıştır. Oysaki "z" konsonantı kelimenin aslında ikizdir.
liakat	129/27; 296/2; 313/9: Layık olma, değerlilik, yararlık Metinde kelime "y" konsonantı düşmüş olarak istiyor. Telaffuzda bu şekilde bu şekilde kullanılması yazıya da tesir etmiştir. Fakat anlam olarak bir farklılık söz konusu değildir.
lisan	55/14: Konuşulan dil
luzum gor-	229/1: Gerekli olduğunu söylemek
ma-et-teessuf	4/28: Üzülerek, üzüntü duyarak
maalum	22/21; 57/9; 264/8: Bilinen, belli Kelime metinde çift "a" vokaliyle görülmüştür.

	Oysaki kelimenin aslında tek "a" vokali vardır. Bunun sebebi ise telaffuzda uzun olarak okunan "a" vokalini karşılamaktadır.
maaruf	2/20: Herkesçe bilinen, tanınmış, belli Metinde kelime çift "a" vokaliyle kullanılmıştır. Kelimenin aslında bulunan "ayın" sesi (ma'ruf) bu sesi karşılayan bir ses olmadığı için çift "a" sesi kullanılmıştır.
maasum	401/15: Suçsuz, kabahatsiz Kelime metinde çift "a" vokaliyle görülmüştür. Oysaki kelimenin aslında tek "a" vokali vardır. Bunun sebebi ise telaffuzda uzun olarak okunan "a" vokalini karşılamaktadır.
mada	13/21; 15/10; 19/24; 54/13; 120/15: -den başka Kelime metinde çift "a" vokaliyle görülmüştür. Oysaki kelimenin aslında tek "a" vokali vardır. Bunun sebebi ise telaffuzda uzun olarak okunan "a" vokalini karşılamaktadır.
maglup (it-)	26/27: Yenmek, muzaffer olmak, galip gelmek
maglup (ol-)	51/14: Yenilmek, savaşı kaybetmek
mahal	23/18; 29/10; 33/15; 35/19; 41/1: yel Metinde ve Türkiye Türkçesinde tek "l" konsonantı ile kullanılan kelime Osmanlı Türkçesinde çift "l" konsonantı ile yazılır. Mahalle kelimesinden bunu anlayabiliriz.
mahali mahsus	77/7: Hususi yer, özel mekan
mahali mezkure	255/22: Adı geçen yer, sözü edilen mekan
mahdud	23/1: Tahdid edilmiş, sınırlanmış

mahir	27/18: Maharetli, hünere elinden iş gelir, becerikli
mahkeme	33/5; 52/4: Davaların görülüp hükme bağlandığı yer
mahpus	32/20: Hapis Kelime metinde hapis anlamında kullanılmıştır. Oysa ki anlamı hapse atılan demektir
mahrum (kal-)	51/4: İsteddiğini, dilediğini elde edememek
mahsul	14/6; 14/7; 15/1: Ürün
mahsuldar	41/9; 23/21; 13/19; 13/2; 13/9: Mahsul veren, verimli, bereketli
mahsulat	11/4; 12/22: Toprakta yetişen şeyler
mahsus	26/15: Hususileşmiş iş, başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan
mahsus (ol-) bulunmamak,	41/18; 42/24: Hususi olmak, başkasında yalnız bir kimseye veya bir şeye ait olmak.
mahv (it-) ortadan	16/15; 44/13; 64/13; 92/15; 96/13: Yok etme, kaldırma, harap etme, perişan etme.
mahzuziet	6/1: Haz etme, hoşlanma Metinde "y" konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
mai	408/12: Mavi
maiyyeti askeri	84/10: Devletin sahip olduğu askeri birlik
makami idare	94/13: Yönetim yeri, idare makamı
makam	14/20; 19/25: Alan, saha
makarri ittihaz	22/17; 31/6; 32/3; 32/12: Saygı makam
makpul	19/3: Kabul olunmuş, alınmış, alınan
malamal	3/18: Çok dolu, dopdolu
malum	2/19: Bilinen, belli

	Metinde kelimenin çift "a" vokaliyle kullanılan şekli de bulunmaktadır.
malumat	8/28; 21/1; 58/13: Malum olan, bilinen şeyler
malumati umumiye	7/3: Genel bilgi
mamul	46/4, 66/22, 239/9: imal edilmiş, yapılmış, işlenmiş
mamulat	28/19: İmal edilmiş, yapılmış şeyler
mana	47/21; 21/15; 27/12; 44/15; 9/28: Anlam
mapud	51/23: Kendisine ibadet olunan, tapınılan
masarif	31/13: Masraflar, harcamalar
	Kelimenin asıl şekli çoğul olmasına rağmen metinde tekil anlamda kullanılmış ve çoğul eki getirilmiştir
mashar (ol-)	134/20: Nail olma, şereflenme -s->-z- değişikliği görülür.
maslahat	1/13: İş, emir, husus, madde keyfiyet
masraf	4/19: Harcanan para, gider
matem (tut-)	313/24: Ölenin ardından yas tutmak, hüznün keder ve musibet zamanındaki ağlayış, yas
mayet altında	114/17; 155/8; 133/14: Bir büyük memurun emri bulunma "i" vokali düşmüştür. Metinde "mayiet" şeklinde kullanılmış şekli de vardır.
mearifperver	1/15: Maarifi seven, maarifle ilgili şeyleri koruyan
medfeni mahsuse	313/6: Özel kabir, hususi defin yeri
medfun	33/15: Defnolunmuş, gömülmüş
medzlis	22/18; 29/7: Görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu
medpur (ol-)	144/24: Zorunda kalmak, yapılması gerekme

medzpur (tutul-)	346/7: Zorlanmak, yapmak zorunda bırakmak
medzpuriyet	63/4: Zorunluluk
meemur	113/10: Bir işle vazifelendirilen kimse; devlet hizmetinde maaş veya ücretle çalıştırılan kimse, görevli Metinde kelime çift e vokali ile kullanılmıştır. Buna sebep de kelimedede kullanılan (me'mur) ayın harfinin yerine e harfi kullanılmıştır.
meemur (it-)	83/22: Emir altına girme, görevlendirme, vazife verme Metinde kelime çift e vokali ile kullanılmıştır. Buna sebep de kelimedede kullanılan (me'mur) ayın harfinin yerine e harfi kullanılmıştır.
meeyus (ol-)	297/9: Ümitsizliğe düşmek, endişelenmek Metinde kelime çift e vokali ile kullanılmıştır. Buna sebep de kelimedede kullanılan (me'mur) ayın harfinin yerine e harfi kullanılmıştır.
meezun (ol-)	306/11: Ders veya meşk vermeye veya bir sanat işlemeye salâhiyetli
mahareti dziddie	407/12: Büyük kabiliyet
mekruh (et-)	110/13: Çirkin bulmak, iğrenç saymak, tiksinti verici kabul etmek
mektup	7/11, 404/3: mektup
melaike	60/22: melek Metinde tekil anlamında kullanılan kelimenin aslı çoğuldur. Metinde ayrıca aynı anlamda melek kelimesi de kullanılmıştır. 6: 2, 4İlahi varlıklar: İbranice Tanrı oğulları.

	Bunların melek ya da Şit soyundan gelen insanlar olduğu sanılıyor. Kutsal Kitap Yaratılış 5-6
memalik	61/18, 231/1, 261/17: Bir devletin toprağı
memaliki sahane	308/24, 326/10: Osmanlı ülkesi
	Metinde aynı anlama gelen memaliki mahrusu terkihi de kullanılmıştır
memaliki sarkiyeye	19/18: Doğı memleketleri
memleket	2/14; 25/13; 44/2; 3/26; 4/17: Ülke, devlet toprağı
memnu	19/1: Men edilmiş, yasak edilmiş yasak
memnun (kal-)	5/23, 41/2: Hoşnut olmak
memnuniyet	6/1: Hoşnutluk, memnun kalmak
memur (idil-)	300/28: Görevlendirilmek, vazifelendirilmek
menafi	335/12: Menfaatler, faydalar, yararlar
menpa	3/26: Kaynak
mensup	49/13: Bir kimseye bir şeye nispeti olan, bir şeyle ilgisi bulunan
mensup (ol-)	35/25; 36/11; 28/26: Bir kimseye bir şeye nisbetli
olma, bir	şeye ilgisi bulunmak
meplag	106/4: Tutar, harcanan para, masraf
mepni	41/2; 43/4: Bir şeye dayanan
mepzulen	3/24: Bol olarak, bolca, çokça, esirgenmeyerek
mepzuliet	17/3: Bolluk, çokluk
	9: 27Yafet: Bolluk anlamına gelir.Yaratılış 9-10
merak	3/5, 42/7: Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan arzu
merhamet	270/7: Şefkat gösterme, açma, esirgeme
merhamet (it-)	14/9: Şefkat göstermek, acılamak, esirgemek

merkep	41/13: Binilecek şey, binek
merkez	22/16; 22/26; 23/11; 26/11; 29/2: Bir yerin en işlek
yeri,	
	orta yeri, işler yer
merput (ol-)	2/8; 32/15: Rapt olmak, bağlanmış olmak, bağlı
olmak	
mertepe	13/3: Derece, basamak
mesafe	18/2; 45/22; 26/8; 26/28; 47/5: Ara, uzaklık
mesahiri dzografiun	2/10: Ünlü coğrafyacılar
mesakkad	267/15: Zahmet, sıkıntı, güçlük
	Kelime metinde "mesakkat" ve "mesakket" şeklinde de yer almıştır
mesdzid-ul-halil	49/27: Hz. İbrahim camii
mesele	42/6; 42/12: Çözülmesi istenen şey, problemi konu
mesgul	28/19: Biş işle uğraşan, iş görmekte olan
mesgul (ol-)	131/1: Bir işle uğraşmak, iş görmek
meshep	145/9: Gidilen tutulan yol
	Kelime metinde çoğunlukla "mezhep" şeklinde yazılmıştır
meshur	10/23; 2/8; 22/9; 23/3; 16/4; 16/19; 18/4; 23/28:
	Şöhretli, şöhret kazanmış, ün yapmış
meskur	109/22: Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış
metin	55/9: Metanetli, sağlam, dayanıklı
metrukiat	341/10: Bırakılan şeyler, miraslar
	-a->-ia- değişikliği görülür.
mevaki	9/5: Yerler, mevkiler
mevakii muhtelife	385/17: Çeşitli mevkiler, farklı yerler
mevdzud	27/2; 43/23: Var olan, bulunan

	Kelime metinde hem mevdzud hem de mevdzut şekliyle yazılmıştır
mevdzut (pulin-)	36/3: Var olmak, bulunmak
mevdzuiet	10/28: Varoluş, varlık
mevki	26/8; 45/20; 46/8; 46/13: Yer bölge Kelime metnin bazı yerlerinde "mevkii" şeklinde yazılmıştır. Terkiplerde ve yalın halde "mevkii" şeklinde yazılmış, hal eki almış şekillerde ise "mevki" olarak yazılmıştır.
mevsuk	21/1: Vesikaya dayanan, sağlam inanılır
mezar	34/13; 34/11; 34/8; 34/13; 45/22; 45/26: Kabir,
ölünün	gömüldüğü yer
mezaristan	55/27: Mezarlık, kabristan
mezhep	6/7; 5/20; 5/24; 1/4: Bir dinin şubelerinden her biri.
mikdar	13/19: Belirlenen miktar, doz ölçüm Metinde kelimenin "miktar" şeklinde yazılmış şekli de görülür.
mileli saire	21/20; 4/18; 74/10; 54/12: Muhtelif milletler
mileli muhtelif	373/13: Çeşitli milletler
milk	326/2: Mülk, birinin tasarrufu altında bulunan şey
millet	27/22; 28/27; 21/21; 28/1: Vatandaş, yurttaş
mimkin	126/9: imkan dahilinde olan yapılabirli mümkün Kelimenin aslı Osmanlı Türkçesindeki şekli mümkün, metinde mimkin Türkiye Türkçesinde ise mümkündür.
minasip	170/24: Uygun, yerinde -ü->-i- değişikliği görülür.

minasipet	78/23; 54/13; 164/2; 243/14: ilgi yakınlık, bağ
minval	314/18: Tarz, yol, suret, şekil
miras (kal-)	61/10: Ölenin hısımlarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye mal, mülk veya para bırakmak.
mirur (it-)	78/14: geçip gitmek, sona ermek.
misafir (kabul it-)	42/16: birini evine konuk kabul etmek Metinde deyimle aynı anlamda farklı deyimlerde kullanılmıştır: misafir al-, misafir it- gibi.
misafirhane	323/7; 306/18: Yolcu konağı
muavened	5/24: Yardım, yardım etme, yardımcılık Metinde kelimenin "muavenet" şeklinde yazılmış şekli de vardır.
muavid	69/5: Geri dönen
muavin	92/18: Muavenet, yardım eden, yardımcı
muddet	14/9: Zaman, vakit
muddeti omur	47/9: Yaşam süresi, hayatı boyunca sürdüğü vakit
mudevver	268/13: Tedvir olunmuş, döndürülmüş
muduriyet	333/1: Müdürlük, müdürün mekan ve vazifesi Metinde yazılışda y konsonantı düşmüştür.
mudzevherat	230/22: Elmas, zümrüt, yakut ve benzerleri gibi süs taşlarıyla bezenmiş olan takımlar, ziynet eşyası
mudzip	3/16; 3/21; 3/28; 39/26; 44/7: İcab eden, hayrete düşüren, şaşkınlık veren
mudzip (ol-)	11/24: gerekmek, icab etmek
mudzizat	1/6: Mucizeler
mudzize	78/11; 22/22: Allah'ın emriyle peygamberler arafından ve halkı hayretle bırakan harikulade işler, haller

	7: 11Mucize: Grekçe iş. İsa ben bir mucize yaptım, hepiniz şaşkına döndünüz diye cevap verdi.) Kutsal Kitap Yuhanna 7
mudzedded	258/27: Yenilendirilmiş, yeni, yepyeni
muellif	17/27; 381/15; 16/19; 11/27: Kitap yazan, eser sahibi
muessis	1/4; 47/8; 244/8: Tesis eden, kuran, temel atan
mufassal	305/7, 245/4: Tafsilatlı, uzun uzadıya anlatılan
mufettisi umume	268/28: Genel müfettiş
mufteri	298/1: İftira atan, kara çalıcı
mugair	115/26: Aykırı, uymaz, başka türlü Kelime metinde "y" konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır
mugairi usul	115/26: Usule uymayan şekilde.
muhafaza koruma,	43/21; 56/11; 41/17; 43/11: Hıfzetme, saklam kayıрма
muhafaza (it-)	19/17: Hıfzetmek, saklamak, korumak, kayırmak
muhafazai asais	317/12: Asayisi koruma
muhalif	43/19: Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan
muhappet	304/3: Sevgi
muharepe	11/20; 12/7; 24/6; 10/15; 22/6: Harp, savaş
muharepe (it-)	10/19; 26/25; 30/26; 43/27: Savaşmak, harp etmek
muhasere çevirme	55/8; 65/15; 134/27; 279/14: Kuşatma, etrafını -a->-e- değişikliği görülür.
muhasere (it-)	107/5; 93/16: Kuşatmak, etrafını çevirmek
muhat	52/26; 46/5; 52/23: Hata olunmuş, etrafı çevrilmiş,

	kuşatılmış.
muhim	1/2; 2/1; 4/21; 4/26: Ehemmiyetli, önemli
muhtasaren	5/9: Kısaca, özel olarak
muhtelif	8/12; 94/9: Türlü, çeşitli
mukaddem	3/20, 28/9: Zamanca önce gelen, önceki
mukaddes	1/3; 1/6; 1/7: Takdis edilmiş, mübarek, kutsal, temiz
mukanne	316/27: Belirli, şaşmaz.
mukemmel	3/8; 5/6; 42/13: Kusursuz, noksansız, harika
mukemmeliet	1/10: Kusursuz olma, noksansız bulunma
mukim	283/8: Kalıcı
muktesepat	50/24: Edinilen, kazanılan
mulahazat	2/16: Düşünceler, fikirler
mulakati sahane	288/21: Mükemmel görüşme, güzel konuşma
mumted	8/21; 8/16: İmtidad eden, uzayan, uzanan, süren
munasip	43/20: Uygun, yerinde
minasipet	54/13: İlgi, alaka
munavepeten	374/20: Nöbet ile, nöbetleşerek
munazaa	104/25; 93/26: Ağız kavgası, çekişme
munazi-un-fih	343/9: Hakkında münazaa olunan, ihtilafli, davalı, kavgalı Kelimenin aslı "münazau-fih"dir
munderidz	24/7: İçinde bulunan, yer almış, indirac eden Metinde kelimenin munderitz olarak yazılmış şeklide vardır.
munedzim	401/4: Yıldızların hareket ve vaziyetlerinden ahkam çıkaran, yıldız falına bakan kimse, falcı Metindeki "dz" konsonantı yani c sesi kelimenin asıl şeklinde çift iken metinde tektir.

	18: 10-11 Falcı sözcüğü İbranicedeki üç ayrı terimin karşılığı olarak kullanılıyor. Bu üç terim falcılığın değişik türlerini içerir. (Aranızda oğlunu ya da kızını ateşte kurban eden, falcı, büyücü, muskacı, medyum, ruh çağırıcı ya da ölülerin ruhlarına danışan kimse olmasın. Kutsal Kitap Yasanın Tekrarı 17-18
munferidan	230/19: Ayrı ayrı, birer birer
munhal	339/1: Boş kalma, açık olma, memuru bulunmama
munhedim (ol-)	329/5: İnhidam edilmek, yıkılmak, harab olmak.
munhezim (it-)	150/24: Hezimete uğratmak, bozguna uğratmak
munkasim (ol-)	372/8: Kısım kısım bölünmek, bölük bölük olmak
munpit	23/1, 35/20: İnbat edin, ekileni güzel yetiştiren,
verimli	
muntazam	5/7: İntizamlı, sıralanmış, düzgün, derli toplu
mupaniyet	401/25: Ayrılık, başkalık Kelimenin aslı "mübayenet" şeklindedir. Fakat anlam olarak bir farklılık söz konusu değildir
muftela	25/11: Fena şeylere düşkün
muradzaat	247/21: Başvurma, danışma yardım isteme
muradzaat (it-)	30/22: Danışmak, başvurmak, yardım istemek
murahas	336/18: Delege, devlet veya bir teşekkül, bir kurum adına salahiyyetli olarak bir yere birinin makamına gönderilen kimse
murdar (la-)	19/7: Mundar, kirli, pis
murekkep	28/22 ; 243/3: Terkip edilmiş, iki veya daha çok şeylerin karışmasından meydana gelen Metinde kelimenin "murekkep" şeklinde yazılışı da vardır.

murekkepan	336/18: Biraraya getirerek, karıştırarak Kelimenin "murekkepen" şeklinde yazılmış şekli de vardır.
mureppa	55/17 ; 7/9: Terbiye olunmuş, terbiye görmüş
murettep	259/13: Danışıklı, yalandan, tertip olunmuş
musaade (olin-)	32/25: İzin verilmek.
musaadekerane	126/8: İzinli, müsaadeli
musahedat	3/2: İzlenim
musapih	48/17: Benzeyen, benzer
musarleyh	264/24: Adı geçen, adı anılan Kelimenin aslı "müsarünileyh"dir.
musavir	347/15: İstisare edilen, kendisine danışılan
musellah	238/2: Silahlanmış, silah
musellim	319/17: Mülkiye kaymakamlarına ve nahiye müdürlerine verilen bir ünvan
musemma	20/17; 49/9: Tesmiye olunan, bir ismi olan, adlanmış adlı
museppip	223/26: Sebep olan
musirrane	242/26: İsrar ve inatla, ayak direyerek
muskil (les-)	92/23: Zorlaştırmak, güçleştirmek
mustahkim	228/8: İstihkam edilmiş, sağlamlaştırılmış Metinde kelime "mustahkem" manasında kullanılmıştır
mustehak (ol-)	335/3: Hak edilmiş olmak, layığı bulmak.
mustereken	306/7: Ortaklaşa, ortak olarak
mutad	316/27: İtiyad edilmiş, adet olunmuş, alışılmış
mutalaa	80/25: Tetkik
mutalaa (it-)	5/27; 62/27: Tetkik etmek, incelemek

mutalepe	344/2: Talepte bulunma, hakkını isteme
mutareke	279/14: Ateşkes, iki tarafın bir süre için ateşi durdurması
muteaddid	8/5; 10/25: Çok, birkaç, türlü türlü
muteakip	4/13; 84/15: Ardından gelen, arkası sıra beliren
mutealat	59/8: İnceleme, araştırma
muteallik	339/13: İlgili, ilişkili, ilişiği olan
mutedil	11/1: Ne az, ne çok, orta halde bulunan
mutepak	54/11; 14/9: Baki kalan, geri kalan
muteper	17/16: İtipar edilen, hatıra sayılır, değerli
muteşekkilen	90/6: Teşekkür ederek, oluşarak
mutevafa	289/26: Vefat etmiş olan, ölü, ölmüş Kelimenin aslı "müteveffa" şeklindedir.
mutevelli	275/20: Bir vakfın idaresi kendisine verilmiş olan kimse
muttefik	74/5; 90/2: Birleşmiş, anlaşmış
muttemadien	120/18: Devamlı, her zaman hiç durmadan Kelimenin aslı "mütemaddiyen"dir.
muvafak (ol-)	2/1; 304/6; 119/19; 126/5: Başarmak, başarılı olmak
muverrih	25/9; 33/21; 36/15; 45/11: Tarih yazan, tarihçi
muzafer	123/14: Zafer kazanmış galip Kelime metinde tek "f" konsonantı ile yazılmıştır.
muzafer (ol-)	118/12: Zafer kazanmak, galip gelmek
muzaferiet	17/20; 150/9; 151/19: Düşmana üstün gelme Metinde çift "y" konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
muzafferan	69/16: Muzaffer olarak üstünlük kazanarak, üstün gelerek.

	Kelimenin aslı "muzafferen"dir. Fakat anlam olarak bir farklılık söz konusu değildir.
muzakerat	358/8; 357/5; 347/23: Müzakereler
muzakere	242/1: Bir iş hakkında konuşma, danışma
muzakere (it-)	223/7: Bir iş hakkında konuşma danışmak.
muzde	32/23: Muştı, sevinç haberi Kelimenin aslı müjde'dir.
muzeyen	251/15; 260/26: Zinetlendirilmiş, süslendirilmiş,
süslü	
nadir	17/23; 18/16; 18/13; 19/23; 20/3: Seyrek, az, ender bulunur
nahak	284/10: Haksız Kelimenin aslı çift "k" ünsüzüyle yazılır.
nahiye	46/15: Küçük yer, bölge
nail (ol-)	32/23 ; 68/28 ; 351/13: Muradına erme, istediğini
elde	etmek.
nail (puyur-)	288/22: Birinin muradını, istediğini yerine getirmek.
nakl (eyle-)	259/5: Bir şeyi başka bir yere götürme taşımak.
nakl (it-)	63/13; 28/2; 33/1; 45/8; 33/16: Taşımak, götürmek.
nam	7/15; 8/26; 11/11; 13/27; 20/4; 30/15: İsim, ad, ün
namdar	3/17: Namlı, ünlü
namizet	330/8: Aday Kelimenin aslı namzettir.
napak	18/27; 19/22: Pis, murdar
nasp	74/23; 96/16: Allah'ın kısmet etmesi, dilemesi
nazar	59/10, 41/1: Bakma, bakış, göz atma
nazaren	2/6; 5/10; 7/4: Kıyasla

nazari dikkat bakışlarını	3/15: Önemlibir şeye tüm dikkatini verme, onun üzerine dikme.
nedzat	3/21: Kurtulma, kurtulus
nefer	41/19: Asker
nefs	14/22: Nefis, lezzetli Metin "i" vokali düşmüş olarak kullanılmıştır
nepat	15/27: Bitki
nepatat	12/7: Bitkiler
nesl	60/13: Nesil, kuşak
nesr (it-)	6/7; 5/8; 1/1; 123/25: yaymak, dağıtmak
netidze	1/14: Sonuç, son
neu	15/27: Çeşit, tür
nezd	304/24: Göre nazarında, fikrinde
nida (it-)	390/19; 84/7: Çağırma, bağırma, seslenmek
nihayet	11/7, 14/10: Sonuç
nikah	341/15: Kanuni evlenme töreni
nisane	11/16; 58/19: Alamet, belirti
niyaz	121/19: Yalvarış, yakarış, dua
niyaz (it-) bulunmak.	4/7: Yalvarmak, yakarma, tazarru ve niyazda
niyet	25/14: Meram, kurma, Niyet Kelimenin aslı niyyet şeklinde yazılır, Metinde ise Türkiye Türkçesindeki gibi yazılıp telaffuz edilmiştir.
niymet	49/6: iyilik, lutuf, ihsan, bağış Kelime metinde telaffuzdaki kullanımına benzetilerek "y" konsonantıyla yazılmıştır.

nizamname	52/12: Tüzük, konulan nizam ve usulü içine alan ve yolda hareket edileceğini bildiren resmi hükümler
noksan	18/27: Eksiklik, azalma, azlık
noktai nazar	41/1: Bakış açısı
nukud	342/3, 308/27: Nakitler, paralar
numune	366/10: Örnek
nuri itikat	33/11: İnanç nuru
nur	4/13: Aydınlık, parıltı parlaklık
nusha	4/25: Yazılı, yazılmış şey, yazılı bir şeyden çıkarılan suret.
pad_el_hudzun	140/20: Hücumdan sonra Terkibin asıl yazılışı ‘‘ba’del-l-hücum’’dur
Pad_el_ihtar	92/28: İhtar edildikten sonra
Padehu	16/16; 12/6; 22/18; 23/4; 42/19: Ondan sonra
Padisah	1/16; 337/27: Hükümdar
Pahr	398/16: Deniz, umman
Pahs (it-) etmek	33/22; 54/27; 50/12; 1/15; 33/23: Konulma, söz
Pahs (olin-)	12/21: Konuşmak, söz edilmek
Pahsis	11/6: Bağış olarak verilen para
Pahusus	17/24: Hususiyle, özellikle
Pokayayi omur	109/1: Hayatın geri kalanı
Palci	49/13: Ebedi, sonsuz, ölümsüz
Paki (kal-)	51/25; 104/25: Ölmemek, ebedi kalmak
Pakire	399/25: Kız oğlan kız, hiç evlenmemiş
Paliy	13/21: Erişmiş, vasıl olmuş, veren
Pop	339/8; 25/10: Konu, mesele
Pap_ul_ahire	54/12: Ahiret kapısı

Pean (it-)	21/18; 12/19; 81/10; 50/7; 43/19: Anlatmak, açık söyleme, belirtme
Peanat	117/4: Nutuk söylev, demeç -y konsonantı kelimedede düşmüştür.
Peddua	10/11; 10/12: İnkısar, ilenç
Peder	49/28; 57/23; 45/13; 48/22: Baba
Pedevi	13/16: Göçebe, çölde yaşayan
Pehane	144/27; 152/18: Bahane, sebep
Pela	223/3; 42/6: Sıkıntı, musibet
Pelagat	354/21: İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme
Pend	337/21; 52/12: Fıkra, madde
Peni beser	2/21: İnsanoglu, insanlar
Pentzenpe	392/12: Perşembe Kelimenin aslı "penç_şenbe" şeklinde olup "ş" sesi düşmüştür.
Per mutad	238/4: Alışıldığı, adet olduğu, her zaman olduğu üzere
Peraet	258/12: Bir dava sonucunda temiz ve ilişesiz çıkma, aklık
Perai maslahat	1/12: İş için Kelimedede "y" konsonantı düşmüştür.
Perat	287/20: Rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren Ferman
Pereket	13/14; 16/23: Meymeneti saadet, bolluk
Perusan (it-)	92/22: Bozmak, dağıtmak
Perusaniyet	105/17: Perişanlık, maddi-manevi dağılmış olma hali
Peseriet	3/28: İnsanlık, insanlar
Pestimal	394/28; 394/27: Arka örtensey

	Kelimenin aslı ‘‘püşt_mal’’dir
Peyaz	9/27; 34/5; 46/25: Renk
Peyda(it-)	252/16: Meydana çıkarmak, ortaya koymak
Peygamper	24/8; 26/20; 27/2; 30/1; 42/11: Allah tarafından
haber	getiren, Allah’ın emirlerini insanlara bildiren
Peyt_ul_mal	341/11: Maliye hazinesi
Peyt_ul_mukaddes	52/17 ; 67/3: Kudüs
Paytaht	41/22 ; 48/2 ; 60/8: Başkent, İstanbul
	Tamlanan eki düşmüştür.
Peytullah	50/12; 50/10; 228/19: Kabe
	28: 19 Beytel: Tanrının evi manasındadır. (Oraya
	beytel adını verdi. Kentin önceki adı Luz’du.
)Yaratılış 28-29
Pihaper	5/19: Habersiz
Pil dzumle	1/4: Hep birlikte, bütünüyle, beraberce
Pil ittifak	64/4: Beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oy birliğiyle
Pil pean	257/17; 5/25: Beyan ederek, açıklayarak
Piladi meshure	2/25: Meşhur beldeler, şehirler
Pilistifade	303/15: Faydalanarak, yararlanarak
Pina	47/2: Yapı, ev
Pina(idil-)	52/12: İnşa edilmek, bina kurmak
Pinamus	113/2: Namussuz, şerefsiz
Pittakuie	144/21: Takviye ederek, güçlendirerek
Pitaraf(kal-)	88/22: Tarafsız kalmak
Pizzat	48/17; 302/9: Kendi kendine
Putperest	103/7; 61/18; 52/22; 21/27; 52/22: Puta tapan
Radde	247/3: Aşağı yukarı tahmin edilen miktar veya
	zaman

radzi	5/6: Rıza gösteren, kabul eden boyun eğen
ragbet	6/8: İstekle karşılanma
rahip	42/22: Evlenmez papaz
raihadar	28/22: Güzel kokulu, koku saçan
Rapp	46/8; 4/7; 44/3; 44/9; 262/14: Allah
Rast(olin-)	41/21: Rast gelinmek, tevafuk edilmek
Rayha	18/1: Koku
Red(it-)	257/25: Geri döndürmek, geri çevirmek, kabul etmemek Metinde kelime redd (olin-) şeklinde de kullanılmıştır.
Redza(it-)	6/9; 10/17; 38/3; 70/2: Dikte bulunma, isteme
Ref(it-)	232/5: Kaldırma, hükümsüz bırakma
Renzide(itdir-)	343/4: İncitmek, kırmak
Repi_ul_ahir	344/6: Arabi aylarin dördüncüsü
Resim	373/3: Fotoğraf
Resmi kusad	76/13: Açılış töreni
Riaset(it-)	138/24; 375/22: Reislik yapma, başkanlık etme
Riaset	146/14: Reislik, başlık, baş olma
Ridzad_u_kipar	4/14: Devlet büyükleri
Rifatlu	413/23: Askerlikte binbaşılarda mülkiyede üçüncü rutbe sahiplerinin ünvanı
Rikkat	47/11; 10/11: Rakiklik, yufkalık, incelik
Riavet(olun-)	377/25: Söylenen, hikaye edilen rivayet 43/17, 16/5: Söylenti, bir haber söz veya hadisenin hikayesi
riza	264/7: Hoşnutluk, memmunluk
rudzu(it-)	231/12: Geri dönme

ruessa	260/7: Reisler, başlar
ruhi insani	5/18: İnsan ruhu
ruhsat(ver-)	274/24: İzin vermek, musaade etmek
ruhsati resmi	1/11: Resmi ruhsat
rutbe	338/20: Sıra, derce, basamak
ruya	380/9; 21/12; 38/6; 38/3; 24/14: düş
ruyet	92/2; 275/17: Görme, bakma Metinde kelimenin ‘ruyiet’ şeklinde yazılmış şekli de vardır.
Ruzgar	11/9: Yel
sapr	129/7, 14/9: Tahammül
sar	4713 ; 7/7: Doğu
sath	718: Yüzey, alan, kapladığı, yer
sayni taadzup	3/13: Şaşmaya değer, şaşılacak, hayret edilecek. Metinde "dz" yani "c" konsonantı çift olması gerekirken tek yazılmış ve telaffuz edilmiştir.
Saasa	252/8: Gösteriş
Sagırt	44/10, 214/19, 401/26: Çırak, talebe
Sahane	1/17: Hükümdara yakışacak şekilde olan,
mükemmel	
Sahid	223/1: Tanık
Sahih	4/2 ; 59/10: Gerçek, doğru
Sahil	11/26; 38/15; 28/17; 8/14; 18/15: Deniz kenarı, kıyı
Sair	3/17; 250/20; 19/20; 18/18; 33/13; 44/4: Benzer,
gibi	
Sakirt	376/7: Çırak, talebe
Salisen	65/22; 262/13: Üçüncü olarak
Saltanat	35/7: Bolluk ve zenginlik şatafatlı hayat

San_u_sohret	2/17; 73/2; 101/4: Ün ve nam
Sanatkar	367/19; 400/9: Sanatçı, usta
Sani	1/17; 12/10: İkinci
Sanie	12/10: Saniye
Sanien	262/12: İkinci olmak
Sapoh	151/4; 129/7: Sabah
Sapr	14/9; 6/4: Dayanma katlanmak
Sark	7/7; 47/3: Doğu
Sayani zikr	26/10; 242/6: Söylemeye değer
Say	1/17: Çalışma, gayret, çaba
Seda	238/7: Ses
Sedzaat	63/21: Yiğitlik, yüreklilik
Sedzade	264/23: Üzerinde namaz kılınan küçük kilim,
seccade	“dz” yani “c” konsanantı cıfl olması gerekirken tek olarak alınmıştır.
Sedzda	227/18: Alnı, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti
Sedzda(it-)	67/2, 79/2: Alnı, elleri ve ayakları yere koyarak Allah’a gösterilen saygı
Sefalet	64/24: Sefillik
Sehadet	52/4: Delalet, alamet, işaret
Sehamet	324/7: Zeka ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik
Sehir	13/26; 22/17; 25/5; 25/6: Sehir, büyük belde, kent, il
Sehri mukaddes	Metinde kelime “sehr” şeklinde de kullanılmıştır 1/7; 4/4; 47/12; 47/7; 19/6: Mukaddes şehir, Kudüs

Seir(it-)	41/2: İzlemek, temas etmek Kelimedede ‘‘y’’ konsonantı yerine ‘‘i’’vokalı kullanılmıştır.
Sekena	13/2; 25/21: Sakinler, oturanlar
Sekil	3/22; 39/15; 31/10; 5/12: Hal, biçim, durum
Selamet	3/23, 4/6: Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak kalma hali
Selef	324/2: Bir yerde, bir işte, bir vazifede, başka birinden önce bulunmuş kimse
Sema	9/10; 60/6; 245/15; 12/12: Gökyüzü
Senaakarane	76/8: Zanaatkar, bir yakışacak şekilde zanaatkar
Sene	44/1; 6/4: Yıl
Sepep	30/10; 22/12; 22/19; 43/27: Neden
Serait	346/12: Şartlar
Serasker	49/28: Ordu kumandanı
Seref	333/23: Namus, onur, haysiyet
Serefsudur(ol-)	339/14: Şerefle çıkmak
Serhos	139/3: Sarhoş
Serif	3/25: Şerefli, mubarek, kutsal
Serpesiet	123/25; 152/13: Serbestlik, serbestiyet Kelimenin aslı ‘‘serbestiyet’’ şeklindedir
Serpest	118/21; 322/20: İstedigi gibi hareket etme
Serrahaten	7/13, 64/27: Açıkça, açıktan açığa, açık olmak Kelimenin aslı ‘‘sarahatan’’dir
Sersemlik	15/13: Sersem olma hali Kelime Osmanlı Türkçesinde ‘‘sersam’’ şeklindedir.
Servi	141/6: Selvi 6: 14 Gofer: Ne çeşit ağaç olduğu bilinmiyor. Selvi

	ağacı olduğu sanılıyor. (Kendine gofer ağacından bir gemi yap. İçini dışını ziftle, içeriye kamaralar yap.))Yaratılış 6-7
Sevahl	20/3; 20/6; 21/4: Yahıları, kıyılar
Sevk (olin-)	279/12: Yönlendirilmek, görevlendirilmek
Seyyah	18/23; 35/4: Yolcu, gezici Metinde kelime tek ‘y’ konsonantıyla yazılmış telaffuz edilmiştir.
Seyane	2/12: Güneşin etrafında dolaşan gezegen, dünya Metinde kelime tek ‘y’ konsonantıyla yazılmış ve telaffuz edilmiştir
Seyfie	41/9: Yazlık ev, sayfiye Metinde kelimenin yazımında ‘y’ konsonantı düşmüştür. -a->-e- değişikliği söz konusudur.
Seyr (it-)	45/9: İzlemek, temaşe etmek
Seytan	407/16: Şeytan 4: 3Ayartıcı: Şeytan (O zaman o Ayartıcı yaklaşıp, “Tanrı’nın oğluyun söyle şu taşlar ekmek olsun,, dedi.)Kutsal Kitap Matta 3-4 5: 37Şeytan: Grekçe kötü olan. (Evet’iniz evet hayır’ınız hayır olsun. Bundan fazlası Şeytan’dandır.) Kutsal Kitap5
Siddet	45/3; 19/14; 84/20; 11/9: Sertlik, katılık
Sifa (it-)	26/1, 31/27: Şifa vermek, iyi etmek
Sihhet	154/3: Sağlık, sıhhat
Siffat	285/21: Vasıf, özellik Kelime metinde çift ‘f’ konsonantı ile yazılmış ve

	telaffuz edilmiştir
Sihirpazlık	407/26: Büyücülük, sihirbazlık
Sikayet	335/19: Şikayet, sızlanma Metinde çoğul olan şikayet kelimesi tekil olarak kullanılmıştır
Sikke	51/27: madeni para, akce 6: 24Para: Grekçe Mamon. Aramice'de zenginlik anlamına gelen mamon sözcüğü para ya da para kazanma hırsı anlamında kullanılır. (Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrı'ya hem de paraya kulluk edemezsiniz.) Kutsal Kitap Matta 6
Silah	18/21: Silah
Simal	45/28; 7/7; 8/25; 21/22; 22/27: Kuzey
Şimendifer	39/22; 39/25; 46/17; 31/17: Tren Metinde kelimenin "simenduffer" şeklinde yazılışı da vardır
Simsiyah	224/19: Kapkara, simsiyah
Sinif	49/4: Süzme, topluluk, grup
Sirayet	357/19: Bulaşma, yayılma, dağılma
Sirket	335/17: Ticaret için meydana gelen kurum
Sitayış	265/8: Övme, övüş
Siyah	324/21: Kara, siyah
Sohret	3/1, 354/16: Nam, ün
Sohulet	117/23: Kolaylık
Sulhperver	344/18: Barışsever
Sultan	288/4: Padişah, hükümdar

Suphe	35/2: Kuşku
Sulela	285/27: soy sop, ocak Metinde kelime e va a vokallari yer değiştirmiş olarak kullanılmıştır.
Sulh	47/21; 49/6; 49/9; 224/12: Barış, barışma, barışıklık
Sual (it-)	2/9: Soru sormak
Suarari meshure	7/11: Meşhur şairler
Sukr (it-)	38/16; 32/24: Allah'ın bahsettiği olmak nimetlerden memmun olmak, minnetarlık duymak Metinde kelime ‘v’ konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
Sudur (it-)	297/28: Meydana gelmek oluşmak
Suhulet	28/1; 224/4: Kolaylık
Suari	19/27: Atlı asker, suvari
ret	404/3; 3/6; 4/27; 12/19: Yol, gidiş
Taadzup	3/8: Şaşırma, şaşma, taaccup Kelimedede ‘dz’ yani ‘c’ sesi çift olması gerekirken tek yazılıp telaffuz edilmiştir
Taaruz	90/4: Düşmana saldırma Metinde kelime ‘r’ konsonantı çift olması gerekirken tekli kullanılmıştır
Tabir	368/24: İfade, anlatma
Tafsilat	39/27; 42/8; 11/28: Etraflı olarak bildirmeler, uzun uzadıya anlatmalar, açıklamalar
Tahammul (it-)	84/9: Dayanmak, katlanmak
Tahkim	41/27: Sağlamaştırmak, berkitmek
Tahrikat	321/17: Hakaret etöeşer, hor görmeler, küçük görmeler

Tahlis (it-)	377/15: Kurtarmak, kurtarılmak
Tahribat	261/20: Harap etmeler, yıkış bozmalar
Tahrip (it-)	13/28: Harap etmek, yıkıp bozmak
Tahsili ilim	332/18: İlim tahsili
Tahsis (olin-)	70/5: Bir şeyi birine veya bir yere mahsus kılmak
Takdim	78/7: Büyük bir kimsenin huzuruna bir şey götürmek, vermek
Takdiri ilahi	81/2: Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler. Allah'ın her şeyi daha önceden düzenlemesi, Allah'ın takdiri
Takdis (it-)	60/3: Mukaddesleştirmek, kutsallaştırmak, kutsal tutmak
Takriben	31/15: Aşağı, yukarı, yaklaşık olarak, tahminen
Taksim (ol-)	12/4; 22/8; 24/21; 20/16; 20/18, 218/ , 9/26: Bölmek, parçalara ayırmak
Taksimat	21/6, 20/12, 20/22; 21/11; 21/13: Bölme, parçalara ayırma
Takvie	5/20: Kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme Metinde y konsonantı düşmüş olarak yazılmıştır şeklinin dışında "takviye" şeklinde de kullanılmıştır
Takvie (it-)	81/6: Kuvvetlendirmek
Talep (it-)	18/20; 90/5: İstemek, dilemek
Talkinat	259/17: Öğretmenler Kelime metinde -e->-a- değişikliği ile kullanılmıştır.
Tantana	295/15: Sa'saa, debdebe, patırtılı, gürültülü, gösteriş
Tap (it-)	4/25; 305/7: Kitap basmak Kelimenin metinde yazılışında ve telaffuzunda "ayin"

	harfini gösteren bir işaret olmadığı için bu kurala göre yazılmamıştır
Tapi (ol-)	25/19; 32/10: Boyun eğmek, emir altına girmek
Tapiat	14/6: Doğa
Tapii	1/13: Olağan, alışılmış doğal
Tar_u_mar	258/14: Alt üst, yerle bir Metinde ve bağlama edatı bazen ‘u’ şeklinde yazılarak (-) işaretiyle kendinden önceki ve sonraki kelimeye bitişik yazılmıştır
Taraf	38/9; 38/10; 8/27, 9/20, 38/20; 47/3; 19/10, 38/19: Yön
Tard (it-)	55/20: Sürmek, uzaklaştırmak
Tard (itdir-)	247/19: Sürdürmek, uzaklaştırmak
Tard (olin-)	19/7, 18/22: Sürülmek, uzaklaştırılmak
Tarif	59/10: Etrafiyla anlatma, anlatılma, etrafiyla bildirme Metinde ‘ayin’ işaretini gösteren herhangi bir işaret kullanılmamıştır
Tarifa	39/26; 39/25: Fiyat veya zaman gösteren cetvel
Tarifat	5/3: Etrafiyla anlatma, ayrıntılarıyla bildirme
Tarih	1/1; 1/13, 22/20; 29/13; 33/17: Tarih
Tasnif	6/3: Eser ve kitap haline getirme
Tastik (it-)	9/14, 53/9, 48/24, 29/11, 29/25, 45/12: Doğrulamak, gerçeklendirmek
Tasvir	49/2: Tarif etme
Tatlik (eyle-)	341/18: Boşama, bırakma, ayırma
Tatpik (idil-)	62/17: Uygulamak, uydurulmak, yakıştırmak
Tavsie	114/22, 115/3: Öğüt, nasihat

Tavsie (it-)	14/2, 114/2: Öğüt vermek Metinde kelime ‘y’ konsonantı düşmüş şekliyle kullanılması yanında tavsiye(olin-) şeklinde de kullanılmıştır
Tayin	8/13: Ayırma, belli etme
Tazim	20/14: Büyükleme, ululama, büyük sayma
Tazir	317/3: Tekdir etme, azarlama
Teakip (it-)	92/24: Arkasına düşme, arkasından gitme veya gelme Kelimenin metinde kullanımında ‘e’ vokali türemiş olup aynı zamanda (et-) yardımcı fiili şekli de vardır.
Teamir	273/10, 109/16: Onarma, düzeltme, bozuk şeyi düzeltme, tamir Kelimenin metinde kullanımında ve telaffuzunda ‘e’ vokali türemiştir
Teamir (it-)	322/6: Onarmak, düzeltmek, tamir etmek
Tearif	401/4: Etrafıyla anlatma, anlatılma, etrafıyla bildirme, bildirilme Kelimenin metinde kullanımında ‘-e’ vokali türemiştir.
Tearuz	222/11; 148/5: düşmana saldırı Metinde kelimenin aynı anlama gelen asıl şekli taaruz da kullanılmıştır
Teazim	74/24; 68/19: ululama, büyük sayma
Tedkikat	58/18: Tetkikler, inceden inceye araştırma
Tedpir	140/23; 114/18: Bir şeyi temin edecek veya önleyecek, yol, çare
Tedrizan	330/1: Derece derece, yavaş yavaş, azar azar

	Kelimede –e->-a- değişikliği görölür
Tedzavuz	58/10: Ötesini geçme, sınır aşma, atlama
Tedzdid	92/8: Yenileme, yenilenme, tozelenme
Tedzemmü	346/11: Toplanma, yığılma, birikme
Tedzrupe	16/10: Deneme, sınama, tecrübe
Tedip (it-)	317/3: Terbiye etmek terbiyesini vermek, haddini bildirmek Metinde kelimedeki görüldüğü gibi ‘‘ayın’’ harfi gösterilmemiştir. Bazen bir sonraki vokal tekrar edilmiştir
Tedip (olin-)	298/1: Edeplendirilmek Kelimedeki ‘‘e’’ vokali türemiştir
Teehir	319/19; 316/1: Sonraya, geriye bırakma, geciktirme Kelimedeki metinde ‘‘e’’ vokali türemiş olarak kullanılmıştır. Bunun sebebi de ‘‘ayın’’ harfinin karşılayan bir işareti bulunmamasıdır.
Teehir (idil-)	164/2: Sonraya, geriye, bırakma, geciktirmek
Teelifkerde	404/7: Boyun eğen, uzlaşmaci kişiliğe sahip
Teemin	326/2: Elde etme, sağlama Kelime metinde ‘‘e’’ vokali türemiş olarak kullanılmıştır. Bunun sebebi de ‘‘ayın’’ harfinin karşılayan bir işareti bulunmamasıdır.
Tesir (it-)	80/9: Etkilemek, etkilenmek Kelime metinde ‘‘e’’ vokali türemiş olarak kullanılmıştır. Bunun sebebi de ‘‘ayın’’ harfinin karşılayan bir işareti bulunmamasıdır.
Teesis	59/8; 57/30: Temel atma, kurma, kuruluş, kurum Kelimedeki metinde ‘‘e’’ vokali türemiş olarak

	kullanılmıştır. Bunun sebebi de ‘‘ayın’’ harfinin karşıl原因 bir işareti bulunmamasıdır.
Tefekkür (it-)	47/11: Düşünmek, zihin yormak
Tefsir	75/6: Yorum, açıklama
Teftis	75/7: Araştırma, sorulup araştırma, bir şey doğrusunu bulmak için her tarafı arayıp tarama
Tehammul (it-)	64/23; 146/4: Dayanmak katlanmak, tahammül etmek Metinde kelimenin tahammül (it-) şekli de vardır
Teharriat	289/11: Aramalar, araştırmalar. Kelimenin aslı taharriyyat şeklindedir.
Tekdir (it-)	87/4, 91/27: Azarlamak, kınamak
Teklif (it-)	223/1, 92/8: Önermek
Telef (it-)	19/16; 46/11; 45/15; 30/13; 41/14: Yok etme öldürme
Telkin (it-)	3/7: Aşılama, kulağına koyma
Tenezzulen	59/11: Gönül alçaklığıyla, alçak gönüllülükle, kibirsizlikle
Tenhîp (et-)	108/19: Uyarmak ikaz etmek
Tensip	258/19: Münasip görmek, uygun bulmak
Tenvir	324/23: Aydınlatma, parlatma
Tepaa perver	1/16: Raiyetini, halkını seven
Tepdil (it)	22/13; 31/2: Değiştirmek başka bir hale getirmek Kelimenin teptil şeklinde yazılışı da vardır
Tepdil (ol-)	8/12; 49/25; 15/21: Değişmek, değiştirmek, başka bir hale getirmek.
Tepdûlat	400/8; 51/17; 21/7; 14/12: Değişiklikler, değişiklik
Tepeyyun (it-)	123/15: Belli olma, anlaşılma, meydana çıkma

Teprikat	263/28: Tebrikler, kutlamalar
Tepsir	236/18: Müjde verme, müjdeleme, müjdenme
Terakki	125/26: İlerleme, gelişme
Terdzemei hal	1/3, 57/1: Hal tercümesi
Terennum (it-)	93/2: Yavaş ve güzel sesle şarkı söylemek
Terfi (it-)	326/13: Rütbe vermek, rütbe almak
Terk (it-)	228/16; 41/26; 42/6: Bırakmak, salıvermek, vaz geçmek
Terpie (it-)	150/12; 115/16; 30/11: Eğitmek
Tesadduf (it-)	130/7; 231/15: Rast gelmek, aramadan bulmak, rastlamak Kelime metinde çift ‘‘d’’ konsontatıyla yazılmıştır ve telaffuz edilmiş halinin dışında asıl tesadüf şeklinde de kullanılabilir.
Tesaddukat (eyle-)	342/3: Sadaka vermek
Tesaduf (it-)	246/9: Rast gelmek, aramadan bulmak, rastlamak
Tesarruf	318/13: Sahip olmak
Tesarruf (eyle-)	340/17: Arttırma, arttırılma
Tesavir	374/13: Tasvirler, resimler
Tesdid	5/20: Şiddetlendirme, şiddet ve kuvvet verme
Teşekkür (it-)	43/12: Şükretme yapılan bir iyilikten memmun kalındığını belirten söz
Teselli amiz	279/17: Teselli edici, avutucu
Teseppus	150/22; 335/12; 131/18: Girişme, girişim, el atma
Teseppus (it-)	290/8: Girişimde bulunmak
Tesir	11/17; 30/21: Alamet, etki bırakmak
Tesir (it-)	18/2: Etkilemek, iz bırakmak
Teskil	2/1: Meydana gelme, meydana getirme

Teskil (it-)	24/24; 11/4; 56/14; 10/5, 10/9, 28/23: Meydana getirmek, oluşturmak
Teskil (olin-)	24/23: Meydana getirilmek, oluşturulmak
Teslim (it-)	89/1: Bir emanati yerine vermek
Teslim (olin-)	32/4: Bir şeyi yeni sahibine vermek, savaşı bırakıp boyun eğmek
Tesmie (it-)	112/9: İsimlendirmek, ad vermek, adlandırmak
	Metinde kelime ‘y’ konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
Tesmie (olin-)	75/16: İsimlendirilmek, ad verilmek, adlandırılmak
	Metinde kelime ‘y’ konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır
Tesrif	60/5; 60/12: Gelmesiyle bir yere şeref verme, gelme
Tevsie	303/5: Ödeme
	Metinde ‘y’ konsonantı düşmüş olarak kullanılmış ve telaffuz edilmiştir
Tesvikat	353/11: Şevke getirmeler, isteklendirmeler
Tevasuf	274/25; 354/18: araya girme, aracılık, arabulma
	Kelimenin asıl şekli ‘tavassuf’ tur
Tevedzuh	398/14; 214/1: Güleryüz gösterme yakınlık duyma, hoşlanma, sevgi
	Metinde kelime tek dz yani ‘c’ konsonantıyla yazılmıştır
Tevellud	332/17: Doğum
Tevellud (it-)	394/7; 235/15: Doğmak, dünyaya gelmek
Tevessu (it-)	235/15: Genişlemek, yayılmak
Tevlih (it-)	4/17: Şaşırtma, sersemleştirme

Tevsie (it-)	317/93: Önermek, tavsiye etmek Kelimede –a->-e- değişikliği ve ‘y’ konsonantı düşmüş olduğu görülür.
Tevzi (it-)	4/26: Dağıtmak
Tevzi (ol-)	251/12: Dağıtılmak
Tezevudz (it-)	338/3: Evlenmek, zevc edinmek Metinde kelime tek ‘v’ konsonantıyla yazılmış ve telafuz edilmiştir.
Tezvidz	341/18: Kocaya verme, evlendirme
Tezyin (it-)	98/13: Zinetlendirmek, süslemek
Tezyinat	18/1; 223/13: Süsleme, bezemeler
Tidzaret	35/23: Alım-satım, ticaret
Toupe (it-)	84/6: İşlenmiş bir gğnah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz, tovbe Kelime metinde ii’deki kullanımıyla yazılmış ve telaffuz edilmiştir
Tudzar	28/20; 130/28: Ticaret yapan Kelime çoğul olmasına karşın metinde ii’deki gibi tekil anlamda kullanılmıştır.
Turpe	26/20; 42/1; 41/28: Mezar üzerine çatılmış yapı
Tzarsaf	371/1: Örtü, çarşaf
Tzeharsenbe	310/14: Dördüncü gün, Çarşamba
Tzevap	256/16: Sorulan bir şeye verilen karşılık, cevap
Tzivar	48/13: Çevre, yöre
Ulema	5/4: Alimler, ilim sahipleri, bilginler
Uli	130/9: Sahip Kelime metinde asıl şekliyle kullanılmamıştır. Çünkü kelime tekildir, ulu kelimesi ise bunun çoğuludur.

Umum	2/24: Hep, bütün, cümle, herkes
Umuri hokumet	85/6: Devlet işi
Usul	129/23: Yol, yöntem
Utufet	354/17: Lutüf, nezaket, şefkat
Vad	33/4: Söz verme, üstüne alma
Vaat (olin-)	63/24: Bir şeyin yapılmasına söz vermek Metinde kelime vad şekliyle de yazılmıştır
Vad (it-)	93/7; 1/8: Bir şeyin yapılmasına söz vermek Metinde kelime vaat şekliyle de yazılmıştır
Vad (puyur-)	289/9: Makamca yüksek ulu birinin yaptığı bir şeyin yapılacağı konusunda söz vermek
Vadzife	70/7: Bir kimsenin yapmak zorunda olduğu iş, görev vazife Kelimenin metinde yazımında ve telaffuzunda ‘‘d’’ konsonantı türemiştir
Vadzip (ol-)	239/1: Yapılması dini hükümlere göre lüzümlü olan, farz derecesine yakın bulunan
Vahşet	312/12: Vahşilik
Vahsi	20/1; 225/2; 253/9: yabani, insandan kaçan Kelime metinde hayvanlar için kullanılmıştır
Vakf (it-)	266/5: Bir malı ve mülkü satılmamak kaydıyla, bir hayır işine bağışlamak, bırakma
Vakf (olin-)	24/26: Emrinde olmak kendini adamak, kole olmak Kelime metinde insan için kullanılmıştır
Vaki	3/12; 26/16; 27/8: Vuku bulmak, meydana gelmek
Vakit	7/5; 20/6; 35/7; 25/27; 26/11; 31/22: Zaman vakit
Valde	114/5: Anne, valide Kelime metinde ‘i’ vokali düşmüş olarak

	kullanılmıştır.
	19: 26Anne: Grekçe Kadın. (İsa, annesiyle sevdiği öğrencinin yakınında durduğunu görünce annesine, “ İşte oğlun! „dedi.) Kutsal Kitap Yuhanna 19
Vasf (it-)	17/4: Özelligini belirtmek, betimlemek
Vasiet	33/3; 42/4; 45/2: Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey. Kelime metinde “y” konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır.
Vasiet	342/3: Vasiyet bırakmak Kelime metinde “y” konsonantı düşmüş olarak kullanılmıştır
Vassi	14/14: Geniş, açık, enli Kelime metinde tek “s” konsonantı olması gerekirken çift “s” konsonantı yazılıp telaffuz edilmiştir
Vatsa	61/8: Araci, arada bulunan, araya giren
Vatan	42/10 ; 36/19: Yurt
Vaz (it-)	3/22: Koymak, konulmak
Vaz (eyle-)	2/3: Koymak konulmak
Vazaifi ruhanie	289/9: Ruhani vazifeler, manevi görevler
Vaz	128/6: Dini öğüt, nasihat
Vazih	12/19: Apaçık, besbelli meydanda
Vefat	62/10 ; 59/4 ; 31/22 ; 33/2: Ölüm, ölme Metinde kelimenin “vefad” olarak yazılmış şekli de vardır
Vefat (it-)	61/22 ; 30/16 ; 34/15: Ölmek
Vekalet	320/3: Vekillik, başkasının işini görmeye memur

	olma
Veliaht	239/17: Bir hükümdardan sonra hükümdar olacak kimse
Veraset	50/24: Mirasçılık, mirasta hak sahibi olma
Vezir	234/4: Valilik, vekillik gibi yüksek rutbelerde bulunan, paşa unvanını taşıyan kimse
Vidzdan	289/9: İnsanın içindeki iyiyi, kötüyü ayırt eden duygu
Vidzud	34/14 ; 33/2: İnsan veya hayvan gövdesi, beden, vucut 5 : 1Çadır: Beden(Biliyoruz ki barındığımız bu dünyasal çadır yıkılırsa göklerde Tanrı'nın bize sağladığı bir konut-elle yapılmamış, sonsuza dek kalacak bir evimiz –vardır.) Kutsal Kitap 2. Korintliler 2-3
Vuku	5/11 ; 5/9 ; 11/20 ; 21/11 ; 35/12: Meydana gelmek, vaki olmak
Vukuat	30/20 ; 33/10 ; 233/24: Olay vaka
Vussuati cesime	7/6: Kapladığı alan, yüz ölçümü Kelimenin metinde yazılışı ‘s’ konsonantı çift telaffuz edilmiştir.
Vuzena	234/5: Vezirler
Yees	283/6: Ümitsizlik, elem, keder Metinde kelime çift ‘e’ vokaliyle yazılıp telaffuz edilmiştir. Metinde de ayın harfini gösteren özel bir işaret bulunmamaktadır.
Yemie	402/20: Günlük, gündelik
Zahmet	6/2: Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık

Zai (it-)	151/17: Zıyan etmek, boşa harcamak
Zai (ol-)	13/7, 12/13: Boşa harcanmak
Zaid (pil-)	10/25: Fazlalık saymak
Zail (ol-)	3/2, 3/6: Sona ermek, bitmek, tükenmek
Zan (it-)	14/6; 19/15; 43/24: Sanmak, sezme
Zan (ol-)	45/9: Sanılmak, öyle olduğunu düşünmek
Zapt	252/17; 20/17: Silah kuvveti ile bir yeri alma
Zapt (it-)	340/6; 104/21; 55/19, 42/4; 63/24; 99/11: Silah kuvveti ile bir yeri almak, zapt etmek
Zarar	19/15: Bir menfaatin bozulması veya kaybolması
Zat	290/1: Kişi, adam
Zelzele	11/17; 12/1, 11/21; 9/22: Yer sarsıntısı, deprem
Zeman	3/13; 28/3; 51/24, 29/20, 131/18, 92/6; 32/18:
	Vakit, zaman, devir
Zevat	234/18: Zatlar, kişiler, şahıslar
Zevdze	49/15: Eş, nikahlı kadın 2: 4Anne: Grekçe kadın. (İsa, “Anne benden ne istiyorsun benim saatim daha gelmedi ,, dedi. Kutsal Kitap Yuhanna 1-2
Zeytun	23/2; 46/27; 47/13, 11/17; 17/5: Zeytin Kelimenin metinde yazılışında –i->-u- değişikliği görülür
Zaide	2/12; 13/24; 22/5; 34/23; 46/14: Çok, bol, aşırı Kelime metinde ‘ziyade’ şeklinde yazılmıştır.
Zian	335/12: Zarar, kayıp Kelimenin metinde kullanımında “y” konsonantı düşmüştür
Ziaret	54/14; 5/7: Görmeye gitme, görüşmeye gitme

	Kelimenin metinde kullanımında ‘y’ konsonantı düşmüştür
Ziaret (ot-)	41/2; 34/2; 32/25; 27/9: Görmeye gitmek, görüşmeye gitmek
Zianetkah	245/6, 345/20: Ziyaret yeri, türpe
Ziaret	34/21; 42/16; 46/18; 47/7: Ziyaret eden, ziyaretçi
Ziikiymet	124/1: Kıymetli, değerli Kelime metinde fazladan bir ‘i’ vokaliyle yazılmıştır. Ayrıca ziya kiymet şeklinde yazılışı da vardır. 30: 20 Zevulun: Değer anlamındadır. (“Tanrı bana iyi bir armağan verdi” dedi, Artık kocam bana değer verir. Çünkü ona altı erkek çocuk doğurdum.” Ve çocuğa Zevulun adını verdi.) Kutsal Kitap Yaratılış 29-30
Zikr	26/10; 49/21; 61/1; 245/26: Bildirme, söyleme
Zinhar	257/14, 284/26: Asla, olmaya, aman
Zira	44/8, 366/2: Çünkü, şundan dolayı ki
Ziraat	398/15: Çiftçilik, tarım
Ziyade	8/23; 5/23: Bol, çok fazla Kelimenin metninde zaide olarak yazılmış şekli de vardır
Ziyafet	119/7: Misafirine yedirip içirme, şölen
Ziyilkiymet	61/9; 67/22: Kıymetli, değerli Kelimenin metinde ‘ziikiymet’ şeklinde yazılışı da vardır. Kelimenin asli ise ‘zikiymet’ tir.
Zuhur (it-)	79/3; 11/17; 11/23; 3/4; 30/20; 35/1: Görünmek, meydana çıkmak, baş göstermek

zulmet

3/23: Karanlık

zulumkar

220/7: Zulüm yapan, zalim

IV. KELİMELER DİZİNİ

ad	-olindigini	53/7
	-olinip	53/6
adaletperver		60/25, 314/22
adati kadime		330/6
aded	-ide	54/14
	-ine	20/18
adeta		12/7
adil	-olmagle	14/9
adzele		38/4
adzem	-in	35/2
	-lerin	33/28
adzizane		354/20
afv itmistir		278/27
afvinizi		6/6
ah-u-figan	-i	111/12
ahdname		264/17
ahlaki		21/28
ahvad	-i	407/11
ahval	-i	59/6
ahval	-inden	5/4
ahz-u-kapz eyledikte		341/11
ahz	-itmis	304/27
ahzi		1/11
	intikam	41/11
ain		238/5

	-larında	145/16
aini ruhani	-leri	239/2
akaid	-indze	83/22
	-ini	83/21
akd	-iden	31/7, 52/11
	-iderek	64/3
	-itmis	32/13
akd-i-nikah		343/8
akdem		365/18
akdi sulh	-iderek	69/7
	-itmek	104/18
akl	-inda	3/3
aksami tapiye	-ye	20/13
akt	-itdikten	115/4
	-itmis	168/25
	-olin	224/12
akvami muhtelif		4/19
al-el-ekser	-de	65/18
alaisi	-lerini	249/27
alameti		17/17, 17/20
alameti harik-ul-ade	-sidir	11/14
alati fethiye		100/19
alenen		297/8, 380/25
alim		4/14, 237/25
	-ane	4/27
alim ve fazil		73/12
Allah		14/8, 24/13
	-a	4/7, 32/24, 38/16

	-in	24/13, 30/4, 49/3
amal-u-hayr	-ina	6/20
amel	-lerine	30/22
ameliati insaniye	-yi	223/7
ani vahid	-de	57/6
Apt-ul-hamit		1/16
Apt-ul-Hatip		11/28
ap-u-hava	-si	11/1
Arap		15/24
	-lar	34/25, 35/6
	-lari	20/7
	-larin	15/18, 11/27
ariz	-oldigi	16/23
arz	-itdiginde	5/23
arzi İsrail		8/6
arzi mukaddes	-i	4/20
	-in	1/6
arzi Yahud		8/6
arzi Yuda		8/7
arzu	-idenler	42/7
	-iderken	42/25
	-itdiginden	92/24
asa	-sini	61/15
asais		108/5
asais	-i	69/19
asaisi iade	-den	67/2
asakiri sahane		385/15
asari atika		368/3

asari atikka	-dan	36/11
asis	-in	41/17, 43/11, 47/17
askeri		19/27
askiya	-dan	342/23
asna		309/21
atf	-olinarak	43/2
atfen		51/2
atfi nazar		2/22
atvar	-li	337/16
avane	-sini	260/21
avdet	-ider iken	59/16
	-inden	21/26
	-itmis	333/10
	-itmisdır	381/17, 107/18
	-itmisler	31/25
	-ittikleri	48/8
aža	-sından	236/15
Azameti ilahie	-nin	3/10
azim		2/15, 14/15, 17/3
	-dir	12/6
aziz		33/5, 33/12
	-in	33/8, 33/4, 34/16
		38/17
azl		246/26
dahil		326/10
dahili		91/28
dahil	-inde	13/25
dahl	-olinmaga	340/22

dahl-u-taruz	-eylemege	343/6
daima		29/10
daimi		51/4
dakika		41/4
davet	-ten	27/3
	-itmis idi	249/12
	-idup	104/9
David		13/20, 46/22, 47/12,
47/13, 49/19		
	-in	50/1, 79/5
def ider		11/13
defa		13/12, 304/28, 50/5,
		65/10
	-ler	357/20
defn	-eyledi	49/16
	-idil	245/9, 91/10
	-idilmisdir	79/14
	-itmisdir	33/10
	-olindilar	49/18
dehr	-in	229/18
	-den	19/7
dehset		43/10
	-li	11/15, 11/17, 18/12
dellalet	-den	61/19
	-i	168/2
	-inde	30/14

depdepe		246/12
derakap		77/14, 95/24, 219/11
derdest idildikde		380/7
derdzi iktizo		1/14
deredze	-de	18/17
derhal		214/1
derhatir	-iderek	69/11
derohte	-idilmisler	124/6
	-itmildir	248/24
dersaadet	-e	290/4
	-imde	342/14
dersaadete		1/13
dertzi		285/10
deruni kalp	-den	337/26
derun	-indeki	296/23
	-inde	17/12
derya		312/23
desti		394/6
	-ler	312/9
devam	-ider idi	76/17
	-iderken	4/1
	-idup	1/12
	-itmildir	19/28
devlet	-i	331/24
devri hukmet	-inde	11/22, 50/1
	-inde	49/21
	-lerinde	46/10

devr	-inde	13/28, 35/11, 38/25
	-ine	29/19
	-n	17/7, 14/14, 20/19
dilhiras		170/3
dindar		10/15, 33/11, 245/4
	-lar	33/13, 47/7, 47/2
dini mupin	-imizin	47/8
dini mupini Mesihi	-yi	243/27
dirayet	-ini	265/8
diyari aher	-e	278/2
divar	-i	39/1
	-lari	39/13
doa		10/12
	-lar	10/12
	-ler	132/26
	-sini	62/13
duhul	-inden	334/8, 10/21
duhulu merasim	-i	67/15
dunya	-nin	369/19
dutzar	-olmislardir	9/22
duveli muazama	-nin	336/17
dzaht		1/10
dzaiz	-olmayan	341/15
dzami		45/26
	-nin	46/3
	-ye	56/27
dzamii serif		323/9

dzavap	- pulamadigindan	265/18
dzedid		57/12
dzefa	-lara	234/10
dzelil		2/15
dzelp	-ider	3/6
	-iderler	20/10
	-olunup	52/5
dzem	-itmisdir	108/7
dzemai-ul-ahir		294/4
dzemaiti Hristiane	-nin	265/10
dzemiyet	-lerinin	2/14
dzenapi Allah	-in	68/23
dzenavar	-ina	29/14
	-ini	29/16
dzengdzi		22/5
	-den	22/6
dzennetmekan		53/13
dzenup		8/15, 10/2
	-a	7/7
	-en	9/3, 21/24, 22/28
	-i garpide	26/12
	-i sarki	10/5, 10/17
	-ide	22/7
	-indeki	30/30
	-ine	9/4
	-isarkidedir	31/11
dzenupi garpi	-dede	47/3
dzepanei arz		2/5

dzerh	-olinmis	353/18
dzesaret	-vermeleri	5/25
dzesim		2/8
	-dir	29/3, 30/18, 31/14
	-esi	7/7, 9/16, 9/18
dzesurane		64/23
dzevap	-ini	38/4
	-vermisler	52/7
dzidden		53/9
dzihan	-a	49/7
	-da	4/1
	-daki	23/28
	-i	3/21
	-in	3/17, 4/8
dzihet	-i	2/5, 3/20
	-inde	94/18
	-indedir	23/18
dzins		12/26
	-i	12/25, 52/20
dzismani		391/6
	-si	391/11
dzivar	-ina	34/1
	-inda	31/3
	-indadir	45/10
	-indaki	48/12
dzulus	-idup	288/11
dzuma		131/2
dzuma ertesi		145/2

dzuma irtesi		130/27, 13/12
dzumaa	-irtesi	147/22
dzumle		21/7
	-side	2/22
dzuzi		93/28
edzdad	-lari	228/9
edzdad	-i	7/15
edznepi		227/5
ehali	-si	398/14
	-nin	21/12, 22/4
	-si	2/14
	-ge	30/2, 30/27
	-nden	5/4
	-ne	27/2
	-ni	13/20, 13/26, 31/24
	-nin	7/15, 14/10, 22/4
	-ninde	14/5
ehemmiet	-li	42/7
	-siz	42/20
ehemmiet	-i	2/9, 3/26
	-siz	2/7
ehemmiet	-al	235/14
ehemmieti azime	-si	2/9
ehli orf		342/17
ehram		45/17
ekseri	-si	53/17
	-side	21/10

ekseriet	-le	398/15
elan		56/25, 58/7
elem		312/23
elpiseiresmie	-si	128/28
elpiseiresmiye	-si	214/11
elzem	-dir	4/22
emlak	-i	336/27
emr	-i	31/25, 10/10
	-idilior	19/13
	-idup	13/12
	-in	30/3, 13/13
	-itmis idi	44/14
	-lere	131/3
	-u	145/8
emr-u-ferman	-puyurmuslardir	314/18
emsal	-i	28/24
	-ler	50/7
	-olmisdir	60/7
eped	-lere	2/10
	-ler	47/9
	-lerine	47/9
epnie	-lerini	27/14
	-lerden	33/22
epniye		44/21
	-lerden	29/2
	-lere	17/10
	-li	43/1

erazi		52/21
erzak		94/7
esaret	-inden	8/7
esdzari musmire		344/6
eser	-i	24/4
	-inde	7/13
	-leri	5/27, 11/18
	-lerin	4/26
esna	-de	147/23
esnai muhapere	-de	91/12, 100/18
esr	-iderek	11/8
esya	-leri	342/4
esyai ruhanie		253/23
esyai ruhaniye	-yi	75/26
etpaa	-si	253/11
etraf	-inda	36/3
evail	-inde	229/18
	-de	20/2
eval	-a	156/4
	-leri	15/18
evel		20/15, 51/8, 128/3
	-isi	123/20
	-ki	34/16, 39/18
eveldze		22/12, 112/3, 50/17
evla		105/21
evlad	-i	60/18
	-imiz	413/23
evvel		38/18, 44/1, 45/7

	-isi	36/9, 36/14
evvela		6/6
eziet	-lerede	231/15
ezminei kadime	-de	2/24
	-atikka	50/8
	-den	3/27
faida	-li olan	14/11
faide		11/5
	-li	14/1
fakir		41/21
fakirhane	-leri	45/27
	-si	46/2
fazaili muteaddid	-e	348/21
	-si	312/28
fazil		73/12
fazilet	-i	282/23
fazilet	-lu	293/20
fedakar	-ligi	6/2
felaket	-den	218/22
	-e	224/10
felaket	-ler	125/24
felsefei Yonani	-de	333/21
fenni meymari	-sinden	53/19
ferah	-ini	359/17
ferman	-larle	353/3
fermani humayun		329/23
fersah		231/8
fesh-i-nikah		343/8

feth	-iderek	30/26
	-ine	219/2
	-itdikleri	17/19
fevk-el-ade		129/27, 139/13
fevk-ul-ade		372/6
fevk	-inde	5/18
fevt	-olan	341/18
fezahati lisanie	-sine	357/21
figan	-it	228/16
figanname	-ler	111/27
fikra	-larin	14/1
fikir		16/1
	-imi	5/22
	-inde	3/3
	-ler	43/19
firar	-itdiklerinden	315/26
	-itmis	42/12
firka	-idup	224/22
	-sina	36/11
	-ya	218/4
fudzeten		147/17, 255/13
fukara		30/15
gaddar	-liklarda	253/9
gaddarane	-de	290/19
gaip		10/12
	-iderek	154/1
	-itdiler	51/15
	-olmis idi	44/19

	-olurki	121/2
galepe	-dzalmis	41/23
	-tzalmasi	260/23
garapetnuma		3/13
garip		20/8
garp		8/14, 9/15, 10/4
	-taki	39/14
garp	-a	7/8
garpen		21/23, 22/28
gayp	-it	246/7
	-oldigini	58/16
	-olmamidir	21/13
gaypupet	-i	242/14
gayret		1/10
gayret	-le	14/15
gayri mukemmel		3/8
gayri musmire	-leri	344/6
gayri resmi		333/5
gayur		331/20, 398/14
gazap		42/11
	-i	45/4
	-indan	43/7, 99/8
gazap	-inin	14/8
gunah	-dan	57/27
gun pe gun		63/28
gururiyet	-geturmemis	73/3
haddi humayunlari		289/4
hafif		17/9

haiz		3/27, 21/22
	-dirler	26/14
	-oldigi	73/2
haiz	-oldigimiz	353/3
haiz	-dirki	2/9
haizi ehemmiet	-ol	242/5
hahis		314/4
hakarat	-da	84/14
hakaye	-idior	18/26
hak	-idilmis	368/1
hakim		52/5
hakikat		33/26
hakikaten		16/7, 34/16, 38/13
hakka		5/15
hakk	-inda	11/27, 12/14, 21/1
hal		1/13, 12/14
	-de	13/22
	-ine	14/4, 13/3, 32/4
	-ini	32/5, 33/26
	-li	337/21
hal puki		43/16
halas	-idemeyedzek	106/20
halef	-i	226/17
halife		268/16
halk		263/18
hamd-u-sena	-lar	107/13
hami		278/17
hamil	-oldiklari	313/20

hane	-lik	25/20, 26/18	
	-si	26/19	
	-si idi	35/28, 41/6	
	-sinde	30/17	
	-sine	38/16, 45/5	
	-sinin	30/29, 25/14	
	hanedan	-indan	285/27, 354/16
haperdar	-olmak	5/5	
harakiat	-ina	215/10	
haram-uz-Zerif		56/25	
harap		12/2	
	-iden	11/27, 12/2	
	-ietinden	24/4	
	-indan	22/16	
	-itmis	32/2, 44/2	
	-iyati	11/24	
	-si	43/24	
	harepe	-ler	36/10, 42/28, 45/24
		-lerden	26/14
		-lere	36/4
-leri		26/22, 26/28, 30/12 31/13, 43/23, 26/6	
-lerin		36/7, 36/13	
harapiet	-inden	122/1	
hararet	-den	314/14	
	-i	11/13, 6/5	
	-in	11/3	

	-li	11/2, 33/13
	-ine	326/11
hareket		4/13
harp	-idup	24/19
hasarat	-i	12/14
	-ida	12/6
	-li	12/4
hasarati kulliye		12/3
hasil	-idemeyup	131/15
	-ider	16/19
	-olan	9/18
	-olmis	90/28
	-olup	7/16
hasilat	-ida	15/3
hassa		167/8
hastahanesi		323/6
hastalik	-i	302/1
hatirla-	-yup	38/14
hatir-u-hayal	-lerinden	21/8
hatirat		2/15, 47/10
	-dan	2/8
	-i	4/16
havadis	-i	313/16
hava	-si	11/1
havf-u-dehset		43/11
havi		35/2, 38/24, 52/21
havi	-ol	227/12
havuz	-una	42/18

hayret		3/6
	-ini	3/16
hayretfeza		3/14
hayretengiz		14/12
hayvan	-i	19/25
	-lar	18/11
	-lari	20/9
	-le	39/19
hayvanat		18/9
	-dan	20/1
	-i	18/25, 19/10, 19/16
	-in	44/7
	-a	14/24
hazarat	-inin	58/7
hazine		61/10
	-lerini	61/16
hazir	-itdigi	357/8
hazir	-oldiklari	90/8
hazirun	-i	242/11
hazret	-i	18/5
	-lerine	5/23
	-lerini	1/17
	-lerinin	1/2, 337/8
hediye		14/20
	-ler	18/7
hedm	-itdirmis	164/3
hek	-itdir	226/11
helaset		4/12

helasetdzi	-miz	225/6
	-mizi	413/19
	-si	51/4
helasi nedzat	-ini	3/21
helasker	-i	1/5, 62/19, 230/28
helas	-lik	57/27
heldzana	-gelen	130/3
heldzane	-dusup	112/28
hemd		149/26
heyet	-i	29/4
heyeti ruhanie	-leri	287/3
heyeti ruhanie	-si	329/18
hidayati Rappaniye	-de	3/12
hiddet	-edup	93/23
hiddetlen-	-up	91/4
hidemati muhimme	-sinde	334/9
hidmet		5/16
	-itmeyi	5/21
hidmet	-idedzek	246/27
	-idenleride	85/10
hidzret	-in	275/19
	-iden	85/15
	-itmislerdir	104/23, 278/2
hifz	-idepilmek	83/15
	-iderek	63/11
	-iderken	17/12
	-idilmis	97/23
	-olinyordi	35/3

hikaye	-itdiginde	267/23
Hikmeti Huda		390/25, 250/23
hikmeti illahi		57/7
himaye	-si	287/16, 233/5
	-sinde	98/10
	-olunuyor	19/19
	-sini	18/20
hipa	-idup	158/12
	-itmis	21/20, 135/17
hirs	-lari	219/5
hisar	-a	36/5
	-in	28/8, 36/5
	-ini	220/4
	-lar	28/7
hissemend	-olmak	134/21
hissiat		2/15, 3/4
hitam	-verdirmisdir	74/11
hitam pul		225/8
hitapen		9/8, 61/21, 214/14
hizmet	-idedzek	67/7
hizmetdzi	-si	33/8
	-sinin	32/24, 32/27, 33/3
hodzdzet		117/16
hokm	-edipde	127/7
hokumdar		46/9
	-i	12/9
	-in	13/28, 48/2, 48/5
	-liga	20/21

	-ligina	112/11
	-lik itmisdir	49/20
	-likdan	112/8
	-liklarina	20/22
hormet		3/7
	-lu	404/2
hormeten		57/28
hos	-dir	27/13
hosumet	-e	151/26
hozur	-inda da	113/8
Huda		250/23
hudud	-i	8/14, 8/19
	-ida	8/15, 18/16, 18/17
	-u	8/12, 7/4, 21/25
hudzum	-lerde	79/7
	-lerinide	13/17
	-u	18/22, 33/28
	-iderek	60/15
	-idupda	12/7
hukm	-olinyor	43/28
hukumdar		44/1
	-i	24/19, 21/19, 26/26
	-in	32/18, 33/11
	-lari	32/6, 18/21, 19/28
	-ligi	22/25
	-liginin	23/11
hukumet	-in	92/18, 110/11

	-ini	30/25
	-inin	24/19, 30/25
hurmet		34/26
	-idilerek	35/13
hurmeten		39/15, 49/26
hurriet		284/4
	-e	124/13
	-lerini	151/28
hurudz it		245/15
hurutz	-etmesi	374/9
husil	-ine	294/24
husni hidmet	-de	254/1
husni tevedzuh		334/12
husumet		84/20
husumeti kavmiye		5/1
husus		4/24, 28/25
	-u	35/4
	-da	43/19
huzur	-ina	52/5
iade	-itdiklerinde	45/4
idamei sulh	-ada	87/8
idare		20/19
	-idup	62/7
	-itmis idi	262/6
	-olinmislardir	61/3
idarei adilane	-sine	330/9
idarei hokumet		73/1
	-e	84/18

iddaa	-idiorlarsada	45/7	
idhalat	-i	28/29	
iddia	-ediorlar	50/21	
	-idiorlar	48/13	
	-itmislersedede	58/17	
idrai ahenk		65/27	
	-itmek	104/8	
idzap	-itdigi	85/7	
	-iden	30/6	
	-ider	10/13	
	-idior	1/15	
	-idildiginden	172/13	
idzpar		3/8	
	-idedzegini	33/4	
	-idilen	3/20, 35/13, 57/11	
	-itdigi	22/19	
	-itdiklerini	35/9	
	-itmisler	33/17	
	-yi hukumete	33/12	
	-olinarak	58/18	
	idzraat	-larda	334/6
		-lerine	284/4
idzrai ain		219/16	
idzrai kesfia		61/6	
idzrai hukumet		302/3, 77/20	
ifa	-iderek	25/19	
ifade		243/26	
ifai vazife	-itmek	55/9	
ihata	-olinir		

ihparname	-yi	345/17
ihradzat	-i	28/17
ihrak		30/12, 30/27
	-itdiklerinden	65/1
ihraz	-idilmis	49/21
ihsan	-eylemisdir	49/7
	-puyurmusdurki	264/17
ihtheadz		332/3
ihthead	-e	106/7
ihtheadzat	-ini	331/28
ihthead		148/9
ihthead		227/24
ihthead		366/2
ikamet	-ine	43/3
	-itdiginden	55/20
	-itmisler	60/16
	-puyurdigi	59/11
ikametgah		67/8
ikmal	-ini	5/18
	-olmisdir	96/9
ikmal nefis	-eyledigi	377/8
ikrah	-iderim	90/14
ikrahaiyet	-den	284/12
ikram	-idup	60/2
iktidar	-i	224/26
iktidar	-inin	5/18
iktifa	-idup	93/19
iktiza	-it	223/7

il-el-eped		74/24, 80/7
iladz		15/28
ilani harp	-e	89/12, 114/25
	-idildigi	65/11
	- idilmesini	90/9
ilave	-edinmiş	55/7
	-eylemişsin	74/21
	-itdik	34/8
	-olinmişdir	51/24
ilave	-sidi	10/3
ilhak		31/21
	-idilmiş idi	58/4
ilmi illahi		70/13
iltimas	-itmislersedeydi	318/6
iman	-itmislereydi	30/14
imdad	-ini	90/5
imdat	-gozetmek	93/16
imrari hayat	-eylediği	401/22
imtiyaz	-lar	233/3
	-lari	291/22
imtina	-iden	92/11
inayeti Huda		3/24
inha	-eyler	341/25
insa	-eylediği	8/28
	-iderek	44/2
	-itdiredzeği	30/6
	-itdirmiş idi	41/18
	-itdirmişdir	56/22

	-itmis	31/19
	-si	33/19, 35/11
	-sina	35/8
insaat	-a paslanmis	315/19
	-inda	35/13
insan		17/11
	-inda	34/17, 44/7
	-lara	18/13
intiha	-sinda	10/18
intihap	-inin	334/2
intihap	-itmek	236/6
intikam		41/11
	-ina	159/24
ipadethane		25/4
ipare	-si	17/18
	-yi	56/17
iparet		17/27
	-idi	13/23, 13/27, 129/12
ipka	-itmekdedirler	62/20
ipraz	-idiyor	7/13
	-ina	232/24
	-puyirarak	6/8
irad	-lardan	329/28
	-lari	331/16
iradei sahane		321/18
iradeti-peserie	-sine	252/3
irsal		339/9
	-itmis	87/6

	-puyur	245/23
isarat	-dan	57/21
isim	-i	7/14, 7/16, 9/27
	-lendirdikleri	20/7
	-lendirmis	25/7
	-lendirmisdir	25/23
	-lenen	10/3
	-lenmis idi	17/16
	-lerde	10/24
	-leri	7/4, 20/16, 21/12
	-leridir	8/8
iskan	-a	58/11
	-iden	20/15, 18/24, 49/12
	-ider	54/19
	-iderler	54/24
	-ina	22/7
	-itdigi	22/11
	-itdiginden	21/21
	-itdikleri	2/14, 7/17, 23/11
islah	-ider	343/10
islam		25/21, 31/16
	-lar	46/5
	-larin	19/22
ism	-indeki	29/14, 42/2
	-ine	32/15
	-lenmiski	32/7
	-ler	47/18
ispat	-idedzek	58/19

	-olinyor	49/10
istiap	-eyler idi	8/4
istidzvap	-olinirken	52/5
istifa	-sini	302/1
	-sinin	337/9
istihkam	-itmis	108/7
	-larle	81/6
	-lar	221/24
istihradzen		57/10
istiklal	-ini	83/15
istiklaliet		227/13
istikpal	-in	92/23
istikraz		325/8, 335/26
istila	-ider	47/11
	-itdiginden	43/11
	-itmisler	79/8
istima olina		341/24
istimal	-iderler	8/11
	-olinip	52/10
istinaf	-i	216/24
istirahat		46/18
	-dan	384/9
	-i	91/28
istirak	-itmek	92/7
	-itmislerdir	272/17
istirham	-ider	6/6
istisare		329/20
istiyap	-i	376/12

isyan	-it	226/15
itikad	-ini	94/10
itikadi meshepiye	-sinin	3/25
itiparen		16/23
itipari		3/2
itmam	-oldi	14/3
ittifak	-sizlik	104/25
ittihaz	-idup	80/13
	-itmis	22/17
ittisal	-indeki	376/23
	-ine	371/4
iyfalat	-i	238/17
iyma	-ider	366/9
iytikat	-li	378/5
itztima	-idedzekler	4/5
iytizal	-i	330/25
izah	-idior	47/21
izahat		16/20
	-a	35/10
	-i	12/15, 55/12, 42/13
	-ini	42/25
	-ver-	245/4
izam	-kilmisdir	326/13
	-puyurmus	294/6
izet	-iderek	274/1
Kadiri Mutlak		3/9
kahvehane	-den	46/20
	-ler	46/19

kaim		27/1
	-itdirmek	145/27
kaim	-olup	264/6
kain		2/5, 42/27, 139/11
kaleme	-alinmis	5/26
kalemsinas		290/1
	-larından	333/23
kalp	-leri	47/8
	-inde	3/4
kamil-ul-mukemmel		3/9
kamilen		9/20, 11/26, 31/2
kanaat		36/12, 43/5, 45/23
kandul	-ler	150/5
kapile	-sine	60/26
kapr	-ine	79/13
	-inin	318/11
kapristan	-i	323/5
kapul	-edemeyorlar	46/7
	-etmek	53/10
	-idiorlar	46/14
	-idup	51/3
	-itdi	44/15
	-itmediginden	284/27
	-olinmayor	45/21
	-olinir	3/11
	-lar	42/17
kargir		373/10
kari		6/4

kariini kisam hazarati	-na	80/24
karye	-sinde	338/1
katip	-lik	332/25
katl	-ine	30/10
	-itdirmis	94/19
	-olinmis	224/7
kattien		19/12, 353/18
kavi		59/10
kavlındze		18/15, 15/18
kavm	-in	3/5
	-inin	10/10
	-iye	5/2
	-lar	4/10
kayd	-itmemisdir	248/2
keder		312/23
kefalet idinmesi		285/4
kelami illahi	-yi	236/21
kelime	-si	44/14
	-sinden	44/15
	-sinin	47/20
kelp	-den	20/1
kemaliharret	-le	33/10
kemalimemnuniyet	-le	95/22
kemalinefret	-le	95/1
kemaliteadzup	-le	52/8
kemali muzaferiyet	-le	63/7, 85/28
kerime	-lerinin	280/25
	-si	338/3

kerimkar	-isinin	4/16
kesf	-olinmiski	34/10
kesp	-idemeyerek	59/8
	-ider	12/14
	-itdigi	5/12
	-itdigini	312/12
keyfiyet	-i	92/26
keza		240/4
kidda	-si	53/5
	-sinin	7/12
kiraat	-itdirdiginden	113/5
	-itmis	110/6
	-olinarak	297/8
kisim	-lara	20/16
kisir		15/28
kism	-a	20/18
kism	-ini	21/17
kitap	-inda	45/19
	-indan	19/5
	-inin	25/10
	-larindada	21/16
kitapi mukaddes	-in	59/9, 61/9
kiulli		344/24
kiyam	-idedzek	404/20
kiyasen		26/9
konut	-isinin	126/2
koya		300/15
kudreti illahie		145/28

kuds-i-serif	-den	342/12
kudzen-	-up	115/27
kullie		12/3
kulliet	-li	4/12, 12/8, 31/13
kun-pe-kun		66/23
kuppe	-si	270/22
	-li	41/28
kurp	-inde	223/28
kurpan		19/3, 29/23, 33/
	-itmek	57/23
	-itmesini	57/8
kurpanhane	-ler	61/17
kurrei arz	-in	2/11, 2/17, 2/26
kursui hokumdariye		231/16
kursui hokumet	-e	80/4
kutuphane		243/3
kutupi diniet	-den	243/3
kuvvei akli		3/5
kuvvei insanie	-nin	3/9
kuvvet		20/9
	-idememisdir	84/25
	-leri	20/8
kuvvetles-	-up	230/10
lagv	-itdirerek	304/13
lahv	-itmisdir	326/16
laikindza		286/14
lapis		67/22
latif		27/13, 28/23, 46/17

led-el-istizan		339/12
levazimati harpiye		85/27
leyh	-inde	230/29
lazim	-idi	48/10, 49/2
lezet	-i	17/8
lezet	-li	15/19, 17/7
lezet	-lidir	18/11
liakat	-i	129/27, 296/2
	-li	313/9
lisan	-inda	55/14
lisani Yonaniye		8/10, 9/27
luzum	-gor	229/1
ma-et-teessuf		4/28
maalum		264/8
	-dir	57/9, 22/21
maaruf		2/20
maasum	-lari	401/15
mada		120/15, 13/21,
	-si	25/2
maglup	-itmis	26/27
	-olup	51/14
mahal		23/18, 29/10, 35/19
	-de	33/15
	-i	30/29
	-lerde	52/27
	-lerin	41/1

	-lienin	29/7
mahali mahsus	-ina	77/7
mahali mezkure		255/22
mahal	-lere	7/17
mahdud		23/1
mahfiza	-li	299/25
mahir		27/18
mahkeme		52/4
	-ye	33/5
mahpus	-a	32/20
mahrur	-kalan	5/14
mahsul		13/5
	-u	16/21
	-ida	15/1
	-suzdir	14/6
	-suzluk	14/7
mahsulata		11/4
	-dan	12/22
mahsuldar		41/9
	-dir	23/21
	-ligindan	13/19
	-ligini	13/2
	-liginin	13/9
mahsus	-idi	26/15
	-olmak	41/18
	-olan	42/24
mahv	-idilmis	16/15

	-idilmesini	44/13
	-itdikten	92/15
	-itmege	96/13
	-itmisler	64/13
	-olmis idi	109/12
mahzuziet	-i	6/1
	-le	68/2
mai		408/12
maiyyeti askeri		84/10
makami idare	-ye	94/13
makam	-inda	14/20
	-da	19/25
makarri ittihaz		22/17, 31/6, 32/3
makpul		19/3
malamal		3/18
malum		2/19
	-dir	8/28
malumat		21/1, 58/13, 28/19
malumati umumiye		7/3
mamul		46/4, 66/22, 239/9
mana	-sinda	47/21, 21/15, 27/12
	-sindadir	27/12
	-sini	9/28
mapud	-unun	51/23
masarif	-larle	31/13
mashar	-olduklari	134/20
maslahat		1/13

masraf	-a	4/19
matem	-tutarak	313/24
mayet	-indeki	114/17, 155/8
	-ini	133/14
mearifperver		1/15
medfeni mahsuse		313/6
medfun		33/15
medzlis		22/18
	-indede	29/7
medzlisi kepinede		22/17
medzpur	-olup	144/24
	-tutulup	346/7
medzpuriyet	-inde	63/4
meemur	-lar	113/10
meemur itmis		83/22
meeyus olmisdir		297/9
meezun olma	-larina	306/11
meezuniyet ver		162/27
mehareti dziddie	-leri	407/12
mekruh	-etmek	110/13
mektup	-da	7/11
	-in	404/3
mektup kondermisdirdi		285/9
melaike		60/22
melek	-lerin	57/17
memalik	-inde	61/18
	-indede	231/1
	-ine	261/17

memiliki sahane		308/24
	-nin	326/10
memiliki sarkiyе		19/18
memleket		2/14
	-den	25/13
	-dir	44/2
	-i	3/26, 4/17, 14/10
	-idi	8/24
	-in	3/17
	-ine	9/2, 10/2
	-lerinden	2/12, 18/21, 20/20
	-lerini	11/26, 12/11
	-lerinin	3/1, 18/17
memnu		19/1
memnun		
	-kalarak	5/23
	-kalirlar	41/2
memnuniет		6/1
memur idilen		300/28
menafi	-ine	335/12
menpai		3/26
mensup		49/13
	-olan	35/25
	-olanlarin	36/11
	-oldiklari	28/26
meplag	-i	106/4
	-le	254/4
mepni		41/2, 43/4

mepzulen		3/24
mepzuliet	-i	17/3
merak	-ini	3/5
merak	-li	42/7
merhamet	-lu	270/7
merhamet	-itdikten	14/9
merkep		41/13
merkez	-i	22/16, 22/26, 23/11
	-i idi	26/11
	-inde	29/2
	-leri	26/6
merput		2/8, 32/15
mertepe	-dede	13/3
mesafa	-de	45/22
mesafe	-ye	18/2
	-de	26/8, 26/28, 47/5
mesahiri dzografiun	-dan	2/10
masaili mezhepe	-yi	92/2
mesakkad		267/15
mesakkat	-tze-	246/5
mesakket		62/6
mesdzid-ul-halil	-dir	49/27
mesele		42/6
	-nin	42/12
mesele	-lere	5/12
	-side	13/19
mesgul	-dirilar	28/19
	-olmamasini	131/1

meshur		10/23, 2/8, 22/9
	-dir	16/4, 22/20, 44/8
	-dirilar	17/24, 16/18, 16/19, 16/14, 16/11
	-dirler	18/3
	-eden	2/25, 4/17, 4/21
	-idi	18/4
	-idir	23/28, 42/22
	-iken	31/9
	-olan	43/28, 44/5
meskur		109/22
metin		55/9
metrukiat	-lerini	341/10
mevaki idi		9/5, 46/20
mevakii muhtelife	-sinde	385/17
mevdzud	-dir	27/2
	-durki	43/23
	-idugini	48/5
	-pulinan	36/3
mevdzut		2/18, 13/6, 13/26
	-dir	19/11, 25/18, 26/23
	-dirki	26/17
	-olan	46/3
	-olup	45/24
mevdzuiet	-ini	10/28
mevki	-nde	46/8
	-nin	46/13, 4/21
mevkii		26/8, 45/20

mevkii dzografisi		52/19
mevkii intisar		2/3, 7/4
	-de	26/24, 46/1
mevsuk		21/1
mezar	-a	34/13
	-i	34/11, 34/16, 34/21
	-in	34/5, 34/8
	-inda	34/12
	-lar	34/13
	-lari	45/16, 45/18, 49/23
	-larin	45/22, 49/26
mezaristan	-i	55/27
mezhep		6/5
	-i	6/7, 5/20
	-imizin	5/24
	-inin	1/4
	-lerini	21/28, 36/11
mezkur		27/8, 38/24, 44/12
mihrap	-i	75/16
	-li	75/20
mikdar	-i	13/19
miktat	-ini	244/3
miktat	-i	4/12
	-ni	13/24
mileli saire		21/20, 4/18, 74/10
	-dir	54/12
mileli muhtelife	-nindir	373/13
milk	-lerin	326/2

millet	-in	27/22, 28/27	
	-lerin	21/21	
	-lerini	28/1	
mimkin	-siz	126/9	
minasip		170/24	
minasipet		78/23	
	-i	54/13, 164/2	
	-siz	243/14, 106/17	
minval		314/18, 344/10	
miras	-kaldi	61/10	
mirur	-itmisdir	78/14	
misafir		42/16	
	-alirlar	35/26	
	-iderler	29/12	
	-iken	30/18	
	-lerle	28/28	
	misafirhane	-si	323/7
		-yi	306/18
	muavened	-i	5/24
muavenet	-i	6/8	
muavid	-leri	69/5	
muavin		92/18	
muddet		14/9	
muddeti omr	-unde	47/9	
mudevver		268/13	
muduriet	-ini	333/1	
mudzevherat	-imiz	230/22	

mudzip		3/16, 3/21
	-i	3/28
	-idir	39/26, 44/7
	-olmakda	11/24
mudzizat	-lar	1/6
mudzizati illahi	-ye	84/9
mudzize		78/11, 22/22
mudzedded		258/27
muelif	-lerin	381/15
muellif		17/27
	-e	16/19
	-lerinden	11/27
muessis		1/4
	-i	47/8, 244/8
mufassal		305/7, 245/4
mufettisi umume	-si	268/28
mufteri	-lerde	298/1
mufteriat		318/19
mugair		115/26
mugairi usul		73/4
mugair		45/13
	-inde	30/3
muhaf		342/21
muhafaza	-idior	19/17
	-si	43/21, 56/11
	-sina	41/17, 43/11
muhalif		43/19
muhappet	-li	304/3

muharepe		11/20
	-de	12/7
	-iderek	10/19
	-itmek	26/25, 30/26, 43/27
	-si	24/6
	-sinde	10/15, 22/6
	-sini	51/13
muhasere		55/8, 65/15
	-ider	107/5
	-idildigini	93/16
	-si	134/27
	-sinde	279/14
muhat		52/26
	-dir	46/5, 52/23
muhim		1/2, 2/1, 4/21, 4/26
muhtasaren		5/9
muhtelif		8/12, 94/9
	-e	4/19
mukaddem	-i	3/20, 28/9
mukaddes		1/3
	-in	1/6
	-inin	1/7
mukaddis		122/12
mukaddes		3/16, 306/28
	-de	24/6
	-i	4/10, 8/24
	-te	10/22, 10/22, 11/5
mukannen		316/27

mukavele	-yi	300/26
mukemmel		3/8, 5/6, 42/13
mukemmeliet	-i	1/10
mukim		283/8
mulahazat		2/16
mulakati sahane	-lerine	288/21
mumted		8/16
	-idi	8/21
munasip		43/20, 85/16
munasipet	-i	54/13
munavepeten		374/20
munazaa		104/25, 93/26
munazi-un-fih	-i	343/9
munderidz	-dir	24/7
munderitz	-dir	237/4
munedzim	-leri	401/4
munferidan		230/19
munhal	-olan	339/1
munhedim olmuslar		329/5
munhezim it		150/24
munkasim olup		372/8
munpit		23/1, 4/10, 35/20
muntazam		5/7
	-min	340/1
mupayinet		401/25
muptela		25/11
muradzaat	-ideler	30/22
	-le	247/21

murahas	-lardan	336/18
murdar	-lamamak	19/7
murekep		162/17
murekkep		28/22, 243/3
murekkepan		336/18
murekkepen		24/22
mureppa	-ydir	55/17
	-ya	7/9
murettep		259/13
musaade olinmasi		32/25
musaadekerane		126/8
musahedat	-i	3/2
musapih		48/17
musarleyh		264/24
musavir	-i	347/15
musellah		238/2
musellim		319/17
musemma		20/17, 49/9
museppip	-lerinin	223/26
musirrane		242/26
muskilles	-mis	92/23
mustahkim		228/8
mustehak	-olmuslar	335/3
mustereken		306/7
mutad		316/27
mutalaa	-da	80/25
	-idup	5/27
	-itmeli dirler	62/27

mutalepe	-si	344/2
mutareke		279/14
muteaddid		8/5, 10/25
muteakip		4/13, 84/15
mutealat	-da	59/8
muteallik		339/13
mutedil	-dir	11/1
mutepaki	-si da	54/11
mutehayzani milletin		325/1
mutepaki		94/9
muteper	-dir	17/16
mutesekkilen		90/6
mutevefa		289/26
mutevelli	-si	275/20
muttefik	-i	74/5, 90/2
muttemaddien		120/18
muvafak		2/1
	-olamamislardir	304/6
	-olapilmek	119/19
	-olmislar idi	126/15
muvafakiet		131/15
muverrih		25/9, 33/21, 33/25
		13/24, 13/27
	-i	36/15, 36/20
	-ide	35/6
	-in	34/15

	-ler	45/11, 43/18, 44/9 46/7, 48/11
muzaffer	-olan	118/12
muzaffer		123/14
muzafferiet		17/20, 150/9
	-ini	151/19
muzafferan		69/16
muzakerat	-a	358/8
	-i	357/5
	-le	347/23
muzakere		242/1
muzakere it		223/7
muzde	-sini	32/23
muzeyen		251/15, 260/26
	-dir	376/16
nadir		17/23, 18/16, 18/13
	-dir	19/23, 20/3
	-olup	18/13
nahak		284/10
nahiye		46/15
nail	-oladzagi	32/23
	-oladzaktir	68/28
	-oldim	351/13
nail	-puyurarak	288/22
nakl	-eyledigi	259/5
	-idildiginde	34/24
	-itdiginde	63/13
	-itmege	28/2, 33/1

	-itmisdır	45/8
	-itmislər	33/16
	-olinmiş	22/18
nam		7/15
	-i	8/26, 11/11, 13/27
	-ida	8/9
	-ina	31/12, 33/11, 45/8
	-inadır	35/27
	-inda	15/27, 18/17, 21/22
	-ini	31/8
namdar		3/17
namizət		330/8
	-lər	337/6
napak		18/27, 19/21, 19/22
nasp	-iden	74/23
	-itmək	96/16
nazar	-i	59/10
	-inda	41/1
nazaren		2/6, 35/10, 57/4
nazari diqqət		3/15
nedzət	-ini	3/21
nefer		41/19
nəfs		14/22
nəpat		15/27
nəpatat	-a	12/7
nesl	-inden	60/13
nesr	-i	5/21

	-idedzegim	6/7
	-idilmemis	5/8
	-itdigim	1/1
	-itmis	123/25
netidze	-sini	1/14
nev		15/27
	-i	2/21
	-inden	52/20
nezd	-inde	304/24
nida	-itmege	390/19
	-itmeye paslamislar	84/7
nihayet		11/7, 14/10
nikah		341/15
nisane		11/16
	-ler	58/19
niyaz	-ler	121/19
niyaz itmek		4/7
niyet		25/14
niymet	-lerini	49/6
nizamname	-sinin	52/12
noksan		18/27
noktainazarinda		41/1
nukud		342/3
	-ini	308/27
numunei tasviri		366/10
nur	-unun	4/13
nuri itikat		33/11
nusha	-lara	4/25

pad-el-hudzum		104/20
pad-el-ihtar		92/28
padehu		16/16, 21/6, 22/18
padisah	-imiz	1/16
	-imizin	337/27
pahs		223/13
	-iderken	33/22
	-idilen	54/27
	-idilmek	50/12
	-itmemis	1/15
	-itmeyor	33/23
	-oliniyor	15/21
pahsis	-i	11/6
pahusus		17/24
pakayayi omr	-uni	109/1
pakayi omr	-unu	253/18
paki		49/13
	-kalan	51/25, 104/5
pakire		399/25
paliy		13/21
	-oldigini	13/21
pap	-de	339/8
	-inda	25/10
	-larina	10/16
pap-ul-ahire		54/12
pasa	-zade	314/23
paytaht	-i	41/22, 48/2, 60/8
pean	-ider	21/18

	-iderek	12/19
	-iderim	81/10
	-idior	50/7
	-idiorlar	43/19, 51/2
	-idup	51/13
	-itmiski	49/4
	-ittikde	38/10
	-le	48/6
	-nameleri	18/27
peanat	-i	117/4
peddua	-ya	15/20
	-lar	10/11
	-i	10/12
peder	-i	49/28
	-imiz	57/23
	-leri	45/13
	-lerimizin	48/22, 48/24, 49/23
pedevi	-enin	13/16
pehane	-si	144/27, 152/18
pela		223/3
	-lar	42/6
pelagat	-ina	357/21
pend		337/21
	-inde	52/13
peni peser	-in	2/21
pentzenpe		392/12
per mutad		238/4
peraet	-ini	285/18

perai maslahat		1/12
perat	-in	287/20
	-olinmisdirki	287/19
pereket		13/14, 16/23
	-li	15/21, 16/22
perusan	-itmis	92/22
perusaniyet	-i	105/17
perusaiet	-ini	146/20
peseriet	-in	3/28
pestimal		394/28
	-i	394/27
peyaz		9/27, 34/5, 46/25
peyda	-itdigi	252/16
peygamper	-in	24/8, 26/20, 27/2
		42/11, 42/22
		46/6, 46/8, 49/19
peyt-ul-mal		341/11
peyt-ul-mukaddes		52/17, 67/3
peytullah	-dan	50/12
	-in	50/10, 228/19
pihaperdirler		5/19
pil dzumle		1/4
pil ittifak		64/4
pil pean		257/17, 5/25
piladi meshure	-den	2/25
pilistifade		303/15
pina	-idilmis	52/12
	-si	47/2

pinamus	-larinin	113/2
	-luklara	130/17
pit	-tensip	339/11
pit takvie		144/21
pitaraf	-kaldiklari	88/22
pizzat		48/17, 302/9
puthane		228/21, 42/5
putperest		103/7
	-ler	61/18
	-lerdze	52/22
	-lik	21/27
	-ler	50/7
radde	-sine	18/26
	-lerinde	247/3
radzi		5/6
ragpeti		6/8
rahip	-ler	42/22
raihadar		28/22
Rapp	-a	46/8
	-i	4/7, 44/3
	-in	4/9
	-imiz	4/15, 44/9, 58/13
	-imizin	245/15
rast	-olinirki	41/21
rayha	-larinda	18/1
	-li	15/23
	-si	15/23
rayiha		15/15

red	-idedzek	257/25
redd	-olinmis	353/18
redza	-iderim	6/9
	-ideriz	10/17
	-idup	38/3
	-itdiginden	70/2
ref it		232/5
rendzide	-itdirilmeye	343/4
repi-ul-ahir		344/16
resim	-dede	373/3
resmi kused	-inin	76/13
riaset	-iden	138/24, 375/22
	-inde	146/16
ridzad-u-kipar		4/14
rifat	-lu	413/23
rikkat		47/11
	-li	10/11
rivaet	-olunan	377/25
rivayet		43/17
	-e	16/5
riza	-si	264/7
rudzu it-		231/12
ruessa	-sindan	270/7
ruessai azami		4/14
ruessai ruhanie	-mizin	333/22
ruhani		35/9
	-esini	29/11
ruhi insaniyi		5/18

ruhpan		313/10
	-i	42/23, 47/1
	-lari	282/26
ruhsat	-vermis	274/24
ruhsati resmi	-sinin	1/11
rutpe	-den	338/20
ruya		380/9
	-sinda	32/21, 38/6, 38/3
	-sinin	24/15
	-yi	33/1
ruyet		92/2
ruyiet	-i	275/17
ruzgar		11/9
saasa	-larından	252/8
sagirt	-leri	44/10
	-lerinden	214/19
	-lik iden	401/26
sahane	-lerinde	1/17
sahid	-imdir	223/1
sahih		4/2, 59/10
sahil		11/26, 38/15
	-den	28/17
	-inde	8/14
	-indede	18/15
	-ine	8/16, 30/8, 30/4
sair		3/17, 250/20
	-e	19/20, 28/18, 33/13
sakirt	-lerinin	376/7

salisen		65/22, 262/13
saltanat	-i	35/7
san-u-sohret		2/17
	-den	73/2, 101/4
sanaatkar		367/19
	-ine	400/9
sani		1/17
sanie		12/10
sanien		262/12
sapah	-a	151/4
	-dan	129/7
sapr		14/9
sapur	-sizlikle	6/4
sark		47/3
	-dan	7/7
sarp		35/9, 43/3
sathi		7/8
sayani taadzup		3/13
sayani zikr	-dirler	26/10
sayanni zikr	-dir	242/6
say	-i	1/17
seda		238/7
sedzaat	-le	63/21
sedzade		264/23
sedzda	-idilmek	67/2
	-itmekden	79/2, 413/23
	-sina	227/8
sefalet	-inin	64/24

shadet		52/4
shamet	-e	324/7
shir		13/26
	-i	22/17
	-ini	25/5, 25/6
	-lere	17/20
	-leri	22/9, 23/3
shir		22/12, 22/13, 23/6 27/5, 25/8
	-i	30/27, 31/2, 31/10
	-in	49/8
	-inden	22/26
	-ine	42/10
	-inin	42/15, 26/6
	-ler	32/6, 35/21
	-lerin	31/24
shri mukaddes		1/7, 4/4
	-e	47/12
	-i	47/7
	-ini	19/6
seir	-iderlerse	41/2
sekene	-si	13/23, 25/21
sekil	-de	39/15
	-i	3/22
	-inde	31/10
	-ine	5/12
selamet		3/23, 4/16

selefi		324/12
sema	-den	9/10, 60/6
	-lere	245/15
	-ya	12/12
senaatkarane		76/8
sene		44/1
sene	-dir	6/4
sepep	-dan	30/10
	-ine	22/12, 22/19, 43/27
sepep	-lerin	2/1
serait	-i	346/12
serasker	-i	49/28
seref	-ini	333/23
seref	-ina	119/7
serefsudur	-olmus	339/14
serhos	-likdan	139/3
serif		3/25
serpesiet	-e	123/25
	-lerini	152/19
serpest		118/21
serrahaten		7/13, 64/27
sersem	-like	15/13
servi		141/6
sevahil	-inde	20/3, 20/6, 21/4
	-ini	30/28
sevk	-olinmis	279/12
seyah		18/23, 35/4
seyare	-miz	2/12

seyfie	-dir	41/9
seyr	-itdikleri	45/19
seytan	-in	407/16
siddet		45/3
	-ini	19/14
	-lesdiginden	84/20
	-li	11/9
sifa	-itdigi	26/1
	-itmis	31/27
	-li	25/28, 44/11
siffat	-i	285/21
sihhet	-i	154/3
sihirpaz	-likini	407/26
sikayat	-da pulinmis	335/19
sikke	-leri	51/27
	-lerinde	51/25
silah		18/21
simal		45/28
	-den	7/7
	-en	8/25, 21/22, 22/27
	-i	22/7
	-i garpisinde	53/24
	-inde	26/28
simendifer		39/22
simendufer		39/18, 39/25, 46/17
	-in	31/17, 35/23
simsiyah		224/19
sinif	-indan	49/4

sirayet	-i	357/19
sirket	-i	335/17
sitayis	-le	265/8
siyah	-lik	324/21
sohret	-i	3/1
	-li	354/16
sohulet	-le	117/23
sual	-itmisdır	2/9
suarai meshure	-den	7/11
suari		19/27
sudur	-itdigi	297/28
suhulet	-le	28/1
	-li	224/14
sukr	-iderek	38/16
	-idup	32/24
sulela	-si	285/27
sulh		47/21, 49/6, 49/9
sulhperver		344/18
sultan	-larimizin	288/4
sunnet	-itmek	236/10
suphe	-siz	35/2
suphe	-sizdir	12/27
suret	-idir	404/3
	-de	3/6, 4/27, 12/19
taadzup		3/8
taaruz	-una	90/4
taaruz	-eylemeyeler	343/13
taaruzat	-ta	89/25

tabir		368/24
tafsilat		11/28
	-ini	39/27, 42/8
tahammul	-itmelerini	84/9
tahkim	-eylemisdir	41/27
tahkirat		321/17
tahlis itdigi		377/15
tahribat		261/20
tahrip	-idilmis	13/28
tahsili ilm	-e	332/18
tahsis	-olinan	70/5
tahsisat	-ini	308/25
tahti idare	-sindeki	80/10
tahtiitaat	-a	81/1
takdim	-olinan	78/7
	-olinmis idi	42/25
takdiri illahi		81/2
takdis	-itmis	60/3
	-olinarak	65/10
takriben		31/15
taksim	-le	50/9
	-lidirler	54/17
	-olindiklari	21/4
	-olinir	22/8
	-olinmis	24/21, 20/16, 20/18
	-olinmislar	218/4
	-olursada	9/26
taksimata		21/6

	-i	20/12, 20/22, 21/11
	-in	21/13
	-atle	21/10
takvie		5/20
	-itmisdır	81/6
takviye	-si	92/5
talep	-iderlerdi	18/20
	-itmiş	90/5
talkinat	-ında	259/17
tantana		295/15
tap		4/25
	-itdirmisdirki	305/7
tapi olan		25/19, 32/10
tapiat	-dan	14/6
tapii		1/13
tapiye	-ye	20/13
tar-u-mar		258/14
taraf	-a	38/9, 38/10
	-daki	8/27
	-i	9/20
	-ina	38/20, 38/22
	-ında	47/3, 19/10
	-indada	38/19
	-indalar	28/7
	-ından	25/19, 30/16, 23/12
	-larında	16/14, 13/3, 15/26
tard	-idup	55/20
	-itdirmis	247/19

	-itmis	85/10
	-olinmislar	19/7
	-olinmislardir	18/22
tarif	-inden	59/10
tarifa		39/26
	-si	39/25
tarifat	-ini	5/3
tarih		1/1
	-de	1/13, 22/20
	-den	5/17, 16/23
	-i	5/6, 29/13
	-indede	33/17
	-ini	1/8
tasnif		6/3
tastik	-idior	9/14, 53/9, 48/24
	-idiorlar	29/11, 29/25, 45/12
	-idiorlarsada	50/15
	-idiyor	36/16
	-olinir	3/11
tasvir	-ini	49/2
tatlik	-eyleyedzek	341/18
tatpik	-idilen	62/17
tavsie	-ideriz	14/2
	-itmis	214/2
	-leri	114/22
	-si	115/3
tavsiye	-olinir	64/27
tayin	-i	8/13

tazim		20/14
tazir		317/3
teakip	-eden	92/24
	-iderler	68/3
teamir	-i	109/16
	-ine	273/10
	-idilmisler	3226
teamirat		389/23
tearif	-e	401/4
tearuz		222/11
	-le	148/5
tearuzat		321/17
	-indan	239/6
	-ini	99/20
teazim	-lenmesu	74/24
	-ler idi	68/19
tedkikat		58/18
tedpir	-lerine	140/23
	-siz	114/18
tedridzan		330/1
tedzavuz	-le	58/10
tedzdid	-ini	92/8
tedzemmu		346/11
tedzrupe		16/10
teedip	-itmis	317/3
	-olinmislar	298/1
teediye	-idilmis	294/27
	-itmisdiki	335/27

teehir	-e	319/19
	-ini	316/1
	-idil	164/2
	-itmislir	79/10
teelifkerd	-niz	404/7
teemin	-i	326/2
teemini istikpal	-i	291/19
teesir	-itmemis	80/9
teesirat	-in	2/28
teesis	-i	59/8
	-inde	57/30
tefekkur	-idildikze	47/11
tefris	-idilmis	402/15
tefsir	-ini	75/6
teftis	-den	75/7
teftisat		289/11
tehammul	-idemeyerek	64/23
	-iden	146/4
	-olinmaz	18/16
tehamul	-it-	234/11
teharriat		289/11
tekdir	-iderek	84/4
	-idilmis	91/27
teklif		45/14
	-it	223/1
	-itdigi	92/8
telef	-den	19/7
	-iden	19/16

	-idildigini	46/11
	-itdigini	45/15
	-itmis	30/13, 30/27, 31/1
	-itmis idi	41/14
	-olinan	29/21
	-olmisdir	12/1, 11/21
	-olmuslar idi	10/20
telkin	-ider	3/7
tenezzen		59/11
tenpih etdi		108/3
tensip	-puyurarak	258/19
tensip	-kormus	285/5
tenvir	-e	324/23
tepaar perver		1/16
tepdil	-etmisdi	22/13
	-itmis	31/2, 24/16
	-oldigindan	8/12
	-olinmisdir	49/25
	-olmisdir	15/21
	-olindigini	50/19
	-olmisdi	29/18
	-idildigini	371/24
tepdilifkr	-iderek	43/11
tepeddulat		400/8
	-a	51/17
	-dan	21/7
	-ida	14/12
tepeyyun	-itmisdiki	123/15

teprikat	-ina	263/28
tepsir	-it	236/18
teptil		12/5
terakki	-dan	125/26
terdzemei hal	-i	1/3
	-inde	57/1
terennum	-itdigi	93/2
	-la	78/12
terfi	-iden	326/13
	-olinmis	338/16
terk	-it-	228/16
	-itmis	41/26
	-itmisler idi	42/6
terpie		108/13
	-itdigi	150/12
	-itmege	115/16
	-itmek	30/11
tesadduf	-iden	130/7
	-it	231/15
tesaddukat	-eyledikleri	342/3
tesaduf	-iden	246/19
	-olinan	35/21
tesarruf	-eyleyup	340/17
	-umizi	318/13
tesavir		374/3
tesdid		5/20
tesekkur	-iderek	43/12
tesekkurat		263/27

teselliamiz		279/17
teseppus		
	-da	150/22
	-ida	335/12
	-iderek	290/8
	-inde	131/18
teseppusat	-da	126/9
tesir	-i	11/17
	-ider	18/2
	-li	30/21
teskil	-ine	2/1
	-iden	24/27
	-ider	11/4
	-iderdi	56/14
	-iderlerdi	10/5, 10/9, 10/5
	-iderlerki	28/23
	-itdigi	18/1
	-itmis	19/27, 22/7
	-olinir	24/23
teslim	-iden idi	89/1
	-olindigina	32/4
tesmie	-iderek	112/9
	-olinan	75/16
tesrif		60/5
	-i	60/12
	-inden	4/11
tesvie	-si	303/5

	-iderler	27/22
tesvikat	-larina	353/11
tevasut	-iderek	274/25
	-itmelerini	354/18
tevedzuh	-ini	338/14
	-unu	214/1
tevellud		332/17
	-itmis	334/7
tevessu	-it	235/15
tevliah	-itmek	4/17
tevsie	-idilmis	317/13
tevzi	-itdirmislerdir	4/26
	-olinmak	251/12
tezevudz	-iderek	338/3
tezvidz	-eyleyedzek	341/18
tezyin	-itdirmisdir	98/13
tezyinat		18/1
	-i	223/13
tidzaret	-ide	35/23
tidzareti meshure	-ye	92/8
tovpe	-idup	84/6
tudzar		28/20
	-larin	130/28
turpe		26/20
	-den	42/1
	-si	41/28
	-sidir	42/1

tzarsaf	-a	371/1
tzeharsenpe		310/14
tzevap		265/16
tzivar	-i	48/13
ulema		5/4
uli	-lerine	130/9
umum	-un	2/24
umuri hokumet	-ten	85/6
usul	-ini	129/23
utufet	-lu	354/17
vaat	-olinan	63/24
vad		33/4
	-itmekde	93/4
	-itmis	1/8
	-puyurarak	289/9
vadzip	-ol-	239/1
vahset		312/12
vahsi		20/1, 225/2
	-lerle	253/9
vakf	-itdiginizden	266/5
	-olinir	24/26
vaki	-olan	3/12
	-olup	26/16, 27/8
vakit		7/5
	-a	20/6
	-dan	35/7, 17/24, 20/6
		25/27, 26/11, 31/22
	-larin	18/11

	-larından	19/21
valde	-sini	114/5
vasf idior		17/4
vasiet		33/3, 42/4, 45/2
	-eyledikleri	342/3
vassi		14/4
vatan	-i	42/10
	-lari idi	36/19
vaz	-larle	128/6
	-eyledim	2/3
	-iden	3/22
	-idilir idi	75/14
vazaifi ruhanie	-sine	289/9
vazih		12/19
vefad	-ini	113/19
vefat	-imdan	62/10
	-ina	59/4
	-indan	31/22, 33/2
	-idedzek	61/22
	-itdigi	30/16
	-itmisdir	34/15
vekalet	-ini	302/3
veliaht	-i	239/17
verasat	-i	50/24
vezir		234/4
vidzdan		289/3
vidzud	-i	34/14

	-uni	33/2
	-ze	60/14
vuku	-pulan	5/11
	-pulanlari	5/9, 11/20
	-puldi	21/11
	-pulmus	35/12
vuku pul	-up	248/17
vukuat		30/20
	-dan	33/10
	-i	21/20, 233/24, 30/21
	-in	1/14
	-ler	3/18
vussaticesimesi		7/6
vussatidzografie	-sini	2/6
vuzera		234/5
yees		283/6
yevmie		402/20
zahmet	-i	6/2
zai	-iderek	151/17
	-olmalari	13/7
	-olup	12/13
zaid	-pil-	10/25
zail	-olapilir	3/2
	-olmayazak	3/6
zan	-idedzek	14/6
	-itdikleri	19/15
	-itmislersedede	43/24
	-olinan	45/9

zapt		3/21
	-ina	252/17
	-indan	20/17
	-idegelmişlerse	340/6
	-iderek	104/21
	-iderken	55/19
	-itdiklerinde	42/4
	-itmek	63/24
	-itmeksiz	99/11
	-itmezden	49/19
	-itmişlerdir	50/2
	-le	60/16
zarar	-li	19/15
zarf	-inda	221/5
zat	-lar	290/1
zelzele	-den	11/21
	-lere	9/22
	-leri	11/15
	-lerin	11/17
	-lerinde	12/1
zeman		31/3
	-da	28/3
	-imiza	51/24
	-ina	29/20
	-inda	131/18, 92/6, 32/18
	-larda	47/18, 18/16, 29/24
	-larında	27/21, 32/8
zemin	-i	9/7, 12/5

zevat		234/18
zevdze	-si	49/15
zeytun		23/2, 46/27
	-lik	47/13
	-luk	11/17
	-u	17/5
ziade		2/12, 13/24, 22/5
		34/23, 46/14, 21/27
zian	-i	335/12
ziaret	-e	54/14
	-edenlerin	4/12
	-iden	34/2, 32/25
	-idenler	27/9
	-pasladi	4/3
ziaretkah	-larin	245/6, 345/20
ziaretzi	-ler	34/21, 42/16
	-lerin	46/18, 47/7
ziikiymet		124/18
zizr	-dirler	26/10
	-ine	49/21, 61/1, 245/26
	-olinir	22/14
	-olinirki	36/18
zihar		257/14, 284/26
zira		44/8, 366/2
ziraat		398/15
ziyade		8/23
ziyade	-sindze	5/23
ziyafet	-de	119/7

ziyi kiymet		61/9, 67/22
zuhur	-idedzek	79/3
	-iden	11/17, 11/20, 11/23
	-idup	11/25
	-itmisdiki	3/14, 30/20, 35/1
zulmet		3/23
zulumkar	-in	220/7

KAYNAKÇA

AKSOY, Ömer Asım

1972 "Divanü Lugat- it -Türk Dizini"

TDK Yayınları, Ankara

ARAT, Reşit Rahmeti

1979 "Kutadgu Bilig III (İndeks)" Edebiyat Fakültesi

Basımevi, İstanbul

ATA, Aysu

1988 "Nehcü'l Feradis III(Dizin - Sözlük)"

TDK Yayınları, Ankara

CAFEROĞLU, Ahmet

1994 "Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme I - II"

TDK Yayınları, Ankara

DEVELLİOĞLU, Ferit

2003 Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat

Aydın Kitapevi, Ankara

DİLÇİN, Cem

1983 "Yeni Tarama Sözlüğü"

TDK Yayınları, Ankara

DOĞAN, D. Mehmet

1990 Büyük Türkçe Sözlük

ERGİN, Muharrem

1964 "Dede Korkut Kitabı, Metin - Sözlük"

Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara

GABAİN, A.Von

2000 "Eski Türkçenin Grameri" (Çev. Mehmet Akalın)

Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara

KAHYA, HAYRULLAH

- 2003 “Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser: İspat-ı Mesihî Üzerine Dil İncelemesi”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul

KUTSAL KİTAP

- 2001 “Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)”
Ohan Matbaacılık Ltd. Şti., İstanbul

ÖZÖN, Mustafa Nihat

- 1997 Osmanlıca-Türkçe Sözlük

PARLATIR, İsmail

- 2000 “Türk Dil Kurumu - Okul Sözlüğü”
Medya Ofset, İstanbul

ŞEMSETTİN SAMİ

- 2004 Kamus-ı Türki (1908 tarihli neşrinin tıpkı basımı)
Kapı yay. İstanbul

TATÇI, Mustafa

- 1991 “Yunus Emre Divanı, Risalet’ün Nushiyye - Tenkitli Metin”
Kültür Bakanlığı, Ankara

YUNANCA - TÜRKÇE, TÜRKÇE - YUNANCA Sözlük

- 1989 “Abc Kitabevi, İstanbul”